

פִּילֵסוֹפִיָּה • דִּיִּן וְעֶדֶל • אֱמוּנָה וְיִשְׁרָאֵל

עיון מבני־טקסטואלי בכינויי־הרמז העצמאיים באנגלית עתיקה:

מיון, אפיון ותיאור מצאי
הדוגמאות בחיי־הקדושים
לאלפריץ'

עבודה מסכמת לתואר מוסמך (תיזה)

יודה רונן

צילום הכריכה:

פסל של אדמונד הקדוש מעשה ידי אליזבת פרינק (Elisabeth Frink, 1930–1993), 1976
חצר הקתדרלה St Edmundsbury Cathedral
בעיר Bury St Edmunds במחוז Suffolk שבמזרח אנגליה
צילום: ג'יימס הד'ר (James Heather), ספטמבר 2008

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי-הרוח
החוג לבלשנות

לִפְּאֵרָה לִפְּאֵרָה • דִּמְרִיטִיִּים

עיון מבני-טקסטואלי בכינויי-הרמז העצמאיים באנגלית עתיקה:
מיון, אפיון ותיאור מצאי הדוגמאות
בחייה-קדושים לאלפריץ'

עבודה בעלת אופי מחקרי המוגשת כמילוי חלקי של חובות לימודי-מוסמך

מנחה: נמרוד ברי

יודה רוני

מספר-סטודנט: 066372749

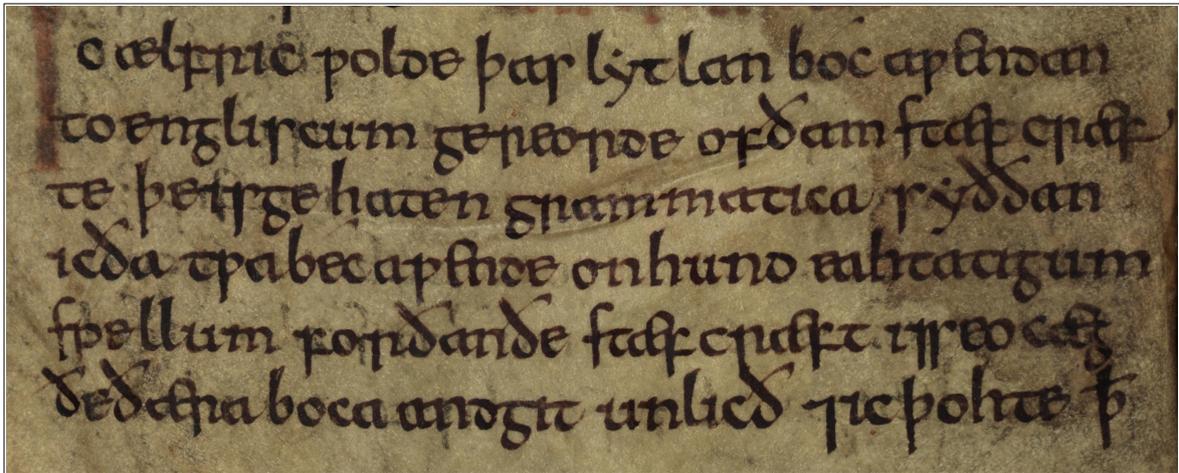
לאילאיל וראם
על ההשראה

לעדי ולהורי
על התמיכה

למוני וחברי, ולחוקרים לדורותיהם
על הדעת והמחשבות, ועל כתפי הענקים

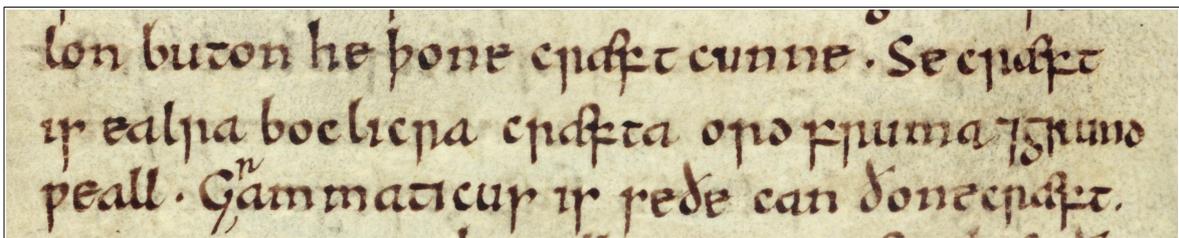
לאלפריץ'
על הכתיבה

לכל מי שיצרו את הכלים בהם השתמשתי
על האפשר

Ic ælfric wolde þas lytlan bók awendan to englis-cum gereorde of ðam stæfcraefte þe is gehaten grammatica syððan ic ða twa béc awende on hundeahtatigum spellum forðan ðe stæfcraeft is seo cæg ðe ðæra boca andgit unlicð [...]

אני, אלפריץ, רציתי לתרגם את הספר הדקדוק הקטן הזה, הקרוי „גרמטיקה“, ללשון האנגלית, לאחר שתרגמתי את שני הספרים שבהם שמונים דרשות [שתי הסדרות של הדרשות הקתוליות], משום שהדקדוק הוא המפתח הפותח את הבנת הספרים הללו [...]

[...] se cræft is ealra boclicra cræfta ordfruma grundweall · [...]

[...] האומנות הזו [דקדוק] היא מוצא ויסוד כל האומנויות הספרותיות. [...]

שני ציטוטים מתוך הדקדוק של אלפריץ, מכתב-היד אוקספורד, St. John's College, מס' 154: הראשון מעמ' v, המילים הפותחות את הטקסט האנגלי, והשני מ-143r, לקראת סוף הספר.

תוכן-עניינים

1	0	הקדמה	
	1	מבנה ההקדמה	0.0
	1	הגדרת התופעה הלשונית המתוארת	0.1
	1	כינוי-הרמז: שני טיפוסים	0.1.1
	1	נושא העבודה: הכינויים העצמאיים	0.1.1.1
	2	תורת הצורות	0.1.1.1.1
	3	מתודולוגיה ובסיס תיאורטי	0.2
	3	מיפוי ממצא של הדוגמאות	0.2.1
	4	יתרונות מצד הקורא/ת	0.2.1.1
	4	יתרונות מחקריים	0.2.1.2
	4	היבטים טכנולוגיים	0.2.1.3
	5	קיצוץ הדוגמאות ומיפוי הקשרים ביניהן	0.2.1.4
	6	פרוצדורה וסדר העבודה	0.2.2
	6	תהליך הכתיבה	0.2.2.1
	7	כללים לסדר העבודה	0.2.2.2
	7	ניגוד והעדרו	0.2.2.2.1
	8	מהליבה אל השוליים, מהברור אל הדורש עיון	0.2.2.2.2
	8	ההגדרה הכפולה	0.2.2.2.3
	8	טקסטואליות, טקסטמטיקה והניתוח הבלשני	0.2.3
	8	חלוקה לטקסטמות	0.2.3.1
	9	מבנה הנרטיב	0.2.3.2
	9	אחדות מול ריבוי ושאלת המינוח	0.2.4
	10	מערכתיות לשונית	0.2.5
	11	הקורפוס	0.3
	12	מהדורות	0.3.1
	13	מהדורה ממוחשבת	0.3.1.1
	13	אופיו של הטקסט	0.3.2
	14	עיבוד של טקסטים קיימים	0.3.2.1
	15	פרוזה בעיטור ריתמית או אליטרטיבית	0.3.2.2
	16	מבנה העבודה	0.4
17	1	מיון, אפיון ותיאור מצאי הדוגמאות: SE	
	17	הקדמה	1.0
	17	מבט-על	1.0.1
	18	זוקק כינויי העומד בפני עצמו	1.1
	20	יחוס כללי	1.1.1
	20	מבנה דר-חלקי	1.1.1.1

21	שאר הדוגמאות	1.1.1.2	
	22 יחוס פרטי	1.1.2	
22	דמות אחת	1.1.2.1	
	23 דבר	1.1.2.2	
	23 קבוצה	1.1.2.3	
24	זוקק כינויי בתמורה לצירוף שמני	1.2	
	25 ידע משותף	1.2.1	
25	השוואה של ידע	1.2.1.1	
26	היפוך מצב קודם	1.2.1.2	
	26 התייחסות אל האל	1.3	
27	זוקק כינויי בתמורה לביטוי אלוהות	1.3.1	
29	זוקק כינויי בפני עצמו המתייחס אל האל	1.3.2	
	30 הצגת דמויות חדשות	1.4	
	31 לאחר קריאה בשם	1.4.1	
	32 כחלק מקריאה בשם	1.4.2	
32	עם דמויות המוצגות בשמן	1.4.3	
	33 עם דמויות נטולות־שם	1.4.4	
34	הצבעה חוזרת: טיפוסים שונים	1.5	
	34 מעבר על גבי רשימה	1.5.1	
34	ארבעת כוחות הנשמה	1.5.1.1	
34	שמונת החטאים	1.5.1.2	
	35 שבעת האחים	1.5.1.3	
	35 לכידות גבוהה	1.5.2	
	35 מבנה פרטיטיבי	1.5.3	
36	חזרה ב־ $\beta\alpha\tau$ אל קבוצת דברים	1.5.4	
	36 פוקליות	1.6	
	38 השוואה מנגדת	1.6.1	
	39 השוואה מזהה	1.6.2	
	39 מבנה ייחוד	1.6.2.1	
39	בתמורה $se\ \beta e$	1.6.2.2	
	39 הדגשה בלא השוואה	1.6.3	
	40 התייחסות על־לשונית	1.7	
	40 מיון הדוגמאות	1.7.1	
40	לפי מושא ההתייחסות	1.7.1.1	
41	לפי הקשר התחבירי	1.7.1.2	
	41 פרשנות ותרגום	1.8	
	42 תרגום	1.8.1	
	43 תרגום מונחים	1.8.1.1	
43	תרגום מקטע־טקסט	1.8.1.2	

	43	פרשנות	1.8.2
	43	פירוש סינטגמה שמנית	1.8.2.1
44		פירוש או הערה על מקטע־טקסט	1.8.2.2
	44	ציון זמן	1.9
	45	בפירוט נקודת הייחוס	1.9.1
	45	עם מילת־היחס mid	1.9.1.1
	46	עם מילות־יחס אחרות	1.9.1.2
46		הרחבה של מניין יחידת זמן	1.9.1.3
	46	ללא פירוט נקודת־הייחוס	1.9.2
	47	עם מילת־יחס	1.9.2.1
	47	oð þæt	1.9.2.1.1
	47	עם þæs	1.9.2.2
48		אקסקורסוס: þæs embe X Y	1.9.2.2.1
	48	„למחרת בבוקר”	1.9.2.2.2
	49	עוגן דקדוקי בתמורה חיצונית	1.10
50		יצוג של פסוקית תוכן (þæt)	1.10.1
	52	צירופים נוספים	1.10.2
	53	תפקידי האינסטרומנטל	1.11
	53	þe	1.11.1
	54	þe læs þe	1.11.1.1
	54	þy	1.11.2
	54	þan	1.11.3
54		תפירת דוקסולוגיה לגוף הטקסט	1.12
	56	דוקסולוגיה תפורה	1.12.1
	56	ב־SE	1.12.1.1
57		הדוקסולוגיה והטקסט: מבט בלשני מול מבט פילולוגי	1.12.1.1.1
	58	לא ב־SE	1.12.1.2
	58	דוקסולוגיה מוצמדת	1.12.2
	58	טיפוסים נוספים	1.13

2 מיון, אפיון ותיאור מצאי הדוגמאות: IS

	60	הקדמה	2.0
	60	מבט־על	2.0.1
	60	יצוג של תוכן	2.1
	60	דיווח	2.1.1
	61	מיון הדוגמאות	2.1.1.1
62		התייחסות חוזרת בעטיפת אמירה	2.1.2
	63	התייחסות עוקבת לנאמר	2.1.3
	63	באותו רצף דברים	2.1.3.1
	63	במלל אחר בשיח	2.1.3.2

		63	ציון זמן	2.2
		64	æfter þysum	2.2.1
		65	oð þis	2.2.2
		65	betwux þysum	2.2.3
		66	הצבעה קונקרטיית	2.3
		66	הצבעה בעולם הלשוני	2.3.1
67			מסגרת הצבעה נרטיבית	2.3.1.1
67			מסגרת הצבעה שיחית	2.3.1.2
		68	הצבעה בעולם הגשמי	2.3.2
		68	התייחסות על-טקסטואלית	2.4
		68	אל הנרטיב כולו	2.4.1
		69	אל תת־נרטיב	2.4.2
		69	אל אירועים בנרטיב	2.4.3
70			אל מקטע בערוץ־המספר	2.4.4
		70	התייחסות לנושא הנדון	2.5
		70	טיפוסים נוספים	2.6
72			3 סוף־דבר	
		72	ההבדלים שבין הכינויים הנדונים	3.1
		73	סיכום	3.2
		74	כיווני־מחקר נוספים	3.3
76			ביבליוגרפיה	

תיאור המבנים התחביריים שבהם משמשים כינויי-הרמז באנגלית עתיקה ($\beta es, \beta eos, \beta is, se, seo, \beta \alpha t$) באופן עצמאי מצירוף שמני לאחריהם: **מיונם**, **אפיונם** ו**ניתוחם** באופן מבני — הן מבחינת מבנם הפנימי והן מבחינת תפקידם בטקסט — מתוך בחינה של כלל מצאי הדוגמאות בקורפוס, חיי-הקדושים לאלפריץ'.

מיפוי ממצא של הדוגמאות הרלוונטיות בטקסט בסדר-גודל כזה לא נעשה בעבר, ועולה ממנו תמונה שלמה וברורה יותר של תפקידי הכינויים הנדונים, הכוללת **ממצאים חדשים** שלא תוארו בעבר. מתוך כך עולה תרומה להבנה מדוייקת יותר של לשונו של אלפריץ', על בסיס בלשני-מבני.

בעבודה ארבעה **פרקים**:

- §0, **הקדמה**. הגדרת נושא העבודה; דיון מתודולוגי ותיאורטי; הקורפוס; מבנה העבודה.
- §1, **כינוי-הרמז se**. החלוקה המרכזית היא לפי מושא התייחסות של הכינוי:
 - מושא התייחסות שמני; תת-חלוקה: זוקק כינויי ($se \beta e$, "זה ש-") מול se , "זה" ללא βe , "ש-".
 - מושא התייחסות דקדוקי; תת-חלוקה: העצמה מול הצבעה חיצוני.
- §2, **כינוי-הרמז eis**. עיקר תפקידו דקדוקי, והוא מוגבל ביחס ל-se.
- §3, **סוף-דבר**. תיאור ההבדלים המבניים בין se ו- βis ; סיכום העבודה; סקירת כינויי-מחקר נוספים.

מפתח סימנים

[ÆLFRIC (1881–1900)] מילת-מפתח מילות-המפתח בכל פסקה מסומנות באדום. ⋮ קו מפריד עם סימן זה במרכזו מסמן הפרדה בין הדיון הכללי לעיסוק נקודתי בדוגמאות מסויימות. xyz (בנספח): המופע(ים) של הכינוי(ים) הנדונים בדוגמה. בנוסף, סינגמות רלוונטיות לדיון, הלוקחות חלק מבנה התחבירי של אותו הטיפוס, מסומנות <u>קו תחתון</u>, <u>קו מנוקד</u> ו<u>קו שבור</u>. βe (בנספח): שהוא חלק מהמבנה; בעיקר בצירוף $se \beta e$. * (בנספח): אי-עקביות או טעות העתקה אפשרית במהדורה המודפסת של סקיט. ° (בנספח): מעבר עמוד בכתב-היד. ⚡ (בנספח): תוספות מאוחרות על-גבי כתב-היד.	📖 (ספר פתוח; מופיע בכותרות בצד שמאל): הפניה מגוף העבודה לסעיף המתאים בנספח, וכן בכיוון ההפוך. בביבליוגרפיה ההפניה היא אל העמודים בעבודה בהם קיימת התייחסות אל הפריט הביבליוגרפי. ✳️ (מצפן; מופיע בראשי סעיפים): דוגמאות מתורגמות ומסומנות להבהרת מאפייניהם ומבנם של הטיפוסים הנדונים ב(תת-)הסעיפים ולעיגון מקבעים כלליים במקרים קונקרטיים במטרה להקל על הקריאה. ◇ (מופיע בשוליים): נושא למחקר נוסף; ר' §3.3. SE כך אתייחס, באופן חסכוני ובמטרה למנוע סרבול, אל כינוי-הרמז הראשון בו אדון, $se, seo, \beta \alpha t$. ⓂIS המקבילה עבור כינוי-הרמז השני, $\beta es, \beta eos, \beta is$. טקסט מספר התייחסות לטקסטים השונים המרכיבים את הקורפוס, לפי המספור והחלוקה שאצל סקיט

0 :: הקדמה

0.0 :: מבנה ההקדמה

בעבודה זו אתאר **פינה אחת** מתוך המארג הלשוני המורכב והמגוון אותו מהווה לשונו של אלפריץ' (955–1010 לערך), בתקווה לתרום מעט להבנתנו אותה ולהכרתנו בעושרה. תחילה אשרטט את **גבולותיה** של פינה זו, תחומה של התופעה הלשונית הנדונה בעבודה, תוך מתן רקע צורני (§0.1). לאחר מכן אדון בסוגיות **מתודולוגיות ותיאורטיות** הנוגעות לנושא, לאופן המחקר ולאופן הצגת הממצאים והדיון בהם (§0.2). אחר כך אסקור את תכונותיו של **הקורפוס** הנחקר, מנקודות מבט שונות (§0.3). לבסוף, אציג בקווים כלליים את **מבנה העבודה** (§0.4).

0.1 :: הגדרת התופעה הלשונית המתוארת

0.1.1 :: כינויי-הרמז: שני טיפוסים

מיטשל [MITCHELL (1987): II.E.6.b] מחלק את התיאור שלו עבור SE לשני **חלקים** (חלוקה זהה עבור DIS מוזכרת ב-§340 שם). חלוקה זו מרכזית בהגדרת תחומה של העבודה, העוסקת בכינויי-הרמז העצמאיים בלבד.

• חלק אחד (תת-סעיף 2, independent se, §§316–327) הוא מכנה בשם „**עצמאי**”.

• ואת האחר (תת-סעיף 3, dependent use, §§328–339) הוא מכנה „**תלוי**”.

השניים **נבדלים תחבירית** בכך שהטיפוס התלוי מהווה חלק בדגם $[SE/DIS + NOM]^1$ (הכינוי תלוי תחבירית בצירוף השמני אליו הוא נצמד, לפניו), והטיפוס העצמאי לא לוקח חלק בדגם זה (הוא עצמאי מצירוף שמני הצמוד לאחריו). על מנת לסבר את האוזן, נתבונן ב**שש הדוגמאות** שבעמ' 2 בנספח הדוגמאות, בהן סימנתי מופעים של SE ו-DIS²: שלוש הדוגמאות הראשונות (א'–ג') הן של הטיפוס **העצמאי**; שלוש האחרונות (ד'–ו') הן של ה**תלוי** (הצירוף השמני אליו הכינוי צמוד מסומן בקו תחתון) —

א. הצגת דמות חדשה (=דוג' 305 ב-§1.4).

ד. תוארו של מרטינוס.

ב. ציון זמן (=דוג' 658 ב-§1.9.1.1).

ה. חזרה אנפורית בנרטיב.

ג. התייחסות חוזרת בעטיפת אמירה (=דוג' 895 ו. אפיון dæg „יום” כבעל הצבעה להווה של הדרשן ב-§2.1.2).

0.1.1.1 :: נושא העבודה: הכינויים העצמאיים

כאמור, ההבחנה בין שני הטיפוסים האלה — העצמאי והתלוי — משמעותית ביותר עבורנו: **העבודה עוסקת בטיפוס העצמאי בלבד**.

המונח „שימוש” (”use,” אצל **מיטשל** למעלה במילים „dependent use”) עלול להטעות. הוא רומז ש-SE ו-DIS מהווים כלאחד יחידה לשונית העשויה מקשה אחת ויכולה להתבטא בשימושים שונים: היא יכולה לשמש כשהיא תלויה בצירוף שמני, וכשהיא נפרדת ממנו. בחינה מבנית של מצב-הדברים מראה תמונה אחרת לגמרי. אמת, על פניו, במבט ראשון, הצורה החיצונית „SE,”/”DIS” על נטייתה נראית זהה בשני המקרים, אך הגדרתה של יחידה לשונית לא מסתכמת רק ברצף הפונמות או הגרפימות המייצגות אותה: מכל **ההיבטים המבניים** נפרדים SE ו-DIS העצמאיים מאלו התלויים לחלוטין, ויש לראות בין

1 < **תכונות**: התאם במין, מספר ויחסה בין שני החלקים; שימוש בצורה החלשה של תארים; יחסי גרעין והרחבה פנימיים (ר' **ברי** §3: (BARRI (1975)); צמידות גבוהה.

2 < התרגום, כאן ובמקומות אחרים בעבודה, **מילולי** ככל הניתן במתכוון, כדי לשקף את המבנה המקורי ולהוות עזר להבנת מבנה הלשון הנחקרת.

כל זוג (עצמאי:SE:תלוי SE-ר עצמאי:DIS:תלוי) יחסים של זהות חיצונית בלבד (הומונימיה). הם שונים הן מבחינת ההצטרפות (מה יכול להצטרף אליהם, באופן סינטגמטי), הן מבחינת ההתחלפות (ניגודים פרדיגמטיים), הן מבחינת תפקידם בטקסט, והן מבחינת זכויות ההופעה שלהם.

כאמור, עבודה זו עוסקת בכינויי-הרמז העצמאיים. בהשוואה להם, העיסוק ב־SE התלוי רב בספרות הבלשנית, הן מנקודת-מבט סינכרונית (בפרט, היחס בין מה שמכונה „שימוש כתווית רומזת” מול „שימוש כתווית מיידעת”), הן מנקודת-מבט דיאכרונית (ממוצאו מ־*so, *seh₂, *tod- ההודואירופי ועד לגלגולו ל־the ו־that המודרניים), והן מנקודת-מבט טיפולוגית (בהשוואה עם התוויות הרומאניות, לדוגמה). לביבליוגרפיה ר' מיטשל [MITCHELL (1990)] וטג'ימא [TAJIMA (1988)]; לעבודה עדכנית, הכוללת גם סקירה מקיפה של ספרות בנושא (בפרט ב־§3 שם), ר' זומרר [SOMMERER (2011)].

מתוך התיאור המבני של כינויי-הרמז העצמאיים שנעשה בעבודה מתבררים ההבדלים בינם לבין אלו התלויים, שכן השוואה עם תיאורים קיימים של הכינויים התלויים מראה שמדובר בישויות לשוניות שתפקידן, מקומן במערכת ותכונותיהן שונים בתכלית: מקבעים התקפים עבור אלו לא בהכרח תקפים עבור אלו ונסיון לאחדם בתיאור מכליל (כעין „מבט ממעוף-הציפור”, כפי שנעשה בחלק מהתיאורים הדקדוקיים של השפה) סופו להגיע למסקנות מעורפלות או בלתי-תקפות³. מתוך ההכרה ב**נבדלות** זו עולה תרומה להבנתנו את המבנה הלשוני של האנגלית העתיקה באופן שיטתי ואנליטי. עוד בסוגיית האחדות מול הריבוי בתיאור הבלשני, ר' §0.2.4.

כפי שנראה בעבודה, הכינויים הנחקרים נמצאים בלב המערכת ה**דקדוקית**. לכן, תמוהה בעיני קביעתו זו של מיטשל A full treatment of the OE uses of the demonstratives must be left to the, [MITCHELL (1987): §314]: „lexicographer.”

0.1.1.1.1 ✦ תורת הצורות

למען הבהירות במהלך העבודה, שעיקרה (מקרר)תחבירי, נסקור בקצרה את **מגוון הצורות** של הכינויים הנדונים בקורפוס⁴:

רבים	DIS			רבים	SE			
	♂	♀	○		♂	♀	○	
þas ₇			þis ₁	þa ₁₀	se ₁	seo ₂	þæt ₃ ⁵	נומיניטיב
þas ₃	þisne ₂		þis ₄	þa ₅	þone ₄	þa ₅	þæt ₆	אקוזטיב
	þises ₅		þises ₅	þæra ₁₁	þæs ₇		þæs ₇	גניטיב
þysum ₆	þysum ₆		þysum ₆	þam ₈	þam ₈	þære ₉	þam ₈	דטיב

על אלה נוספות שלוש צורות המכונות „אינסטרומנטליות”, בהן אדון ב־§1.11: þe, þe, þe ו־þan.

כפי שניתן לראות מהטבלה, בעוד שנשייתו של SE כמעט **מלאה**, הרי שזו של DIS **חסרה** (בהקשר זה, של ההבדל בין השניים, ר' §3.1). בפרט, מלבד העדר הנקבה נעדר גם הנומיניטיב הזכרי þes, „זה”; מסיבה זו התייחסתי אל הכינוי הזה

3 < ר' **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (1998): §0.2] לדיון ב**מקרוסקופיה**, וחסרונותיה, מול **מיקרוסקופיה**, ויתרונותיה.

4 < **המספרים** מציינים את הרמה הראשונה בהיררכיה של סידור הדוגמאות, כפי שיפורט ב־§0.4.

5 < במטרה למנוע מראש בלבול, אעיר שיש שני יסודות הנכתבים כ־þæt, או þ̆ בכתובה מקוצרת: האחד הוא צורה של SE, והוא מעניין העבודה; השני הוא סמן של העצמת פסוקית תוכן, נומינליזציה, אינו נוטה ואינו מעניינו מלבד בנקודות הממשק התחביריות בין השניים (§1.10.1). סינכרונית, הדמיון בין השניים הוא רק ברמת המסמן, **הומונימיה**; מבחינה מבנית השניים נפרדים לחלוטין: הראשון נוטה וממלא משבצת תחבירית בתוך הפסוקית בה הוא נמצא, והשני קפוא וחיצוני לפסוקית הבאה לאחריו, בסימון מעמדה התחבירי בתוך פסוקית אחרת. לשם סיבור האוזן: þa ge- se sunu þ̆ ge-seah · þa ge- (אז) הוא ביקש את רגלי הכומר” היא דוגמה ל־þæt הראשון (דוג' 503 ב־§1.7); Ic wát þ̆ god nele me næfre forlætan (אני יודעת שאלוהים לעולם לא יעזוב אותי” (אנגס, ש' 306) היא דוגמה לשני.

6 < þe זה אינו ה־þe המאייך, „ש-”, הנפוץ, אלא רק **הומונימי** איתו באופן שטחי: הם נבדלים לחלוטין פרדיגמטית וסינטגמטית.

בעבודה ב־DES, ולא ב־DES.

0.2 ❖ מתודולוגיה ובסיס תיאורטי

בבואנו לכתוב תיאור של תופעה לשונית, ראשית עלינו לתת את הדעת על **מהות ותחום** עבודתנו כבלשנים. מילים רבות נכתבו על שאלה זו — גבולות התחום ומהות העיסוק — מן המדקדקים הקדומים, דרך **דה־סוסייר** וכלה בבלשנים ובפילוסופים של הלשון בני־ימינו, אך אולי את התיאור המזוקק ביותר לדעתי, את זה שמצד אחד נוגע בנקודות הקריטיות ביותר (שבאופן מצער לא מקבלות את המשקל הראוי אצל חלק מהבלשנים) ומצד שני הוא כללי מספיק ולא נכנס לפרטים נקודתיים ולהגדרות מסובכות יתר־על־המידה, ניסח **היילמסלב** [HJELMSLEV (1969): p. 16]:

The objects of interest to linguistic theory are texts. The aim of linguistic theory is to provide a procedural method by means of which a given text can be comprehended through a self-consistent and exhaustive description.

כבלשנים מבניים, אנחנו עומדים בפני מופעים של אחת התופעות המורכבות והטבוכות ביותר, שפה אנושית. אנחנו מנסים להתיר את החוטים הסבוכים ולהגיע להבנה שלמה יותר, מעמיקה, רחבה, מדויקת, עדינה ובהירה יותר — **הבנה מדוקדקת** (תרת־משמע) — של טקסטים באמצעות קשירת מסמן צורני, פורמאלי, עם מסומן תפקודי, פונקציונלי: זאת תמצית העבודה שלנו.

תקוות בעבודה זו היא להביא להנחה של אבן נוספת בבניין ההבנה הבלשנית של הלשון האנגלית העתיקה, ובפרט הבנתנו את לשונו של אלפריץ' והטקסט הנדון. זאת אני שואף לעשות לפי קו מנחה שמציג **גולדנברג** [GOLDENBERG (2012): §1.2] עה"ש **מפי מיה** [MEILLET (1948): VIII]: *ordonner les faits linguistiques au point de vue de la langue même*, לארגן את העובדות הלשוניות מנקודת־מבטה של הלשון עצמה". אידיאל זה, לא רק שמגולמת בו הענווה הראויה אל מול הלשון ומורכבותה, אלא שדבקות בו יכולה להניב תוצאות מדעיות בלתי־צפויות ומחדשות, שכן כך הבלשן יכול לתאר את הלשון ללא השפעה של „דעות־קדומות" הנובעות מהיכרות עם לשונות אחרות או מהמסורת הבלשנית. מתוך ארגון זה, הנובע מן הלשון עצמה, עולות ההכללות המהוות את הבסיס לתיאור הבלשני, הנשען על הנתונים האמפיריים שמונחים לפני הבלשן (הווה אומר הקורפוס, הניתן לבחינה בלתי־תלויה על־ידי חוקרים אחרים, בהדירות (reproducibility)). לפי **היסודות המתודולוגיים** שמניח **ששה־הלוי** [SHISHA-HALEVY (1998): §0.1], תיאור כזה מבוסס על ניתוח (אנליזה) של הטקסט הנתון מתוך פענוח שלו מכיוון המאזין הקולט (תפקיד אותו מהווה הבלשן החוקר) באופן יורד (מן הטקסט בכוליותו ומטה) ובלתי־דינמי (לא טרנספורמטיבי), אך לא בלי מציאת ותיאור הכללות וקשרים מערכתיים. כיוון הפוך (סינתזה, התבוננות מצד המחבר של הפלט הלשוני⁷, באופן עולה וטרנספורמטיבי) נשען על יסודות רעועים מבחינה אפיסטמולוגית: בהעדר גישה ישירה אל התהליכים היוצרים את הטקסט, כמדענים עלינו להפוס את מקום המתבונן ולנתח את הנתונים אליהם יש לנו גישה ישירה. דרך־פעולה כזאת עומדת בקנה אחד עם הקו המנחה דלעיל.

0.2.1 ❖ מיפוי ממצה של הדוגמאות

בעבודה אסקור את כל הדוגמאות בטקסט למבנים הנחקרים, ביצירה של **מפה** ממצה ומקיפה של מופעיהם. הכתיבה בבמות שונות, למטרות שונות, **שונה** מטבעה. היתרונות הנדונים בתת־סעיף זה בזכות השיטה בה נקטתי מתאימים לעבודה דוגמת העבודה הזאת, אך לא לכל מדיום או במה: במאמר או בהרצאה המציגים תוצאות סופיות של מחקר באופן מתומצת ובמבט־על, סקירה כזאת לא רק שאינה אפשרית מבחינת המדיום, אלא שהיא מיותרת ומכבידה, ומפספסת את המטרה. אם לנסח את הדברים במונחים של מיקוד („זום"), הרי שבעבודה זו רמת ההתמקדות היא מירבית; התמקדות כזאת מתאימה, לדעתי, לעבודות גמר, אך לא בהכרח למטרות אחרות.

לא בכל הדוגמאות אדון באופן מיוחד בגוף העבודה: כאשר מבנה מסויים חוזר בדוגמאות רבות, אין תועלת בהתייחסות פרטנית, אלא **במכלילה**. כל הדוגמאות לכל (תת) טיפוס מופיעות בנספח הדוגמאות, לפי אותה חלוקת סעיפים שבגוף העבודה, ומניינן כתוב בצד שמאל של הכותרות בכל (תת) סעיף.

0.2.1.1 ✦ יתרונות מצד הקורא/ת

- לשיטה זו **יתרונות** רבים על-פני הצגת קבוצה חלקית של דוגמאות מייצגות בלבד:
- **דיוק של התיאור:** תיאור כזה, ברמת הפרדה (רזולוציה) גבוהה וללא השטחה של מורכבות, יכול לתת את תשומת-הלב הראויה גם למקרים מיוחדים, חריגים ונדירים. אלו ראויים לתיאור בפני עצמם, אך יש בהם גם תועלת בבחינת „היוצא מהכלל מעיד על הכלל“.
 - **שקיפות והגינות:** כאשר כל הדוגמאות מונחות לפני הקורא/ת לא ניתן להסתיר דבר, כולל דוגמאות שלא עומדות בקנה אחד עם כלל התיאור (ר' §0.2.5).
 - **ייצוג קשרים הדדים:** העבודה בנויה על חלוקה של מסת הדוגמאות לטיפוסים ולתתי-טיפוסים (ר' §0.2.4), ותיאור רשת הקשרים המבניים ביניהם (ר' §0.2.1.4). על-ידי פריסת מכלול הדוגמאות ניתן לעשות זאת באופן הצגה פשוט וקריא: על-ידי אופן קיבוצן של דוגמאות הממויינות ביחד בסעיפי העבודה, ועל-ידי פניות בגוף העבודה לסעיפים אחרים או לדוגמאות מסויימות.
 - **תוצאות כמותיות:** הצגת כל הדוגמאות מאפשרת לראות באופן ישיר אילו טיפוסים מרכזיים יותר ואילו פחות מבחינת השימוש הלשוני של אלפריץ'. לנתונים כמותיים, מספריים, אלה השלכות גם על התיאור האיכותני: אין דין טיפוס שולי שמופעיו ספורים כדין טיפוס נפוץ מאוד, המהווה חלק משמעותי בבניית המבנה הלשוני של הטקסט. בנוסף, הצגת דוגמאות מייצגות בלבד יכולה לתת רושם מוטה בכל הנוגע לנפוצות ולמרכזיות של הטיפוסים הנדונים, אם לא מצוין במפורש מספר המופעים בטקסט המיוצגים על-ידי כל „ארכי-דוגמה“.
 - **מחקר עתידי:** פרישת מצבור הדוגמאות יכול להנגיש אותו למחקר עתידי על-ידי חוקרים אחרים, דבר שיכול להועיל בשתי דרכים:
 - האחת, על-ידי התבססות עליו בפתרון שאלות פתוחות המוצגות בעבודה.
 - השניה, בכך שיתכן שקיבוץ הדוגמאות באופן ממוין הכולל סימונים בגוף הדוגמאות יקל על המחקר גם בנושאים אחרים (ר' §3.3 לכמה כיווני-מחקר אפשריים) ויחסוך עבודה כפולה.

0.2.1.2 ✦ יתרונות מחקריים

- קיימים יתרונות נוספים למיפוי ממצה כזה, שאינם רק בדרך ההצגה ותוצאותיה, אלא **באופן העבודה** שמיפוי כזה מנחה (ר' §0.2.2):
- מתוך העובדה שהיה עלי לתת תשומת-לב לכל דוגמה מהטקסט, הן לרוחב (הקפת כל הדוגמאות) והן לעומק (עיון בדוגמאות), הגעתי למציאת קשרים מפתיעים ול**ממצאים חדשים** שלא נדונו בעבר. יתרון נוסף הוא בכך שבאופן כזה קשה שלא לשים לב לדוגמאות רלוונטיות ההכרחיות לדיוק התיאור.
 - החובה לתת את הדעת לכל הדוגמאות מסייעת בהמנעות מהשפעתן של **הטיות קוגניטיביות** בשוגג: מתוך ביטול האפשרות להטיית בחירה (selection bias) במדגם מוטה, קטנה גם האפשרות להשפעתה של הטיית האישוש (confirmation bias) ומתבטלת השפעתם של „כשל קטיף הדובדבנים“ (cherry picking) ו„אפקט המגירה“ (file-drawer effect).

0.2.1.3 ✦ היבטים טכנולוגיים

- הטכנולוגיה** המודרנית מקלה על מיפוי כזה בשני אופנים:
- האחד הוא **באופן עריכת המחקר:** מאגרים ממוחשבים מאפשרים להעתיק בקלות את הדוגמאות למסד-הנתונים ולנספח הדוגמאות וכן לערוך חיפושים, בעזרת ביטויים רגולריים (regular expressions), שללא שימוש במחשב

היו מצריכים עבודה ידנית רבה.

• השני הוא בכך ששימוש בתוכנות מתאימות מאפשר לכלול מספר רב מאוד של דוגמאות באופן שלא מכביד הן על המחבר (אוטומטיזציה של מספור הסעיפים והדוגמאות, ניהול ההפניות אליהם בגוף העבודה, חלוקה לקבצים שונים וכד') והן על הקורא/ת (על-ידי הפרדה פשוטה בין גוף העבודה ובין נספח הדוגמאות, הכרוכים בנפרד), ומאפשר **הצגה פשוטה** ונגישה של חוסר-הלינאריות שבטבעה של המערכת הלשונית בדפוס, שהוא לינארי מטבעו.⁸

כך, מאפשרת הטכנולוגיה **כלים עדיפים** הן למחקר המבנה הלשוני, הבנוי כרשת מסועפת ומרובת-רבדים, והן לייצוג תוצאותיו של המחקר; ככלי-עזר מקל, מפשט ומנגיש, אך לא כחלופה לעבודה המדעית עצמה. ניתן היה להגיע לאותן התוצאות גם ללא שימוש בכלים אלה, אך הם מאפשרים להתמקד בעיקר ומפיקים תוצאה נעימה, נוחה וברורה לקריאה. בנוסף, בסוף הנספח (מעמ' 77) מופיע **אינדקס** שהופק באופן אוטומטי ובו מסודרות כל הדוגמאות לפי סדרן בטקסט (index locorum בלועזית). אינדקס זה מאפשר לקרוא את העבודה באופן אחר, לא רק כתיאור מבני העומד בפני עצמו, אלא גם כמכלול הערות (קומנטר) שמאפשר להאיר את הסוגיות הרלוונטיות תוך קריאה בטקסט המקורי (בעזרת האינדקס ניתן לחפש מה נאמר בעבודה על מופע מסויים של כינוי-רמז). האינדקס מאפשר גם לקבל מושג מספרי על נפוצות המבנים הנדונים בטקסטים השונים.

0.2.1.4 • קיבוץ הדוגמאות ומיפוי הקשרים ביניהן

חלק מרכזי בעבודה זו הוא מציאת **קבוצות**, מחלקות, של דוגמאות ותיאור מערך הקשרים המבניים בין אלו. הכללה — מציאת תיאור מערכתי למופעים מרובים — עומדת בבסיס העבודה המדעית; במונחים של **דה־סוסיר** [SAUSSURE (2005)] עבור הבלשנות מדובר בתיאור ה־langue („לשון” בתרגומו של להב) לפי הכללה של עובדות ה־parole („דיבור”) הנמצאות מול הבלשן.

קיבוץ הדוגמאות הכרחי **להבנה שלמה** שלהן. הבנתה של דוגמה במבודד איננה אפשרית, שכן רק במציאת המשותף בינה לבין אחרות הקרובות לה, והשונה בינה לבין אלו השייכות לקבוצות אחרות, תיתכן הבנה — במסגרת מערכת מבנית של ניגודים⁹ — של ערכם הלשוני של המבנים המרכיבים אותה, היחסים ביניהם והיחסים בינם לבין שאר הטקסט.

למה הדבר דומה? אשתמש בדוגמה מתחום אחר בבלשנות, ב־מטא-הקבלה” של האופן בו התייחסות מורחבת מסייעת להבנת מקרה מסויים: **דה־סוסיר** [SAUSSURE (2005): V.4.g] דן, בהקשר אחר ולמטרה אחרת, בקשר שבין domus „בית” ר־dominus „אדון” בלטינית: „הבלשנים” — כך הוא כותב — „אינם מרגישים שבעי רצון מפני שמקרה נדיר ביותר הוא שסיומת -no- * יוצרת נגזרות משניות”, ומשווה לאי־קיומן של מקבילות מבניות oiko-no-s ** או oike-no-s ** ביוונית (מ־oĩkos „משק־בית”), או aśva-na- בסנסקריט (מ־aśva „סוס”). המפתח להבנת המקרה הנדיר הזה, אותו מציג **דה־סוסיר**, הוא מגרמאנית, שם אנחנו מוצאים¹⁰ את *þeuða-na-z, *kindi-na-z ר־*kindi-na-z, המפורשים כ־מנהיג ה־*þeuðo- (עם): מלך”, „מנהיג ה־*druχti-z (צבא): אדון־צבאות, אלוהים”, „מנהיג ה־*kindi-z (שושלת)”, בהתאמה. מכך מסיק **דה־סוסיר** את הפירוש המילולי של dominus כ־מנהיג ה־domus (בית) “ומרחיב לפירושו המילולי של tribūnus כ־מנהיג ה־tribus (שבט)”. **הנמשל** אצלנו ברור: כשם שמתוך הלטינית לבדה קשה להסביר את הגזירה הזאת ב־-no- *, אך הרחבת התייחסות לגרמאנית מאפשרת את פיצוח המבנה, כך התבוננות בדוגמה יחידה אצלנו לא מאפשרת הבנה מלאה שלה, אך הרחבת התייחסות לדוגמאות נוספות, תוך כדי מיפוי הקשרים ההדדיים ביניהן, היא המפתח להבנה הן של המערכת בכליותה והן של הדוגמאות המסוימות, מתוך התייחסות מערכתית.

לחשיבות מיפוי הקשרים ההדדיים בין הדוגמאות ובין המחלקות השונות משמעות מעשית מבחינת **מבנה העבודה**

8 < בנוסף, בגרסה הממוחשבת של העבודה (בפורמט PDF) כל התייחסות פנימית (בין אם לסעיף, לדוגמה, לעמוד, להערה או לרשומה ביביליוגרפית) מסומנת באופן אוטומטי ב**היפר־קישור** (hyper-link), המאפשר מעבר קל ומידי אל נקודת ההתייחסות ובחזרה, בעזרת תוכנה מתאימה (דוגמת Evince). כמו כן קובץ ה־PDF מכיל תוכן עניינים הניתן להצגה כסרגל צידי ומאפשר ניווט מהיר בין חלקי העבודה.

9 < ר' **דה־סוסיר** [SAUSSURE (2005)] ו**היילמסלב** [HJELMSLEV (1969)] ר' [HJELMSLEV (1970)] לרקע תיאורטי.

10 < אלו צורות משוחזרות; **לצורות המצוינות** בפועל בטקסטים שבידינו ר' **דה־סוסיר** [SAUSSURE (2005): V.4.g].

ואופן מיון הדוגמאות. בשל אופיה הלא-לינארי של המערכת הלשונית, תיאור שהוא לינארי לגמרי אינו אפשרי. בעבודה מופיעות הפניות רבות, הן קדימה והן אחורה. השתדלתי להקל על הקריאה במידת האפשר, על-ידי מיון שיטתי וסימון מסודר של הדוגמאות, אבל דפדוף קדימה ואחורה הכרחי לקריאה שלמה של העבודה (ההפניות אינן „קישוטים“): קיימות טענות הנשענות על דברים שהופיעו בעמודים הקודמים או שופיעו בעמודים שלאחריהן. כמו שנראה במהלך העבודה, בין (תת-)המחלקות השונות קיימים **יחסים מורכבים**, ודוגמה אחת יכולה להיות קשורה ליותר ממחלקה אחת.

0.2.2 ❖ פרוצדורה וסדר העבודה

שיטתיות היא תנאי הכרחי לעבודה מדעית בכלל ובלשונית בפרט. כדי להתחקות אחר המערכת העומדת מאחורי הנתונים הגולמיים שלפנינו, עלינו לסקור אותם באופן ממצה ושיטתי. תחילה אתאר בקווים כלליים את **תהליך הכתיבה** (§0.2.2.1), ולאחר מכן אציג **שלושה כללים** לפיהם אנהג, כללים המכתיבים כיוון מסויים בסדר המחקר (§0.2.2.2): קדימות סביבות בהן נעדר ניגוד לסביבות בהן הוא קיים (§0.2.2.2.1), קדימות הליבה לשוליים (§0.2.2.2.2), וקדימות ההגדרה החיצונית לפנימית (§0.2.2.2.3).

0.2.2.1 ❖ תהליך הכתיבה

תהליך כתיבתה של עבודה זו נעשה בכמה שלבים:

- השלב הראשון, לאחר בחירת השפה, היה **בחירת הקורפוס**, מתוך המגוון הקיים, על רבגוניותו הלשונית. כתיבתו של אלפריץ', מחלקה המאוחר של התקופה האנגלו-רסקוטונית, בולטת בכך שמחברה ידוע ובידינו כתבים נוספים רבים פרי-עטו (ר' §0.3). הווירטואוזיות הלשונית של אלפריץ' — שהיה בעל השכלה ותחומי עניין וכתביה רחבים, ביניהם גם בלשנות והוראת לשון — מהווה מוקד עניין מיוחד לבלשן, שמקבל הזדמנות לחקור מערכות לשוניות מתוחכמות על פני קורפוס שהוא ארוך ומגוון מספיק בכדי לבסס טענות והכללות. הבחירה בחיידקזשים דווקא מתוך כלל הקורפוס האלפריצי'אני היא בחירה אישית בעיקרה: החיבה שלי לסוגה.
 - לאחר שנבחר הקורפוס, השלב הבא היה **קריאה** רציפה שלו:¹¹ תחילה קריאה מהירה ללא התעכבות על היבטים לשוניים, ולאחר מכן קריאות נוספות, מעמיקות יותר, תוך כדי התעכבות על סוגיות לשוניות ועריכת רישום של שאלות, רעיונות ודוגמאות בעלות עניין לשוני מיוחד.
 - מתוך השאלות והרעיונות האלה היה עלי **לבחור נושא** אחד מוגדר-היטב אותו אחקור, ולהתמקד בו. לאחר החלפה של כמה נושאים, זה שמצאתי בו את השילוב הטוב ביותר של עניין אישי עם בהירות מבנית ופוטנציאל לחידוש הוא זה הנחקר בעבודה זו.
 - בשלב זה, הגיעה העת לערוך **איסוף** מערכתי של הדוגמאות למבנים הנדון: הן עבור SE העצמאי והן עבור EIS העצמאי. לשם כך נעזרתי, בנוסף על הרשימות שערכתי בשלב הקודם, גם במאגר המתוייג YCOE (טיילור ואח' [TAYLOR et al. (2003)], תוך שימוש בביטויים רגולריים. לאחר האיסוף של הדוגמאות במסד-הנתונים, קראתי את כולן שוב, בהקשר, תוך כדי סימון הערות, תיוג שיטתי שלהן לפי מאפיינים לשוניים וקיבוצן בקבוצות (ר' §0.2.1.4).
 - לאחר שהיו בידי רשימות של סוגיות, קושיות, רעיונות ונושאים בלשניים במסגרת נושא המחקר ומסד-נתונים מסודר של הדוגמאות, כשהן ממויינות ומוערות, יכולתי לגשת אל השלב האחרון: **כתיבת העבודה** עצמה בצורה קריאה וברורה ככל שביכולתי, החל מההקדמה, דרך הצגת רשת הדוגמאות לטיפוסייהן ולתתי-טיפוסייהן (ר' §0.2.1), דיון בהן — באופן יורד, מהכללי אל הפרטי — וכלה בסיכום הממצאים ובהצגת הנקודות הפתוחות למחקר נוסף; ר' §0.4 למבט-על.
- במהלך העבודה, כשהלך והצטבר בידי יותר מידע אמפירי באופן מאורגן, יכולתי לאמת ולבסס השערות והכללות

11 מדובר **במשימה לא זניחה**: יותר מ-12,700 שורות המשתרעות על-פני מאות עמודים ושני כרכים במהדורה המודרנית. לשם השוואה, מדובר בכמעט פי 4 מאורכו של ביאוולף (3182 שורות).

שניסחתי לעצמי בשלבים קודמים (או להפריכן, במידה והתגלו כבלתי־מוצדקות), בתהליך חוזר (איטרטיבי) של דיוק ו„שיוף”. בעבודה המוגמרת מוצגות ההכללות, והתשובות לשאלות עליהן הצלחתי לענות, בצורתן **האחרונה** נכון לשעת ההבאה לדפוס; נושאים שנשארו פתוחים ושאלות למחקר נוסף החורג מגבולות העבודה מצויינים במקומות המתאימים בגוף העבודה ובסיכום (§3.3).

במקביל לכל שלבי העבודה קראתי מאמרים וספרים הנוגעים לעניין הן מנקודת־מבט תיאורטית־כללית (טקסטים בבלשנות כללית וכן תיאורים לשוניים של שפות אחרות שיש בהם עניין כללי־תיאורטי¹²), הן מנקודת־המבט של האנגלית העתיקה (בהיבטים בלשניים, ספרותיים, היסטוריים ואחרים) והן כאלו העוסקים בניחות הסוגות הרלוונטיות ובספרות מי־ביניימית. אלה שאליהם התייחסתי במישירין בעבודה מקובצים ב**רשימה הביבליוגרפית** שבסופה (עמ' 76).¹³

0.2.2.2 ❖ כללים לסדר העבודה

0.2.2.2.1 ❖ ניגוד והעדר

בעבודה נדונים **שני כינוי־רמז**: *se* העצמאי ו־*is* העצמאי; האחד, כפי שנראה, רחב בתפקידיו ותדיר יותר בשימוש, והשני מצומצם יותר בשני מובנים אלה. בתחומים לשוניים רבים משמש רק אחד מהם, ללא חפיפה, אך קיימים תפקידים מעטים בהם קיים ביניהם ניגוד¹⁴ (ר' §3.1).

רוחן [Rosén (2005): pp. 46–47] מציג את **סדר העבודה** הבא כלחם־חוקה של האסכולה הבלשנית הירושלמית:

בידוד הסביבות המנטרלות כשלב קודם בהכרח לתיאור אלו שבהן ניגוד תפקודי קיים —

[...] So we isolated the cases of neutralization and archi-elements first, in order to be able to effectively examine the functions of the forms under scrutiny in conditions of genuine opposition and selectability. We may state with quite some satisfaction that this procedure, the preliminary isolation of neutralization environments prior to engaging in any attempt at uncovering functions, and especially on the levels superior to phonology, has become standard procedure in our school, [...]

על המונח „**ניטרול**” מציע **ברי** [BARRI (1979)] לוותר, לטובת הסתכלות המבוססת על עקרון־היסוד המבני לפיו כל סביבה מגדירה את קבוצת־ההתחלפות של עצמה (ומכך, „סביבה מנטרלת” היא לא יותר מאשר סביבה אחת מני רבות, לה תכונות מבניות משל עצמה). אם כך, נוכל לנסח מחדש את הדברים כך: תחילה יש לבודד סביבות בהן לא קיים ניגוד בין היסודות הלשוניים הנחקרים, ורק לאחר מכן יש לתאר את ערכו של הניגוד בסביבות בהן הוא אכן קיים. מתוך כך נובע, על־פי הגדרת הזהות הלשונית מתוך ניגוד, התחלפות, שאין מדובר באותם יסודות לשוניים מבחינה מבנית.

באופן זה **נהגתי בעבודה** כאשר ביררתי את ערכם של הניגודים. מתוך פרישת הסביבות התחביריות־טקסטואליות בהן רק אחד מהכינויים ב־ר־בחירה עולה שהסביבות בהן הם אכן נמצאים בניגוד אינן רבות כפי שהיה ניתן לשער. בפרט, נראה שהניגוד המרחבי (*se* כקרוֹב; *is* כרחוק) המופיע תדיר בספרות אודות האנגלית העתיקה¹⁵ לא תופס כבעל ערך תיאורי כללי. אין יוצא מכך שניגוד זה לא תקף עבור הכינויים התלויים, הנמצאים מחוץ לתחום העבודה (אין אפשרות להקיש מאלה על אלה ולהפך מראש ללא בדיקה).

◇

12 < באופן מיוחד מצאתי את **הפיתוחים התיאורטיים של ששה־הלוי**, הנשענים על מצרית ועל שפות קלטיות, מועילים ומפריים למרות שמקורם בתיאורים לשוניים מסויימים (קונקרטיים), ערכם הבלשני־כללי מאפשר להשתמש בהם — תוך כדי ההתאמות וההגבלות הנדרשות — גם ללשונות אחרות.

13 < שני פריטים ביבליוגרפיים הוספתי **למען השלמות** למרות שאין לי גישה אליהם — הם נעדרים מהספריות האוניברסיטאיות בארץ — ולא יכולתי לקרוא אותם: **מיטשל** [MITCHELL (1990)] ו**שיפר** [SCHIPPER (2005)].

14 < בכמה מהתפקידים האלה הדוגמאות **מעטות** מכדי להסיק בבירור מה ערכו של הניגוד.

15 < **מיטשל** [MITCHELL (1987): §313], בהקדמה לסקירתו את כינוי־הרמז (II.E.6.a), כדוגמה אחת מני רבות: *Pes can contrast with se by pointing to something near as opposed to something far*. נראה שיש בקביעות כגון זו ביטוי להטיה שקיימת בדקדוקים לביכור הטקסטמה הדיאלוגית ועולמה ההצבעתי הממוקד במשתתפים בשיח; ר' גם הדיון בכך שב־§2.3.2.

0.2.2.2.2 ❖ מהליבה אל השוליים, מהברור אל הדורש עיון

כיוון נוסף של סדר העבודה, הוא התחלת מלאכת הביורור בדוגמאות הפשוטות יותר („הליבה“), אשר באופן רגיל מהוות את מרבית הדוגמאות, ומעבר אל הדוגמאות הדורשות עיון מיוחד („השוליים“) כשלב שני. סדר זה, הנשען על ההגיון הפשוט, מאפשר את הבנת הדוגמאות המורכבות או הנדירות יותר על בסיס הידע הלשוני המצטבר מסקירת אלו הפשוטות או הנפוצות יותר. מבחינת אופן הצגת תוצאות המחקר, בכל נושא תחילה אדון בקווים הכלליים המשותפים, ורק אז אדון בדוגמאות ובקבוצות של דוגמאות הדורשות התייחסות מיוחדת, באופן יורד.

0.2.2.2.3 ❖ ההגדרה הכפולה

ברי §1 (BARRI (1978) [בעקבות היילמסלב (HJELMSLEV (1969)], המתבסס על ראסל) מציע להגדיר יחידות לשוניות בהגדרה כפולה על-מנת למנוע מעגליות בהגדרות: תחילה יש להגדיר **חיצונית**, כחלק מקבוצת ההתחלפות באותה הסביבה, ולאחר מכן **פנימית**, כלומר הגדרת המבנה הפנימי שלה והיחידות המרכיבות אותה. ב-§1.1 הוא מראה שקיים יחס של סדר בין שתי צורות ההגדרה, כאשר החיצונית בהכרח קודמת. בעבודה אבחן את היחידות הלשוניות הנדונות באופן כפול זה; בכמה מקרים מסויימים באופן מוצהר, ובשאר כשיטת-עבודה יסודית מנחה.

0.2.3 ❖ טקסטואליות, טקסטמטיקה והניתוח הבלשני

כפי שנראה במהלך העבודה, חלק מתפקידיהם של הכינויים הנחקרים נטועים במבנה הטקסט. מבחינה זו, העבודה נמצאת בתחום **בלשנות הטקסט**.

0.2.3.1 ❖ חלוקה לטקסטמות

מונח מפתח בהקשר זה, המהווה את הבסיס להבנה של הטקסט בראיה בלשנית-מבנית הוא מונח **טקסטמה**, אותו מגדיר **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (1998): p. 236] כ¹⁶:

Texteme: a subtextual, componental, signalled and bounded unit manifesting a distinctive idiosyncratic and complete system of grammar; or an emic meta-textual type manifesting a distinctive idiosyncratic and complete system of grammar. The **dialogue** and the **narrative** are among the basic overhead textemes, further refinable and combinable into numerous others; **exposition** is another (in some respects manifesting affinities with the dialogue).

ההפרדה של הניתוח לפי הטקסטמות השונות היא **מאבני-היסוד** של הניתוח הבלשני המבני. ללא זיהוי תת-מערכות הדקדוקיות השונות וההכרה בכך שערבוב לא מושכל של נתונים מתת-מערכות שונות הוא הרסני ליכולתו של הבלשן להוציא ממצאים ברורים, עקביים ובעלי-משמעות לא תיתכן עבודה בלשנית מסודרת שתוצאותיה אינן ערב רב מבלבל המכיל סתירות פנימיות. הדבר נובע במישרין **מאופיו הניגודי** של הסימן הלשוני: בתת-מערכות לשוניות שונות קיימות מערכות ניגוד שונות.

למרבה הצער, עבור **בלשנים רבים**, בעבר ובהווה, רעיון ההפרדה לתת-מערכות דקדוקיות-טקסטואליות הוא זר או לכל הפחות זניח בהשפעתו על עבודתם: הן מבחינת ברירת הדוגמאות הרלוונטיות וההמנעות מערבוב של דוגמאות מטיפוסים שונים והן מבחינת תיאור המאפיינים הלשוניים של המבנה הטקסטואלי. דוגמאות שבניתוח תחבירי ברמת ה„משפט“ המסורתית, בהתעלם מהסביבה הטקסטואלית, נראות בנות אותו מבנה יכולות להיות שונות בתכלית מבחינת תפקודן בטקסט, בהתאם לטקסטמה אליהן הן משתייכות.

עם זאת, ברי שתכונות לשוניות רבות **חוצות טקסטמות**¹⁷; לולא כך היה, כל טקסטמה היתה מהווה „שפה נפרדת בפני

16 < במקום אחר, [SHISHA-HALEVY (2005): §1], **ששה-הלוי** מתייחס אל המונח כמקבילה (טקסט) דקדוקית למונח הספרותי „סוגה“ (ד'אנר).

17 < באופן **טכניטי** אפשר להתייחס אל המשותף והשונה בין טקסטמות, מבחינת תכונותיהן הלשוניות, כך: (א) ב). כלומר, לכל טקסטמה תכונות יחודיות המגדירות אותה, אך יש לה גם משותף עם טקסטמות אחרות.

עצמה". תיאור מדוייק של תכונות אלה מצריך התייחסות לסוגיות טקסטואליות. למעשה, תיאור שלם של שפה מחייב לא רק תיאור סגור של כל טקסטמה בנפרד, אלא גם תיאור של תכונות של מאפיינים לשוניים המשותפות לכמה טקסטמות וכן תיאור היחס ונקודות הממשק בין טקסטמות.

בעבודה זו נראה הן מקבעים שמוגבלים לטקסטמה מסויימת (או ש, מרכז הכובד" שלהם נטוע באופן מובהק בטקסטמה אחת), הן מקבעים שתחלתם תקפה על כמה טקסטמות שונות, והן מקבעים הנוגעים לגבול שבין טקסטמות ולביטוי הלשוני שלו. חלק **מהידושה** של עבודה זו, ביחס לכתיבה הבלשונית הקיימת על האנגלית העתיקה, הוא בהתייחסות מקיפה ושיטתית למגוון הזה של מאפייניהם הטקסטואליים של הכינויים הנחקרים. קרגבול שחוזר בעבודה הוא ההבדלה בין טקסטמות בעלות **מאפיינים שיחיים** ובין מצב ההשתלשלות ב**נרטיב** גופא. אלו הראשונות כוללות דיאלוג, דרשה, פניה של המחבר אל הקהל, הקדמה על-טקסטואלית וכד', ובמידה מוגבלת גם דיבור עקיף.

0.2.3.2 ❖ מבנה הנרטיב

חלק מתפקידיהם של הכינויים הנדונים נמצאים בתחום **ארגון הנרטיב**. במסגרת הדיון בנרטיב אשתמש במונחים „מצב-ההשתלשלות", „מצב-ההערה" ו„ערוץ המספר"¹⁸ מבית-מדרשו של **ששה-הלוי**, אותם הוא מגדיר כך ב-[SHISHA-5-233]:¹⁹HALEVY (1998): p.

Evolution Mode (in narrative grammar): a major constituent of the macro-structure of narrative.

Markedly diegetic, dynamic and vectored, it carries the course and unfolding of the plot as a succession or sequelling of **narrative events** (the 'foreground'), or concomitant information on situational or eventual framework of such succession.

Comment Mode (in narrative grammar): It is extrinsic to the plot (but often internal to the narrator, in the sense of 'internal information'), and elaborates, comments, resumes, explains, gives reasons for acts and states of the plot and information on prior and anterior action, or meta-narrative statements, such as reasons for narrative statements made or summing-ups.

'Narrator's Channel' (in narrative grammar): a constituent of the **Comment Mode**, where the narrator presents non-narrative information, typically referable to the narrator's present or to his privilege of omniscience, and intervening in the narration proper.

0.2.4 ❖ אחדות מול ריבוי ושאלת המינוח

כפי שמעיר **ששה-הלוי** בכתיבתו ([SHISHA-HALEVY (1998): §0.3] [SHISHA-HALEVY (2009b): §1] [SHISHA- [SHISHA-HALEVY (2010): p. 270a]), **מינוח** איננו סוגיה זניחה ושולית: הבחירה במינוח מסויים לא רק מעידה על תפיסה מסויימת, אלא שלהשפעתה על אופן ההמשגה של המערכת הלשונית השלכות על טיבו של התיאור עצמו. כפי שנראה בעבודה, הן עבור SE והן עבור IS, מתוך המיון השיטתי של המופעים עולים מגוון (תת-)תפקידים נפרדים, הנבדלים מבחינות שונות. אם כן, עולה השאלה האם עלינו להחיל **שם כולל** עבור התפקידים האלה, או לפרקם לשמות נפרדים. אני סבור שהגישה המועילה יותר היא הראשונה, ושהשם המסורתי „כינוי-רמז" אכן מתאים. לאחדות השם שתי סיבות:

18 < **השמות העבריים** שבשימוש כאן עבור שני המונחים הראשונים אינם שמות מבוססים המקובלים בשיח הבלשוני: כתיבה בלשונית בתחום, בידי ששה-הלוי, תלמידיו וחוקרים אחרים שאימצו את המינוח והמערכת התיאורטית שמאחוריו, מתבצעת בעיקר באנגלית; בדיבור בעל-פה בשיח הבלשוני בעברית בחוג נעשה שימוש במונחים האנגליים כמות שהם („אבולושן מוד" ו„קומנט מוד"). כך, בכתיבה בעברית, עלי להחדש ולתרגם את המונחים.

19 < **לדיון נוסף** ר' **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (2007b): §1.1.1.c], שם ההגדרות שונות מעט בניסוח אך זהות ביסודן, ר-[SHISHA-HALEVY (2011): §1.3].

• סיבה **היצונית-צורנית**: מבחינה צורנית, הנטייה של הכינויים, כפי שהיא מופיעה ב־§0.1.1.1.1, היא אותה הנטייה הבסיסית לכל הטיפוסים²⁰. סיבה זו אינה מסִפֶּקֶת כשלעצמה.

• סיבה **פנימית-מבנית**: מאפיין המשותף לכל המופעים הממויינים הוא תפקידו המבני של הכינוי: בכל המקרים הוא מצביע, רומז. הצבעה זו יכולה להיות מטיפוסים שונים בתכלית — אל צירוף שמני (§1.4, לדוגמה), אל התרחשות קודמת בנרטיב (§2.1.1), אל פסוקית תוכן (§1.10.1), אל מלל בשפה זרה (§1.8.1), הצבעה פנימית חוזרת (§1.1) וכד' — אך בכולם עדיין מדובר בהצבעה.

אם כן, נחיל את מונח המטריה „כינוי־רמז” על מגוון המופעים השונים אותם נמייין. זאת יש לעשות ללא מחיקה של **ההבדלים** בין הטיפוסים השונים. כך, לדוגמה, לא בכל הטיפוסים כל הנטייה לוקחת חלק: הן מבחינת המין והמספר והן מבחינת היחסה. חוסר הסימטריה בין þæt (הסתמי) ושאר הנטייה של se נדון בפרוטרוט אצל **דווינג** [DOWSING (1979)]. זהות מבנית מוגדרת כחתך של הציר הסינטגמטי והפרדיגמטי (**ששה־הלוי** [SHISHA-HALEVY (2006): p. 10]); מההבדלים המבניים שבין הטיפוסים השונים, בשתי בחינות אלו (הצטרפות והתחלפות), אנו למדים שאין זהות מבנית ביניהם; אין בכך כדי לפסול שימוש (זהיר) במונח הכולל, המצביע על הדומה והמשותף, ולא על השונה והנבדל.

דוגמה לריבוי הפנים של se ניתן לראות בחתימת הטקסט הראשון בקורפוס, המולד²¹, שבה משתלבים שלושה טיפוסים שונים של se: þám בהתייחסות על לשונית (§1.7, דוג' 559), se (ðe) הראשון בתיאור האל (§1.3.1, דוג' 229) ו-se (ðe) השני בדוקסולוגיה (§1.12.1.1, דוג' 804). מסיבה זו בחרתי לכלול את הסינטגמה האליטרטיבית se ðe is soð wisdom · j sawla líf כחלק מכותרת העבודה.

חלק מחידושה של עבודה זו הוא **בפירוק** שיטתי, במסגרת הקורפוס הנתון ובהתבסס עליו, של הכינויים הנחקרים לסוגיהם, על מאפייניהם התחביריים השונים, הן מבחינה הצטרפותית (סינטגמטית), הן מבחינה התחלפותית (פרדיגמטית), הן מבחינה טקסטואלית והן מבחינת זכויות ההופעה שלהם (כל הבחינות האלה קשורות). פירוק זה מערער את התפיסה השוררת בספרי־דקדוק רבים, לפיה מכלול המופעים בטקסט ניתנים לתיאור כולל יחיד ובלתי־מתחלק („אטומי”), ומציע גישה מדויקת יותר, אנליטית, אשר משתדלת שלא לערבב מין בשאינו מינו, תוך שרטוט זהיר של הדומה.

0.2.5 ❖ מערכתיות לשונית

הלשון היא **מורכבת**, והפלט הלשוני אינו נטול חריגות, יוצאים־מ־הכלל או וריאציות חופשיות; על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בקובץ בסדר־גודל כשל חיי־הקדושים, שהוא תוצאה רבת־רבדים של מאמץ על־פני משך־זמן. לכן, תיאור מבני של מערכת דקדוקית יכלול בהכרח כמות מסויימת של דוגמאות שאינן מתחלקות בדיוק לפי המערכתיות הכללית השוררת בשאר הדוגמאות או דוגמאות שאינן מובנות די צורכן; תיאור „מושלם מדי”, הנעדר חריגות ומקרים הדורשים עיון מיוחד, חזקה עליו ש„מושלמותו” זו נובעת מפישוטי־יתר של המורכבות (כפי שנכתב אצל **ששה־הלוי**: [SHISHA-HALEVY (1998): §0.8]; „הסדר המוחלט, הוא שמעורר אימה”).

התיאור המבני שבעבודה משרטט את דמותן של כמה תת־מערכות לשוניות. התמונה העולה ממנו היא — לעניות דעתי — מחדשת ומועילה, יש בה אסתטיקה פנימית והיא מקיפה באופן משביע־רצון את מכלול המופעים של המבנים הנדונים בטקסט בעזרת מספר מצומצם יחסית של טיפוסים ותתי־טיפוסים. אך עם זאת, קיימים בו גם „קצוות חדים”: דוגמאות שאינן ברורות דיין או מערכות ניגודים שערך טעון מחקר נוסף; זהו טבעה של העבודה מדעית, שהיא לעולם אינה נגמרת²², ובכך טמון אולי חלק מחינה. דווקא מיעוטן המספרי של הדוגמאות שאינן ברורות דיין הוא שמצביע על כך שהתיאור ואופן המיון המוצעים בעבודה תקפים: בעבודה 990 דוגמאות, ורק מעטות מהן אינן ניתנות למיון או להבנה

20 < וגם לכינויים **התלויים**, בהתאם של מין ומספר עם הצירוף השמני אליו הם קשורים ובנטייה לפי יחסה, המסמנת את הקשר התחבירי.

21 < To þám us ge-læde seo leofa drihten crist · se ðe is soð wisdom · j sawla líf · se ðe mid his ecan fæder · j mid þam halgan gaste · á on ecnyse leofað · AMEN.

22 < לכמה **כיווני־מחקר נוספים** הנושקים לנושא העבודה, ר' §3.3.

באופן פשוט לפי החלוקה והתיאור המוצעים ומהוות, יוצאות מן הכלל המעידות (במיעוטן) על הכלל".

0.3 :: הקורפוס

חיי הקדושים של אלפריץ²³ הם קובץ של סיפורי קדושים ודרשות, מהמוקדמים שנכתבו בשפה מקומית כלשהי באירופה (שפה וורנקולרית, כלומר לא ביוונית או בלטינית). הוא נכתב על סף חלוף האלף הראשון בידי מלומד ואיש-אשכולות בשם אלפריץ (Ælfric) בניב הסקסוני המערבי של הלשון האנגלית העתיקה. הקובץ כולל כארבעים טקסטים מגוונים, כאשר שתי הסוגות המרכזיות בו הן נרטיבים של חיי קדושים, המהווים עיקר הטקסט, ודרשות, הן כאלה המתייחסות לטקסטים ההגיוגרפיים וכאלה המנותקות מהם. בכתב-היד העיקרי, A, עליו ארחיב בסוף סעיף זה, כלולים גם טקסטים שאינם משל אלפריץ²⁴, אלה נמצאים מחוץ לתחומה של העבודה, המתארת את תחבירו של אלפריץ. הטקסט וינסנטיס³⁷, שנערך מכתב-היד A, מהווה גם הוא חלק מהקורפוס הנחקר; עבורו אשתמש בנוסח שבכתב-יד U.

על **אלפריץ האיש** (955–1010 לערך; פעל בשנים 987–1010)²⁵, תפיסותיו ופועלו לא כאן המקום לפרט באופן נרחב. הוא היה אחד המחברים החשובים והפורים ביותר באנגליה האנגלו-סקסונית, ובפרט אחד המשמעותיים עבור הבלשן החוקר את האנגלית העתיקה. הקורא/ת מופנה/ת אל המקורות הבאים למידע ביוגרפי: סעיפים 2, 4, 5 ו-7 בהקדמה של **סקיט** [ÆLFRIC (1881–1900)] לכרך השני והמקורות אליהם הוא מפנה; מבחר מהפרקים אצל **מגניס וסון** [MAGEN-NIS and SWAN (2009)]; הפרקים הראשונים אצל **ווייט** [WHITE (1898)]; פרק י' עוסק בחיי הקדושים; הערך, "Ælfric" באנציקלופדיה ללשון ובלשנות (**קמינגז**) [CUMMINGS (2006)]; הערך, "Ælfric of Eynsham" בוויקיפדיה [WIKIPEDIA (2014)], ושלל מראי-המקום המופיעים בו.

עושר הסוגות בהן כתב ותרגם אלפריץ מאפשרים לבלשן לחקור מגוון רחב במיוחד של תופעות לשוניות מזוויות שונות. בין הסוגות והתחומים אפשר למנות: אסטרונומיה וחישובי זמנים, דקדוק ומילונאות, חיי קדושים, דרשות, תרגום מהתנ"ך, מכתבים, הוראת שפה זרה ועוד.

גם **הקורפוס הנחקר** בעבודה זו מגוון, וכולל סוגי טקסט שונים. כאמור, מרבית הטקסטים הם נרטיבים של חיי קדושים ודרשות, אך גם אלו כוללים תתי-סוגות השונים זה מזה²⁶ ורבים מהטקסטים מורכבים מכמה תת-חלקים השונים זה מזה טקסטמית²⁷. המגוון הזה מאפשר לנו לבחון את התחום הנחקר כאשר הוא מואר מכיוונים שונים.²⁸ מבחינת היקף הטקסט, חישוב מספר העמודים מצביע על יותר מ-400 עמודים מודפסים, כך שחיי הקדושים לאלפריץ' מזמן לבלשן קורפוס שהוא

23 < בשם המקובל במחקר „Ælfric’s Lives of Saints” או „ÆLS” בראשי-תיבות. שם זה **מאור**; התייחסות של אלפריץ' אל הספר — שהוא נטול כותרת במובן המודרני של המילה, כמו מרבית הטקסטים באנגלית עתיקה שניתנו להם כותרות מאוחרות — אפשר למצוא בהקדמות שכתב לספר, בלטינית ובאנגלית: [isto codicello [...] passiones etiam uel: (ש' 8), uitas sanctorum] þas bók be þæra halgena ðrowungū (ש' 36) þyssere béc þæra halgena þrowunga. life (ש' 43).

24 < בכך **בקשתו** המפורשת של אלפריץ' שלא יוסיפו המעתקים על שכתב לא כובדה; ר' הקדמות, ש' 74.

25 < ר' **קמינגז** [CUMMINGS (2006)].

26 < שתי תת-הסוגות המרכזיות של חיי הקדושים הן **הויטה** (vita), המתארת חיים מופתיים של קדוש נוצרי, וה**פסיון** (passio), המתאר מוות של מרטיר שמסר את נפשו על אמונתו; ר' **לפידג'** [LAPIDGE (1991): 252ff.]. לדיון בתת-הסוגות, עם דגש על אנגלית עתיקה. לנסיון לאפיון כמה הבדלים דקדוקיים בין תת-הסוגות ר' **פיק** [PIECK (2009)] (חלק מטענותיו משכנעות יותר וחלק פחות). קיימים גם מקרים שאינם נופלים במדויק להגדרה של „ויטה” או „פסיון”, דוגמת סיד'הון²¹, המקבץ בעיקר מעשי-ניסים שהתרחשו לאחר מותו של הקדוש, ולכן יש המסווגים אותו לסוגה „מעשי-ניסים” (miracula); ר' **גרטש** [GRETSCHE (2005): p. 173].

27 < **דוגמאות**: נרטיב המוטבע בתוך טקסט רטורי (ר' **ששה-הלוי**) [SHISHA-HALEVY (2007a)] ר' [SHISHA-HALEVY (2011)] לעיסוק בנושא בקופטית של שנותה ולדיון תיאורטי, הרלוונטי גם למקרה של אלפריץ' באנגלית עתיקה), התייחסות על-טקסטואלית של אלפריץ' להתגלגלות המסורת בדבר הטקסטים השונים והעלאתם על הכתב, דוקטולוגיות (נדונות בהרחבה ב-§1.12), ועוד.

28 < זאת תוך מתן תשומת-הלב הראויה ל**שונה** בין סוגי הטקסטים והמנעות מערבוב מין בשאינו מינו (ר' §0.2.3).

לא רק רבגוני, אלא גם ארוך מספיק כדי לקבוע מקבעים ברורים ולהכליל הכללות מבוססות. מיפוי ממצה של הדוגמאות מהקורפוס מגלה תמונה עשירה של תפקידיהם הטקסטואליים והתחביריים של הכינויים הנחקרים. יתרה מזאת, מכיוון שכל הטקסטים קובצו ועובדו על-ידי אדם אחד, נכיר במהלך העבודה כמה וכמה תכונות אידיוסיונקרטיות של לשונו; בכך אני מקווה שהעבודה תתרום למלאכת הבנייה של „הפרופיל הלשוני” של אלפריץ, לו תכונות יחודיות רבות.

כתבי־יד המהווה את הבסיס לעבודה הוא MS. Cotton Julius E. vii, המסומן באות A אצל **סקיט** (ÆLFRIC (1881–1900)) [29]. מדובר בכתב־יד השלם היחיד של חייהקדושים (רק וינסטיס³⁷ נעדר ממנו); שאר כתבי־יד חלקיים ופגומים. הן מצב השתמרותו של כתב־יד (דפים שלמים, לא שרופים או קרועים, ודיו ברור) והן ההקפדה, העקביות (היחסית)³⁰ והכתב הברור ראויים לציון. כדי לקבל תמונה אחידה, התמקדתי בכתב־יד הזה. קיימות התייחסויות נקודתיות גם אל כתבי־יד אחרים, כאשר ההבדלים מאירים נקודות הרלוונטיות לנושא. שני תחומים רלוונטיים בהם ההבדלים בין כתבי־יד חשובים במיוחד הם אלו בהם יש יציאה מגוף הטקסט: דוקסולוגיות (§1.12); זנב (קודה) הנספח לטקסט וחותם אותו) ותרגום מלטינית (§1.8.1); התייחסות חוץ־טקסטואלית ללשון זרה).

0.3.1 ❖ מהדורות

המהדורה בה נעשה שימוש בעבודה זו היא זו של **סקיט** [ÆLFRIC (1881–1900)]³¹. למרות העובדה שפורסמה לפני יותר ממאה שנים, היא עדיין משמשת את החוקרים בניימינו כמהדורה הסטנדרטית. מדובר במהדורה מדויקת ומוקפדת, אך לא מושלמת, המשקפת את כתב־יד — ובפרט את סימני־הפיסוק והתגים שמעל האותיות³² — באופן נאמן דיו, תוך השוואה עם כתבי־יד אחרים³³.

למרות יתרונותיה של המהדורה, הדעה המקובלת על החוקרים כיום היא שיש צורך ב**מהדורה חדשה** מקיפה, העושה שימוש בכלים מודרניים, ממוחשבים, ובסטנדרטים מודרניים של עריכה, תוך תרגום מחדש של הטקסט³⁴. בקונגרס הבינלאומי ללימודים ימי־ביניים בקלמזו בשנים האחרונות מתקיימים דיונים בדבר מהדורה מחדשת כזו.³⁵ לחלק מהטקסטים מהדורות חדשות; למען האחידות ובמטרה לחסוך סרבול והעתקת המיקוד מהעיקר לטפל דבקתי במהדורה

- 29 < לפירוט כתבי־יד והיחסים ביניהם ר' **היל** [HILL (1996)] §17 בהקדמה לכרך השני אצל **סקיט**.
- 30 < מדובר בכתב־יד מימי־הביניים; כמקובל בתקופה, בהעדר נורמה אורתוגרפית נוקשה, קיימות **התחלפויות חופשיות בכתב**, אפילו באותה המילה במופעים קרובים שלה. הגרפמות β ו־ δ מתחלפות באופן די חופשי (עם מגבלות ונטיות מסוימות, שאינן מעניין העבודה).
- הערה: בהתייחסות לצורות השונות באנגלית עתיקה בעבודה, השתמשתי ב**כתב־יד** הנפוץ ביותר בכתב־יד (כך, לדוגמה, $wi\delta$ ולא $wi\beta$, או βam ולא δam , או βam או δam); כאשר ההתייחסות היא למופע מסויים בטקסט, השתמשתי בכתב־יד שמופיע באותו מופע מסויים.
- 31 < באופן טבעי, בעבודה קיימות **התייחסויות רבות** למהדורה זו; כדי למנוע סרבול, בכל מקום בו נכתב „סקיט” (ללא הפניה ביבליוגרפית בסוגריים רבועים) הכוונה למהדורה הזו. עותק סרוק שלה זמין להורדה בכתובת הרשומה ביבליוגרפיה לעבודה זו.
- 32 < ר' עמ' vii בהקדמה לכרך הראשון. **מיטשל** [MITCHELL (1980): p. 389] מצטט את **גודן** (GODDEN), מהדיר אחר, **המאמת** את הקביעה. **השוואה** שערכתי אני עם מהדורת הפקסימיליה הדיגיטלית של אדמונד³² **שבשרמן** [SZARMACH (2003)] (מודפסת מעמ' 83 בנספח לעבודה זו), עולה שקיימים מקרים של תעתוק שגוי של β ב־ βet (ולא ב־ βet המייצג את β); בנוסף, יתכן שקיימים מקרים של חוסר אחידות בתעתוק $cw/cw\delta$ ושאר זוטות נוקדניות השייכות לתחום הפליאוגרפיה ונטולות כל משמעות תחבירית ממשית.
- 33 < **לביקורת** על תחומים בהם הקפדתו של **סקיט** פחותה — בעיקר השוואה עם כתבי־יד אחרים ותיאור של תיקוני הסופרים בכתב־יד הראשי — ר' **קלמו** [ÆLFRIC (1997): p. 61, n. 1] ו**שיפר** [SCHIPPER (2005)]. תודתי ל־Aaron Kleist על ההפניה לביקורות אלה (תקשורת אישית, 2012).
- 34 < התרגום **מיושן** אפילו ביחס לאנגלית בת־התקופה. פעמים רבות, אך לא באופן מערכת, מתורגמות מילים באנגלית עתיקה לגלגוליהן המאוחרים, גם אם אלו כבר לא בשימוש. כך, לדוגמה, $wynsum$ מתורגם ב־ $hatte$ ו־ eke ב־ eac , $hight$ (was); לדיון בשימוש „אטימולוגי” כזה בתרגום ר' **סוויט** [SWEET (1900): p. 88ff.].
- 35 < **למידע נוסף**: <http://call-for-papers.sas.upenn.edu/node/42178> עבור שנת 2012 ו־<http://livesofsaints.org/post/27049185991/> עבור שנת 2013. אתר המהדורה: <http://livesofsaints.org/>.

הישנה.

במהדורה של **סקיט תרגום** מלא של הטקסט לאנגלית מודרנית, עמוד מול עמוד. מלאכת התרגום התחלקה בין שלושה אנשים: העלמות³⁶ **וילקינסון וגנינג**, שתרגמו את מרבית הטקסטים, והעורך **סקיט**, שתרגם את אָוגניה², יול' ובסי⁴, לוציה⁹, רימוס הצל²⁷ ווינסטיוס³⁷. מעבודה זו עולות מסקנות שונות שלהן **יישום תרגומי**; בחלק מהמקרים המסקנות לא עומדות בקנה אחד עם הבחירות שעשו המתרגמים³⁷, אך מתוך כך שהמסקנות נשענות על בסיס הטקסט המקורי והמבנה הלשוני העולה מתוך בחינה שיטתית שלו, אני סבור שהן מוצדקות ושבתרגום עתידי יש לשנות את אותן הנקודות בהתאם. בכך חלק מתועלתה של העבודה, גם במישור המעשי ולא רק התיאורטי.

0.3.1.1 ❖ מהדורה ממוחשבת

גרסה ממוחשבת של הטקסט הוקלדה בעבר במסגרת הקורפוס המשמש את ה־Old English Dictionary (**הילי ואח'** [HEALEY et al. (2000)]), ושורשיה נטועים בראשית השימוש האקדמי במחשבים, עוד בעידן כרטיסיות-הניקוב (ר' **בייקר** [BAKER (1997)]). בפרוייקט הלקסיקוגרפי המתהווה נעשה שימוש נרחב בדוגמאות ובקישורים (hypertext) מהערכים במילון למובאות מטקסטים ובחזרה; לצורך כך הוקלד כמעט כל הקורפוס הקיים³⁸. באופן מצער, מהדורה זו רחוקה מכתב-היד, הן בפיסוק המודרני שבה והן בכתיב שלא משקף את המקור, והיא נותנת תמונה מוטית בהשוואה לנאמנות של **סקיט**. לחסרונות שבמודרניזציה של טקסטים באנגלית עתיקה ר' **מיטשל** [MITCHELL (1980)]; לדיון בשימוש בסימני-פיסוק ימ-בינימיים בכמה כתבי-יד של הדרשות הקתוליות לאלפריץ', כולל התייחסות מפורשת לנושא הנדון ולביטוייו באופן הפיסוק, ר' **הרלוו** [HARLOW (1959)].

בעבודה זו דוגמאות רבות. הצורך להקליד כמות גדולה של טקסט הוליד **פרוייקט** שהוא חוליה בין המהדורה של **סקיט** ובין המהדורה העתידית הרצויה: הקלדה (עם אימות כפול³⁹) של גוף הטקסט שבמהדורה של **סקיט**, ויצירת מאגר דיגיטלי של כל הטקסט. את התוצאה, פרי טרחה רבה, העלתי לאתר האינטרנט השיתופי Wikisource: [ÆLFRIK (2013)].

0.3.2 ❖ אופיו של הטקסט

ישנן תכונות של הטקסט העלולות להקשות על עבודתו של הבלשן בתיאור המערכת הלשונית על-ידי השפעה של **גורמים היצוניים** או היצוניים-למחצה. ארבע תכונות נפוצות הן:

- היות הטקסט **מתורגם**: במקרה כזה, על הבלשן לתת את הדעת לא רק על המערכת הלשונית בשפת-היעד, אותה הוא חוקר, אלא גם על המערכת של שפת-המקור, שכן הבנה מלאה של לשון תרגום מחייבת היכרות משווה עם המקור. מתוך מורכבות זו עולות שאלות מחקריות הנוגעות לתכונותיה של לשון מתורגמת ולמלאכת התרגום⁴⁰.
- היות הטקסט **שירי**: כאן נתונה הבחירה בתוך המערכת הלשונית למגבלות שהן היצוניות-למחצה, דהיינו מאפיינים צורניים של צד המסמן והיחסים ביניהם על הציר הסינטגמטי. גם במקרה זה המורכבות פותחת מגוון של שאלות מחקריות, על היחס בין מסמן ומסומן.
- היות הטקסט **ערוך**: הגורם היצוני הוא האידיולקט של העורך, המתערב בזה של המחבר המקורי.

36 < הערה לא-בלשנית בנוגע להזרת **נשים** ויחסי-הכוחות באקדמיה: אותן עלמות, האחראיות למרבית מלאכת התרגום לאנגלית מודרנית וששמותיהן נדפסו כ־Miss Wilkinson, formerly of Dorking ו־Miss Gunning of Cambridge (שככל הנראה מתה בזמן שבין צאת שני הכרכים) מזכרות רק בהערות-שוליים ובהקדמות לשני הכרכים, בלי שום ציון בעמוד השער וברשומות הביבליוגרפיות (**סקיט** מקבל את מלוא הקרדיט ואור הזרקורים), וגם אז, רק בשם משפחתן ללא ציון שמן הפרטי. את המעט שיכולתי לעשות למען הצדק ההיסטורי עשיתי ברשימה הביבליוגרפית לעבודה זאת.

37 < בכל מקום בעבודה בו אתיחס ל**תרגום**, הכוונה לתרגום האנגלי המודרני האמור.

38 < במקרים שבהם קיימים כמה **כתבי-יד**, נבחר אחד; במקרה שלנו נבחר, כפי שניתן היה לצפות, A.

39 < למרות האימות, יתכן ונפלו **טעויות בהקלדה**. בכל מקרה בו יש שוני בין הטקסט המוקלד והמהדורה של **סקיט**, יש לקבל את זו האחרונה, אלא במקרים בהם ציינתי במפורש שככל הנראה קיימת בהם טעות של המהדיר.

40 < **דוגמה** לטיפוס כזה של שאלות הוא תיאור מערכתי של בחירותיו של המתרגם במקרים בהם המערכת של שפת-היעד בתחום לשוני מסויים עשירה מזו של שפת-המקור ועליו להוסיף מידע לשוני שלא מקודד במקור, מתוך הבנתו את הטקסט.

• היות הטקסט הנתון בידינו **חלקי**: בעיקר במחקר של שפות עתיקות, ישנם מקרים בהם ישנם פגמים בחומר עליו כתוב הטקסט, פגמים שגורמים לחלק מהטקסט להיות בלתי־קריא (לקונות) — שחיקה, שריפה, דהייה, קריעה, השפעה של יצורים חיים כגון חרקים ופטירות וכד'.

התכונה ה**רביעית** לא רלוונטית עבור הקורפוס הנחקר, שכן כתב־היד A שלם, קריא ובמצב מצויין (ר' סוף נספח הדוגמאות לצילומי פקסימיליה מאדמונד³²). התכונה ה**שלישית** רלוונטית באופן חלקי ביותר: אמנם הטקסט לא עבר עריכה (במובן המודרני), אך הוכנסו בו שינויים מעטים על־ידי המעתיקים, בין אם במתכוון ובין אם בשוגג. מתוך השוואה עם כתב־היד האחרים איתם משווה **סקיט** עולה שככל הנראה כתב־היד לא חורג מהטקסט המקורי (ה, "Uitext" בכתב־ידו של אלפריץ', שלא נמצא בידינו) באופן משמעותי. במקרים בהם נראה שלתוספות ולשינויים המעטים בכתב־היד יש רלוונטיות לתחום הנדון, ציינתי זאת; בחלק מהמקרים מדובר בתוספות מאוחרות על־גבי כתב־היד.

לכאורה על־פניו נראה של**שתי התכונות הראשונות** אכן יש השפעה על הקורפוס הנחקר: המקור של חלק מהטקסטים הוא בלטינית ונראה שקהילת החוקרים מסכימה על־כך שלחלק מהטקסטים מאפיינים ריתמיים או אליטרטיביים. אדון, אם כן, בשאלת ההשפעה של גורמים חיצוניים אלה: תחילה בשאלת התרגום (§0.3.2.1) ולאחר מכן בשאלת המאפיינים הריתמיים או האליטרטיביים (§0.3.2.2). מסקנתי, מתוך העולה מהטקסט עצמו ומתוך קריאה של דבריהם של חוקרים אחרים, היא שההשפעה החיצונית על הטקסט בשני המקרים שולית, ולכן ניתן לחקור את המבנה הלשוני שלו מבלי להתעכב על סוגיות של השפעה חיצונית. בהקשר זה ר' גם **בת'ורום** [BETHURUM (1932)].

0.3.2.1 ❖ עיבוד של טקסטים קיימים

אלפריץ' [ÆLFRIC (1922): pp. 79–80] עצמו כותב בהקדמה לתרגום ספר בראשית כך (כאן בתרגום לעברית):

מי שכותב תרגום מלטינית לאנגלית או שבהוראה עליו לתרגם מלטינית לאנגלית תמיד צריך לארגן את דבריו כך שלאנגלית תהיה צורה משלה; אחרת התוצאה מאוד מטעה לקריאה לאלו שלא מכירים את הצורה הלטינית.

אלפריץ', אם כן, מודע היטב לצורך בשימוש בצורות **טבעיות ושוטפות** (אידיומטיות) בשפת־היעד בתרגום, ולא בצורות מאולצות המשקפות את המבנה המקורי. באופן מפורש יותר הוא כותב בהקדמה הלטינית לחייה־קדושים כך:

(ו) אין אנו יכולים בתרגום זה להעביר תמיד מילה במילה, אלא דווקא הקפדנו הקפדה יתרה לתרגם מובן במובן (כפי שאנו מוצאים בכתב־הקודש) בשפה פשוטה ונהירה, לרווחת השומעים. עוד יש לדעת שקיצרנו את הפסיונים הארוכים יותר, בנוסח ולא במובן, פן עייפות תיפול על העדינים אם ארכנו כמו זו שמשמשת בלטינית תשמש בלשונו. לא תמיד קצרנות פוגעת במבע, אלא פעמים רבות משפרת אותו.

אם כך, למעשה, דרגת־החופש שהוא לוקח בהתבססות על טקסטים קודמים, בלטינית, אפילו גדולה עוד יותר, עד שבראה בת־זמננו ראוי לקרוא לעבודתו, **"עיבוד"** ולא "תרגום". הקצרנות והפישוט בתרגום מטרם להנגיש את הטקסטים המקודשים לקורא האנגלי ההדויט, שאינו יודע לטינית (ר' **ניקולס** [NICHOLS (1971)]). אמירה מפורשת בנוגע לפשטות קיימת גם בהקדמה של אלפריץ' לסדרה השניה של הדרשות הקתוליות.

ניקולס [NICHOLS (1964)] מבחינה בין סוגים שונים של תרגום ומובנים שונים למילה awendan אצל אלפריץ' — **"עיבוד"** (פרפרזה או אדפטציה) ו**"תרגום ממש"** — כאשר את מרבית כתיבתו של אלפריץ' שאיננה עצמאית היא מגדירה לפי המובן הראשון, החופשי.

מק־דניאל [MCDANIEL (2009)] מתייחסת אל נטייתו של אלפריץ' **לקצר ולפשט** טקסטים לטיניים כידועה וברורה. בעמ' 56 היא מצטטת את **וטליי** [WHATLEY (1997): p. 188]: "Ælfric intervenes so actively between his Latin, sources and his intended audience that he provides modern readers with a great deal to ponder and analyse". אמירה זו מתייחסת אל מישור ביקורת הטקסט, אבל התערבותו הפעילה של אלפריץ' בכתובה מחדש של הטקסטים הלטיניים באנגלית נוגעת גם לניתוח בלשני: באופן רגיל הוא לא מעתיק מבנה־מבנה, אלא כותב את הטקסט מחדש כטקסט שוטף העומד בפני עצמו.

בהקשר זה של תרגום מול כתיבה מחדש ר' עבודתה של **בסי** [BASSI (2012)], העוסקת גם בחייה־קדושים.

בנוסף על ראיות אלה ועל התרשמותי האישית⁴¹, **עבודה זו ממש** מהווה ראיה מוצקה לעצמאותו הלשונית של הטקסט, ראיה הנוטעה בעובדות הלשוניות. למרות שלאפריץ היו מקורות רבים, עם אידיולקטים לטיניים שונים מתקופות שונות וממקומות שונים בעולם דובר-הלטינית המשכיל, הוא שומר על אחידות לשונית גבוהה באנגלית עתיקה. מערכת לשונית ברורה זו עצמאית מהלטינית בכל המישורים (אפילו בתחביר הטקסט, שהוא המקמק יותר). במסגרת התחום הלשוני בו עוסקת העבודה ניתן לראות, מתוך השוואה עם טקסטים לטיניים, שלאפריץ עושה שימוש בכינויים הנדונים באופן שלא משקף מבנה לטיני, אלא מבנה אנגלי עצמאי ואידיומטי.

0.3.2.2 פרוזה בעיטור ריתמית או אליטרטיבית

מיטשל [MITCHELL (1987): §3974] כותב שעבורו הפרוזה האליטרטיבית של אלפריץ היא **פרוזה טובה**, ולא שירה גרועה. באותו תת-פרק (X.D) הוא מצטט את דבריהם של שני חוקרים נוספים, ציטוטים שבחתי להביא גם אני, בשל הרלוונטיות שלהם:

האחד הוא **פופ** [ÆLFRIC (1967–1968): vol. I, p. 105]:

The term 'rhythmical prose' as applied to Ælfric's compositions must be understood to refer to a loosely metrical form resembling in basic structural principles the alliterative verse of the Old English poets, but differing markedly in the character and range of its rhythms as in strictness of alliterative practice, and altogether distinct in diction, rhetoric, and tone. It is better regarded as a mildly ornamental, rhythmically ordered prose than as a debased, pedestrian poetry.

והשני הוא **קלמו** [CLEMOES (1966): pp. 202–203]:

[When Ælfric] adopted a formally conceived rhythmical basis for his prose [...] [his] creative step, I believe, was to divorce the rhythm and alliteration of Old English poetry from its traditional vocabulary and syntax and to associate them with the vocabulary and syntax of prose. To do so, he retained only as much of the rhythm and alliteration of poetry as could be subordinated to the grammatical structure of a normal prose sentence.

אם כן, **דעת החוקרים**⁴² היא שהמאפיינים הריתמיים והאליטרטיביים מוכפפים למבנה הלשוני של פרוזה טובה המעוטרת קלות. ישנן דעות שונות בנוגע לצורת ההצגה העדיפה במהדורות מודרנית: **מיטשל** ([MITCHELL (1987): §3974] ר' 389) טוען בזכות הדפסה בשורות ארוכות ללא שבירתן (זהו גם המצב בכתבי-היד), ואילו **פופ** [ÆLFRIC (1967–1968)] ו**סקיט** [ÆLFRIC (1881–1900)] שוברים את השורות במהדורות המודפסות; זה האחרון כותב בעמ' li–lii בהקדמה לכרך ב' כך:

It is easily seen that Ælfric's alliterative lines are rather loosely constructed, and that the alliteration is by no means regular. [...] ¶ [...] If it be urged that Ælfric's lines can hardly be called poetry, it is easy to reply that they constitute excellent and flowing prose. The very fact that he does not go much out of his way to drag in alliteration renders his style easy and pleasing.

חיי-הקדושים, הסובבים סביב מעגל השנה, יועדו הן לקריאה בקול לקהל מאזינים והן לקריאה פרטית (ר' המילים, siue, legendo, seu Audiendo" בהקדמות⁴³, ש' 4, וכן **וותרהאוס** [WATERHOUSE (1989): §1]. **פופ** [ÆLFRIC (1967–1968): vol. I, p. 111] כותב כי בבחירה בשימוש במאפיינים הצורניים הנדונים נותן אלפריץ ביטוי בכתב למאפיינים הקיימים באופן טבעי בדרשות (אורליות) ובדיבור רוט באופן כללי⁴³. מכך שמטרת הטקסטים היא שיפורם הרוחני של השומעים, גם לסיפורים אלה אודות אנשי המעלה (אקזמפלה), ולא רק לדרשות, מאפיינים רטוריים וריתמיים.

41 < הן עבור מרטינוס³¹ והן עבור אדמונד³² אלפריץ' מציין במפורש את המקור לטקסט: סולפיציס סברוס ואבו ממנזר פלרי בהתאמה. מקריאה חלקית ב**השוואה** של הטקסט הלטיני והטקסט באנגלית עתיקה נוכחתי לראות שאכן אלפריץ' לוקח לעצמו חירות רבה.

42 < בהקשר זה ר' גם **ג'ירלד** [GEROULD (1925)] ו**וותרהאוס** [WATERHOUSE (1989)].

43 < ר' **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (2011): n. 7] להערה דומה אודות שנותה בקופטית.

0.4 ❖ מבנה העבודה

עבודה זו בנויה משני פרקים עיקריים — §1 העוסק ב-se ו-§2 העוסק ב-dis — שלאחריהם סוף-דבר הקושר את שניהם וחותם בסיכום ובהצגת שאלות מחקריות פתוחות (§3). תחילה, אם כן, אתאר את תפקידיו של כינוי-רמז אחד, se, ולאחר מכן אתאר את זה השני, dis; רק לאחר שרטוט מאפייניהם נוכל לדון, ב-§3.1, בשאלת היחס ביניהם (ר' §0.2.2.2.1). בכל פרק מופיע סעיף מס' 0, הנותן מבט-על על מבנה הפרק. בשאר הסעיפים ממיינים המופעים של כל כינוי בטקסט לפי טיפוסיהם, שמאופיינים ומתוארים; נספח הדוגמאות בנוי לפי המבנה של סעיפים אלו, ומיועד לקריאה במקביל לעבודה.⁴⁴ בכל סעיף תחילה אדון בסוגיות כלליות ולאחר מכן אחלק את הדוגמאות לתתי-סוגים ולפי הצורך אדון נקודתית בדוגמאות מסוימות, מתחת להפרדה טיפוגרפית בקו מפריד עם סימן : במרכזו: בחלקן מדובר רק בהערה קטנה אודות תכונה לשונית מסוימת, ובחלקן ההתייחסות נרחבת יותר. על חלק גדול מהדוגמאות לא ראיתי טעם להרחיב את הכתיבה: הן מופיעות בנספח, ממיינות לסוגיהן לפי המבנה של עץ הסעיפים, והן דומות מספיק אחת לשניה כדי לא להצדיק התייחסות מיוחדת.⁴⁵

טיפוסיהם של הכינויים הנדונים מתחלקים לסוגים ותת-סוגים באופן היררכי, מהכללי אל הפרטי; לכן, יקל על הקורא/ת לעקוב אחר מבנה הסעיפים המפורט בתוכן העניינים וב-§1.0.1 ו-§2.0.1 תוך כדי קריאת העבודה.

44 < **סדר הדוגמאות** בכל תת-סעיף הוא כזה, באופן היררכי: הסידור הראשוני הוא לפי צורתו המורפולוגית של הכינוי (מספר-יחסה-מין; ר' §0.1.1.1.1); הסידור המשני הוא לפי סדר הטקסטים אצל **סקיט**; הסידור השלישוני הוא לפי סדר השורות בטקסט. היתרון שסידור כזה מעניק, מלבד פשטותו, הוא קיבוצן של דוגמאות דומות ביחד, לפי שימושן המורפרתחברי ומיקומן בטקסט.

45 < לעתים מספר גדול של דוגמאות בעלות אותו המבנה מופיע בנספח ללא התייחסות מיוחדת בעבודה; לנוחות הקורא/ת, לשם קבלת מושג מספרי, בצד שמאל בכותרת של כל (תת-)סעיף מופיע **מניין כולל** של הדוגמאות ב(תת-)הסעיף ובסעיפים שתחתיו.

1 ❖ מיון, אפיון ותיאור מצאי הדוגמאות: SE

נפתח את גוף העבודה במיפוי מבני של מצאי הדוגמאות של SE.

1.0 ❖ הקדמה

הכינוי SE העצמאי מהווה חלק מרכזי בכמה תת-מערכות בלשון. בפרק זה נסקור את מכלול מופעיו, בחלוקה מבנית. מתוך חלוקה זו עולה **תמונה ברורה יותר** של מקומו במערכת ותפקידיו הלשוניים-טקסטואליים, אשר ככל הידוע לי כמה מהם לא זכו לתיאור מבני עד כה (ר' הסיכום שב-§3.2).

עיון בטיפוסיו השונים של SE — כפי שיעשה בפרק — מראה שמבחינה מבנית מדובר ביותר מישות לשונית אחת, כיוון שבסביבות שונות ובתפקידים שונים קבוצת-ההתחלפות שלו שונה. כאמור ב-§0.2.4, אין בכך כדי לפסול את השימוש בשם הכללי, **כינוי-הרמז SE**, המצביע על הדומה והמשותף.

תקוותי היא שהתיאור נעשה בהתאם לקו המנחה של **מיה** (§0.2), ב, ארגון העובדות הלשוניות מנקודת-מבטה של הלשון עצמה". לכן, לדוגמה, לא אתעכב בדיון בשאלת, קריאתו של SE **כינוי רלטיבי** (של זיקה)". שאלה זו, בדומה לשאלת „קריאתו כתווית רומזת” של SE התלוי מול „קריאתו כתווית מיידעת” (ר' §0.1.1.1), מנסה להכפיף את העובדות הלשוניות ומבנה השפה לתוך מערכת הנתונה מראש מצד הבלשן, א־פריוריטי, בין אם מתוך תפיסות מוקדמות חיצוניות ובין אם מתוך העדשה של תרגום לאנגלית מודרנית. קיימים טיפוסים של SE שבמובהק אינם קשורים כלל למשפטי זיקה וקיימים טיפוסים הנושקים¹ למבנה עם „ש-”, שהוא במובהק המסמן העיקרי של פסוקיות זיקה בשפה; ר' **קירום** (1912) [CURME] p. 361. נקודת המוצא היא לא תיוג היסודות הלשוניים לפי מינוח זה או אחר, אלא תיאור מבני של תפקידם במסגרת המערכת הנתונה. תכונה ברורה של מבנים עם SE היא שהוראתם תמיד בלתי-מצמצמת (non-restrictive), בניגוד ל- βe , שניתן לקריאה כמצמצם או כבלתי-מצמצם². בהקשר זה, ר' **אנדרו** (1936) [ANDREW].

1.0.1 ❖ מבט-על

הסעיפים שבפרק **מתחלקים** לכמה מחלקות ותת-מחלקות לפי טיפוסיהם. החלוקה היסודית ביותר היא בין התייחסות (רפרנס) של הכינוי ליסוד **שמני** או **דקדוקי**. בראשון הכינוי מופיע בשלושת המינים, זכר, נקבה וסתמי (בהתייחסות אל צירוף שמני יש התאם במין ובמספר; בהתייחסות אל הגרעין השמני הפנימי שבכינוי (במבנה βe SE), נטייתו היא שמסמנת את הקטגוריות האלה), ובשני מופיע הסתמי בלבד (קטעי-טקסט קצרים או ארוכים, פסוקיות מועצמות, הנקודה הנוכחית בזמן וכד').

נסקור את הסעיפים במבט-על (הסדר הפנימי בכל רמת קינון הוא לפי מספר הדוגמאות):

• התייחסות שמנית:

– **זוקק כינוי** ($se \beta e$):

* זוקק כינוי העומד בפני עצמו: §1.1; בהתייחסות אל האל: §1.3.2.

* זוקק כינוי המוצב בתמורה לצירוף שמני, לאחריו: §1.2; בהתייחסות אל האל: §1.3.1 וחלק מהדוגמאות

המסומנות „אל” בדוקסולוגיות, §1.12; חלק מהטיפוסים הפוקליים: §1.6.

– **SE החוזר לצירוף שמני**: הצגת דמויות חדשות (§1.4), חלק מהטיפוסים הפוקליים (§1.6), חלק מהדוגמאות

המסומנות „אל” בדוקסולוגיות (§1.12) וטיפוסים נוספים (§1.5).

1 < כך בחלק מהמקרים שב-§1.4; אם נתבונן ב**תרגום**, לשם השוואה עם אופני הקריאה על-ידי המתרגמים לאנגלית מודרנית, נבחין שבחלק מהמקרים נעשה שימוש בפסוקיות זיקה עם that וחלקם במשפטים עצמאיים.

2 < ניתן לנסח זאת כך באופן **טבלאי**:

βe	se
\pm restrictive	-restrictive

• התייחסות דקדוקית:

- **הצבעה אל יסוד היצוני**: התייחסות על-לשונית (§1.7), פרשנות ותרגום (§1.8), ציון זמן בהקשר (§1.9.2) וחלק מהדוגמאות בדוקסולוגיות (§1.12; מסומנות „סיבה“).
- **העצמה**³: ציון זמן לפי נקודת ייחוס (§1.9.1), עוגן דקדוקי בתמורה היצונית (§1.10) והמבנים $\beta e \text{ læs } \beta e$ (§1.11.1) ו- $\beta e \text{ læt}$ (§1.11.2).
- על אלה נוספות דוגמאות שאינן משתייכות לסעיפים דלעיל: §1.13.
- למען הפשטות בגוף העבודה הסעיפים לא מאורגנים באופן ההיררכי שלמעלה, דבר שהיה גורם לקינון יתר ומקשה על ההתמצאות, אלא באופן מושטח, בלתי-היררכי. עם זאת, **סדר הסעיפים** משקף את הארגון ההיררכי באופן חלקי: ב-§1.6 – se §1.6 בעל התייחסות שמנית וב-§1.7–§1.11 דקדוקית (§1.12), המשותף לשניהם, מופיע אחרי שניהם) ובכותרות הסעיפים ציינתי את מיקומם במבנה ההיררכי.

קיימים **קווי דמיון מבניים** בין אופן החלוקה של ההתייחסות השמנית והדקדוקית לשני חלקים:

- את מבנה ההעצמה ניתן להקביל למבנה הזוקק הכינוי: בשניהם הכינוי **מורחב** על-ידי פסוקית, המסומנת ב- $\beta e \text{ læt}$.
- את ההצבעה אל יסוד דקדוקי היצוני ניתן להקביל אל הכינוי החוזר: בשניהם הכינוי **אינו מורחב** על-ידי פסוקית, והוא מצביע אל יסוד לשוני אחר, היצוני.
- התנהגותם התחבירית** של הזוקק הכינוי העומד בפני עצמו (§1.1 ו-§1.3.2) ושל זה המוצב בתמורה⁵ לצירוף שמני (§1.2), §1.3.1, §1.12 („אל“), §1.6: שונה: בראשון היחסה של se היא לפי מעמדו התחבירי של הצירוף כולו בתוך הפסוקית בה הוא נמצא, ובשני היחסה היא לפי המעמד התחבירי הפנימי בתוך הפסוקית. אבהיר בעזרת דוגמה לזה ולזה:
- דוג' 66 כדוגמה ל**ראשון** (הזוקק הכינוי עומד בפני עצמו). βam משלים בדטיב את behét „הבטיח“ לפי ערכיותו (הבטיח ל').

השליח הבטיח **לאלה** ש.שומרים על הטהרה / שהם / Se apostol behét βam . ðe. healdað clænnyssse · /
 מקדש האל ומשכן רוח-הקודש. $\beta hi \text{ synd } godes \text{ templ} \cdot \eta \beta a s \text{ halgan } gastes$
 wunung

- דוג' 206 כדוגמה ל**שני** (הזוקק הכינוי מוצב בתמורה לצירוף שמני). אמנם $\beta one \text{ cenan } dauid$ „את דוד האמיץ“ באקוזטיב, אך היחסה של se ðe היא לפי הערכיות הנומינטיבית כפועל (אגנט) הנושאי של gewylde „הכריע“.

[...] ובהר לו למלך את דוד האמיץ, / ש.הכריע בלי $[\dots] \text{ to } cynincge$
 כלי-נשק את האריה. $[\dots] \text{ Se } \cdot \delta e. \text{ butan } wæpnum$
 $\beta one \text{ cenan } dauid \cdot /$
 gewylde ða leon · [...]

1.1 ❖ זוקק כינויי העומד בפני עצמו

3 (181 דוגמאות)

שמני < זוקק כינויי < בפני עצמו

90 * < ועדיין, אינך יודע ש**לאלה** ש.הולכים אחר המשיח והפצים שיהיו
 להם הסגולות השמימיות לא לובשים מלבושים הדורים או
 עיטורים גשמיים.
 Git þu nast þ ne weriað wuldorfulle gyrlan / ne flæsclice
 frætewunga βa . ðe. folgiað criste · / η gewilniað to
 hæbbenne þa heofonlican mihta ·

אפתח את פירוט הטיפוסים השונים של se בזה שהוא הנפוץ ביותר מבחינה מספרית (למעלה מחמישית הדוגמאות). תכונה המאפיינת את הטיפוס הזה היא שמושא ההתייחסות של הכינוי אינו היצוני (בהתייחסות המצביעה אל סינטגמה שמנית,

3 < **נומינליזציה**; הש' **גולדנברג** [GOLDENBERG (1985): 16.ג].

4 < **תפוצת** βe או βaet תפורט בסעיפים המתאימים. נקודת הממשק היחידה ביניהן היא בביטוי „בעבור זה ש“ ב-§1.10; בכל שאר המקרים מדובר בתפוצה משלימה.

5 < תמורה זו שונה גם **מתמורה עם שם עצם**, הנמצאת בהתאם יחסה (כך, בדוגמה קיצונית, ש' 2 ב-אדלרזיזה²⁰ כוללת שבעה רכיבים תואמי-יחסה, be ðære^p halgan^p scē^p æðeldryðe^p þam^p engliscan^p mædene^p, אודות הקדושה סנקטה אדלרזיזה הבתולה האנגליה“).

לדוגמה) אלא פנימי: **כינוי** se עצמאי המהווה **זוקק**⁶ עבור פסוקית זיקה המרחיבה אותו (מסומנת ב- βe , "ש" עבור כל הנטיה מלבד הסתמי היחיד $\beta \alpha t$, עבורו היא מסומנת ב- $\beta \alpha t$ נוסף או ב- \emptyset ; ר' הדיון ב- $\beta \alpha t$ (למטה). היחסה של הכינוי המהווה זוקק נקבעת לפי תפקידו התחבירי של הצירוף בכללותו, בעוד שמינו ומספרו חופשיים. ככל זוקק, גם הזוקק הכינוי ממלא משבצת תחבירית בפסוקית הזיקה.

המבנה התחבירי הנדון בסעיף זה ומקבילותיו המבניות בשפות אחרות זכו לשלל שמות בספרות, על-ידי מחברים שונים.⁷ מגוון השמות השונים, כמו גם השימוש בהגדרות מתחמקות שאין להן כל משמעות מבחינה מבנית (pseudo, unecht וכד'), מעיד על חוסר נוחות של המדקדקים, כקבוצה, בהגדרת המבנה. השם שבחרתי עבור החלק של se במבנה הוא, **זוקק כינוי**, בעקבות pronominal antecedent⁸. הסיבה לבחירה זו היא פשטותו של המונח, דיוקו, והעובדה שהוא מתאר באופן ישיר ונקי את המבנה התחבירי על בסיס מונחים קיימים: זהו כינוי, והוא מהווה זוקק של פסוקית זיקה. הזוקק הכינוי מצוי במגוון **טקסטמות**, הן כאלה שלהן מאפיינים שיחיים והן בנרטיב, אולם התייחסות כללית (הנדונה ב-§1.1.1) נעדרת מהנרטיב-גופא. נראה שהמבנה נעדר מדוקסולוגיות (ר' §1.12); בכדי לענות על השאלה האם מדובר בחוסר מערכת, בטקסטמה מוגבלת זו, או בחוסר מקרי דרושה בחינה רחבה יותר של דוקסולוגיות גם בטקסטים נוספים משל אלפריץ'.

מבחינה **פרדיגמטית** יש להבחין בין שתי נקודות-המבט של ההגדרה הכפולה (ר' §0.2.2.2.3):

- מבחינה **פנימית**: ההתחלפות של se. ישנם מקרים בקורפוס, לא רבים, בהם כינוי-גוף מורחב על-ידי פסוקית זיקה (ב- βe). המקרים בהם מדובר בכינוי שמתייחס למשתתפים בשיח (אינטרלוקוטיבי, כגון "אני", "את/ה") אינם רלוונטיים עבורנו; במקרים הדלוקוטיביים ("גוף שלישי", שאינו אחד המשתתפים בשיח) נראה שהפסוקית מוסיפה מידע נספח על מי שהכינוי מתייחס אליהם, כבהסגר, ולא מגדירה את זהות מושא ההתייחסות של הכינוי כפי שקורה בדוגמאות הנדונות בסעיף זה.⁹

- מבחינה **יצונית**: ההתחלפות של הצירוף כולו. עולה השאלה מתי בוחר המחבר להשתמש בביטוי עקיף כמו אלה הנדונים בסעיף זה ("אלה ההולכים אחר המשיח (crist)" ומתי בביטוי שמני פשוט (pa cristenan, "הנוצרים"). בחינה של מכלול המקרים מעלה שתי סיבות עיקריות:

- כאשר לא קיים בשפה **ביטוי פשוט**, בין אם בשל מגבלות המילון (מגבלות לקסיקליות) ובין אם מתוך כך שהוראתו של הביטוי המורכב תלויה בטקסט המסויים ומוגבלת אליו (לדוגמה: קבוצה של אנשים שעשו כך וכך בסיפור).

- כאשר בוחר המחבר **להדגיש** היבט מסויים בפסוקית הזיקה. במקרים אלה הבחירה של אלפריץ' להשתמש במבנה פעמים רבות עדינה ומייצגת ניואנסים דקים.

כאמור, בכל היחסות, המינים והמספרים מלבד עבור $\beta \alpha t$ (סתמי יחיד נומינטיב/אקוזטיב), הכינוי se המהווה זוקק

6 < **גישה אלטרנטיבית** הרואה בו se תלוי עם אפס ([se + \emptyset + βe ...]) אינה עומדת הן מבחינה פרדיגמטית (ההתחלפות של הכינוי) והן מבחינה סינטגמטית (הצירוף עם אפס); השו' **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (1976): n. 1] לשלילת גישה דומה עבור קופטית באופן דומה.

7 < כך, בין השאר: antecedent-less relative או substantival relative אצל **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (1976)]; fused relative clause nominal relative אצל **צ'וקר ואח'** [CHALKER and WEINER (1998)], המציינים גם את המונחים independent relative clause, construction, free relative clause; pronominal antecedent; **קמפבל** [CAMP-]; pseudo/unecht/uneigentlich relative clause אצל **טיל** [TILL (1955): II. §475]; "מִשְׁפֵּט זָקָה מְעֵצָם" כתרגום של independent relative clause במנחון **האקדמיה ללשון העברית** [ACADEMY OF THE HEBREW LANGUAGE (1984)].

8 < שם זה מוצע, בתפקיד רחב יותר שאינו ברהחלה על האנגלית העתיקה, גם אצל **פולוצקי** [POLOTSKY (1991)] עבור הקופטית.

9 < אם נתבונן, לשם **הבהרה**, בסינטגמה שהוזכרה בדוגמה למעלה, [pa βe folgia δ criste [...]], אלה שהולכים אחר המשיח וגו', החלק [pa βe folgia δ criste [...]], שהולכים אחר המשיח וגו' לא מוסיף מידע יתר על "אלה", אלא מגדיר מיהם אותם "אלה".

המבנה הראשון שנתאר הוא מבנה בעל **שני חלקים**: חלקו האחד („מי (=זה) שטרח בערב שבת“) הוא העמדת ביטוי מהמבנה הנדון — se/þa þe „זה/אלה ש-“ — בייחוד (טופיקליזציה), וחלקו האחר („הוא) יאכל בשבת“) הוא היגד המתייחס אל החלק הראשון, המיוצג בו בעזרת כינוי-גוף (he) או כינוי-רמז נוסף¹⁵, באופן של קשר הדדי¹⁶. קיים מתאם בין המבנה הדרחלקי ובין משמעות של היגד כללי, כעין פתגם, המתייחס להתנהגות נוצרית או בלתי-נוצרית והשלכותיה, אך מתאם זה אינו מוחלט: קיימות דוגמאות הבנויות בדגם זה ואינן נושאות משמעות זו, וקיימות דוגמאות הנושאות משמעות זו ואינן בנויות בדגם זה.

		נוצרית:	
#	התנהגות	תוצאה	המנעות מווידוי
3	נטישת הגשמיות	מניין עם הקדושים	המנעות מווידוי
5	האחזות עד הסוף	תמיכה	המנעות מווידוי
6	אמונה	חיים גם במוות	חזרה לדברים גשמיים
16	אמונה	חיי-נצח	כישוף
18	מיתה למען האל	ממוות לתהילה	אמונה בניחוש
20	כיבוד האל	נצחון תמיד	ציות לחטאים בימינו
24	אמונה וטבילה	מנוחת-נצח ועושר	השכרת כנסיה
26	מיתה באדיקות	מתנת האל בחיי-האמת	נטישת אחת הבריתות
בלתי-נוצרית:			
4	קבלת שכר על ריפוי אלוהי	הרס הנשמה ואיריפוי	אהבת קרובים יותר מהאל
7	נטישת האל	אובדן	אנשי דמים ומרמה
			עשיית „מלאכות-הבשר“
			(רשימה)
			שיבה לחטא

דוגמאות ספורות בעלות מבנה תחבירי דומה, אך **שוונות** מבחינה תוכנית; כלומר, אין בהן היגד כללי על תוצאותיה של התנהגות מסויימת:

◀ **דוגמאות 1 ו-2** צמד דוגמאות עוקבות אלה מפרש את שני חלקי דבריו של פאולוס, „Ic singe mid gaste · j íc, singe mid mode“ (תרגום של Psallā spiritu psallā j mente).

◀ **דוגמה 11** מבנה תחבירי זהה, אך בשוני תוכני: אמירה לפיה מתוך חכמה נובעת אי-יוהרה.

◀ **דוגמה 25** נבואה המתייחסת למי שראו או לא ראו את ישוע.

◀ **דוגמאות 1, 2 ו-5** סדר הפוך בין חלקי המבנה. בשלוש הדוגמאות משמש se ולא he.

◀ **דוגמה 15** טביעה או חטא: בכתב-היד U r D מופיע syngað „חוטא“ במקום sincað „טובע“.

◀ **דוגמה 21** תרגום של תהלים 55:24: „[...] אנשי דמים ומרמה לא ייחצו ימיהם [...]“. אלפריץ מפרק הגניטיב הלטיני dolosi „של מרמה“ לצורה מהטיפוס הנדון. hi חוזר אל הביטוי הפשוט Da blodigan weras „אנשי-הדמים“ ואל זה המורכב.

◀ **דוגמה 24** ממשיך את דוג' 416 באופן ניגודי; החלק השני הוא בכינוי-רמז ולא בכינוי-גוף.

◀ **דוגמה 27** דברים הנאמרים מפי השטן¹⁷; הפוכים לדוקטרינה הנוצרית. בדוגמה זו התרגום לעניות דעתי שגוי, באותו אופן שבדוג' 200 (ר' הדיון בה ב-§1.2).

5 (65 דוגמאות)

1.1.1.2 ✦ שאר הדוגמאות

◀ **דוגמאות 28 ו-29** בשתי דוגמאות אלה משתמש אלפריץ במבנה הנדון לפנייה עקיפה אל הקהל, באופן חוץ-טקסטואלי: בראשונה בהזמנת הקהל לשמוע את הסיפור, ובשניה בדברי הסבר.

15 < דוג' 1, 2, 4, 5, 12, 16, 17, 24. מבנה זה נמצא בחפיפה חלקית עם התחום הפוקלי (§1.6).

16 < **קורלטיבי**; ר' דווינג [DOWSING (1979): p. 294] ובאופן רחב יותר **מיטשל ואח'** [MITCHELL and ROBINSON (1992): 153-150.ii.5].

17 < **בדיבור עקיף**; השו' דוג' 26, שגם בה חוזר ה-ſ, ש-“ בין שני חלקי המבנה הדרחלקי.

- ◀ **דוגמאות 30, 35, 36 ו-38** פירוט תחולתם של ציוויים והוראות על מי שרוצה דבר-מה (se ðe wille (INF)); בדוג' 30, 35 ו-36 יש הנגדה בין מי שרוצה כך ומי שאחרת.
- ◀ **דוגמאות 31, 33, 34, 37, 83 ו-85** בדוגמאות אלה מופיעה התנהגות נוצרית או בלתי-נוצרית והשלכותיה, אך מבנן אינו דר-חלקי. ההבדל הלשוני בין אלו ובין אלו טעון תיאור. מבחינת סדר הרכיבים, ניתן להבחין בין שני מבנים תחביריים: בדוג' 31, 33 ו-34 ההיגד מוצב לפני הצירוף se þe, ובדוג' 37, 83 ו-85 קיים שירוג.
- ◀ **דוגמה 41** הדוגמה היחידה בקורפוס לצירוף של הכינוי þæt עם þe. דוגמה חריגה זו מראה גם חוסר-אחידות בתוך עצמה: במופע הראשון (עבר) מופיע þ̅ בלבד (מסומנת A=N בדיון ב-þæt לעיל ב-1.1.1), ובשני האחרונים (הווה ועתיד) מופיע þe þ̅. לשילוש הזמנים השו' גם דוג' 79 בצורת רבים, ודוג' 240 ו-241 בהתייחסות אל האל (1.3.1).
- ◀ **דוגמאות 43 ו-44** מבנה דומה, תוכן דומה.
- ◀ **דוגמאות 53 ו-60** יחס הדדי (קורלטיבי) הדומה לזה שבמבנה הדור-חלקי שב-1.1.1.1.1. כאן, בניגוד לשם, הצירוף עם הזוקק הכינוי נמצא במשבצת תחבירית בלתי-נומינטיבית (אובליקוויית) והמשמעות של המבנה שונה: מדובר במבנה פוקלי מהטיפוס הנדון ב-1.6.2.1.
- ◀ **דוגמה 60** הצוטוט הוא מתי 25:40: quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis.
- ◀ **דוגמאות 66, 69, 70 ו-77** בדוגמאות אלה כינוי-גוף בפסוקית þæt עוקבת חוזר אל הכינוי הנדון.
- ◀ **דוגמה 75** התרגום מוסיף thee בסוגריים, „and to those who hear (thee) there is salvation in My kingdom”, כנראה מתוך מחשבה שמדובר כאן בהפלוגרפיה¹⁸: במקום לכתוב פעמיים, ðe ðe („ש+ל?"), נכתב רק ðe אחד. אני לא רואה טעם בתוספת כזאת, המבוססת על הטלת ספק בטקסט הנתון ללא סיבה מוצדקת (על אחת כמה וכמה כאשר נראה שכך נכתב גם בכתב-היד U). תרגום לעברית: „כי איתי יש שכר גדול לך (עצמך) ולכל מי שמקשיבים (=מצייתים) ישועה בממלכתך”.
- ◀ **דוגמאות 79, 86, 87 ו-88** ייצוג של שם-עצם אחר המורחב ב-þe: דברים (þing) בדוג' 79, חלומות (swefna) ב-86 וחיות (nytenu) ב-87 ו-88 הקרובות.
- ◀ **דוגמאות 81, 82 ו-89** פירוש ביטויים שנזכרו לפני-כן; השו' 1.8 § וכן דוג' 1 ו-2 למעלה.
- ◀ **דוגמאות 84 ו-90** ביטויים עקיפים ל„נוצרים” („cristenan” באופן רגיל בטקסט).

1.1.2 יחוס פרטי 9 (89 דוגמאות)

בתת-סעיף זה נעסוק במקרים בהם הכינוי מתייחס לקבוצה או פרט **מסויימים**. אחלק את הדיון לפי תחום ההתייחסות של הכינוי: לדמות בסיפור (1.1.2.1), לדבר-מה במין סתמי (1.1.2.2) ולקבוצה (1.1.2.3).

◀ **דוגמה 93** הדיון בדוגמה זו מופע אצל דוג' 190 ב-1.2.

1.1.2.1 דמות אחת 9 (9 דוגמאות)

בכמה מקרים בקורפוס קיימת התייחסות **לדמות** — הן מתוך דיאלוג והן בנרטיב — לא בשמה או במילה המתארת אותה, אלא בביטוי מורכב המשתמש במבנה הנדון. בחלק מהמקרים שם הדמות אינו נמסר לקהל (דוג' 94, 96, 100 ו-101), בחלקם זהות הדמות היא מוקד העניין והמניע לשימוש במבנה (97, 98 ו-102), ובאחד (99) נראה שמדובר בייצוג של חוסר הידיעה של הדוברים בדיבור עקיף את שם הדמות.

◀ **דוגמה 94** מבנה ייחוד מאופיין רטורית; נבדל תחבירית מהמבנה הדור-חלקי שב-1.1.1.1.1 בין השאר בשימוש בזמן הדקדוקי עבר.

- ◀ **דוגמה 97** תשובה מעורפלת במתכוון של סויד'הון לשאלה, „איזה מין אדם הוא” (hwæt þu sy manna).
- ◀ **דוגמאות 95 ו-98** זהות הדמות — מי האל האמיתי בדוגמה הראשונה ומי ימלוך בשניה — היא בדיוק הדבר העומד להכרעה: במעשה ניסי בראשונה ובדוקרב בשניה.
- ◀ **דוגמה 102** השטן מנסה לבצע זיהוי בינו, מי שמרטינוס רואה בלי לדעת את זהותו (þone ðe þu gesihst), לבין המשיח.

9 (44 דוגמאות)

1.1.2.2 ✦ דבר

- ◀ **דוגמאות 132 ו-134** זהו מבנה $\betaæs \betae$ אותו מגדיר **בוטוורת'** [BOSWORTH (2010–): se] כך: marking agreement, *according to what, as*. הגניטיב הוא המגדיר את מעמדו התחבירי של הצירוף, „לפי מה ש(אותו) [...]”.
- ◀ **דוגמאות 107 ו-108** מבנה התחבירי משותף: $\beta is is \beta gecwæden/awriten is ... \beta$, „כאמור/ככתוב”; ר' דוג' 979 ו-983 ב-§2.6 עבור βis שבדוגמאות.
- ◀ **דוגמה 110** תרגום ישיר, לפי המבנה הלטיני, של ציטטה הלקוחה מתהליס 67/68:29¹⁹. ר' גם דוג' 984, העוסקת ב- βis שכאן.
- ◀ **דוגמה 134** המבנה נמצא ביחס הדדי עם הביטוי העודף $swa swa us béc secgað$, שהוא פורמולה של אלפריץ: „לפי מה שאומרים ההיסטוריונים [...] כפי שאומרים לנו ספרים”.
- ◀ **דוגמה 138** מבנה שלילה מיוחד, שזה לו מופע יחיד בקורפוס, הבנוי על הזוקק כינויי בגניטיב המתייחס אל $nan \beta ing$ „כלום, שום-דבר”; השו', לדוגמה, לוקס 9:36 — $hi suwodun \beta ne sædun nanū men on \beta am dagum$ [...] ([SKEAT (1874): p. 100] **סקיט**) $nan \beta ing \betaæs ðe hi ge-sawun$.
- ◀ **דוגמה 142** הבחירה במין הסתמי $\beta am ðe heo ær wæs \beta am$ „מה שהיא היתה קודם”) מעניינת, ומשקפת את הסיטואציה המורכבת מבחינת המין הדקדוקי: השטן גרם להורים לראות את בתם בדמות סוטה, והם ביקשו שמקרויס יחזיר אותה כפי שהיתה. βam ברהשוואה כאן עם „מה” הסתמי נטול-המגדר בעברית, כפי שבהרתי לתרגם. השו' דוג' 862.
- ◀ **דוגמאות 143 ו-146** לדוגמאות אלה משותף עם §1.10.1: ה- β הפותח את הפסוקית נמצא ביחס של תמורה חיצונית (אקסטרפוזיציה) לכינוי המדובר. בנוגע ל- βis שבדוג' 146, ר' דוג' 960 ב-§2.4.2.
- ◀ **דוגמה 143** תרגום של *De eo autem quod scripsisti mihi ut ueniam ad te* שהופיע בנוסח הלטיני המצוטט קודם לכן.

12 (35 דוגמאות)

1.1.2.3 ✦ קבוצה

בסעיף זה ממויינות הדוגמאות שבהן תחולתו של הכינוי היא **קבוצה מסויימת**. מרבית הדוגמאות, כפי שניתן לצפות, ברבים, אך מיעוטן בצורת יחיד: בדוג' 147, 148, 149 ו-152 ההתייחסות היא אל כל הפרטים בקבוצה (ההתייחסות דיסטריבוטיבית), ובדוג' 150 ו-151 ההתייחסות היא היפותטית לצורך טכניקה נרטיבית מיוחדת, כפי שנראה מיד. בכמה דוגמאות הכינוי מוצמד ליסוד המסמן כוליות: βelc עם *se* בהתייחסות דיסטריבוטיבית בדוג' 147 ו-152, βa עם *ealle* בדוג' 156, 163, 175 ו-176.

- ◀ **דוגמאות 148 ו-152** תת-קבוצות אפשריות בתוך קבוצה (מי שלא ישיר ומי שלא יאמין, בהתאמה).
- ◀ **דוגמאות 150 ו-151** לשתי דוגמאות אלה, הלקוחות ממרטינוס³¹, דמיון מבני רב, עד כדי זהות כמעט. בשתיהן משתמש אלפריץ' במבנה לתיאור „מי שהיה בקרבת מקום”, אשר מנקודת-מבטו היה נראה המקרה המופלא. זאת טכניקה נרטיבית מעניינת, הנשענת על מבנה אחר בלטינית²⁰. סולפיציס משתמש בצורות סובינוקטיב אימפרפקטי של

19 < צוּה אֱלֹהִים עָזַד עוֹהָ אֱלֹהִים אוּ פִּעְלָתָ לָנוּ:

20 < נווה, בהתאמה: **סולפיציס סברוס** [SULPICIOUS (1866): p. 122]: *hic uero mirum in modum uideres miseros*

גוף שני יחיד, שמשמש כגנרי: uideres (מ־uideo „לראות”) cerneres (מ־cerno „להבחין”²¹). אלפריץ' מתרגם באופן שכל הנראה אידיומטי יותר בלשונו, בהחלפת המבנה הלטיני במבנה אנגלי עם se ðe. שני מקרים נוספים של הצורה הלטינית הזאת בנרטיב, היחידים שמצאתי בטקסט, הם בפרקים XIII ו־XXIII, עם putares (מ־puto „לחשוב”) cerneres בהתאמה; במקרים אלה מפשט אלפריץ' את המבע באופן כזה שאין הוא נזקק למבנה הנדון כאן (ש' 414–418 וש' 809–813 אצל סקיט בהתאמה).

מקרים כדוגמת אלה מעידים על הופש לשוני רב בכתיבתו של אלפריץ', שאינה כבולה לטקסטים הלטיניים ולמבנה הלשוני שלהם (ר' §0.3.2.1).

◀ **דוגמאות 152, 170 ו־171** דוגמאות אלה דומות על פניהן למבנה הדרחלקי, אך יש בהן סמנים לשוניים של אי־כלליות, כמו heonon בדוג' 201, היידוע בדוג' 170 ו־æær בדוג' 171. נראה שהבחירה במבנה ייחוד בדוג' 152 נושאת ערך רטורי של איום וב־170 של הנגדה.

◀ **דוגמה 163** כתיב þa ða (ולא þa ðe). ניתוח þa þa כ־זה המציין אחדות זמנים, „כאשר” (צורה מוכפלת של þa „אז”), לא סביר הן מבחינת התחביר והן מבחינת המשמעות. בדומה ל־דוג' 192, טעות סופרים היא פתרון אפשרי, אך כאן לפי סקיט קיים כתב־יד נוסף, K, ואין במהדורה ציון להבדל בנקודה זו. דרושה בדיקה של כתיב־היד.

◀ **דוגמה 168** תרגום של et uitam tibi atque his qui tecum sunt prestat לכן.

◀ **דוגמה 169** התרגום מתרגם את butan þam þe unless they have repented of it and turn to Christ: כן: תרגום זה מתעלם מתכונות תחביריות בסיסיות של butan ושל מבנה הפסוקית; ניתוח עדיף של butan יהיה כמילת־יחס המושלמת במבנה עם זוקק כינויי: „מלבד אלה ש־”.

◀ **דוגמאות 174 ו־176** מבנה לשוני המכונה „afterthought” (ר' ליברמן [LIBERMAN (1990)]), בו צירוף עם הכינוי הנדון מצורף כנספח (השו' וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּשִׂמְוֹת 4:29).

1.2 ❖ זוקק כינויי בתמורה לצירוף שמני שמני < זוקק כינויי > בתמורה 15 (46 דוגמאות)

◀ * 211 ואז הינגוור בא אל האנגלים־המזרחיים בחתירה בשנה Hinguar þa becō to east-englum rowende · / on þam geara þe ælfred æðelincg · an and twentig geara wæs · / **זי** שאלפרד האדלינג היה בן עשרים ואחת שנים, (דהיינו) **זי** שנגעשה לאחר מכן מלך גדול של הסקסונים המערביים. **SE** þe. west-sexena cynincg siþþan wearð mære ·

בקורפוס מבנה הבנוי מזוקק כינויי המוצב בתמורה לאחר צירוף שמני ותפקידו **ניסוח־מחדש של הצירוף השמני בדרך אחרת**, המתמקדת באספקט הרלוונטי להקשר, „א”, (כלומר / דהיינו) זה שכך וכך”. במרבית המקרים (§1.2.1, §1.3.1, ודוג' 184, 186, 187, 189, 191, 193, 194, 196, 199, 200, 201 ו־203) המבנה משמש לתיאור באופן אחר, משלים, בעוד שבאחרים (דוג' 182, 183, 185, 192, 195, 197, 198, ו־202) מתוארת קבוצה חלקית לקבוצה כוללת.

◀ **דוגמאות 182 ו־185** ארמזים²² לתהלים 1:1: בדוג' 185 הניסוח קרוב יותר, וב־182 פחות. ההקבלה הלשונית מגובה גם בקשר תימטי עם תהלים 1, המהווה מוטיבציה לשימוש בארמז: ההליכה לפי רצון האל ותורתו. עבור דוג' 185 הדבר

tum uero mirum in modum :[SULPICIOUS (1866): p. 124] **רסולפיציוס סברוס**; primum uelut saxa riguisse cerneres contra uim uenti ignem retorqueri, ut compugnantium inter se elementorum quidam conflictus uideretur.

◀ 21 נראה שטווח משמעויותיו של הפועל שונה במעט מ־„להבחין” העברי, אך זהו **תרגום** קרוב מספיק לצרכינו.

◀ 22 < זיהו **הנוסח האנגלי** המדויק אליו רומז אלפריץ' — אם בכלל לא מדובר כאן בתרגום א־הוּק הנשען על מסורת — הוא סוגיה החורגת מתחום עבודה זו, אך לשם השוואה התרשמתי כללית (באופן בלתי־זמני, ללא טענה לקשר של התבססות או השתלשלות), נשווה לנוסח ב־Paris Prose Psalter: Eadig byð se wer þe ne gæð on gefeaht unrihtwisra; נוסח הוולגטה המופיע שם: beatus vir qui non abiit in consilio impiorum.

מפורש בש' 325–326 העוקבות.

ניסוחים בעלי קווי-דמיון לשוניים קיימים גם במרטינוס³¹, ש' 302–305²³ (דוג' 864) וש' 1430–1435. שם, לעומת המקרה דגן, לא מדובר בקביעה כללית, פתגמית, אלא תחומה-פרטית (גם אם משתמשת באמצעים לשוניים כמרכלליים): נוסח מליצי המיועד לפאר את מרטינוס (אָלוֹגְיָה).

◀ **דוגמה 186** נבחין בתרגום במבנה מסותם (indefinite): one who.

◀ **דוגמה 189** המבנה מפרש למה הם קוראים לה, "מכשפה" (היא, "זו שכך משנה בכישוף את דעת האנשים"), מילה שהם לא השתמשו בה קודם.

◀ **דוגמה 190** הבנת היחסים התחביריים שבדוגמה הזו, ודוג' 93 (§1.1.2) הקשורה אליה, תלויה בקריאת הסימונים אותם נושאות היחסות:

• $\beta e \ \beta e$ בש' 146 הוא אקוזטיבי, לפי הערכיות של healdan, "לאחז ב- (=להאמין, לקבל, ModEng. to hold)", ולכן הוא מהטיפוס הנדון כאן, בסעיף זה: זהו ניסוח-מחדש של munuc-regol, "תקנון-נזורה" במילים אחרות המפרטות מהו.

• $se \ \delta e$ שבש' 148 (דוג' 93), לעומתו, עם se בנומינטיב (נשים לב לכך ש-benedictus ממלא את המשבצת הנומינטיבית בערכיות של (ge)bysnian, "להדגים"), שהרי זו היחסה המשמשת במשבצת כזו במבנה השוואה: היחסה של $se \ \delta e$, שהוא זוקק כינויי שאינו באותו מבנה תמורה הנדון כאן, נקבעת לפי התחביר של הפסוקית הכוללת אותו (ר' סוף §1.0.1). המין והמספר של se כן מייצגים את הגרעין הזכרי-יחיד שב-munuc-regol, בדומה למצב בדוג' 79, 86, 87, 88 שב-§1.1.1.2.

◀ **דוגמה 192** כתיב $\beta a \ \delta a$ (ולא $\beta a \ \delta e$). התרגום מפרש את $\beta a \ \delta a$ כמבנה של זמן (when he could discover them), אך ניתוח כזה מנוגד לערכיות של of-axian, שנותר מיותם ממשלים (התרגום מוסיף them). אין כתב-יד נוסף להשוות איתו. בדומה לדוג' 163, טעות סופרים היא פתרון אפשרי. דרושה בדיקה של כתב-היד.

◇

◀ **דוגמה 200** התרגום מנתח את $\beta a \ \beta e$ כציין זמן (when). ניתוח כזה לא סביר משתי בחינות: האחת היא שהוא מצריך קריאה שונה של $\beta a \ \beta e$ ²⁴, והשניה היא שניתוח כזה משאיר את plegað, "משחקים" ללא כינוי-גוף עצמאי hi, "הם", לו היינו מצפים לפי המבנה התחבירי הרגיל. מקרה דומה קיים גם ב דוג' 27, המתורגמת גם היא ב-when they. להשוואה, בכיוון ההפוך, ר' דוג' 163 ר-192, בהן נכתב בפועל $\beta a \ \delta a$ בכתב-היד, כאשר היינו מצפים ל- $\beta a \ \delta e$.

1.2.1 ידע משותף

16 24 (דוגמאות)

בתת-סעיף זה מופיעים שני מבנים שונים הקשורים ל**גוף הידע המשותף** של הדובר והשומע בהם se המורחב בפסוקית βe מוצב לאחר צירוף שמני אליו הוא מתייחס: האחד (§1.2.1.1) מתייחס אל עובדה רלוונטית אודות אדם; השני (§1.2.1.2) מתייחס, על-ידי המספר, אל מצבה של דמות בשלבים קודמים בסיפור, שהתהפך.

1.2.1.1 השוואה של ידע

16 12 (דוגמאות)

כאן ממיינות דוגמאות ל**פריט-מידע** מזהה, רלוונטי להקשר, המובע בהצבת βe לאחר הצירוף השמני. ידע כללי, "היסטורי" משותף אודות העבר ניתן לראות בדוג' 205 (כיפא)²⁵, 206 (דוד), 209 (סויד'הון)²⁶, 210 (דומיקיאנוס), 211 (אלפרד הגדול), 212 (יופיטר), 213 (סקסבורך) ו-215 (הים האדום). יידוע השומע בפריט-מידע ממקור כתוב ניתן לראות בדוג' 204 עבור גרגוריוס (מקור-המידע: היסטוריונים) ובדוג' 207 עבור אלבנוס, בהקדמה לטקסט, כאשר מקור-המידע הוא הסיפור עצמו העתידי להיות מסופר, באופן של הצבעה קדימה (קטפורה); בשני אלה נעשה שימוש ב-swa swa, כפי

23 < להשוואה עם ה**נוסח הלטיני**, המהווה חלק מהשוואה מבנית מקיפה העוסקת בייצוג אופיו של מרטינוס בידי אלפריץ', ר' אולסן [OLSEN (2004): p. 467].

24 < אם אכן קיימים בקורפוס מקרים של $\beta a \ \beta e$, * "כאשר", הם נדירים ביותר: לי לא ידוע על קיומם של כאלה.

25 < זמן דקדוקי לא-עבר (hæfð) מביע תכונה כללית אודות כיפא, הידועה לקהל הנוצרי.

26 < השוטה מתבסס על הידע המשותף אודות סויד'הון.

ש" עם פועל אמירה (cyðan ר־ secgan). בדוג' 214 השאלה היא בדיוק אודות הזיהוי שבפריט הידע: „האם אתה אכן סבסטיאנוס, זה שפעם ציוויתי להרוג בחיציים?"; דוגמה זו נושקת ל־§1.6.2.2. דוג' 208 מתייחסת אל אחיטופל באופן הדומה לזה שב־§1.2.1.2 (באזכור המצביע אחורה בנרטיב), אך ללא שימוש ב־æ. טקסטמטית, הדוגמאות בתת־סעיף זה הן בטקסטמות בעלות מאפיין שיחי ובהערה בנרטיב.

17 (12 דוגמאות)

1.2.1.2 ❖ היפוך מצב קודם

* 216 < ואז הוא נפא וחזרה אליו ראייתו, והוא הלך הביתה בשמחה לבדו וזמן קצר קודם לווה בידי אחר. [...] *He wearð þa gehæled · ȝ hæfde his gesihðe · / ȝ ham eode blyðe butan latteowe ana / [Se] .ðe. lytle ær þanon wæs gelæd þurh ðone oþerne · [...]*

< ההקשר: איש עיוור שננטש על־ידי המלווה שלו מרופא בעזרת ההשתדלות של סויד'הון.

טיפוס נרטיבי מיוחד של מקרים שבהם מצויין נתון הנמצא בידע המשותף של המספר והקהל הוא **היפוך המצב**: דמות בסיפור נמצאת במצב אחד, ואז מתרחש מאורע שהופך את מצבה היפוך גמור. בכל הדוגמאות כיוון ההיפוך הוא חיובי, מנקודת מבט נוצרית, והמאורע ניסי. היפוך מצב זה מאותת מבחינה לשונית: מיד לאחר השינוי, מציב המספר מעין תזכורת למצב הקודם בעזרת מבנה se þe. נסקור את הדוגמאות במבט־על:

#	מצב א'	מצב ב'	דחיית האל	אמונה בו
216	עיוור ונתמך	רואה ועצמאי	222	התפללו לקבלן
217	פגוע עיניים ואזניים	רואה ושומע	223	אמונה ומות קדושים
218	מרותק למיטה	הולך	224	נושק לו
219	עיוור מלידה	רואה	225	ממונה לבישוף
220	איים לגנוב מהמקדש	הוכרע	226	יכולים ללכת
221	עיוור מלידה	רואה	227	

אחת מתכונות המבנה הנדון, אחת המשבצות בדגם, היא שבפסוקית התזכורת תמיד מופיע **ציון זמן**: במרבית המקרים ær „לפני כן, לְפָנִים”, ובשניים (דוג' 219 ו־221), „מלידה” (בשתיהן נוסח זהה: se ðe blind wæs geboren; „מי שנולד עיוור”). ær קושר את הפסוקית אל החלק בנרטיב שסופר כבר ורומז באופן משתמע „לפני כן” = „אך לא עוד”; blind wæs geboren; מתייחס לעובדת העיוורון מלידה, שצויינה לפני כן גם היא.

דוג' 216 ו־224 מראות שמבחינה פרוזודית הצירוף עם se þe יכול להיות **נטוע** בין ההיפוך והמשך המצורף ב־ך. באשר לסימונים הטיפוגרפיים בכתב־היד, נציין שבשתי דוגמאות — 216 ו־220 — מופיע Se **באות רישית**, המשמשת בדרך־כלל כסימן גבול, אך כאמור ל־se אין עצמאות תחבירית, במובן זה שהוא נסמך על המשפט הקודם. עבור דוג' 216 אין בנמצא כתב־יד נוספים להשוות איתם, אך עבור דוג' 220 בכתב־היד U נכתב ²⁷ðe; **סקיט** לא מציין דבר בנוגע לשני כתב־היד האחרים שבהם שרד הקטע, C ו־D. בדיקה משווה ומקיפה של כתב־היד דרושה בכדי לקבל תמונה שלמה יותר, אך בכל מקרה הסימונים הטיפוגרפיים בכתב־היד הם משניים למבנה התחבירי בתיאור לשונו של אלפריץ', וייתכן שהם מייצגים מוסכמות מאוחרות או שינויים מצטברים שבצעו המעתיקים.

18 (45 דוגמאות)

1.3 ❖ התייחסות אל האל

בסעיף זה נדון במאפיינים הלשוניים המיוחדים הרלוונטיים לנושא הנחקר במסגרת ה**התייחסות אל האל**; כלומר, הדרכים בהן משתמש אלפריץ' בכינוי se במסגרת התייחסות כזו. קיימת הצדקה לשונית־פנימית לדיון מיוחד זה, הנובעת מתוך מקבץ של תכונות לשוניות מיוחדות. אבהיר שאין מדובר כאן ב„תחביר אלוהי” במובן התכונות התחביריות של הדיבור המושם בפי האל²⁸, אלא בתכונות הלשוניות המיוחדות של התייחסות אל האל מצד גורם אחר.

< 27 כתיבת הנומינטיב הזכרי של se (se בכתב־יד A) בחוכך שיני תחילי, /ð/, רגילה בכתב־יד זה.

< 28 כך, למשל, „ההצהרה האלוהית” אצל **ששה־הלוי** [SHISHA-HALEVY (2007b): pp. 263–265] בתרגום התנ"ך **לקופטית בוהירית** (וכן תכונות לשוניות אחרות; ר' divine- באינדקס, בעמ' 699 שם). שימוש בתחביר אלוהי שכזה יכול להיות גם

בידול לשוני של אופן ההתייחסות אל האל(ים) אינו יחודי לאנגלית עתיקה, והוא קיים גם בלשונות אחרות. בין האמצעים הפשוטים לסימון אלוהות נמצאים אלה האורתוגרפיים²⁹ או הצליליים³⁰, אך בלשונות רבות קיימים גם סימונים עדינים יותר, תחביריים³¹. על אלו האחרונים נמנים אלו הנדונים בסעיף זה.

מארגון הדוגמאות בקורפוס עולים **שני טיפוסים** בהם קיים ממשק בין הכינוי se להתייחסות אל האל: באחד זוקק כינוי משמש בתמורה המתארת ביטוי אלוהות (§1.3.1), ובשני צורה כזו, המתייחסת אל האל, עומדת בפני עצמה (§1.3.2). כפי שיפורט בכל אחד מהסעיפים, בחינה **טקסטמטית** של הדוגמאות מראה ששני הטיפוסים נעדרים ממצב ההשתלשלות בנרטיב.

1.3.1 זוקק כינויי בתמורה לביטוי אלוהות שמני <זוקק כינויי > בתמורה 18 (34 דוגמאות)

מה טוב חוץ מהאל לבדו, [דה]. שהינו טוב עליון [...] ? Hwæt is gód butan gode anum [sc]. þe. is healic godnisse [...] *

הדוגמאות שבתת-סעיף זה בנויות לפי הדגם הבא: ביטוי מפורש של **אלוהות**³², המורחב בצירוף se þe + CLAUSE המופיע לאחריו (לאו דווקא בצמידות) ומתייחס אליו באופן של תיאור; בכך הוא מהווה תת-טיפוס של §1.2. נסקור את ביטויי האלוהות השונים ואת תחומי ההרחבות:

#	ביטוי האלוהות	תחום		תיאור + היסט' (אישי)
228	god	תיאולוגי	245	hælend
229	(leof) drihten crist	תיאולוגי	246	god / he
230	crist	היסטורי	247	(þrym-wealdend) god
231	(eower) crist	תיאולוגי	248	(þin) drihten
232	crist	תיאולוגי	249	(wel-willend) scyppend
233	(æلميhtiga) hælend	היסטורי	250	crist
234	god	היסטורי	251	god æلميhtig
235	(wél-willendan) god	תיאולוגי	252	hælend
236	(oðer lufiend)	היסטורי (אישי)	253	(eower) scyppend
237	(soð) god	תיאולוגי	254	god
238	drihten	היסטורי	255	almihtig god
239	æلميhtig(a)	היסטורי (אישי)	256	halige ðrynnys
240	drihten god æلميhtig	תיאולוגי	257	halige þrynnys
241	drihten god	תיאולוגי	258	(his) scyppend
242	(an) æلميhtig god	היסטורי	259	crist
243	(soð) god	תיאולוגי	260	(þinne=drihtnes) nama
244	(ure) drihten	תיאולוגי (אישי?)	261	god

ניתן להבחין בין כמה **תחומים** בהם עוסק התיאור:

מרומו (כך, לדוגמה — אם זכרוננו אינו מטעה אותי — ששה־הלוי השווה בשיעור שלימד את דברי ביאטריצ'ה, „I' son, Beatrice che ti faccio andare”, שבקנטו השני בגיהנום בקומדיה האלוהית לדנטה, באיטלקית, אל „אַנְכְּלִי יְהוָה אֱלֹהֵיךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם” (שמות 20:2)).

29 < לדוגמה: „ה” „ד” בחוגים מסויימים), „א-ל” והפרדת האותיות ל' וה' כמו ב„בת'ה” או „בתי-ה” (ובאופן מורחב אפילו במקומות בהם צירוף האותיות „יה” לא מייצג אלוהות: „בנו'ה” בעברית, שימוש באות גדולה (Dw; Who, He, God) באנגלית גם G-d אצל חוגים יהודיים מסויימים) ובספרי תנ"ך מסויימים גם ב־small capitals (yr ARGLWYDD; the LORD) בכתב **לטיני** (כאן, באנגלית ובוולשית ([Y Beibl Cymraeg Newydd (2004)])), או תכונות אורתוגרפיות לא רגילות בכתבת השם „אללה” בערבית.

30 < דוגמת החלפת ה' בק' ב„אלוקים” גם בדיבור וגם בכתובה בעברית.

31 < כך, לדוגמה, בתפוצת השימוש במילות יחס שונות **במצרית**: ר' צ'רני וגרול [ČERNÝ and GROLL (1978): §7.3.3] בנוגע ל־m-bšḥ, „לפני” במצרית רעמסטית, וכן גרסיה זמקונה [GARCIA ZAMACONA (2010)] הִדן במשלימים מרחביים בכתבי־הארוגות במצרית תיכונה ומציע חלוקה של מילות־היחס הכוללת בתוכה התייחסות לאלוהות. בכתב המצרי קיים ביטוי לאלוהות גם במערכת הממיינים.

32 < מלבד בדוג' 236, שתיזון בהמשך תת־הסעיף.

• ההבחנה הראשית היא בין תיאורים השייכים לתחום ה**היסטורי**³³ — כלומר, תיאור האל בקשירת אירוע כבול-זמן — ואלו השייכים לתחום ה**תיאולוגי**, באופן על-זמני. ההבחנה הזאת, כפי שניתן היה לצפות, באה לידי ביטוי ברוב המקרים על-ידי הזמן הדקדוקי: העבר משמש בעיקר לתחום ההיסטורי והלא-עבר לתיאולוגי. הערות נקודתיות:

◀ **דוגמה 245** ניתן לראות את שני התחומים בסמיכות: אמירה תיאולוגית כללית („הוא אל אמיתי“) לצד אירוע „היסטורי“³⁴ („וברא את כל הברואים“).

◀ **דוגמאות 240, 241 ו-257** דוגמאות אלה, מהטיפוס התיאולוגי, מפרקות את ציר הזמן לעבר, הווה ועתיד³⁵ באופן גלוי כאשר הן מחילות את הקיום האלוהי כעל-, אל- או כל-זמני. בשתיים הראשונות שילוש של המבנה הנדון, ובשלישית חיבור ב-ך.

• על אלו, הכלליים (אירועים רחוקים בהם לא השתתפו הדמויות המדוברות ואמירות תיאולוגיות כלליות), מתווספות כמה דוגמאות הנוגעות למשתתפים בטקסט או בשיח עצמם. אלו מסומנות ב**„(אישי)“**. הערות נקודתיות:

◀ **דוגמאות 246 ו-251** דוגמאות אלה, המתוייגות כ**„מתמשך (אישי)“**, דומות הן בתוכן והן בצורתן: בשתיהן קיימת התמשכות של שמירת גופה על-ידי האל: בדוג' 246, עם צורת העבר heold, עד להווה, ובדוג' 251, עם צורת הלא-עבר hylt, עד ליום-הדין. מתוך שתי הדוגמאות האלה לא ניתן לשפוט בוודאות האם קיימת הוקיות פנימית בזמן הפעלי; הן מעטות מדי לשם כך.

◀ **דוגמה 244** עושה שימוש ב־magan ומתייחסת אל הקהל והדרשן (us). דרושות דוגמאות נוספות הדומות לה כדי לעמוד על אופיה באופן מדויק ומבוסס.

מעיון בטבלה נראה שזהות הביטוי האלוהי ותחום התיאור המתאר אותו הם **בלתי-לויים** (אין מתאם ביניהם). חריגות בכך הן דוג' 240 ו-241, המתרגמות קטעים לטיניים דומים מאוד ומשקפות את הנטייה הדתית לגבב (באקומולציה) ביטויי אלוהות בלטינית בהקשר התיאולוגי הזה (dominus deus omnipotens ו־dominus deus בהתאמה), וכן העיסוק בשילוש הקדוש בדוג' 256 ו-257, שהוא תיאולוגי מטבעו.

מלבד ארבע דוגמאות (258, 259, 260 ו־261: þone þe) כל הדוגמאות ב**נומינטיב**. מלבד שתיים מאלו (256 ו־257)³⁶ כולן **בזכר**.

בכל הדוגמאות התיאור המצורף רלוונטי להקשר בטקסט; **קשר** זה בדרך-כלל ברור, ואינו מצריך יותר מאשר הבנת פשט הטקסט והיכרות בסיסית עם הרקע הדתי-ספרותי הרלוונטי. בחירה זו אינה מקרית: בכל הרמות, הן מבחינה לשונית והן מבחינה ספרותית ותוכנית, אלפריץ' מקפיד על בהירות³⁷ ופונה גם אל המאזין ההדיוט. מבחינה **טקסטמטית**, הדוגמאות מטיפוס זה מופיעות בדיאלוג, בדרשה, בדוקסולוגיה ובהערה בנרטיב, אך לא בהשתלשלות הנרטיב או בדיבור עקיף.

קיימות בקורפוס דוגמאות בהן האל מתואר ב־**þe בלבד**, ללא se. לא ידוע לי מהי תפוצתן המדויקת של דוגמאות אלה ומה הניגוד בין לבין אלו הנדונות כאן, אך למיטב הערכתי מדובר במיעוט הדוגמאות; איסוף שיטתי של כולן נדרש.

הטיפוס הנדון, הן מבחינת צורת הבעתו והן מבחינת משמעותו, **קרוב** אל §1.2.1.1.

◀ **דוגמה 231** המבנה משמש גם כאשר המחבר הנוצרי שם דברים בפי השטן.

33 < „היסטורי“ מנקודת מבטו הנוצרית של אלפריץ', כמובן, הרואה בכתבי-הקודש עדות היסטורית.
34 < מובן שלאירועים כאלה משמעות תיאולוגית, אך הם **נבדלים** מאלו אותם תייגתי „תיאולוגי“ הן במישור הצורני-לשוני והן בתוכנם.

35 < בהקשר הלשוני ראוי לציון השימוש ב־towerd is להרחבה מפורשת של מערכת הזמנים באנגלית עתיקה **לשלושה זמנים**; השו' „uenturus est“ הלטיני בדוג' 240 ו־241, הבנוי מ־venturus (בינוני עתידי פעיל בנומינטיב זכרי יחיד של הפועל venio „לבוא“; במקורב: „(ה)עתידי-לבוא) est (אינדיקטיבית הווי הפעיל בגוף שלישי יחיד של sum „להיות“).

36 < שתיהן מתאימות אל הצירוף seo halige ðrynnys „השילוש הקדוש“, שמינו נקבה.
37 < למעשה, הוא **מצהיר** על כך מפורשות בהקדמה לסדרה השניה של הדרשות הקתוליות **(גודן)** [ÆLFRIC (1979)]; ר' הפסקה

המובאת ב**בוטרהאוס** [WATERHOUSE (1989): n. 1].

◀ **דוגמה 236** se(ðe) חוזר אל oðerne lufiend „אוֹהֵב אֶחָר”. אגנס משתמשת באותו תחביר שבו מתייחסים אל ביטויים מפורשים של אלוהות, ובכך „מסגירה”, תחבירית, את זהותו של אותו אוהב אחר. אם כך, ההבנה של הדוגמה הזאת נשענת על הכרת המאפיין המשותף שבדוגמאות האחרות שבתת-הסעיף: היכרות עם הליבה היא זו שמאפשרת להאיר את השוליים ולהבין אותם באופן עדין יותר, על בסיס לשוני (ר' §0.2.2.2.2).

1.3.2 ❖ **זוקק כינויי בפני עצמו המתייחס אל האל** שמני <ז"כ> בפני עצמו (11 דוגמאות) 21

◀ * 263 זה. שיש לו סוגים נבונים כל-כך הוא אל אמיתי. se is soð god · þe swa gesceadwise biggengan hæfð ·
 ◀ סדר המילים שונה בתרגום בגלל מבנה השפה העברית.

דיון כללי במופעי הכינוי se **כזוקק** של פסוקית-זיקה נעשה ב-§1.1; המקרים בהם se מתייחס לפרט מסויים מרוכזים ב-§1.1.2.1. הסיבה בגינה מקובצים המקרים בהם המבנה מתייחס אל האל בסעיף נפרד זה היא שבדומה ל-§1.3.1, גם כאן ניכרים מאפיינים לשוניים מיוחדים בהתייחסות אל האל; בתת-סעיף זה נסקור אותם.

מאפיין אחד הוא **אי-הצמידות** שבין se-þe. בעוד שבאופן כללי במבנים עם זוקק כינויי se-þe יכולים לבוא בצמידות אך אין הדבר מחוייב, והוא נדיר, בדוגמאות כאן אין צמידות; עיסוק בדוג' 266 ר-271, שהן שונות במקצת, מופיע בסוף תת-הסעיף. בהקשר זה של פרזודיה, ר' הנקודה הרלוונטית ב-§3.3.

מאפיין נוסף הוא שיותר ממחצית הדוגמאות (263, 264, 266, 267, 268, 269, ר-270) הן בנוסח אותו ניתן לכנות „**יהוד השם**”: הצהרה על אחדות או אמיתות האל (בדומה למצווה ועיקר-הדת ביהדות ובאסלאם, توحيد תֻּוּחִיד); להצהרה זו מודגשות (אמפתיות) רטורית. רובן בדגם דומה: [se BEON ATTR DIVINE (se) þe CLAUSE]. במשבצת הלוואי המתאר את האל (ATTR) נמצאים התיאורים הבאים: soð „אמיתי” (דוג' 263, 266, 267, 269 ר-270), ana „יחיד” (264, 268, ר-269), mære „גדול” (264) ælmihtig „כל-יכול” (264). דוג' 95, ב-§1.1.2.1, קרובה לאלו. בדומה ל-§1.3.1, גם כאן קיימת רלוונטיות להקשר הטקסטואלי; היא יכולה להתבטא בעזרת אמצעים לשוניים מסויימים³⁸ או ללא סימון כזה, כמו בדוג' 266. הדוגמאות האחרות מתייחסות אל האל בדרך **מרומזת**: לדרשן ולדמויות היתה האפשרות לומר במפורש „האל” או „ישוע”³⁹ וכד', אך הם בחרו להשתמש בתיאור עקיף בעזרת המבנה של הזוקק הכינויי. קריאת הדוגמאות מראה שתיאור עקיף זה קשור לשאר המשפט באופן תימטי, ולבחירה בעקיפות ערך רטורי, בהדגשת היבט מסויים בו (השו' §1.1). כל הדוגמאות שבתת-סעיף הן **בטקסטמות שיחיות**: דרשה ודיבור עקיף או ישיר. אין דוגמאות נרטיביות במצב ההשתלשלות או במצב ההערה.

◀ **דוגמאות 266 ר-271** כאמור, מאפיין של הדוגמאות בסעיף זה הוא אי-הצמידות של se-þe. דוג' 266 בנויה באופן קצת שונה מהאחרות: במקום þe שבשאר הדוגמאות מופיע seþe לאחר ה-se הראשון, שאינו צמוד. אינני יודע מה ערכו של הבדל זה, אך יתכן שהבחירה קשורה בכך שמדובר בידע משותף (swutolllice ðu wast), „ודאי אתה יודע”; השו' §1.2.1).
 בדוג' 271 מופיע þone ðe; בחינה של כלל הדוגמאות בקורפוס מראה שאין בו מקרים שבהם יש ריווח בין þone ר-þe, כך שככל הנראה המאפיין של אי-הצמידות מנוע כאן.

◀ **דוגמה 267** המשך ב-se.
 ◀ **דוגמה 272** נבחין שאגנס כבר התייחסה אל האל בעזרת se באופן עקיף, מרומז, במילים של אהבה בדוג' 236 שנידונה ב-§1.3.1. תימת האהבה היא תימה חוזרת ביחסייה של אגנס עם ישוע באגנס.

38 < swa בדוג' 263; swilce ב-269, 270 ר-268; הצבעה ב-268; או חזרה כינויית ב-264.
 39 < se hælend ר' **פלמינג** [FLEMING (2013)], העוסק ביחס שבין השם **ישוע** (Jesus בלטינית) ר- (se) hælend תוך דיון נרחב בכתביו של אלפריץ.

- 274 * < איזה בישוף היה נקרא בזיליוס; **הוא** היה מאוד מאופק מילדות [...] < לאחר קריאה בשם (§1.4.1)
- BASILIVS WES GE-HATEN SVM HALIG BISCOP · / [se] wæs fram cyld-hade · swiðe ge-healdsum ·
- 324 * < ואז מסר כרומטיוס הריף העליון (heah-gerefa) את הנערים לתיין (þegn) אחד; **הוא** נקרא ניקוסטרטוס. < כחלק מקריאה בשם (§1.4.2)
- þa be-tæhte chromatius · se heah-gerefa þa cnihtas · / sumū þegne to ge-healdenne · [se] hatte nicostratus ·
- 337 * < באותו בית-ספר היה יוליאנוס האכזר: נוצרי מילדות, **הוא** נעשה קיסר כעבור זמן והשליך את אמונתו ופנה אל השטן. < עם דמות המוצגת בשמה (§1.4.3)
- On þære ylcan scole wæs seo wæltreowa iulianus · / cristen frā cyld-hade · [se] wearð casere siððan · / ge-wende to deofle · awarep his ge-leafan ·
- 352 * < [...] ואז מארוס פגש, לפני שהוא בא אל המנזר, נער אילם אחד, **הוא** היה גם נכה אבל אביו ואמו נשאו אותו לשם. < עם דמות נטולת-שם (§1.4.4)
- [...] / ge-maurus ða gemette ær he to mynstre come · / ænne dumbne cnapan · ge-wæs creopere eac · / ac se fæder · ge-seo modor · hine feredon þider ·

בסעיף זה נדון בתפקיד של SE שככל הידוע לי לא זכה לתיאור, למרות נפוצותו: לקיחת חלק בסימון הלשוני של **הצגת דמויות חדשות**. סימון זה, עם SE, אינו הכרחי — כלומר, לא כל הדמויות מוצגות בעזרתו — אך הוא נפוץ (כמאה דוגמאות, המהוות כתשיעית-שמינית מסך הדוגמאות של SE ומכסות חלק בלתי-מבוטל מהדמויות). התייחסויות חוזרות מאוחרות יותר בטקסט הן בכינוי-גוף (heo, he).

מבחינה תחבירית ניתן להבחין ב**ארבעה מבנים** שבהם משמש SE בתפקיד המדובר: לאחר קריאה בשם (§1.4.1), כחלק מקריאה בשם (§1.4.2), עם דמויות המוצגות בשמן (§1.4.3), ועם דמויות נטולות-שם (§1.4.4).

מבחינה **טקסטמטית**, הצגה של דמויות היא תחום נרטיבי. אכן, כמעט כל הדוגמאות בסעיף זה הן מהחלקים הנרטיביים של הקורפוס⁴⁰, אך נראה שבמקרים ספורים נעשה שימוש ב-SE בהצגה של דמויות בשיח שאיננו נרטיבי: בהצגת המבשרים בדרשה „ארבעת המבשרים” (דוג' 316, 341 ו-342; משיק ל-§1.5.1) ובדוגמה אחת בדיאלוג (דוג' 323⁴¹). בדוג' 358, 360 ו-365 מדובר בהקדמה לדוגמת-משל מסופרת.

מבחינת **תוכנה ותפקידה** של הפסוקית בה מופיע SE אין אחידות: בחלק מהדוגמאות מדובר במידע מקדים על הדמות (הערה, „רקע”) ובחלקן בהמשך המקדם את העלילה (השתלשלות, „חזית”). גם באלה וגם באלה אין צמצום, אלא מסירת מידע נוסף.

לא כאן המקום לתיאור טקסט-בלשני מקיף של הצגת דמויות (ובאופן כללי, גלגוליהן של דמויות וצורות ההתייחסות הלשוניות אליהן) או מבני קריאה בשם בקורפוס. הדיון כאן מוגבל בעיקרו לסוגיה הנדונה, המהווה חלק מתיאור כינוי-הרמז. עם זאת, אזכיר בקצרה **שתי סוגיות** נוספות:

• האחת היא סוגיית **השם הפרטי**. כפי שניתן לראות, למרות הקרבה אליה, SE מהסוג הנדון כאן מופיע גם עם דמויות הנטולות שם פרטי. לדיון נרחב בסוגיה, המתמקד בלשון אחרת — הקופטית — אך כולל גם התייחסות כללית-תיאורטית רלוונטית, ר' **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (1989)]⁴².

• השנייה היא התפקיד של an sum — אותן ניתן לכנות „**תוויות הצגה**” או „תוויות פרזנטטיביות” — בהצגת דמויות חדשות. בהקשר שלנו, נשים לב לכך שב-§1.4.3 הן נעדרות, בעוד שבסעיפים האחרים הן מרכזיות. מבט חטוף בנספח מראה שרובן המוחלט של הדוגמאות הוא ב-SE, כלומר **נומינטיב זכרי** יחיד. הסיבה לריבוי הדמויות

40 < ובכלל זה, לענייננו, הצגה של דמויות בהקדמה ל**נרטיב** אינה שונה בביטוייה הלשוני מאשר בגוף הנרטיב. כך בדוג' 285, 288, 290, 291, 298, 304 ו-348.

41 < נשים לב שאפרם הוצג בנרטיב כבר בש' 493. נראה, אם כך, שיש כאן **איתלות** בין מישור הנרטיב והדיאלוג בעניין זה.

42 < בפרט, השו' את הסוג שב-§1.4.1 אצלנו עם §2.4.3.1.c.1 שם ואת §1.4.3 עם §2.4.3.1.c.2 ו-§2.4.3.2.d.

הזכריות היא חיצונית, מתוך הרקע החברתי והסוגה; נראה שהסיבה לריבוי השימוש בנומיניטיב היא שמה שבעיקר מצויין אודות הדמויות הוא תכונות שלהן או פעולות שעשו.

באופן מוגבל מאוד נראה שיש בשולי התופעה גם **עצמים** המסומנים באופן דומה: כמה ערים (אתונה 'דוג' 349), אנטיוכיה (306), יפו (321), ירושלים (351) ובצר (322), הרגעש (דוג' 336) ומקדש (דוג' 371). מחקר נוסף דרוש בתחום זה; האם זהו מקרה שההרגעש, שהוא פעיל בסיפור, ושהמקדש, שמרטינוס גורם להחרבתו, מסומנים כך? האם מדובר בהרחבה, אד-הוק, של מושג ה"דמות"?

כחלק מתיאור הפרופיל הלשוני, נשים לב לכך שקיימים מקרים, נדירים מאוד, בהם **משורשות** שתי פסוקיות עם SE בתפקיד המדובר: דוג' 285, 302 ו-366.

בחלק מהטקסטים, **הגיבור הראשי**, שברובם הוא הקדוש שהסיפור נסוב סביבו, מוצג באופן הנדון⁴³. באחרים הוא מוצג ללא שימוש ב-SE או שהוא מוכנס אל עולם השיח שבין המספר והקהל בהקדמה שלפני גוף הנרטיב⁴⁴. שני טקסטים הראויים לתשומת לב מיוחדת בהקשר זה:

• **מרקוס**¹⁵, מורכב משני תת-חלקים: הפסיון של מרקוס ונספח, ארבעת המבשרים". הם אמנם מופרדים במילים ITEM ALIA בכתב-היד A⁴⁵, אך אינם נפרדים לחלוטין מבחינה טקסטואלית, באופן שבו בחר אלפריץ' לצרפם ביחד. כך, הנספח נפתח בהתייחסות על-טקסטואלית אל הפסיון. לחוסר-הפרדה זה גם ביטוי תחבירי יפה הנוגע לענייננו: שלושת המבשרים האחרים, שלא הוזכרו כלל בטקסט על מרקוס, מוצגים כאן בשימוש במבנה הנדון, כדמויות חדשות (הראשון, מתי, בדוג' 316; השלישי, לוקס, בדוג' 341; והרביעי, יוחנן, בדוג' 342), אך מרקוס, שאינו דמות חדשה בטקסט, לא מוצג כחדש⁴⁶.

• **במקבים**²⁵ אין גיבור ראשי יחיד; דמויות ראשיות כגון אנטיוכוס, אלעזר הזקן ומתתיהו מוצגות בשימוש ב-SE (דוג' 291, 332 ו-292 בהתאמה); יהודה מוצג רק באופן עקיף, במניין בני מתתיהו.

◀ **דוגמה 273** דוגמה זו מראה כפילות: יש בה שימוש ב-SE הן במסגרת הקריאה בשם (§1.4.2) והן לאחריה (§1.4.1). צורת הקריאה בשם בשאר הדוגמאות ב-§1.4.2 שונה: שם משמשות רק צורות של *gecigan* ו-*hatan*, בעוד שבדוגמה זו משמשת הצורה *þære*⁴⁷ naman wæron.

1.4.1 : לאחר קריאה בשם

במרבית הדוגמאות SE מופיע **לאחר ביטוי של קריאה בשם** (naming construction), כחלק ממערך לשוני המסמן את הצגת הדמות. את מבני הקריאה בשם ניתן לחלק לשלושה מרכיבים: השם (מסומן בנספח בקו תחתון), הדמות עליה מוחל השם (קו מנוקד; בדרך-כלל משמש סיתום ב-*sum* או *an* במשבצת זו) וקשירת שניהם (קו שבור; ב-*hatan* ו-*gecigan* בכל המקרים מלבד דוג' 277). מבחינת ההיערכות התחבירית הצורה הנפוצה היא כאשר הקריאה בשם במשפט ראשי, כשהסדר

43 < כך בִּאֶוּגְנִיָּה² (דוג' 350), בזיליוס³ (274), יול' ובסי⁴ (276), סבסטיאנוס⁵ (278), מאורוס⁶ (280), אגנס⁷ (307), מלכיס¹⁸ (דוג' 285 עבור שאול; דוד לא מוצג באופן הזה), אפוליניס²² (319), אבדון וסנס²⁴ (290), ואוסוולד²⁶ (295).

44 < כך בכס כיפא¹⁰, גיאורגיוס¹⁴, אדלרדיה²⁰, סויד'הון²¹, ותומס³⁶ (בהקדמה בלטינית; מבחינת הטקסט באנגלית עתיקה הוא לא מוצג כלל).

45 < אם כי בכתב-היד U ו-*C* אין הפרדה כזאת, ובכתב-היד V מופיעות המילים DE QVATVOR EVANGELISTARUM „אודות ארבעת המבשרים”.

46 < הוא מתואר בש' 141–149. נשים לב לשימוש ב-*þe*, ולא ב-*se*, בש' 141. כך נכתב גם בכתב-היד U ו-*V*; אך ב-*C* מופיע *se*, שם, באופן הדומה יותר למקרים שב-§1.5.1.

47 < הצורה *ðære* כאן מסמנת גניטיב רבים. מדובר בעניין טכני של **כתיב**: בכתב-היד יש כמה מקרים שבהם צורת הגניטיב רבים — שבאופן רגיל נכתבת כ-*þæra* — נכתבת כ-*þære*, כלומר באופן שווה-כתיב לצורת הגניטיב והדטיב של הנקבה. במקומות כמו זה ואחרים, אין כל חשש לבלבול (כאן, לדוגמה, הרי בבירור מדובר על שני אנשים ולא על אשה אחת), ויתכן שהווריאציה בכתיב משקפת התקרבות צלילית בין שתי הצורות. בכמה מקומות הצורה „תוקנה” על-גבי כתב-היד (כך, לדוגמה, בדוג' 181).

הנפוץ הוא שם-קשר-דמות; גם סדר הפוך קיים (דוג' 286, 288) או סדר שאינו רציף לגמרי (דוג' 293). במקרים אחרים הקריאה בשם מופיעה בהסגר⁴⁸.

להלן **סקירה** של הדוגמאות:

דוג'	שם	282	גליקנוס	292	מתתיהו	302	ולריאנוס	312	אוסווין
274	בזיליוס	283	טרנטיאנוס	293	סירון	303	אלמכיוס	313	סינטיצה
275	יוסף	284	מרצלוס	294	יוחנן	304	פולמיס	314	פיליפוס
276	יוליאנוס	285	שאל	295	אוסולד	305	בזיליה	315	גיוס
277	צלזוס	286	נבות	296	איידן	306	אנטיוכיה	316	מתי
278	סבסטיאנוס	287	מנשה	297	ציניילס	307	אגנס	317	בזיליסה
279	פביאנוס	288	דיוקליטיאנוס	298	מקסימיאנוס	308	קונסטנטיה	319	אפולינריס
280	מאורוס	289	בוניפציוס	299	אנטוליוס	309	אפרודוזיה	320	קלאודיה
281	פלורוס	290	אבגר	300	אויטיאנוס	310	תביטה	321	יפו
		291	אנטיוכוס	301	ליאופסטן	311	איזבל	322	בְּצָר

◀ **דוגמה 293** הערה צדדית: שימוש לא רגיל בסימני הנקודה האמצעית (·).

◀ **דוגמה 294** בתרגום מופיע „John was chosen, the son of Simon”, בהפניה לחשמונאים א' 16:21. תרגום זה תמוה, שהרי הוא מתרגם מבנה של קריאה בשם, בשימוש רגיל ב-wæs geciged. חיפוש בקורפוס לא הניב שימושים ב-wæs geciged כמו זה שבתרגום, במשמעות של בחירה, ונראה שהתרגום ב-chosen נובע מבלבול עם wæs gecoren („נבחר”, מ-geceosan „לבחור”) או מנטילת חופש תרגומי.

◀ **דוגמה 302** שימוש כפול ב-se באופן מְנַגֵּד, כאשר מופע אחד מוצב לפני הקריאה בשם עצמה (ualerian² gehaten) ואחד לאחריה.

25 (14 דוגמאות)

1.4.2 ❖ כחלק מקריאה בשם

בדוגמאות אלה SE מהווה **חלק מביטוי הקריאה בשם** (בצורות שונות של gecigan ו-hatan):

דוג'	שם	325	הילריאנוס	329	טאורוס	332	אלעזר הזקן	336	ההר אשנה
323	אפרם	326	פסקזיוס	330	טתיאוס	333	ויקטור	273	פרוטוס
324	ניקוסטרטוס	327	פלוקוס	331	יהודה	334	גד		ויקינקטוס
		328	נעמן		(טתיאוס)	335	אפת'יציה		

◀ **דוגמה 324** הערת-אגב: נבחין בהחלת המונחים השלטוניים האנגלו-סקסוניים heah-gerefa ו-hegn על הקשר אחר, רומי.

◀ **דוגמה 331** דוגמה זו מעניינת במיוחד, שכן היא מראה „הפעלה” של המבנה גם בתנאים מיוחדים: בטקסט מופיעה דמות בשם טתיאוס. בשלב מסויים — הדוגמה המדוברת — מצווה המלך לקרוא לאותו טתיאוס (þone foresædan tatheum) ומצויין שהוא נקרא גם בשם אחר, יהודה (se wæs eac gehaten oþrum naman iudas). הקריאה הזאת בשם, כמעין הצגתו פעם נוספת בשם אחר, היא במבנה הנדון אצלנו.

26 (15 דוגמאות)

1.4.3 ❖ עם דמויות המוצגות בשמן

ישנם מקרים בהם SE מופיע באופן דומה כאשר מוצגת דמות **בשמה** ללא מבנה של קריאה בשם. במרבית המקרים, לשם הדמות נספח תיאור המשמש עוגן למקומה בטקסט (תיאור זה מסומן בקו מנוקד בנספח; כך „ולנס הקיסר” (דוג' 338), „אליהו נביא-האל הקדוש” (343) או „אָפּטוּר אחיו” (345)). מכלל זה חורגות רק שתי דוגמאות:

◀ **דוגמה 341** לוקס. מעוגן בטקסט מתוך כך שהוא נמנה כשלישי מבין ארבעת המבשרים. מתי מוצג בדוג' 316 (§1.4.1), יוחנן מוצג כמה שורות לאחר מגן בדוג' 342 ומרקוס, כאמור, לא מוצג כאן בטקסט המהווה נספח לפסיון שלו.

◀ **דוגמה 346** בכחידס. מופיע ללא תיאור (מלבד זה הנפתח ב־se mid bealuwe afylled). נשים לב לכך שבספר מקבים, ממנו תמצת וערך אלפריץ', דמות זו מופיעה לפני נקודה זו בטקסט, כרע למלך, אך ההתייחסויות הקודמות אליה הושמטו; יתכן שיש לכך תרומה להריגה לשונית זו.

רשימת הדמויות:

דוג'	שם	339	דיוקליטיאנוס	342	יוחנן המבשר	345	אָופטור	348	ולריוס
337	יוליאנוס	340	קוינטיאנוס	343	אליהו	346	בכחידס	349	אתונה
338	ולנס	341	לוקס המבשר	344	עבדיהו	347	קלמנס	350	אָוגניה

⋮

◀ **דוגמה 339** השו' מול ש' 408: שם — כאשר לא מדובר בהצגתו של דיוקליטיאנוס בטקסט — משמש þe (ולא se):
 to ðam arleasan casere / dioclitiane · þe on ðam dagum wæs
 ההם".

◀ **דוגמה 346** השו' מול ש' 720: שם — כאשר בכחידס מופיע שוב — משמש þe: þe his wip bachidem feaht þe his broþor ofsloh
 „ונלחם עם בכחידס, שהרג את אחיו".

◀ **דוגמה 350** Ða הוא המושא (אקוזטיב, נקבה, יחיד) שם הפועל befæste, והוא מתייחס אל אָוגניה. **סקיט** בחר לתרגם באופן תמוה, שלא מתיישב עם התחביר המקורי: Then her father Philip put her to school. נשים לב לכך שבתרגום מופיעה הן המילה Then והן her: נראה שהמתרגם ניתח את Ða כמשרשר הנרטיבי „ואז" והוסיף את her מעצמו. הפועל befæstan יוצא, מצריך מושא; ניתוח Ða כמשרשר משאיר את הפועל ללא מושא, בערכיות חלקית בניגוד למבנה הלשוני. כמה שורות לפני כן, בדוג' 314, מוצג פיליפוס אביה של אָוגניה תוך שימוש באקוזטיב הזכרי þone, והנה כאן היא מוצגת בשימוש באקוזטיב הנקבי ða, שבמקרה הומונימי עם המשרשר הנרטיבי.

1.4.4 ⋮ עם דמויות נטולות-שם

27 (23 דוגמאות)

במבנה זה, הרביעי, se מצטרף בהצגת דמויות **שמן לא מצויין** בטקסט. באופן יחסי, מסיבות חוץ-לשוניות, מספר רב של אנשים פגועים, המטופלים באורח ניסי על-ידי הקדוש, מופיעים במבנה זה: אלו דמויות שוליות, תומכות. הדמויות מופיעות בצירוף an או sum, או במבנה של שייכות.

דוג'	שם	359	כומר שברח לביתו של אלבנוס	366	עיוור
352	נער אילם ונכה	360	תיין שחי עם אשתו שלושים שנה	367	כומר-מיסה קדוש
353	עיוור		בטהרה	368	משרת
354	מרותק למיטה	361	תיין שהתעוור	369	כופר נוסף
355	חולה סרטן	362	איש שהיה עיוור למשך שבע שנים	370	ילדה חירשת בת 12
356	נכה	363	איש שראשו היה כבול	371	מקדָש
357	מוקיון (truð)	364	תיין	372	בתו של תיין אחד
358	איש שנהג לשבור את הצום	365	מלומד מאירלנד	373	מלאך אלוהים
				374	צ'יאורל מסכן

⋮

◀ **דוגמה 352** צירוף נספח, הדומה ל־"afterthought" (ר' **ליברמן** [LIBERMAN (1990)]). יתכן ומדובר במאפיין דְבוּרִי (ר' §0.3.2.2).

◀ **דוגמה 356** בכתב-היד B מופיע he במקום se. כאמור, השימוש ב־se בהצגה של דמויות אינו הכרחי, למרות תדירותו.

◀ **דוגמה 363** חלק ניכר מסויד'הון²¹ בנוי כאסופה של סיפורי-מעשה אודות סויד'הון, חלקם קצרים מאוד. זהו אחד מהם, ואורכו רק שלוש שורות: „איש אחד היה כבול סביב הראש / בשל עוונת הכבד; הוא (se) בא אל הקדוש / וכבלו הכבד התנפץ כפי שביקש". ניתן לראות שאפילו במיקרורנטיב שכזה משמש הכינוי למטרה הנדונה.

1.5 ❖ הצבעה חוזרת: טיפוסים שונים שמני < חוזר לצירוף שמני 29 (35 דוגמאות)

בסעיף זה ידונו ארבעה טיפוסים בהם הכינוי חוזר אל **שמות-עצם קודמים**. מבחינת מרכזיותם ונפוצותם אין הצדקה למיין כל-אחד מהם בסעיף משל עצמו במבנה ההיררכי של העבודה; סדר תת-הסעיפים הוא לפי מספר הדוגמאות.

1.5.1 ❖ מעבר על גבי רשימה 29 (13 דוגמאות)

בכמה מהטקסטים המרכיבים את חיי-הקדושים מופיעה **סקירה**, לפי סדר, של פריטים בקבוצה בעלת מספר תחום מסויים של איברים; בכמה מקרים כאלה נעשה שימוש ב-se בהתייחסות לפריטים אלו, והם ממויינים בתת-סעיף זה: ארבעת כוחות הנשמה הראשיים, שמונת החטאים ושבעת האחים.

בפירוט כוחות הנשמה והחטאים בכל המקרים הנדונים, מלבד בדוג' 380, מופיע השם בלטינית ובתרגום לאנגלית עתיקה (שניהם בצורת נקבה; צורת הנקבה קשורה למופשט בלשונות הודאירופיות), כאשר ההתאם מלמד **שמושא ההתייחסות** של se הוא אל הפריט הנסקר ולא אל mægen, „כח” הסתמי או אל leahter הזכרי. מבחינת היחסה, נבחין בעקיפות (אובליקויות) של המידות הטובות (mid þære, þurh þa) אל מול הנומינטיביות של החטאים; יתכן שהדבר משקף תפיסה תיאולוגית בדבר היחס השונה של פעילותו (אגנטיות) של האדם מול החטא.

לפירוט **המידות הטובות** שבזכרון הקדושים¹⁶, המקבילות לחטאים הנדונים כאן, מאפיינים טקסטואליים דומים, אך הן נבדלות באופן הביטוי התחבירי שלהן; ר' דוג' 631, 632, 633, 634, 636 ב-§1.8.2. מבנה כזה, בתוספת מאוחרת, משמש גם בחטא החמישי (דוג' 628) והשביעי (דוג' 630).

❖

❖ **דוגמה 375** אמנם מדובר בדוגמה אחת, אך טיבו של se כאן דומה לאלה שבשאר הדוגמאות בתת-הסעיף. הדרשן מציג שלוש יכולות של רוח-האדם — רצון, כעס והבנה. הן ניתנו לו למטרה טובה, והדרשן דורש איך כל אחת מהן יכולה להפוך לרעה: זו כח וזו כח וזו כח, בגיוון-המבע — אל הראשונה התייחסות ב-he (למרות ש-gewylnung, „רצון” נקבה דקדוקית), אל השניה (זו שכאן) ב-þam ואל השלישית ב-ð.

1.5.1.1 ❖ ארבעת כוחות הנשמה 29 (4 דוגמאות)

ארבעת כוחות הנשמה הראשיים הנדונים בהטולד¹.

1.5.1.2 ❖ שמונת החטאים 29 (5 דוגמאות)

שמונת החטאים הנדונים בזכרון הקדושים¹⁶; מקבילים לשמונה מידות הטובות. צורת ההתייחסות אל החטאים לא אחידה, וקיים בה גיוון מבעי:

- החטא **הראשון** (דוג' 381), **השלישי** (דוג' 382), **הרביעי** (דוג' 383) וה**שמיני** (דוג' 384) מופיעים בדגם הנדון כאן בהתייחסות אל שם החטא (לשון נקבה, seo, כאמור).
- החטא **השני** (דוג' 380) מופיע בפירושו האנגלי בתחילה ולאחריו מופיע השם הלטיני והערות הדרשן. נראה ש-se הנדון כאן מתייחס אל leahter „חטא”, אך ניתוח אחר, בהתייחסות ל-forligr⁴⁹, אפשרי.
- החטא **החמישי** (דוג' 628) וה**שביעי** (דוג' 630) מופיעים בתיווך þ is שהינו תוספת מאוחרת לפני þonne.
- החטא **השישי** מופיע עם þonne ללא תיווך.

49 < לפי **בוטורת'** [Bosworth (2010-): for-ligr, es; n.], המין הדקדוקי של המילה סתמי, אך הצירוף heora manfulla forligr (ולא manfulle) בש' 153 בעל הניחוש¹⁷ בכתב-היד מצביע אולי על זכריותו הסינכרונית. נעיר שבשני כתבי-היד האחרים, E ו-D, מופיע manfulle, כך שמסקנה חותכת תצריך בדיקה מעמיקה יותר. ◇

1.5.1.3 ❖ **שבעת האחים**

30 (3 דוגמאות)

במסגרת מקבים²⁵ מופיע תת-סיפור ובו המלך הורג בזה אחר זה **שבעה אחים** ואת אמם. דבריהם של האחים הראשונים ושל האח האחרון מופיעים באריכות, באופן יחסי, אך האחים האחרים נהרגים בזה אחר זה בהפרדה של דיבור מועט, באופן הדומה לרשימה. ואכן, ההתייחסות החוזרת אל כל אח מבין האחים האמצעיים במותו היא בכינוי-רזם: השלישי ב־isf (939 §2.3.1.1) והרביעי, החמישי והשישי בדוגמאות שבתת-סעיף זה; ר' §3.1.

1.5.2 ❖ **לכידות גבוהה**

30 (11 דוגמאות)

393 ❖ משה אסר [...] את החיות שאינן מעלות גירה למאכל וקראו Moyses for-bead [...] / þa nytenu to etanne þa caldan folce / þe heora [cudu] ne ceowað ȝ het [ða] unclæne · / [...]. „טמאות” (ויקרא 11:4).

כל שפה לפי דרכה נותנת ביד המחבר כלים לשוניים לארגון הטקסט, ל„בימיו”. בדוגמאות הנדונות כאן נראה שכינוי SE לוקח חלק במבנה המצרף אמירה נוספת, צמודה, אודות גורם שהופיע מיד לפני כן ומיוצג על-ידי הכינוי, באופן המהווה **יחידה מורכבת** בעלת קשר הדוק בין מרכיביה.⁵⁰ בין שני החלקים מפריד ȝ, ונראה שהחלק הראשון מהווה הכנה לשני.⁵¹

נסקור את הדוגמאות (באותיות מודגשות — החלק המשותף):

- ◀ הארון (388): הנחת הגופה + העמדה כנגד הקיר.
- ◀ הצלם של אֶגֶנִיָה (389): יצירה + סגידה.
- ◀ צלם היונה (390): יצירה + תליה.
- ◀ האפר (391): ברכה + הנחה על הראשים.
- ◀ המצוות (392): לימוד + שמירה.
- ◀ החיות שלא מעלות גירה (393): איסור + כנוי „טמאות”.
- ◀ השרידים (394): לקיחה + שימוש כאות.
- ◀ חרב גולית (395): לקיחה + שימוש לכריתת ראש.
- ◀ הבגד השמימי (396): הגעה מהאל + לבישה והצגת כח האל.
- ◀ כישוף (397): לימוד + שימוש כנגד הבתולות.
- ◀ הצלמים (398): הקמה + תפילה.

- ◀ **דוגמה 390** התרגום מוסיף then. אולי הדבר נובע מפירוש þa כמשרשר, אך במקרה כזה úp-ahéng חסר תחבירית.
- ◀ **דוגמה 393** שני צדדים של אותו המטבע.

1.5.3 ❖ **מבנה פרטיטיבי**

31 (7 דוגמאות)

404 ❖ היא אהבה את ישוע, ששמר עליה תמה, וכיבדה את עבדי האל; Heo lufode þone hælend þe hi heold unwemme · / ȝ an godes ðeowas wurðode · an [þæra] wæs wilfrid bisceop אחד מהם היה הבישוף וילפריד [...].

המבנה הנדון כאן מתייחס ל**קבוצה חלקית** (פרטיטיבית) בתוך קבוצה אחרת: מוצגת קבוצה במשפט, ומיד לאחריו מופיע מכמת (an, sum(e), manega) בצירוף הכינוי se [þæra] בכל המקרים מלבד דוג' 399, בה נכתב þa (of).

לצורת הגניטיב רבים של כינוי הגוף השלישי, **heora**, תכונות תחביריות אחרות, זכות הופעה אחרת ואין חפיפה תפקודית ביניהם. סדר הרכיבים הפוך⁵² (לדוגמה, heora an), שלילה אפשרית (heora nan), ואין שימוש ב־heora בהתמקדות ביחיד מתוך קבוצה בציון שמו.

דוג' 91 ו־92 שב־§1.1.1.2, במבנה **ælc ðæra þe**, שונות מאלו הנדונות כאן בכך שמושא ההתייחסות של הכינוי הוא פנימי (בניגוד לחזרה אחורה אצלנו), בהרחבה על-ידי þe.

50 < בנרטיב ניתן להקביל זאת ל„אירוע-על” (hyper-event), כפי שתואר על-ידי ששה־הלוי בוולשית (SHISHA-HALEVY) [SHISHA-HALEVY (2004): §4]; אך בניגוד למבנים הוולשיים והקופטיים, נראה שכאן השימוש רחב יותר מבחינה טקסטמטית, אך מצומצם יותר מבחינת תדירות השימוש בו.

51 < **מבנה קשור** הוא VERB ȝ (ȝ שלאחריו פועל בלי ציון פועל (אגנט) בנומינטיב) הממשיך פועל שעבורו צירוף שמני נומינטיבי כן מובע. מסקנתי בבחינה האינטגרטיבית שהגשתי בסיום התואר הראשון (רוֹנֶן) [RONÉN (2008): §1.3], המבוססת על אדלר־זידה²⁰, היא שהמבנה משמש למטרה של יצירת אירוע מורכב.

52 < **למעט מקום אחד**, בש' 202–206 באדמונד³², שם מופיע sum heora פעמיים. יתכן שהסיבה לחריגה היא המבנה של השורות האלה, שיש בהן חזרתיות מבנית (כל אחת מהן נפתחת ב־sum ובעלת מבנה דומה), מקצב ואליטרציה. יתכן שאלפריץ' בחר בסדר בלתי רגיל כדי לשמור על הפתיחה ב־sum.

דוג' 463); גם באמצעים הטיפוגרפיים ניתן לראות כתחביריים במובן הרחב. לתפיסת, ראוי שתרגום מחדש עתידי יעשה שימוש מושכל באיתותים הלשוניים של אלפריץ', באופן שמתאים לשפת היעד.

◊ < **דוגמאות 440, 468, 477, 481 ו-488** דוגמאות אלה נפתחות במילת-הקריאה Eala. ערכה הלשוני ותפקידיה דורשים עיון, אך נראה שגם היא, בדומה למבנים הנדונים כאן, לוקחת חלק במאופיינות רטורית.

32 (48 דוגמאות)

1.6.1 : השוואה מנגדת

בדוגמאות אלה שני אגפים, כאשר האחד מוצב — בסימון לשוני — כ**מנוגד** לאחר. עיקר השימוש הוא להדגשת הפכים; בחלק מהדוגמאות השימוש עדין יותר, בהעמדת דבר אחד אל מול האחר (כך בדוג' 435 ו-448). נסקור במבט-על את האגפים השונים שבדוגמאות (כאמור, הבנה מלאה שלהן תלויה בהיכרות עם הטקסט):

- 410 < האל היוצר והאינסופי : הברואים הטופיים.
 411 < אפרם : עמוד-האש (=בזיליט)⁵⁶.
 412 < האל, שיצר את הטבע : הטבע הגשמי, ובכלל זה גופו של בזיליט.
 413 < היום האחד ללא קץ : הימים הרבים.
 414 < דוד, המקיים את רצון האל : שאול (משתמע), שלא קיים⁵⁷.
 415 < האל, שהדרשן הפץ שינחנו : אנחנו, שחרותנו זקוקה לעזרת האל.
 416 < מי שלא מתפלל, ונידון לאש נצחית : מי שמאמין באל, הזכה למנוחה.
 417 < יהודה גיבור המלחמה הגשמי : ישוע שוחר-השלום והמאבק הרוחני.
 418 < 444 ר' יום החג האחד : יום החג האחר.
 419 < ישוע, שהפך לטובה : יהודה והיהודים, שהרעו.
 420 < אלה שנפלו אפיים : מי שעדיין לא האמין, פחד וברח.
 421 < החדשים האחרים : זה שתיחקר את מרטינוס.
 422 < החטאים שנמחקו : החטא האחד הנוטר, הגדול.
 423 < הנסיון האחד הבא : הנסיונות הקודמים.
 424 < ישוע, שאגנס אמרה שירפא את ק' : אגנס, שק' ביקשה שתורפא.
 425 < רוח-הקודש המסייעת בעינינו : המלקות.
 426 < 431 ר' הכתרים הבלתי-נראים : המלאך שניתן לראותו עם טבילה.
 427 < האל אחד : שלושת השמות.
 428 < התכשיטים שהביא הנער המחזר (ש' 19–23) : האוצרות שהבטיח לה ישוע.
 429 < מה שנשרף : העצמות, שלא נשרפו.
 430 < המלחמה הגשמית של המכבים בימי קדם : המלחמה הרוחנית הנוצרית העכשווית.
 432 < הבקשה שפיליפוס לא יפגע במלנטיה : האש ששלח המשיח
- 433 < ופגעה בביתה.
 434 < הלילה האפל : האור הגדול.
 435 < החיים האלה (משתמע) : החיים האחרים.
 435 < (דיבור על) עיר מוכרת, מקרה פרטי : (דיבור על) דברים מוכרים אחרים באופן כללי.
 436 < 437 ר' החכמה הארצית⁵⁸ : החכמה הרוחנית⁵⁹.
 438 < המשפחה אותה נטשה : הנערים איתם ברחו והמשיח אותו תעבוד תמיד.
 439 < האוהב האחר (=ישוע), שהיא נאמנה לו : המחזר שלה.
 440 < החזה הגשמי : החזה הרוחני.
 441 < אנחנו : הקדושים שקדמו לנו (להם איננו יכולים להשתוות).
 442 < אלה שמכבדים את בית האלהים : אלא שמבזים אותו.
 443 < נביאי השקר שבישרו מלבם : ארבעת המבשרים האמיתיים.
 445 < מרטינוס : משרתו.
 446 < לטינית, הנלמדת : עברית ויוונית, שאינן נלמדות.
 447 < מחשבת הרשעים שיחיו לנצח : מותם הרע.
 448 < 12 השליחים ששכנו עם ישוע : 72 המטיפים ההולכים לפניו⁶⁰.
 449 < הכופרים האריאניים : הצדיקים שאחריהם.
 450 < החטאים שנמנו קודם : המידות הטובות העומדות כנגדם.
 451 < המלכים שהאמינו באל החי : המלכים שהאמינו באלילים.
 452 < אליהו : כהני הבעל.
 453 < האגף השמאלי : האגף הימני החזק ממנו.
 454 < בניינים גשמיים (משתמע) : בניינים רוחניים הנקנים באמונה.
 455 < אלים : שטנים אכזריים.
 456 < שפע הפירות מהאל (להנאה במתינות) : ההנאות הנובעות מעודף.

◊ < **דוגמה 419** נשים לב לכתיב β עבור צורת הנומינטיב יחיד זכרי של se. ככל הידוע לי, זה המקרה היחיד⁶¹ של כתיב כזה בכתיב A (גם עבור se התלוי), לפחות בחייה הקדושים (בכתב-היד גם טקסטים נוספים; ר' §0.3). אין גם כתיב מקביל β לנקבה. כתיב זה, המשקף שינוי מאוחר (שיתגלגל לימים ל-the המודרני), מופיע בכמה כתבי-יד אחרים, כאשר אחד הבולטים בהם הוא U (המקור לטקסט וינסנטיס³⁷ עבורנו).

- 56 < פירוש החזון בהמשך הטקסט.
 57 < השו' המקור שבמעשיה-שליחים 13:22 (inveni david filium iesse virum secundum cor meum qui faciet omnes voluntates meas), המתכתב עם שמואל א' 13:14 (וַעֲתָהּ מִמְּלִכְתָּךְ לֹא-יִתְקוּם בְּקֶשׁ יְהוָה לֹא אִישׁ פְּלִבְּו וַיִּצְוֶהוּ יְהוָה לְנִגְדַל עַל-עַמּוֹ בִּי לֹא שְׁמֵרַת אֶת אֲשֶׁר-צִוָּךְ יְהוָה).
 58 < עליה הציטוט מאל הקורניתים א' 3:19 בדוג' 436.
 59 < עליה הציטוט מב'סיריא 1:1 בדוג' 437.
 60 < השו' לוקס 10.
 61 < האם מדובר כאן בחריגה יחידה מצד הסופר של כתב-יד A, המאירה את המתח שבין מוסכמות הכתיבה לבין ההשפעה של השפה הדבורה? האם זהו שינוי בכתב-היד שמקורו לא בסופר הראשי אלא ביד מאוחרת? האם מדובר בטעות-אנוש מודרנית, מצד סקייט או אנשי בית-הדפוס? **בחינה ישירה** של כתב-היד נדרשת.

- ◀ **דוגמה 428** השימוש ב־ænlīc „שאינ דומה לו, מיוחד, יחיד” (מ־am, „אחד” והסיומת lic „־י”) דווקא מדגיש את ההנגדה ההשוואתית (השו’ „אין מה להשוות בכלל” בעברית).
 ▶ **דוגמה 445** ביטוי לשוני להיפוך המעמדי: מרטינוס שירת את משרתו, ולא הוא אותו.

35 (16 דוגמאות)

1.6.2 ❖ השוואה מזהה

כאמור, שני מבנים משמשים להדגשת **זיהוי** של דבר־מה עם אחר, ובשניהם משמשת העמדת אחד האגפים בייחוד (טופיקליזציה): צירוף שמני מורכב, אליו חוזר se הלוקח חלק בהשאה (§1.6.2.1), או התייחסות חוזרת של מבנה se þe אל צירוף שמני, באופן שנספח אחריו (§1.6.2.2). בעברית ניתן לתרגם את הדוגמאות שבסעיף זה בעזרת „הוא־הוא”. מבני־ייחוד קיימים באנגלית עתיקה גם מחוץ לתחום מיקודה של העבודה — כינוי־הרמז העצמאיים — ויש שלהם תפקיד במבנה המסר⁶².

- ◀ **דוגמאות 458, 467 ו־471** הלקסמה god המופיעה בצירוף תווית, כמו כאן, היא יחידה לשונית השונה מבחינה מבנית god־שלא בצירוף תווית (השו’ the/a/∅ god אל מול God באות גדולה באנגלית מודרנית).

35 (9 דוגמאות)

1.6.2.1 ❖ מבנה ייחוד

הדוגמאות הממויינות כאן בנויות בהצגה של צירוף שמני **במבנה ייחוד**, עליו נאמרת רימה עם se, באופן המדגיש את זהות מושא התייחסות של הכינוי עם החלק שבייחוד.

- ◀ **דוגמה 461** הזיהוי הפוקלי כמפנה בעלילה: מי שרצית לענות לראווה, הוא (הוא) יֶע האלוהים ומלאכי אלוהים משרתים אותו.

36 (7 דוגמאות)

1.6.2.2 ❖ se þe בתמורה

- ◀ **דוגמה 468** זיהוי זה שדיבר איתו בחלום עם זה ששוכב מולו כאותו האדם בעזרת שתי היקריות שונות של se.
 ▶ **דוגמה 470** תימה חוזרת בדבריו של וינסנטיוס היא רצונו שלא יגרע מתהילתו בכך שיקלו על עינויו. לאחר מותו מות־קדושים, המספר מתייחס אל התהילה, ומזהה אותה במבנה הנדון קְזו שהאדון הבטיח לכל אוהביו ואלו שמחזיקים באמונה עד הסוף, כאשר וינסנטיוס הוא מקרה פרטי של הבטחה אלוהית זו.
 ▶ **דוגמה 471** הרחבה ב־se נוסף (מהטיפוס שב־§1.6.3?).
 ▶ **דוגמה 472** שימוש רטורי בזיהוי המודגש של החומרים מהם עשויים הפסלים עם שימושיהם היומיומיים, של חול, כדרך לביטול אלוהותם על־ידי התחביר.

37 (15 דוגמאות)

1.6.3 ❖ הדגשה בלא השוואה

◇ טיפוס זה מעורפל יותר משני אלו העוסקים בהשוואה, ונראה שתחום משמעויותיו רחב יותר.

- ◀ **דוגמה 480** ל־þisne שבש׳ 378 ר’ דוג’ 947 ב־§2.3.1.2.
 ▶ **דוגמה 481** בעזרת המבנה התחבירי מנסה מרטיאנוס להעביר את האחריות לרצח בנו בשריפה מעצמו אל בנו ואל ויליאנוס: העקשנות והרצון הנואש שלהם הם־הם הגורמים לגורלו של הבן.
 ▶ **דוגמה 485** חלק מהאמצעים הרטוריים בעזרתם סבסטיאנוס משכנע את האחרים למות כמרטירים.

62 ◀ **דוגמה** קרובה במיוחד לאלו שב־§1.6.2.1 היא השימוש במבנה ייחוד þe ylca „אותו (אחד) (= se ylca בכתב־יד A) בש׳ 244–249 בוינסנטיוס³⁷: זיהוי האל ששמר על אליהו עם זה ששמר על הקדוש. נשים לב לכך שגם בדוג’ 473 שבת־סעיף זה נעשה שימוש ב־þære ylcan.

489 * < אך האדם לבדו הולך זקוף; [ה] מסמל שעליו לחשוב כלפי מעלה · þ hé sceall má · þ getacnað · þ) ac se mán ana gæð úprihte · þ) getacnað · þ) þæncan úpp · þonne nyðer · [...].
 < þ) מתייחס אל האמירה הקודמת: se mán ana gæð úprihte · þ) getacnað, האדם לבדו הולך זקוף".

בסעיף זה מקובצות וממויינות דוגמאות בהן כינוי SE מצביע אל **יחידה לשונית אחרת בטקסט**, דוגמת דברים שנאמרו על-ידי דמות, קטע בסיפור או אמירה בדרשה. כיוון ההתייחסות הוא תמיד אחורה (אנפורה). הזכר והנקבה לא משמשים כלל בתחום זה: זהו תפקידו של הסתמי (ניתן להתנסח כך: מינן הלשוני של יחידות לשוניות באנגלית עתיקה הוא הסתמי). לנקודות הממשק עם תפקידיו של SE, ר' §3.1.

מבחינת **הארגון ההיררכי** של העבודה סוגים מסויימים, מרכזיים, של התייחסות על-לשונית זכו לסעיף משלהם, כפי שמפורט ב-§1.0.1.

< **דוגמאות 532, 541, 551** מבנה משותף: þæs þe^{INSTR} COMP לציון סיבה⁶³ (ר' גם §1.11.1). שימוש סיבתי כזה ב-þæs מופיע רק בדוגמאות אלה, בדוג' 530 ובדוקסולוגיות (§1.12.1.1). דוג' 532 בדרשה, 541 בדיאלוג ר' 551 בנרטיב.

< **דוגמאות 557, 558, 562, 568** לדוגמאות אלו משותף צורני — Be þam תחילי — שלו מסומן תפקודי: פתיחה של תתי-יחידה חדשה (מדרש, דוגמה סיפורית או הסבר דרשני) הנטועה במושא ההתייחסות של הכינוי, המהווה מעין גשר.

< **דוגמה 558** הכתיב þæm נדיר בכתיב־היד A; þam הוא הרגיל.
 < **דוגמה 566** שימוש ב-to þam לציון תכלית. השו' דוג' 755, בה þam מתייחס אל פסוקית־ה-þæt העוקבת; גם בה, כמו בזו, נוספה המילה purpose בתרגום.

1.7.1 מיון הדוגמאות

אמיינ את הדוגמאות לפי **שני אופני מיון**: האחד (§1.7.1.1) הוא לפי מושא ההתייחסות של הכינוי, והשני (§1.7.1.2) הוא לפי היחס התחבירי בין הכינוי והיחידה הכוללת אותו.

1.7.1.1 לפי מושא ההתייחסות

כינוי־הרמז יכול להתייחס ל**מגוון** יחידות לשוניות, בתלות בטקסטמה המדוברת.

• אל **תוכן דברים**:

- התייחסות מתוך **מצב־השתלשלות**. אל דברים שנאמרו בדיבור עקיף: דוג' 499, 511, 524, 527, 533, 545 (תוכן ידיעה: דוג' 518; תוכן מחשבה: דוג' 552); אל דברים שנאמרו בדיבור ישיר: דוג' 515, 554; אל פקודה בצורת אקוזטיב + אינפיניטיב: דוג' 526; אל שם־עצם מעצים: דוג' 523 („בבקשו טבילה” = „בבקשו שיטבול אותו”).
- התייחסות מתוך **האמירה עצמה** על חלקה: דוג' 496, 506, 521, 541, 565.
- התייחסות מתוך **דבריו של בן־שיח אחר**: דוג' 497, 500, 555, 564, 570 (בצירוף עם þinū wordum „דבריו”).
- התייחסות מתוך **מצב־הערה** אל דברים שנאמרו בדיבור עקיף: דוג' 568.

• אל **התרחשות בנרטיב**:

63 < שתי צורות נפוצות לציון סיבתיות מקורן בצורות ה„אינסטרומנטליות” של SE (ר' §1.11): forði „לכן” ר' forþan „בגלל ש” (קיימים גם מופעים ספורים של forþan „לכן, בגלל זה” ללא „ש”). ניתן להגדיר אותן כ**קפואות**, ולכן הן נמצאות מחוץ לתחום העבודה.

- התייחסות מתוך **הנרטיב**. עם הפסק: דוג' 502, 503, 505, 510, 512, 513, 516, 519, 520, 522, 525, 538, 549
 572; בצמידות: דוג' 504, 528, 534, 535, 539, 540, 546, 547, 548, 550, 551, 553, 556 (עם ן), דוג' 537
 (עם ac), דוג' 498 (עם þeah), דוג' 543 (עם þ swa), ודוג' 501 (בתיאור עם þe).
 – התייחסות מתוך **שיח**: דוג' 544, 569 (בדיבור ישיר), ודוג' 490 (בדיבור עקיף).
 – התייחסות מתוך **הערה**: דוג' 561.
 • אל **דבר־מה שנאמר במצב־הערה**: דוג' 514, 571.
 • אל **דבר־מה שנאמר בדרשה**:
 – קשירת יחידה חדשה בעזרת Be þam תחילי: דוג' 557, 558 (מדרש), ודוג' 562 (דוגמה סיפורית, מתוך דרשה
 קצרה שמופיעה אחרי הסיפור על סויד'הון, בקשר תימטי).
 – במבע עצמאי תחבירית: דוג' 489, 495, 559, 563.
 – במבע תלוי תחבירית: דוג' 491, 493, (J), 507, 509, 560 (J), דוג' 536 (butan), דוג' 492 (ðeah þe) ודוג' 530
 532 (ac).
 • אל **חלק בתנאי**⁶⁴. התייחסות אל הרישא: דוג' 494, 508; חלק בסיפא: דוג' 531.
 • **אחר**. שאלה: דוג' 517; „העניין” באופן מעורפל־מה: דוג' 567.

1.7.1.2 ❖ לפי הקשר התחבירי

• **אקטנט מושא**:

- **קוגניציה ותוכן**. wundrian: 528, 529, 539, 543, 544, 548, 550, 553; fægñian: 524, 526, 538, 542, 546, 547, 556; þancian: 522, 525, 534, 535, 537, 540; (ge-)tiðian: 523, 527, 533, 545; secgan עם אקוטטיב: 505, 513, 517; secgan עם be: 569; cyðan: 512, 518, 519; ge-seon: 502, 503, 516; witan עם אקוטטיב: 501, 506; witan עם be: 561, 564; nytan עם אקוטטיב: 498; nytan עם be: 567; tellan: 504, 520; forwyrnan: 549, 552; hogian (embe): 500; ge-axian: 510; cunnian: 554; niman (bysne be): 563; beon fulcuð (be): 571; underfon (gebicnunge be): 572.
 – **אחרים**. (ge-)þafian: 499, 511, 531, 536; betan: 508; ge-swutelian: 514; ge-fyllan: 515; biddan עם גניטיב: 555; understandan (be): 565.
 • **אקטנט נושא**. fremian: 490, 492; cuman (X to Y): 491, 496; beon: 493; getacnian: 489; getiman: 494; becuman: 495; weorþan (סביל): 497.
 • **ערכיות שמנית**. word (be): 570.
 • **לא אקטנט**. be þam: 557, 558, 562, 568; þurh þæt: 507, 509, 521; þæs: 530, 532, 541, 551; to þam: 559.

abel iustus · **þ** is se rihtwisa abel

abel iustus < 582 * הווה אומר (מיל. זיה הוא), „הבל הצדיק”. (תרגום)

Mid twam wurðscipū ge-glængde se ælmihtiga scyppend þæs mannes sawle · **þ** is mid eccnysse · eadignysse ·

< 623 * בשני (אותות) כבוד עיטר היוצר הכל־יכול את נשמת האדם, הווה אומר (מיל. זיה הוא) בנצחיות ובאפשר. (פרשנות)

בסעיף זה נדון בשני תחומים העושים שימוש בצורת הסתמי, þæt של se: **פרשנות** (ביאור, פירוט, פירוק או ניסוח מחדש של אמירה קודמת) ו**תרגום** (תרגום מונחים וקטעי־טקסט מלטינית לאנגלית עתיקה). מיון הדוגמאות הוא בחלוקה לשני

64 < **המונחים** רישא (פרוטזיס) וסיפא (אפודזיס) מתייחסים כאן לחלקים שמסומנים ב־gif ואפס בהתאמה, ולא לסדר הסינטגמטי, שאינו כבול.

תת-סעיפים עיקריים, תרגום (§1.8.1) ופרשנות (§1.8.2), כאשר כל אחד מהם מחולק לפי התייחסות ליחידה קצרה (§1.8.1.1 ו-§1.8.2.1 בהתאמה) וארוכה (§1.8.1.2 ו-§1.8.2.2).⁶⁵

כפי שנראה מיד, לפרשנות ולתרגום **מבנה פנימי** דומה, אך מבחינת **יחס עם הטקסט** הן שונות (ר' §0.2.2.2.3). ככלל, התרגום הוא על-וּחוץ־לשוני ואין לו תפקיד בטקסט עצמו⁶⁶, בעוד שהפרשנות היא פנים־לשונית ויש לה תפקיד בטקסט עצמו. לחיצוניות התרגום ביטוי גם בהבדלים שבין כתב־היד: כפי שנראה מתוך השוואה של הבדלי הנוסח, ושל התוספות המאוחרות על־גבי כתב־היד, נראה שלפחות חלק ממקרי התרגום אינם משל אלפריץ', אלא מהווים תוספת מאוחרת. **המבנה התחבירי**, הן עבור פרשנות והן עבור תרגום, הוא זה: $A \beta x t \text{ is } B$ „א, הווה אומר ב” (או, בתרגום לאנגלית מודרנית ששומר על המבנה: $A, \text{ that is } B$). תפקידו של $\beta x t$ הוא להוות עוגן המייצג את היחידה המפורשת או המתורגמת אליה הוא מצביע. המבנה דקדוקי (גרמטיקלי): מהקורפוס עולה שהמרכיב $\beta x t$ קפוא, ולא ברהחלפה, וניתן לראות גם העדר התאם במספר בחלק מהדוגמאות —

- התייחסות ב- $\beta x t \text{ is}$ **לרבים**, בין אם בשם־עצם בצורת הרבים או בחיבור שמוֹת־עצם יחידים ניתן לראות בדוג' 622, 623, 625, 626, 638, 641, 644, 645 (פירוש סינטגמה שמנית) ובדוג' 584 (תרגום, בשרשור מונחים).
- צירוף $\beta x t \text{ synd}$ (צורנית, $\beta x t$ יחיד ו- synd רבים)⁶⁸ בדוג' 579 (בתרגום מונח ברבים, eunuchi , במקבילה ברבים באנגלית עתיקה, belisnode), בדוג' 619 ו-620 (סמוכות בטקסט; פירוש יחיד ברבים), בדוג' 642 ו-649 (פירוש רבים ברבים), בדוג' 650 (פירוש רבים בפירוק לחלקים) ובדוג' 653 (סיכום מניין שנים).
- בדומה, צירוף $\beta x t \text{ wæron}$ (צורנית, עבר רבים), בפרשנות בלבד: דוג' 627 (בהתייחסות ל- leodscipe „עם” בצורת הרבים ða miniuutiscan „הנינוואים”) ודוג' 646, 647 ו-648 ממקבים²⁵ (פירוט מספרי).
- **שתי קטיגוריות** דקדוקיות נוספות שבהן ניתן לראות את **חיצוניותו של התרגום** לעומת הפרשנות הן:
 - **זמן**: בתרגום, שהוא אל־זמני, משמשת צורת הלא־עבר is (נשים לב להעדר ðis) ובפרשנות הן צורת העבר והן צורת הלא־עבר משמשות.
 - **יחסה** ושימוש במילות־יחס: בכל המקרים בתרגום ניתן לראות את ביטול צורות היחסה ומילות־היחס שבמקור לטובת „צורה מילונית” נומינטיבית בתרגום (ר' דוג' 580 ו-598), בעוד שבפרשנות קיימים מקרים שבהם חל ביטול כזה (דוג' 624, 625)⁶⁹ ומקרים שבהם לא (דוג' 623, 626, 637).
- היבטים **טקסטמיים**:
- **בדרשות** נפוצים הן מקרים של פרשנות והן של תרגום; עובדה זו צפויה מתוך טבען של הדרשות, שמרבות להשתמש במונחים תיאולוגיים בלטינית ושהדרשן נוטה לפרש בהן.
- תרגום, בעיקר של מקטעי־טקסט, קיים גם ב**נרטיבים**. בנרטיבים נעשה גם שימוש במבנה פרשנות, כאשר מפורטת רשימה שהוצגה קודם לכן בשם כללי (דוג' 625, 626), בפירוט מספרי (דוג' 646, 647 ו-648), ובמקרה אחד (דוג' 643) בפירוש מילה אחת (wissigend) באחרת (cræt-wisa).
- בציטוט מילותיה דמות ב**דיאלוג** אין כלל מקרים של תרגום במבנה הנדון. בדוגמה אחת (651) יש פירוק פרשני של השילוש הקדוש למרכיביו, ובדוגמה אחת (656) יש שינוי שככל הנראה הוא מאוחר.

נראה שיש שתי דרכים עיקריות בקורפוס להציג תרגום מלטינית: בהצמדה של התרגום למלל הזר, ובתיווך במילים $\beta x t$ (on englisc). הדרך השניה היא זו שאנו דנים בה כאן. מתוך השוואה של כתב־היד, לפי המפורט אצל **סקיט**, נראה

65 < **בנספה** קו תחתון מסמן את היחידה הקצרה המפורשת או המתורגמת, וקו מנוקד את התרגום.
 66 < בכך הוא דומה למסורת ה**גלוטות**: כתיבת תרגום בשפה מוכרת בין שורותיו טקסט בשפה המוכרת במידה פחותה.
 67 < **חריגה יחידה** היא דוג' 601, המתרגמת במילים þ we hatað „לזאת אנחנו קוראים”.
 68 < לשם קבלת תמונה שלמה יותר, נציין שקיימות שתי דוגמאות המצרפות את **pis** (המקבילה של $\beta x t$ ב- is) עם synd : 981 ו-951.
 69 < בדוג' 639 צורת האקוזטיב של הסתמי זהה לצורת הנומינטיב.

שבחלק מהמקרים התיווך הינו **תוספת מאוחרת** שאינה משל אלפריץ': בדוג' 583, 612, 613, 615 ו-617 הוא מוסף על-גבי כתב-היד A מעל לשורה ונעדר מהאחרים (גם בדוג' 606–608 מדובר בתוספת, אך לא שרדו כתבי-יד אחרים להשוות איתם), בדוג' 610 המילים מופיעות בגוף הטקסט אך נעדרות מכתב-היד האחרים, ובדוג' 603 אמנם אין כתבי-יד אחרים להשוות איתם אך יתכן שהכתיב החריג *ýs* (עבור *is*) מעיד על כך שלא הסופר המקורי כתב את התיווך⁷⁰. עם זאת, קיימים מקרים — דוגמת 582, 609 ו-611 — בהם תיווך קיים גם בכתבי-יד אחרים. מצב מורכב זה מצריך השוואה מעמיקה יותר, תוך קריאת \diamond כתב-היד המקוריים או מהדורות פקסימיליה שלהם.⁷¹

43 (29 דוגמאות)

1.8.1.1 ✦ תרגום מונחים

◀ **דוגמה 577** *spiritus*, השם השני לנשמה מבין השבעה שמפורטים, מתורגם ב-*gast* בלא תיווך של *is* או תחימה בנקודות אמצעיות (·), בשונה מהשאר.

◀ **דוגמאות 578 ו-599** תרגום המונח הראשון ברשימה מתווך והבאים אחריו לא.

◀ **דוגמה 583** המופע הראשון מתרגם/מפרש את השם העברי יִשְׂרָאֵל ללטינית⁷²; המופע השני מתרגם את הלטינית לאנגלית. הראשון מופיע בכל כתב-היד; השני רק ב-A, כתוספת מעל לשורה ובכתיב חריג, יחידאי (*ongliscre*), מה שמצביע על אי-מקוריותו. נראה, אם כן, שתיווך בתרגום או פירוש שם עברי ללטינית הכרחי, אך בתרגום מלל לטיני לאנגלית, כפי שציינו קודם, הוא ברה-השמטה.

45 (17 דוגמאות)

1.8.1.2 ✦ תרגום מקטע-טקסט

◀ **דוגמה 618** למרות שהסינטגמה המתורגמת קצרה — שתי מילים — אין מדובר בתרגום של מונח, אלא של לשון הכיתוב: הדייב לטינית מתורגם בדייב אנגלי, ולא מועבר לצורה המילונית בנומינטיב. כמו כן, אלפריץ' מוסיף מילות-הסבר, מעבר למעשייה-השליחים 17:23 והמילים הלטיניות שבטקסט.

46 (38 דוגמאות)

1.8.2 ✦ פרשנות

המבנה הנדון משמש בהתייחסות לנאמר קודם לכן בביאור, פירוט, פירוק או ניסוח מחודש.⁷³ מרבית המקרים מתייחסים אל סינטגמה שמנית ומיעוטם אל מקטע ארוך יותר.

46 (34 דוגמאות)

1.8.2.1 ✦ פירוש סינטגמה שמנית

בכמה דוגמאות משמש המבנה לפירוק קבוצה עם מספר רכיבים מסויים למרכיביה: 622 („שני חלקים אלה“), 623 („בשני (אותות-)כבוד“), 650 („שלושה מעמדות“) ו-651 („השילוש הקדוש“). בדוג' 625 ו-626, כאמור, מפורק שם כללי לרשימת הכלולים בו.

◀ **דוגמאות 619–621** אל החיות (דוג' 619) ואל המלאכים ונשמות האדם (דוג' 620) — קבוצות — אלפריץ' מתייחס ב-*synd-æt*, בעוד שאל האל (דוג' 621) הוא מתייחס, לפי התיאולוגיה המונותאיסטית הנוצרית, ב-*is-æt*.

70 < בהקשר זה נשים לב לעובדה שכל המופעים של הכתיב *ænglisc* הם בתיווך של תרגום מלטינית, במבנה הנדון כאן, בעוד שהכתיב *englisc* משמש גם במקרים אחרים. האם מדובר במקרה, או שהדבר מצביע על כך שהתיווך ב-*ænglisc* הוא תוספת מאוחרת? בחינה של כתב-היד או מהדורת פקסימיליה נדרשת.

71 < **הבדלים נוספים:** בדוג' 616 כתב-היד U משמיט את הלטינית וכולל רק את התרגום; בחטא השני בזכרון הקדושים¹⁶ סדר אנגלית-לטינית הפוך בכתב-היד D; בדוג' 600 המילים *on engliscre spræce* לא מופיעות ב-U.

72 < *uir uidens deum*, „איש-ראה-אל“, בשונה מבראשית 32:29.

73 < ניתן להשוותו, הן מבחינה תפקודית והן מבחינה ההתגלגלות הדיאכרונית, אל *sef* בוולשית או אל *id est* בלטינית ובשפות ששאלו את הצירוף בראשי תיבות.

שני אלה נבדלים מבחינה **מבנית**: בראשון SE מהווה חלק ממבנה SE ꝥe CLAUSE המייצג באופן שמני את הפסוקית, בהעצמה; ובשני הוא מצביע החוצה. בשני המקרים משמש הסתמי היחיד, באופן דקדוקי. ר' §1.0.1 למקומם של תת-הסעיפים במבנה ההיררכי של טיפוסי SE. ההשוואה מול התפקידים הזמניים של **IS** (§2.2) תעשה ב-§3.1.

1.9.1 ❖ **בפירוט נקודת הייחוס** דקדוקי העצמה 49 (40 דוגמאות)

מרבית הדוגמאות בתת-סעיף זה הן בדגם PREP SE ꝥe CLAUSE, במשבצת מתארת-זמן (השו', כאשר א', (אז) ב" בעברית); הדגם ברהצטרפות (קומפטיבילי) עם המשרשר ꝥa, „ואז". מרבית הדוגמאות הן בנרטיב, בתיאור היחס הכרונולוגי בין אירועים, ומיעוטן בטקסטמות אחרות. היחסים הפנימיים הם של צירוף-יחס שגרעינו⁷⁷ מילת-היחס⁷⁸ והרחבתו העצמה של פסוקית.

דגם זה ברהשוואה עם **קונוורבים**. בדומה למונחים בלשניים רבים, גם המונח „קונוורב" מוגדר באופן שונה על-ידי בלשנים שונים, בני אסכולות שונות העוסקים בשפות שונות⁷⁹; להגדרה רחבה, תחבירית ולא מורפולוגית, ר' **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (2009a)] ו-[SHISHA-HALEVY (2010)]. אמנם לדגם הנדון כאן מספר קווי-דמיון מבניים עם קונוורבים מצריים וקלטיים הנדונים אצל **ששה-הלוי**, אך שימושו מצומצם בהרבה, הן מבחינה מספרית והן מבחינת עושרו, מרכזיותו וזכות ההופעה שלו במשבצות תחביריות שונות.

1.9.1.1 ❖ **עם מילת-היחס mid** 49 (27 דוגמאות)

המבנה **mid ꝥam ꝥe** (מילולית, „עם זאת ש-") הנדון כאן מסמן ברזמניות של אירועים; ר' גם **מיטשל**: [MITCHELL (1987): VII.F.3.g.2]. ברזמניות זו יכולה להיות במסגרת אירוע מתמשך (כך, לשם המחשה, בדוג' 668: תוך כדי ההרהור של כיפא, האנשים קראו והקישו בשער) או נקודתי (כך בדוג' 667: היא מתה עם אמירתם „אמן"). נשים לב שלהצמדת האירועים בסימון לשוני זה ערך שאינו „אובייקטיבי" בלבד (המיקום על ציר הזמן), אלא גם נרטיבי: זהו אחד הכלים העומדים לעזרת המספר באריגת הנרטיב, והצמדה זו היא דרך להצביע על קשר בין השניים. מבחינה **טקסטמטית**, מרבית הדוגמאות בנרטיב רגיל, אך שתיים (680 ו-682) משמשות בדיווח סיפורי בפי דמות (טקסטמה מורכבת החולקת מאפיינים הן עם הנרטיב והן עם הדיאלוג)⁸⁰.

◀ **דוגמה 676** דוגמה זו שונה במבנה מהאחרות: נעדר בה ꝥe⁸¹. מקריאה של הטקסט, ברי כי היחס הפנימי בין (ך) he incode-ꝥ mid ꝥam והיחס בין הצירוף כולו והסובב אותו דומים ליחסים המתאימים הקיימים בשאר הדוגמאות: „כשהוא נכנס, קם המלך ונפל על ברכיו (מיל' רגליו), כי הוא ראה איזו בהירות זורחת בפני יהודה הזה בהתגלות אלוהית"⁸².

להתייחסות למקרים דומים, כולל נסיון להסביר את הסיבה להעדרות, ר' **מיטשל ורובינזון** [MITCHELL and ROBIN (1992): §169], SON (1992), שתולים את הדבר באינטונציה. לא ברור לי עד כמה ההסבר מבוסס ובר הוכחה או הפרכה; לעניות דעתי, ראוי להמנע מהסברים כאשר יכולת הידיעה שלנו מוגבלת (הרי אין בנמצא עדויות ישירות לאינטונציה), אך

- 77 < לפי **הגדרתו המבנית של ברי** [BARRI (1975)] את המונחים: הגרעין הוא החלק האחראי להשתייכותו של המבנה כולו לקבוצת-התחלפות מסויימת.
- 78 < במשבצת הראשונה בדגם, של מילת-היחס, מופיעה mid במרבית המקרים הנסקרים; למען הנוחות, המקרים בהם היא מופיעה **מרוכזים בנפרד** ממילות היחס האחרות (§1.9.1.1 מול §1.9.1.2).
- 79 < לשרטוט קווים **בין-לשוניים**, ר' **הספלמת' ואח'** [HASPELMATH and EKKEHARD (1995)].
- 80 < להשוואה והרחבה, ר' **פולוצקי** [POLOTSKY (1985)], הדן בסוגיה מסויימת בעברית מקראית ומצרית רעמססית, סוגיה המוארת על-ידי עיון בלשני בדיווח סיפורי.
- 81 < **סקיט** לא מעיר על הבדל בכתב-היד U, כך שנראה שזו הצורה המצויה **בשני כתבי-היד** שהשווה.
- 82 < **בתרגום**: / [...]. And when he entered, then arose the king / and fell at his feet before his thanes,

1.9.2.1 ❖ עם מילת-יחס

52 (18 דוגמאות)

לאותן **מילות היחס** שמשמשות ב־1.9.1 § (æfter, betwux, mid, ær) מופעים ספורים גם **ללא þe**, כאשר הכינוי se מתייחס לנאמר לפני כן. גם מהדוגמאות המעטות ניתן לראות שערכן המבני אינו זהה בהכרח למקבילותיהן, אך לשרטוט מדויק של הערכים דרושות דוגמאות רבות מאלו שמופיעות בקורפוס.

◇

◀ **דוגמה 697** בתוך ההסבר בהערה, ההתייחסות הזמנית היא פנימית: ðam (השו' „כן” בביטוי העברי „לפני-כן”) מתייחס לפסוקית הקודמת.

◀ **דוגמה 698** מופיע בצמידות לכך שהאשה הוכיחה את הקדוש: הזריקה של מה שכתבה היא חלק, או הרחבה, של פעולת ההוכחה. ניתן לראות קווי-דמיון עם המונח „Koinzidenzfall” שטבע **קושמידר** [KOSCHMIEDER (1945)]⁸⁶.

◀ **דוגמה 699** שזירת פעולה הוזרת אחת באחרות.

◀ **דוגמה 700** æfter ðam מאיץ את some hwile.

◀ **דוגמאות 702, 703 ו-704** צורת þan; ר' §1.11.3.

1.9.2.1.1 ❖ oð þæt

52 (10 דוגמאות)

בקורפוס **שני מבנים** שהסינטגמה „oð þæt” מהווה חלק מהם. הם נבדלים הבדל מוחלט מבחינה מבנית (ערכם וזהותם המבנית של המרכיבים, ההצטרפות, התפוצה וכד'), ודומים רק באופן שטחי, על דרך השוויון הצורני (הומונימיה); §0.1.1.1 בנוגע לשני היסודות הלשוניים הנכתבים oð או þæt:

• האחד, שאיננו מענייננו כאן, **מושלם בפסוקית**, כאשר החלק þæt הוא זה הפותח פסוקית-þæt; אותו ניתן לתרגם ב„עד ש-”, והוא נפוץ (עשרות מופעים).

• האחר, בו נעסוק, מורכב ממילת-יחס oð וכינוי-הרמז se בצורה þæt, ואיננו **מושלם בפסוקית**; אותו ניתן לתרגם ב„עד זאת”, ונפוצותו פחותה.

מושא ההצבעה של הכינוי þæt, תלוי בגורמים טקסטמטיים. כך, בדוג' 707 ו-712, בדיבור עקיף, ההצבעה היא לזמן השיח; בדוג' 708, בגלגול סיפור מהעבר בדרשה, לאותה נקודה בהיסטוריה; בדוג' 705, 706, 709, 710 ו-711, בהשתלשלות הנרטיב, לאותה נקודה בסיפור, וכך גם בתיאור בנרטיב בדוג' 713 ובהערה המרחיבה אודות מה שהתרחש מאותה נקודה בסיפור בדוג' 714.

בחלק מהמקרים, כמו דוג' 709 ו-711, מ„עד זאת” משתמע „ולא עוד”, ובחלקם לא (בדוג' 712 הדבר נאמר מפורשות). קיימים מקרים בהם קשר בין oð þæt וביטויי-זמן אחרים בסביבה הקרובה. כך on þære hwile „באותו הזמן” בדוג' 707 או ær „לפנים” בדוג' 709.

לדיון במבנה הנדון ר' גם **מיטשל** [MITCHELL (1978)].

1.9.2.2 ❖ עם þæs

53 (23 דוגמאות)

תפקיד מיוחד ומוגבל של צורת הגניטיב þæs הוא **כעוגן להתייחסות בזמן**⁸⁷. בוסוורת' [BOSWORTH (2010-): se, V.2.a] מתאר אותו כך: in reference to time, or sequence of events, marking the point from which measurement is made, after the gerund of the verb. בתת-סעיף זה דוגמאות בהן þæs מצביע לזמן בהקשר („לאחר מכן”), בשונה מהמקרים של þæs ב־1.9.1.3 §. הגרעין של ההצבעה בתוך þæs, המושלם בפסוקית (þe „לאחר ש-”).

קיימות רק דוגמאות ספורות של þæs כזה שלא מורחבות ב־on mergen „בבוקר”; לדיון בצירוף þæs on mergen ר' §1.9.2.2.2.

86 < מונח הקרוב ל„פעולת-דיבור” (speech act) הביצועית (פרפורמטיבית) של **אוסטין** [AUSTIN (1975)]; בעניין זה ר' גם **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (2005): p. 86].

87 < באנגלית עתיקה קיים שימוש כללי ב**גניטיב** לציון **זמן**, בעיקר בביטויים אידיומטיים דוגמת nihtes j dæges „יומם וליל”.

1.9.2.2.1 אקסקורסוס: $\beta\text{æs embe X Y}$

שני המופעים של $\beta\text{æs embe seofon niht}$, „לאחר שבעה לילות” (דוג' 715 ו-717) עוררו את סקרנותי: כאשר יש בקורפוס הנחקר רק מופעים ספורים ל- $\beta\text{æs}$ מהטיפוס הזה שאינם מורחבים ב-*on mergen*, מפליא ששניים מהם כל-כך דומים. כדי לקבל **תמונה רחבה יותר**, ביצעתי חיפושים ממוחשבים שונים על כלל הקורפוס של האנגלית העתיקה (הילי ואח' [HEALEY et al. (2000)]). ודאי שלא מדובר בתחליף לקריאת-עומק, אך עדיין מדובר בכלי חשוב המאפשר להציב את הדברים בתוך תמונה רחבה יותר. אלו התוצאות:

- עבור הסינטגמה $\beta\text{æs embe}$, בצורות כתיבה שונות⁸⁸, נתקבלו **93 תוצאות**, ונראה שרובן המוחלט במבנה $\beta\text{æs embe X Y}$, כאשר X הוא מספר ר-Y ציון זמן (לילה, שנה, חודש וכד').
 - באופן מפתיע, **כמהצית** מתוך התוצאות (52) כללו את *niht*, „לילה” במשבצת Y^{89} (שתיים מהן דוג' 715 ו-717 אצלנו), ורק **במקרה אחד**⁹⁰ (!) היה שימוש ב-*dæg*, „יום”⁹¹.
 - **שאר התוצאות** כוללות במשבצת Y את *gear*, „שנה”, *monað*, „חודש” ו-*wucu*, „שבוע”.
- מתוך הסקירה הכמותית הזאת עלולות כמה **מסקנות**: קיים דגם $\beta\text{æs embe X Y}$ של מניין זמן לאחר נקודת הייחוס הנוכחית; נראה שקיים שימוש אידיומטי ב-*niht*, „לילה” עבור המשבצת Y; האיברים האחרים בפרדיגמה כוללים מילים לציון זמן (שנה, חודש, שבוע), אך בניגוד למה שהיה ניתן לצפות, *dæg*, „יום” כמעט נעדר לחלוטין.

1.9.2.2.2 „למחרת בבוקר”

54 (19 דוגמאות)

מרבית המופעים של $\beta\text{æs}$ מהטיפוס הנדון בקורפוס הנחקר מורחבים ב-*on mergen*, „בבוקר”. על חוזקו של **הקשר הצירופי** (קולוקטיבי) בין $\beta\text{æs}$ ו-*on mergen* ניתן להתבונן משני כיוונים משלימים:

- **האחד** הוא העובדה שמרבית המופעים של $\beta\text{æs}$ הנדון הם, כאמור, בצירוף *on mergen*.
- **השני** הוא הכיוון ההפוך: למעלה ממחצית הדוגמאות של *on mergen* בקורפוס מופיעות בצירוף עם $\beta\text{æs}$.

מתוך הקשר הדרכיוני הזה עולה שמדובר בצירוף **אידיומטי**, הכבול באופן חלקי, ומשמעותו, „למחרת בבוקר”⁹². זהו, אם כך, הצירוף האידיומטי השני בו אנו נתקלים עם $\beta\text{æs}$ הנדון: מתוך כך נראה שלא מדובר ביחידה לשונית, חופשיה” (ר' **יספרטן** [JESPersen (1924): c. 1]). את ההצמדות הזאת אפשר לתאר במונחים של רצף גרמטיקליזציה: כאשר הצירוף נמצא בחלק הדקדוקי יותר, ביחס לצירופים חופשיים יותר. לשם השוואה נוכל להתבונן ב-„למחרת” \emptyset בעברית, שגם צורתו שלו מיוחדת.

ראוי להבחין בין זהותו ותפקידו של הצירוף **בהשתלשלות בנרטיב** מול מקרים דוגמת 725 (דיבור עקיף ב-*β*, „ש-”), 726 (אינפ' + אקוד') ו-729 (פסקית תכלית). נקודת הייחוס של הזמן באלו ובאלו היא מטיפוס שונה לגמרי: ההצבעה בנרטיב ובטקסטמות אחרות היא שונה, ומתייחסת לציר אחר של זמן, עם תכונות לשוניות אחרות. לדיון במסגרות הזמן השונות (שם זמן-המספר מול זמן-הסיפור), ר' **פליישמן** [FLEISCHMAN (1990): §5.1]. בנרטיב לביטויים דוגמת $\beta\text{æs on mergen}$ תפקיד חשוב בתיחום האפיזודות השונות: מעבר של זמן, פתיחה של יום חדש בסיפור, תוחם את האפיזודה הקודמת

88 < לפי החיפוש /<(p|θ)æs (y|e|u)mb(|S|SS)>

89 < לפי החיפוש /<(p|θ)æs (y|e|u)mb(|S|SS)> S* nS*htS*/

90 < מקרה זה הוא בדרשה ה-22 בסדרה הראשונה של הדרשות הקתוליות לאלפריץ' (in die sancto pentecosten), (דרשה) ליום הפנטקוסט (שבועותא') הקדוש”), בשורה 17 במהדורה של **קלמו** [ÆLFRIc (1997): ða βæs ymbe fiftig daga : sette god þam folce & יחידה, אלא שגם בה עצמה יש **מחלוקת** בין כתיביהי, וכך כתיב C (Cambridge, Corpus Christi College 303) גורס fiftigeðan ðæge (ב)יום החמישים” (שלא במבנה האמור).

91 < לפי החיפוש /<(p|θ)æs (y|e|u)mb(|S|SS)> S* dS*gS*/

92 < ר' **בוטוורת'** [BOSWORTH (2010-): se, V.2.a], שבחר להביא כמובאה ולתרגם: *Ðæs on morgen the next morning* (במובן האדורביאלי של „the next morning”, לא זה השמני).

(המובעת ביסוד המצביע שב- $\beta\alpha s$, „לאחר מכך“) אל מול החדשה המתחילה, ומהווה סימן גבול⁹³. מטאפורה קולנועית של זריחת יום חדש יכולה להבהיר את הדברים; הקולנוע מראה באופן מפורש דברים שבנרטיב הכתוב הם מרומזים. כחלק מהתיאור הלשוני, נציין את מאפייני **היצטרפות** (קומפטיביליות):

- עם eft^{94} : דוג' 722, 724, 731, 734, כאשר בזו האחרונה האפיזודה החדשה מסומנת גם בכתב-היד באות גדולה מיוחדת (איניציאל).
- עם מילת-הקריאה Efnē (שגם היא מהווה סימן גבול נרטיבי): דוג' 728 וכן דוג' 715 ללא on mergen. השו' גם Hwæt
- δa on mergen בש' 100 באגתה⁸.
- עם „מיד, ישר“: דוג' 727, 731, 733, 736, וכן דוג' 716 ללא on mergen.

קיימות דוגמאות בהן ניתן, באופן עקרוני, לנתח את התפקיד הדקדוקי של $\beta\alpha s$ **בשתי דרכים**: לפי האחת הוא מהווה חלק בצירוף הנדון כאן ($\beta\alpha s$ on mergen „למחרת בבוקר“) ולפי השנייה⁹⁵ הוא מהווה ציון של נימוק או סיבתיות (השו' דוג' 530, 532, 541, 551 ב- $\beta\alpha s$ 1.7 ו-1.12.1.1), כאשר המילים on mergen עצמאיות.⁹⁶ לדעתי הניתוח העדיף הוא הרואה ב- $\beta\alpha s$ **חלק מהמבנה המורכב** $\beta\alpha s$ on mergen. הסיבה היא דרצדדית: הן ריבוי המקרים שבהם יש צירוף (קולוקציה) של $\beta\alpha s$ עם on mergen במבנה המורכב הנדון, והן מיעוט הסיבות בהן $\beta\alpha s$ מופיע בקורפוס כסמן סיבה (שלוש דוגמאות בצירוף עם צורה אינסטרומנטלית ב- $\beta\alpha s$ 1.11.1/1.7 ו-1.12.1.1). כאשר $\beta\alpha s$ on mergen צמודים בטקסט, מתקבל יותר על הדעת לנתח אותם כמרכיבים במבנה הנדון ולא כבלתי-לויים, וזאת בניגוד לקריאה בה בחרו המתרגמות.

∴

◀ **דוגמה 720** בכתב-היד V נעדרת המילה $\beta\alpha s$ שמופיעה ב- $\beta\alpha s$ on mergen; siððan; O- $\beta\alpha s$ לעומת זאת, מופיעה בכלום.

◀ **דוגמה 737** אמנם לא מדובר בדוגמה זו בצירוף $\beta\alpha s$ on mergen, אך נשים לב לכך שהאירוע הקודם, קפיאת הגנבים, נחתם באמירה שהם עמדו קפואים עד הבוקר ($\beta\alpha s$ on mergen), והאירוע המדובר כאן ממשיך אותו ב- $\beta\alpha s$.

◀ *738 אכן [ti] חוכמה אמיתית, שהאדם ירצה בחיים האמיתיים. Witodlice [β] is soþ wysdóm · [β] man gewylnige [β] soðe lif

◀ „זה“ מייצג את הפסוקית [β] man gewylnige [β] soðe lif „שהאדם ירצה בחיים האמיתיים“.

בסעיף זה ממיינות דוגמאות בהן se מהווה במשפט **עוגן דקדוקי**⁹⁷ לצירוף מורכב, בתמורה היצונית (אקסטרפוזיציה); כלומר, הכינוי מייצג את הצירוף המורכב במשפט. במרבית המקרים צירוף זה הוא פסוקית תוכן המסומנת ב- $\beta\alpha t$ „ש“

93 < השו' פליישמן [FLEISCHMAN (1990): §6.II]. להתייחסות לתפקיד הנרטיבי באנגלית עתיקה, של פתיחת אפיזודה חדשה, ר' הופר [HOPPER (1992): §1.1.1] (שם בצורה אחרת בטקסט אחר: Da on morgenne בכרוניקות האנגלו-סקסוניות).

94 < בסביבה התחבירית הזאת המשמעות אינה „שוב“, אלא משמעות עדינה יותר של תוספת, „כמו כן“.

95 < לשם **המחשה**, נתבונן בדוג' 725 ו-729. הראשונה מופיעה לאחר שנודע לאיזבל על מעשי אליהו ומתורגמת לאנגלית מודרנית כך: Jezebel [...] swore [...] that Elijah should die for this in the morning. בשניה מסופר על אָמָה שנידונה למלקות על אשמה קטנה והיתה נתונה במעצר; השורה שמענייננו מתורגמת כך: to be severely flogged for it in the morning. בשתי הדוגמאות התרגום מנתח את $\beta\alpha s$ שלפני on mergen לא כחלק מהמבנה המורכב $\beta\alpha s$ on mergen אלא כציון הנימוק להרג ולמלקות, „בעוון זאת“ (for it for this בתרגום, בהתאמה).

96 < הדבר טעון הוכחה, מחוץ למסגרת העבודה, אך יתכן שיש קשר של **הרחבה סמנטית** בין שני הסוגים האלה של $\beta\alpha s$ ושמוצאו הדיאכרוני של האחד הוא מהשני. כך, לשם השוואה follow באנגלית מודרנית יכול לסמן הן עקיבה זמנית והן עקיבה לוגית.

97 < בספרות הבלשנית הכללית באנגלית רווח המונח „dummy (pronoun)“ לציון כינויים בעלי אופי דומה. בחרתי לחדש במונח „עוגן דקדוקי“ משלוש סיבות:

• **המשמעות** שלו, עבור הטיפוסים הנדונים כאן, היא מדויקת יותר, צרה יותר.

(§1.10.1) ובמקצתם צירופים אחרים (§1.10.2). כיוון ההתייחסות בכל המקרים היא קדימה (קטפורה).

55 (24 דוגמאות)

1.10.1 ייצוג של פסוקית תוכן (þæt)

נחלק את הדוגמאות מסוג זה ל**תת־טיפוסים** מבניים, לפי תפקידם:

• **כרכיב במשפט עם הַשָּׂאָה (פרדיקציה) שמנית (beon + צירוף שמני):** דוג' 738, 739, 740, 741, 742 (תואר), 743, 744, 746.

קיימות נקודות ממשק עם הפרשנות (§1.8.2), במיוחד בדוג' 287, אך המבנה התחבירי ותפקידו של הכינוי הנדון בו שונים כאן ושם.

• **כלואי (של wyrf):** דוג' 748, 750, 751.

הכינוי, בצורת הגניטיב þæs, מהווה חלק מדגם הערכיות של wyrf „ראוי” המופיע אצל **בוטורת** [BOSWORTH (2010–): *worþ* (adj), V.4]: *worthy of something, deserving of; with gen. and clause*: (2010–): *worþ* (adj), V.4]. למיטב ידיעתי, שימוש אידיומטי זה בצירוף של צורת הגניטיב של SE עם פסוקית תוכן כלואי קיים בקורפוס רק עם הלקסימה *wyrf*.

• **מידה:** דוג' 753, 757, 760.

מבנה *to þam ... þæt ... (ע) ש-*, המופיע אצל **בוטורת** [BOSWORTH (2010–): *se, Tó ðam*.1]: *marking degree, proportion*. בשתיים מהדוגמאות, 757 ו-760, מופיע גם *swyðe*, אך בדוג' 753 לא; דרושות דוגמאות נוספות כדי לאשש או להפריך זאת, אבל יתכן שההבדל נעוץ בכך שבאלו הראשונות משמש פועל שאינו *beon* ובזו האחרונה משמש *beon*.

נשים לב שהתרגום, בהעדר מקבילה מבנית מתאימה, תעקף כך: „... to that degree, that ...” בדוג' 753. *To that, ... degree ... that ...*, 757, „So greatly ..., that ...” 760.

• **כמושא של פועל:** דוג' 749, 752.

בשני המקרים האלה הבחירה במבנה הנדון ולא בצורה התחבירית הרגילה, בה הפסוקית משלימה את הפועל בלא תיווך כזה, מסמן הדגשה של יחידות הרצון (*gewilnigan* ו-*gewiscan*):

◊ **דוגמה 749** בדיקה מקיפה יותר של המודאליות והרטוריקה באנגלית עתיקה נדרשת כדי לאשש או להפריך זאת, אבל נראה שהסבר אפשרי הוא שמדובר בהבעה של רגש (מבע אֶפקטיבי): „אם תרצה לקלל מישהו, (ש)תאחל לו את זה: שחייו ידמו לאלך המתועבים”. למבנה זה קווי־דמיון עם „but I'll tell you this: [...]”, באנגלית מודרנית. להשוואה עם מקרה דומה בשימוש ב-*is* (גם הוא במין סתמי המתייחס אל פסוקית-ה-*þæt*), ר' דוג' 987 ו-989 §3.1.

◊ **דוגמה 752** המבנה משקף את זה שבמקור הלטיני; **הרווי** [HERVEY (1907): p. 26f.]:
 ‘Hoc est’, ait, ‘quod desidero, quod omnibus votis antepono, ne supersim meis fidelibus karissimis, [...]’
 ‘That’, answered the king, ‘is what I desire; that is my dearest wish, not to survive my loyal and dear subjects, [...]’

הן בלטינית והן באנגלית עתיקה משמש מבנה רטורי כפול, המביע את הרצון פעמיים: בראשונה מבנה מבוקע כפול (עם שני *quod* מקבילים, עם ציון מפורש של ייחוד: *omnis votis antepono*) ובשניה גיוון פעלי ותוספת *mid mode*. על ההכפלה הזאת נוסף המבנה הנדון כאן, כינוי־רמז העומד בתמורה לפסוקית, בגיבוב (אקומולציה) של סימנים לשוניים המשמשים להדגשה רטורית רגשית. אכן, דברים אלה שאומר אדמונד הם

- הוא איננו „שיפוטי”, אלא **מתאר** בפשטות את המציאות הלשונית.
- **התרגומים** העבריים הקיימים למונח האנגלי אינם משביע־רצון: „נושא דמה” לא מתאים עבורנו, שהרי לא תמיד מדובר בנושא, והוא איננו מדומה או דמיוני, ו„נושא סתמי” נפסל מסיבות דומות, בנוסף להתנגשות המינוחית עם המין הסתמי.

נקודת שיא בעלילה: הסיפור עד אותה נקודה מוביל אליהם, ומאותה נקודה העלילה היא התגלגלות האירועים בעקבות בחירה זו.

• **„בעבור זה ש-“:** דוג' 754 ר759 (וכן דוג' 762, 763, 764 ר770).

בקורפוס שש דוגמאות בהן מוטיבציה לפעולה, או לווייתור, תמורת זה שיקרה דבר-מה מסומנות עזרת $wi\delta \beta am$ עם השלמה; בשתיים מהן (דוג' 754 ר759) ההשלמה ב- βat ובארבע (דוג' 762, 763, 764 ר770) ב- βe ; ממויינות תחת §1.10.2. ר' **בוטוורת'** (BOSWORTH (2010-): $wi\beta$, p. 1248a): *introducing a clause that*: *contains the condition or consideration*. מעיון בדוגמאות, שאינן רבות, לא עולה הבדל תפקודי ברור בין שתי צורות הפסוקית המשלימה (ב- βat וב- βe), אך דוג' 754 מראה קשר פרוזודי רופף יותר, ברווח של חמש מילים בהסגר שבין βam ר β , כאשר הקשר הפרוזודי בין βe ר se , ככלל, צמוד.

בהערת אגב, נבחין בדרכים השונות שנקטו בתרגום בהתמודדות עם מבנה שנעדר מקבילה מבנית ישירה באנגלית מוזרנית: דוג' 754 ר770 „provided that,“ (בהקדמת ה-*that* להסגר בדוג' 754); דוג' 759 „in order that,“; דוג' 762 „as soon as,“⁹⁸; דוג' 763 „if only,“. בדוג' 764, למיטב הבנתי, התרגום מנתח את המבנה באופן שגוי, כפי שמפורט בהערה למטה.

• **סיבתיות וביטוס:** דוג' 756 ר758.

תפקיד זה של *be* דומה לזה המופיע אצל **בוטוורת'** (BOSWORTH (2010-): *be* (add.), III.15): *marking the ground of action: because of, on account of*.

• **משלים תכלית:** דוג' 755.

המבנה שבדוגמה מקביל לזה שמופיע מיד לפניו, בש' 71: *gode gehalgod to βam gastlicū spræcum*, מקודשת לאל לשם דיבורים רוחניים. גם כאן מופיע *gehalgod to*, אך המשלים של מילת-היחס הוא βam עם פסוקית- βat בתמורה, „מקודש לשם כך ש-“. נעיר שבתרגום נוספה המילה „purpose“, בסוגריים רבועות: *to this [purpose], / that [...]* (הש' דוג' 566).

• **β̄ mid p̄a β̄:** דוג' 761.

- ◇ האידיומטיקה המדויקת של הדוגמה טעונה בירור, אך ברור שבדומה לדוגמאות האחרות בסעיף, גם בזו *se* מייצג באופן שמני את פסוקית-ה- βat (העצמה). הקריאה שנראית לי הסבירה ביותר למשמעות של βa היא אמצעית (בוטוורת' (BOSWORTH (2010-): MID, VIII): „מה אתה עושה (=מה אתה מנסה להשיג) על-ידי כך ש-“. שתי **דוגמאות נוספות** בהן פסוקית- βat נמצאת בתמורה עם כינוי *se* נדונות ב-§1.1.2.2: דוג' 143 ר146. שם הכינוי מורחב גם ב- βe .

נעיר שלמרות **הדמיון בשם** של הסעיף כאן וב-§2.1, תכונותיהם התחביריות ותפקידם במערכת הלשונית של שני אלה שונים בתכלית, ואינם עומדים בניגוד (אופוזיציה).

◀ **דוגמה 744** בתרגום נכתב „Such was their carelessness who knew him in life / that [...],“ אך נראה שתרגום זה לא מבוסס על לשון המקור, ומוטב היה אילו תורגם כך: „That/This was their carelessness [...]; / that [...],“; סימון של מידה קיים במבנה $\beta at \dots \beta am$ to, כאמור לעיל.

◀ **דוגמה 745** התרגום מתרגם את *sylic*, „מחר“ באופן שגוי כ-*such*, „כנראה תוך בלבול עם *swylc*.“

◀ **דוגמה 747** נראה שמדובר כאן בטעות אנוש של הסופר שהעתיק את כתב-יד A⁹⁹, ומה שהיה אמור להכתב הוא רק „β̄ אחד, לא מהסוג הנדון אלא זה הפותח פסוקית- βat . הראיות לכן הן שתיים: • זהו המצב בשני כתב-ידי האחרים, U ו D.

98 < שיקוף של $sip\beta an$ מכתב-היד O? תרגום זה לא מתיישב עם הכתוב בכתב-יד A לפי הניתוח המוצע כאן.
99 < המונח למקרה כזה בביקורת השקסט הוא „דיטוגרפיה“; ר' ELL2 [BROWN (2006): p. 141a], וכן **סקרג** (SCRAGG (1994): p. 303f.] לדיון באנגלית עתיקה.

• השוואה עם מקרים כמו דוג' 383 וש' 239 בצציליה³⁴ *Ure drihten crist deð þ þu ge-sihst*, „אדונו יעשה שתראה“), בהם פועל הגרימה (קאזטיב) *don*, „לעשות“ מקבל משלים מסוג פסוקית-*þæt* (ר' בוסורת' [BOSWORTH (2010-): *dón* (add.), III.2.b], הכולל פירוט דגמים לפי ערכיות).

◀ **דוגמה 748** האופי התמורתי של המבנה משתקף בבחירה שלו בתרגום ב' „viz.“: „[...] and might be worthy of this thing, viz. that God should dwell in it“.

57 (9 דוגמאות)

1.10.2 ❖ צירופים נוספים

בנוסף לתמורה עם פסוקית-*þæt*, בקורפוס **שלושה צירופים אחרים** היכולים לשמש כתמורה באופן דומה:

- פסוקית הנפתחת ב-*þe*: דוג' 762, 763, 764 ו-770, בהן דנו ב-1.10.1, וכן דוג' 766 ו-769.
- אפשרויות המובעות ב-*swa ... swa*, עם *oþer þæra*: דוג' 767 ו-768.
- פסוקית הנפתחת ב-*swilce*, כמו, כאילו: דוג' 765.

◀ **דוגמאות 762, 763, 764, 766, 769 ו-770** למרות שגם דוגמאות אלה בניויות במבנה *se þe* (*þam þe*), היחס התחבירי בין *se* ובין הפסוקית הנפתחת ב-*þe* שונה בתכלית בין אלה הנדונות כאן ובין אלה מהטיפוס של הזוקק הכינוי (§1.1): כאן מדובר בהעצמה של הפסוקית (נומינליזציה, ייצוגה של פסוקית במסגרת מעמד שמני: *se* מייצג את הפסוקית כולה, ואינו ממלא משבצת תחבירית בפסוקית המשועבדת; זהו הסוג המופיע בבחינה „נומינליזציה“ אצל גולדנברג [GOLDENBERG (1985): 16.g]), בעוד ששם מדובר בכינוי המהווה זוקק (*se* ממלא משבצת תחבירית בתוך הפסוקית המשועבדת).

◀ **דוגמה 764** בתרגום נכתב כך: „[...] I should fall in fight against him who would possess my people's inheritance. כלומר, המתרגמות ניתחו את *þā (þe)* כזוקק כינוי (§1.1), תוך התעלמות מהתחביר של הפסוקית על סימוני היחסה שבו. הניתוח שלי — „עתה מוטב לי שאפול בקרב בעבור זה (=כך) שעמי יהנה מארצו“ — לא רק שאינו סותר את התחביר ומתאים לשאר הדוגמאות מהטיפוס הזה שנדונו למעלה ב-1.10.1, אלא גם מתיישב עם המקור הלטיני¹⁰⁰, פרי עטו של אבו ממנזר פלרי, אותו עיבד אלפריץ“.

◀ **דוגמה 765** *þam* מצביע אל המשל המעוגן דקדוקית ב-*swilce*. הן בדוגמה זו והן בדוג' 146 מופיע מבנה *is þam gelic* „(כך וכך) דומה לזה“, אלא ששם מדובר במבנה עם זוקק כינוי *ðam þe*; „(זה) דומה למה ש-“), עם פסוקית-*þæt* באופן של תמורה, בעוד שכאן *þam* מתייחס, כאמור, אל *swilce*.

◀ **דוגמה 766** התרגום מתרגם כזמני (*while*; הש' §1.9), בשיטוח המבנה המיוחד כאן. ניתוח עדיף הוא שמדובר בזיהוי פוקלי של הנקסוס: „מתוך זה שחשבתי לעזור לאשתך — מתוך כך איבדתי את שלי“, באופן המקביל לזה שב-1.6.2.1.

◀ **דוגמאות 767 ו-768** שתי דוגמאות אלה מראות מבנה זהה ותפקוד טקסטואלי זהה: הרודף מציב בפני הקדושים שתי אפשרויות: או שיקריבו לעבודה זרה, או שיענשו. המשותף מבחינה לשונית: דיבור עקיף מפי הרודף, במבנה *þæt* PRONOUN *oþer þæra* VERB ... *swa ... swa* (עם הבדלים בסדר המילים שאינם מהותיים לענייננו), כאשר לאחר כל מופע של *swa* ניתנת אפשרות מן השתיים. ההבדלים הם בבחירת הפעלים (בדוג' 767 *geccosan*, „לבחור“ ובדוג' 768 *don*, „לעשות“) ונטיית הפועל.

דרך הבעה זו אינה היחידה. בדיבור ישיר אנו מוצאים שימוש כפול ב-*oþþe* בש' 117–121 באנגס⁷, בש' 274–276 בארבעים החיילים¹¹, בש' 62–64 בגיאורגיוס¹⁴, ובש' 108–112 במאוריציס²⁸. כך גם בדרשה: בש' 55–59 בתפילת משה¹³ ובש' 199–207 בעל הניחוש¹⁷. האם מדובר בתפוצה מבנית משלימה („אלו־מבנה“), כאשר המבנה הנדון כאן, עם *swa*,

◀ 100 הרוי [HERVEY (1907): p. 26f.]: *Et utinam impræsentiarum vivendo quique gement ne cruenta cæde perirent quatenus patriæ dulcibus arvis etiam me occumbente superstites fierent, et ad pristinae felicitatis gloriam postmodum redirent*

או *than before*. אם נקבל את הניתוח הזה, במקרים מהטיפוס שבדוג' 771, 774, 775 הבסיס להשוואה איננו נטוע בטקסט שלפני, אלא בפסוקית שב-*þe* השני (המאיך), אותו ניתן לתאר כמרחיב את ה-*þe* הראשון (כפי שראינו, הרחבה של *þe*-*se* מאיך אינה דבר חריג). יתכן שניתן לנתח את *þe* שלפני צורת ההשוואה באופן אחר, כמחזק: כעין *any COMP* במשפטים שליליים ובמשפטי תנאי באנגלית מודרנית או *even COMP* במשפטים חיוביים. קריאה כזאת טעונה ביסוס רחב יותר, אבל מבחינה של הדוגמאות הנדונות היא נראית מתאימה מבחינה תוכנית ובעלת ערך מבעי רב יותר מאשר „בסיס להשוואה” מעורפל שאינו נושא משמעות ולא ברור מה ערכו מול צורת השוואה נטולת *þe* לפנייה (בקריאה של *þe* זה כמחזק, העדרו משמעו הבעה נייטרלית, בלתי מחוזקת).

58 (11 דוגמאות)

1.11.1.1 *þe læs þe* דקדוקי העצמה

* 788 נטשי את משיחך וקראי אל האלים, פן תאבדי את חיך בעודך *wið-sac ðinne crist · ȝ clypa to þam godum · / [þe] læs ðe þu ðin lif forlæte on iugoðe ·* צעירה.

מבנה זה, שהוא המקור ל-*lest* המודרני, מורכב מ-*þe* הנדון, *læs* „פחות” (ר' **בוטורת** [BOSWORTH (2010-): LÆS]) *þe* „ש” המאיך, והוא משמש באופן של איחוי (קוניונקציה), „פן, שמא”. הערך ההשוואתי של *læs* במבנה זה שחוק, והמבנה כולו דקדוקי (גרמטיקלי).

59 (6 דוגמאות)

1.11.2 *þy* דקדוקי העצמה

* 798 המשיח הקים אותי מחדש לשם [כך] שאידע אתכם לפני כל העם *crist me arærde æft · / to [þi] ic cyðe eow · ætforan eallū folce · / eower unriht-wisan ehtnyse ofer ða cristenan ·* בדבר רדיפתכם הבלתי-צודקת את הנוצרים.

כל הדוגמאות של *þy* שאינן בצירוף *forði* הן במבנה *þy þæt*, המשמש לציון **תכלית**: „לשם (to-) כך/זה (*þy*-) ש- (*þæt*-)”.

1.11.3 *þan* דקדוקי

כל הדוגמאות של *þan* בקורפוס, שאינן בצירוף הקפוא *forðan*, נמצאות במבנים בהן מופיע **גם þam** (הדטיב). לא נראה שיש ניגוד תפקודי בין השניים בסביבה זו (ככל שבדקתי, לא יכולתי להבחין בכל הבדל מבני הנושא ערך לשוני). בדוג' 770 ו-690 מופיע *þam* בכתבי-יד אחרים¹⁰⁴, בדוג' 691 לא מצויין שוני ב-U ו-R, ובשאר הדוגמאות אין כתבי-יד אחרים להשוות איתם; יתכן שמדובר בהתחלפות חופשית מקורית משל אלפריץ', הנובעת מסיבות של ייצוג בכתב לזליגה פונטית בסביבה זו (עיצור אפי בסוף מילה) או בהתחלפות כזו שמקורה במעתיקים. בדוגמאות 702, 703 ו-704 שב-§1.9.2.1 הצורה *ærþan*¹⁰⁵ קשורה ל-*ærþan þe* הנפוץ.

מופעי הצורה ממויינים **בסעיפים האחרים** בעבודה: דוג' 770 (*wið þan þe*) §1.10.2; דוג' 690 ו-691 (*æfter þan þe*) §1.9.1.2; דוג' 702, 703 ו-704 (*ærþan*) §1.9.2.1; דוג' 769 ו-457 (*on þan þe*) §1.10.2; §1.6.1 בהתאמה.

60 (42 דוגמאות)

1.12 **תפירת דוקסולוגיה לגוף הטקסט**

* 807 ואז הקים העם כנסיה במקום בו היא שכבה, והקדיש אותה לשמה, *Ða arærde þa leoda · þær heo læg cyrcan · / ȝ on hire naman gehalgodon · þam hælende to wurðmynte / [se] ðe æfre rixað on ecnyse god. AMEN.* עבור ישוע לכבוד [זה] ש. מולך תמיד, לנצח אל; אמן.

« תפורה: המילים, „ואז [...] ישוע” מהוות את סוף גוף הטקסט, ו, זה שמוךך תמיד, לנצח אל; אמן” מהוות את הדוקסולוגיה.

* 840 לו יהיו תהילה והלל לאל המיטיב לנצח-נצחים ונאמר „אמן”. *Sy wuldor ȝ lof þam wel-willendan gode · / á on ecnyse we cwepað · AMEN.*

« מוצמדת לאחר סוף הטקסט בלי כל דבק תחבירי.

104 עבור הראשון: *wið þa ðe* ב-W וב-E, אך לא ממצויין שכך ב-D; עבור השני: *þam* ב-U.

105 **התג** מעל האות מופיע בשניים משלושת המופעים; יתכן שהוא מסמן עצמאות פרוזודית, ביחס לתלות שיש ב-*ærþan þe*.

ענה נבחן דוגמאות הנמצאות במיקום מיוחד מבחינה טקסטואלית: לכינוי se העצמאי תפקיד מרכזי בקשירת סוג מיוחד של חתימה דתית של טקסטים, הקרויה „דוקסולוגיה” (מיוונית, δoξολογία, „אמירת הלל”), אל גוף הטקסט. דוקסולוגיות מופיעות במרבית הטקסטים בחייהקדושים — בדרך-כלל בסופה של היחידה הטקסטואלית כולה¹⁰⁶, אך בכמה מקרים גם בסיום ת־טקסטים — והן מהוות את דרגת ההפרדה הגבוהה ביותר מבין סימני-הגבול, באופן שהוא על-טקסטואלי. יש להן מבנה כללי ומאפיינים לשוניים משותפים (הן ברמת המילון¹⁰⁷ והן ברמת הדקדוק, כפי שנראה בסעיף זה), אך הן אינן קפואות; רובן, אך לא כולן, מסתיימות באמירת „אמן” (AMEN). מקורן¹⁰⁸ במנהג היהודי של חתימת חלקי התפילה השונים בבית-הכנסת באמירת קדיש.

הדוגמאות ל־se בסעיף זה, כולן מטיפוסים שנדונו בסעיפים הקודמים (§1.7, §1.3). הבחירה לקבץ אותן כאן היא במטרה להצביע על תפקידו של se העצמאי במבנה הדוקסולוגיה. כדי למנוע כפילות, הדוגמאות שבסעיף זה מופיעות רק פעם אחת, כאן.

מנקודת מבטנו, ניתן להבחין בין שני סוגים של דוקסולוגיות הנבדלים מבחינה לשונית באופן החיבור שלהם אל הטקסט: בראשון, שהוא עיקר ענייננו, יש קשר לשוני בין הדוקסולוגיה לשורות האחרונות שבגוף הטקסט, ובשני נעדר חיבור חוזר כזה, והדוקסולוגיה מוצבת בצמידות לסוף הטקסט ללא ביטוי של קשר לשוני. לצורך הדיון כאן את הסוג הראשון נכנה „תפורה” ואת הסוג השני נכנה „מוצמדת”. במרבית הדוגמאות מהסוג הראשון החוט במטפורת ה„תפירה” הוא הכינוי se, הניצב בדוקסולוגיה (פיסת בד אחת) ומצביע אל הטקסט (פיסת הבד האחרת).

נתבונן עתה במבט־על על כל הדוקסולוגיות בטקסט, לסוגיהן (מודגשות הדוקסולוגיות שעושות שימוש ב־se; מקרא לסימנים שבטבלה ב־§1.12.1.1):

דוג'	טקסט	סוג	ראש	מוצמדת	אבדון
804	המולד ¹	תפורה: אל (שבח)	837	ראש התענית ¹²	—
835	אָוגניה ²	מוצמדת	828	תפילת משה ¹³	וסנס ²⁴ א'
814	בזיליוס ³ א'	תפורה: אל (שבח)	817	תפורה: אל	831
825	בזיליוס ³ ב'	תפורה: סיבה	818	תפורה: אל	וסנס ²⁴ ב'
826	יול' ובסי ⁴	תפורה: אל	819	—	מוקביס ²⁵ א'
805	סבסטיאנוס ⁵	תפורה: אל (שבח)	819	תפורה: אל (שבח)	מוקביס ²⁵ ב'
806	מארוס ⁶ א'	תפורה: אל (שבח)	829	מוצמדת	אוסולד ²⁶
836	מארוס ⁶ ב'	מוצמדת	820	על הניחוש ¹⁷	רימוס הצלב ²⁷
827	אגנס ⁷ א'	—	820	מולכים ¹⁸	מאוריציז ²⁸
810	אגנס ⁷ ב'	תפורה: אל (שבח)	838	אלכנוס ¹⁹ א'	תפורה: אל (שבח)
810	אגתה ⁸	תפורה: סיבה (שבח)	821	אלכנוס ¹⁹ ב'	מוצמדת
807	לוציה ⁹	תפורה: אל (שבח)	822	תפורה: אחר	842
815	כס כיפא ¹⁰	תפורה: אל	811	תפורה: אל (שבח)	813
808	ארבעים החיילים ¹¹ א'	תפורה: אל (שבח)	839	תפורה: סיבה	833
816	ארבעים החיילים ¹¹ ב'	תפורה: אל (שבח)	830	—	824
				סויד'הון ²¹ א'	809
				סויד'הון ²¹ ב'	תפורה: אל (שבח)
				אפולינריס ²²	תפורה: אל (שבח)

כדי לקבל מושג לגבי נפוצות הסוגים השונים, נסכם אותם מספרית: מתוך 43 סיומים של טקסטים, 38 נחמנים בדוקסולוגיה. מתוכם, מעט יותר ממחצית המקרים (21) הם בדוקסולוגיה תפורה ב־se, והשאר מתחלקים בין דוקסולוגיה מוצמדת (10) וכזו שתפורה שלא בעזרת se. אם כן, קיימות בקורפוס מספר דרכים בהן מצורפת הדוקסולוגיה; השימוש ב־se

106 < כתב־היד מחולק לטקסטים נפרדים הן באופן טיפוגרפי, כפי שהקורא/ת יכול/ה לראות בפקסימיליה שבנספח, מעמ' 83 בו, והן ברשימה של טקסטים בתוך־העניינים (סקיט [ÆLFRIC (1881–1900): I. p. 8]).

107 < ביניהם: rixian „למלך”, á „לנצח”, wuldor „תהילה”, lof „הלל”, to worulde „לעולם” או on ealra worulda woruld „לעלמי כל עלמיא”, wurðmynt „כבוד”, ece „נצח”, æfre „תמיד”.

108 < אמנם הבנה מלאה של הדוקסולוגיות באנגלית עתיקה חייבת להביא בחשבון את המסורת הלשונית־דתית (באנגלית עתיקה לשלביה ובמקורות המוקדמים יותר), דבר הראוי למחקר עצמאי (ר' קפיר [KEEFER (2007)]), אך סוגיית גלגול נוסח הדוקסולוגיות המופיע אצלנו נמצאת מחוץ לתחום העבודה, המתמקדת בהיבטים לשוניים סינכרוניים. לסקירה כללית ר' גם פרגוסון [FERGUSON (1999): Doxology].

עצמאי לצורך זה אינו צפוי מראש (א־פריורי), ונפוצות השימוש בו היא המניע לדיון שבסעיף זה. ככל הידוע לי, הטיפוסים השונים של הדוקסולוגיות, הנבדלים — כפי שנראה בסעיף זה — הן תחבירית והן טקסטואלית, לא זכו לתיאור מבני.¹⁰⁹ בקורפוס מצאתי מספר דוגמאות שאמנם **אינן דוקסולוגיות** במובן הנדון כאן, אך משתמשות במאפיינים לשוניים דומים לקסיקלית ודקדוקית:

- דוג' 801, בה גיאורגיוס נושא תפילה, כוללת גם שימוש ב־SE הדומה לדוקסולוגיות התפורות.
- דוג' 802 ר־803. אותו המבנה משמש בשתי המיתות, ונראה שמדובר בנוסח בעל דרגת קפאון מסויימת.
- ש' 146 באלכנוס¹¹⁰.

1.12.1 ❖ דוקסולוגיה תפורה

60 (31 דוגמאות)

1.12.1.1 ❖ SE־

60 (22 דוגמאות)

נסקור את **הקשרים** בין הטקסטים והדוקסולוגיות הנתפרות ב־SE:

• במרביתן נעשה שימוש בהתייחסות אל האל (הש' §1.3.1): אלפריץ' מזכיר את האל בסופו של הטקסט וקושר את הדוקסולוגיה אליו בעזרת הכינוי (אלו המקרים המסומנים ב„אל” בטבלה למעלה). אפשר להפריד, מבנית, בין: התייחסויות בנמינטיב *se þe*, כאשר המשותף לכל הפסוקיות האלה הוא שנאמר על האל שהוא שולט או חי לנצח; התייחסות ב־*mid þam*, כאשר נאמר על קדוש שמת שהוא לנצח עם האל; והתייחסות בדטיב *þam*, כאשר נאמר שלאל יש (is) או תהיה (sy) תהילת־עולם.

דוג' 819 ר־820 מראות כפילות: בדוג' 820 המבנה הראשון (*se ðe*) והשלישי (*þam*) משורשים, ובדוג' 819 יש שני מופעים של מבנה שנראה כבן־כלאיים לראשון ולשלישי (הן מבחינת השילוב בין חיי ושלטון הנצח ובין התהילה, והן מבחינת התחביר: *ðe ... ðā*).¹¹¹

• בחלק מהמקרים יש הכנה תימטית בדברי שבח לאל הנאמרים בסוף הטקסט (סימון „שבח”); הכנה זו משתמשת במאפיינים לשוניים (מילוניים ודקדוקיים) המשותפים גם לדוקסולוגיות.

• ישנם גם מקרים בהם הדברים הנאמרים בסופו של הטקסט מוצגים כסיבה לתשבחות שבדוקסולוגיה (סימון „סיבה”).

בדוג' 810, 811, 812 ר־813 נעשה שימוש ב־*þæs* (הש' דוג' 532, 541, 551 שב־§1.7) ובדוג' 825 ב־*ði* for.

• בדוג' 821 מושא ההתייחסות של *ðam* הוא חייה־נצח, אליהם מקווה הדרשן שהאל יוביל אותו ואת הקהל. במקרה זה, תהילת־נצח לעלמי כל עלמיא” (*ece wuldor on eallra worulda woruld*) מתייחסת לחייה־נצח ולא לאל, שהרי מילים אלה נקשרות ב־*on ðam* (תהילה למישהו מובעת ב־*ðam*).

באופנים אלו אלפריץ' מאחה בכלים דתיים־לשוניים את הדוקסולוגיה והטקסט למעין **יחידה אחת**.¹¹²

◀ **דוגמה 806** דוקסולוגיה החותמת את הסיפור. לאחריה מופיע סיכום שנות חייו של מאורוס ותיאור על־טקסטואלי של התגלגלות הסיפור עד לאלפריץ' שתרגמו לאנגלית. לטקסט כולו חתימה סופית בדוקסולוגיה נוספת, מוצמדת (דוג' 836).

◀ **דוגמה 811** זוהי לא הדוקסולוגיה החותמת את הטקסט אדלריזה²⁰. בהשוואה לדוג' 822, הדוקסולוגיה הראשית שבאה בסופו המוחלט של הטקסט, ניתן לראות שהיא קצרה, תמציתית, יותר, אך עדיין מבוססת על התחביר ואוצר־המילים של דוקסולוגיות. בש' 113–135, אחרי תת־הדוקסולוגיה הזאת, מצרף אלפריץ' נספח עם התייחסות לניסים שחוללה גופתה ולמקרים נוספים של „טהרה בחייה־נישואין”. השאלה בדבר הסיבה שבגללה שיבץ אלפריץ'

109 ◀ **ההתייחסויות** שמצאתי — בהקשרים נושקים ובאופן נקודתי בלי סקירה מבנית — הן אצל **אנדרו**: (ANDREW 1936) [DOWSING 1979]: p. 290] **דווחינג**.

110 ◀ *þær wurdon gelome wundra gefremode / þam hælcende to lofe ðe leofað á on ecnysse*

111 ◀ בהרחבת **המטפורה**, ניתן לכנות את המקרים האלה, „תפירה בחוט כפול”.

112 ◀ בציטטות **שבנספה** סימנתי בקו תחתון את מושא ההתייחסות של *se*, ואת ההכנה המשבחת בקו מנוקד.

62 (9 דוגמאות)

1.12.1.2 ❖ לא ב־SE

בדוגמאות אלה קשר תחבירי בין הדוקסולוגיה והטקסט, אך הוא לא מצויין בשימוש ב־SE. כולן מתייחסות אל האל בצורת דטיב, ובחמש מהן (דוג' 827, 831, 832, 833 ו־834) במבנה שבח עם *to lofe / wuldre*. ארבע הדוגמאות האחרות הן בשימוש ב־mid (דוג' 828 ו־830) או במבנה הנפתח ב־*sy him* (דוג' 826 ו־829).

63 (8 דוגמאות)

1.12.2 ❖ דוקסולוגיה מוצמדת

לדוקסולוגיות אלו **נוסח פתיחה** קבוע: *sy wuldor ꝥ lof ꝥam welwillendan drihtne / gode / scyppende*. חריגה יחידה היא דוג' 837, שלה מבנה אחר.

המשותף לדוקסולוגיות אלה אינו רק מצד הנוסח, אלא גם יחסן עם שאר הטקסט מבחינה טקסטואלית: כולן **מוצמדות** אליו בלי שום יסוד מחבר. בחלקן הסיפא של הטקסט היא סוף הטקסט הנרטיבי או הדרשה (835, 837 ו־841) ובחלקן היא הערה חיצונית של אלפריץ' (התגלגלות הטקסט, מוסר השכל, הצדקה לשיבוץ טקסט נספח, סיכום; 836, 838, 839, 840, 842).

◀ **דוגמה 838** אמנם גם דוקסולוגיה זו אינה תפורה באופן תחבירי אל הטקסט, אך היא קשורה אליו בקשר תוכני רופף.¹¹⁶ לקשר התוכני הזה ביטוי תחבירי: חריגה מהשימוש הרגיל בצורת לא־עבר, שהיא אל־/על־זמנית בדוקסולוגיות, ושימוש בצורת העבר: *æt-bræd* ו־*gebigde*.

63 (29 דוגמאות)

1.13 ❖ טיפוסים נוספים

כינויי־הרמז העצמאיים מרכזיים במערכת הלשונית של האנגלית העתיקה, הן מבחינת תדירות הופעתם והן מבחינת תפקידיהם בכמה תת־מערכות לשוניות. מרבית הדוגמאות מתחלקות למספר מצומצם של קטיגוריות ותת־קטיגוריות. אלו המקובצות כאן בסעיף זה **אינן מתמינות בפשטות** לטיפוסים האחרים — המרכזיים יותר — שבסעיפים האחרים שבפרק או שאינן ברורות די צורכן (ר' §0.2.5). הסעיף המקביל לזה בפרק העוסק ב־*sof* הוא §2.6. בהתאם למבנה עץ המוצג ב־1.0.1 §1 נוכל לסווג את הדוגמאות לפי מאפייניהם:

• **התייחסות שמנית.**

— **זוקק כינויי בתמורה לצירוף שמני** — התייחסות אל אלוהות בלתי־נוצרית: 844; דוגמאות שאינן מובנות לי די צורכן: 843 *(se ꝥe)*; 847 ו־857 *(PREP SE ꝥe)*.

— **SE החוזר ליסוד שמני:**

* דוגמאות שאינן מובנות לי די צורכן — בתפקיד כשל פסוקית זיקה: 852 *(ꝥa)*; 851, 850 *(ꝥone)*; 855 *(ꝥæt)*; 864, 865 *(ꝥam)*; 866 *(ꝥære)*; 871 *(ꝥæra)*. בתפקיד שאינו כשל פסוקית זיקה: 845, 853, 856 *(ꝥæt)*; 848 *(ꝥone)*; 858 *(ꝥæt)*; 859 *(ꝥam)*; 861 *(ꝥam)*; 863 *(ꝥam)*; 867, 868 *(ꝥa)*. 860.

* כימות ב־*ꝥæra*: 869 ו־870.

— קונקרטיזציה של צירוף שמני שאינו מסויים: 849.

— התייחסות קונקרטיית: 846 ו־862.

• **התייחסות דקדוקית.** אפס מבני: 854.

116 ◀ **בהערת־אגב** שאינה בלשנית: מעניין לציין שאלפריץ', האנגלו־סקסוני הנוצרי, מזדהה במילים *ure fæderas*, „אבותינו” שבדוקסולוגיה עם הבריטונים הנוצרים ומרחיק את עצמו מהנגסט והורסה האנגלו־סקסונים עובדי־האלילים בש' 147–151 הקודמות.

- ◀ **דוגמה 844** התייחסות אל אלוהות בלתי־נוצרית, אפולו, בפי דטיאנוס עובד־האלילים באופן דומה לזה שבו קיימת התייחסות אל האל הנוצרי (§1.3.1). יתכן שמדובר בהרחבת תחולתו של המבנה, ויתכן שלא: דרושה יותר מדוגמה
- ◊ אחת כדי שיהיה אפשר להכריע במה מדובר.
- ◀ **דוגמאות 846 ו־862** שתי הדוגמאות היחידות בקורפוס בהן se משמש להצבעה המתייחסת לדבר־מה קונקרטי. שתיהן בדיבור עקיף. ר' גם §2.3 ו־§3.1 להשוואה עם eis.
- בשתי הדוגמאות נעשה שימוש מעניין בסתמי:
- ◀ **דוגמה 846** זיהוי האדם המוכה כמרטינוס. נראה שהבחירה בכינוי־הרמז הסתמי (על־פני se הזכרי או כינוי־הגוף he „הוא”) דומה לשימוש שנעשה ב„זה” בעברית בסיטואציות כמו זיהוי אדם הדופק בדלת (נשמעת דפיקה בדלת. „מי זה?” „זה רבקה”). הסיטואציה הסיפורית דומה לזו שבפ94; שם נבחר hit.
- ◀ **דוגמה 862** ביטוי של העמימות המובנית בסיטואציה מבחינת המין הדקדוקי (השו' דוג' 142).
- בדוג' 846 נראה שיש מקרה של הפלוגרפיה, באיחוד ה־ן המסמן דיבור עקיף, „ש־”, עם הכינוי ן.
- ◀ **דוגמה 849** þone אינו חוזר אל oþerne sig, „נצחון אחר”, שאינו מסויים, באותו האופן שבו ראינו חזרה ב־se אל צירוף שמני בעבודה, אלא מבצע קונקרטיזציה של הלקסמה sig, „נצחון” (þone sig = þone „הנצחון הזה”). הפסוקית הנתפתחת ב־ן מבארת את הנצחון, אך נבחר שהיחס בינה לבין þone שונה מזה שב־1.10.1: לא מדובר ב־æt הסתמי אלא ב־þone הזכרי, המתאים במין עם sig.
- ◀ **דוגמאות 850, 851, 855, 864, 865, 866 ו־871** בדוגמאות אלה, שבהן נראה השימוש במבנה עם כינוי־הרמז עומד בניגוד לשימוש בפסוקית זיקה הנפתחת ב־þe, יתכן שהבחירה במבנה עם כינוי־הרמז קשורה לחוסר־הצמצום שלו (היותו non-restrictive).
- ◀ **דוגמה 853** לא לגמרי ברור מה מושא ההתייחסות של ן. הקריאה הסבירה ביותר לדעתי היא לחלק leden „לטינית” שבהלחם ledenbocū „ספרים בלטינית”, באופן המנגד את הלטינית, אותה פשוטי־העם לא יודעים, אל האנגלית, אותה הם יודעים. אם כך, דוגמה זו שייכת ל־1.6.1, אך כללתי אותה כאן ולא שם כיוון שזהו המקרה היחיד, ככל הידוע לי, שבו כינוי־רמז מתייחס אל חלק בהלחם.
- ◀ **דוגמה 854** הערכיות של berypan „לגזול, לשדוד” מאפשרת הבעה של מי או מה שגזלו ממני, באקוזטיב, באיפוס של הדבר הגזול (בוטורת' [Bosworth (2010): be-rípan]). כאן ן חוזר אל האפס המבני; מינו של האפס, כשאר היסודות הדקדוקיים באנגלית עתיקה, סתמי.
- ◀ **דוגמה 855** בכתב־יד D מופיע þe he. כתיב זה נראה סביר יותר מבחינת זאת שהוא מתאים לקו הכללי של se כבלתי־מצמצם.
- ◀ **דוגמה 856** חוזר אל ן „זה ש־” שבדוג' 59 (§1.1.1.2).
- ◀ **דוגמה 863** þā חוזר אל הצירוף min wif „אשתי” שמינו סתמי. יתכן שהבחירה בכינוי־רמז על־פני כינוי־גוף מביעה הנגדה פוקלית (§1.6.1) אל מול מי שנרפאו באותה העיר (ש' 36–37).
- ◀ **דוגמה 868** ב־1.4.1 ראינו דוגמאות רבות להצגת דמויות במבנה זה. האם כאן מדובר במקבילה עבור קבוצה גדולות? גם כאן, בדומה לדוג' 844, דרושות דוגמאות נוספות כדי לבסס קביעה לכאן או לכאן.
- ◊
- ◀ **דוגמאות 869 ו־870** דוגמאות אלה, במבנה þæra BEON QUANT, אינה משתייכת למבנה הנדון ב־1.5.3. þæra חוזר, באמירה נספחת, אל צירוף שמני ומכמת אותו (מבנה דומה אידיומטי גם בעברית — „מהם יש רבים”, „מהם היו עשרים” — ובאנגלית מודרנית, כבתרגום). נבחר בצורת היחיד is בדוג' 869; דרושות דוגמאות נוספות כדי לעמוד על טיבו של אי־ההתאם.

2 ❖ מיון, אפיון ותיאור מצאי הדוגמאות: DIS

לאחר שמיפינו באופן מבני את מצאי הדוגמאות של se בפרק הקודם, נמשיך במלאכה עבור DIS.

2.0 ❖ הקדמה

בהשוואה ל-se, הכינוי DIS **מוגבל** יותר מכמה בחינות, כגון מגוון תפקידיו, נטייתו, זכות ההופעה שלו ותדירות השימוש בו; לדיון משווה ר' §3.1. בפרט, כפי שניווכח בפרק זה, המגוון המוגבל של התפקידים מרוכז בעיקר בתחום הדקדוקי (גרמטיקלי); מלבד הדוגמאות שב-§2.3 דוג' 990, כל הדוגמאות הן ממין סתמי, שהוא כאמור המין שמשמש בהתייחסות דקדוקית באנגלית עתיקה.

ב-§2.2 ("עד עכשיו") וב-§2.3 (הצבעה בעולם הגשמי) — ואולי גם בדוג' 990 (שהיא חריגה ואינה ברורה דיצורכה) — משמש DIS בהתייחסות אל **מוקד עולמו ההצבעתי של הדובר** (אניכאן-עכשיו; השו' המונח nynéogocentrique אצל **דמורט ופישון** [DAMOURETTE and PICHON (1911)]). שימוש ב-DIS העצמאי לתפקיד זה, שנראה שהוא מרכזי עבור DIS התלוי, מוגבל לסעיפים אלה.

2.0.1 ❖ מבט-על

את הסעיפים שבפרק ניתן לחלק לשלוש דרגות של **הפשטה**:

- בדרגת **המופשטת ביותר**, האמורפית ביותר, עומד §2.5 (התייחסות לנושא הנדון, עליו מדבר הדובר).
 - בדרגת **הביניים**: §2.1 (יצוג של תוכן), §2.2 (ציון זמן; לא כולל §2.2.2) ו-§2.4 (התייחסות על-טקסטואלית). אלה מצביעים אל יסוד דקדוקי-טקסטואלי.
 - בדרגה **הכי פחות מופשטת**: §2.2.2 (הצבעה אל הווה של הדובר) ו-§2.3 (הצבעה קונקרטי).¹
- סדר הסעיפים** בפרק הוא בסדר יורד לפי מספר הדוגמאות, כאשר נספח אליהם §2.6 (טיפוסים נוספים) בסוף הפרק.

2.1 ❖ יצוג של תוכן

66 (43 דוגמאות)

בסעיף זה ממיינות הדוגמאות בהן DIS מייצג **תוכן**. בקורפוס שלוש סביבות עיקריות בהן DIS משמש למטרה זו: כאשר הוא מייצג תוכן של דברים מדווחים (§2.1.1), במבנה עוטה המתייחס באופן חוזר אל אמירה (§2.1.2), ובהתייחסות עוקבת לנאמר בדיאלוג (§2.1.3). בשני המבנים הראשונים DIS מהווה מושא של פועל דיבור או תפיסה, מורכב או פשוט (ר' **גבעון** §3.7.3: GIVÓN (2001)).

2.1.1 ❖ דיווח

66 (18 דוגמאות)

Dis wearð þa gesáð sona þā fæder · / ꝥ he beweoþ þone sunu swilce he dead wære ·

876 * ואז זה נאמר מיד לאב, והוא ביכה את בנו כאילו מת.

Dis מתייחס אל ההתרחשות הקודמת בנרטיב, שכריזנתוס דחה את התענוגות.

נדון כעת בייצוג של **תוכן בדיווח** על-ידי Dis. לאחר דיון בשני זוגות של דוגמאות, נמיון, ב-§2.1.1.1, את הדוגמאות לפי שלושה מאפיינים: מהו הפועל ש-Dis הוא ארגומנט שלו, מה מיוצג על-ידי Dis, ומי מקבל את הדיווח. בעוד שבמרבית הדוגמאות משמש DIS ולא se לייצוג של תוכן בדיווח, בשלוש דווקא מופיע **הכינוי השני**: דוג' 512, 518 ו-519 (ממיינות ב-§1.7). הניגוד בין השניים בסביבה זו טעון עיון; ר' §3.1.

1 < גם בין **תת-הסעיפים** בו הבדל בדרגת הפשטה, כאשר §2.3.1 (הצבעה בעולם הלשוני) מופשט מ-§2.3.2 (הצבעה בעולם הגשמי).

◀ **דוגמאות 879 ו־889** בשתי דוגמאות אלה הפועל *cyðan*, „להודיע” מופיע כמשלים אינפניטיבי של *hatan*, „לצוות”, במעמד טקסטמטי שונה מבדוגמאות האחרות, כאשר המושא שלו עקיף עם *be* (*be ðison* ו־*be þysum*, בהתאמה). ההתייחסות של הכינוי העקיף („אודות זאת”) רחבה וכללית יותר מאשר של זה באקזטיב. בדוג' 879 את *gehyrdon*, „שמעו” משלים *þis* אקזטיבי.

◀ **דוגמאות 886 ו־887** בשתי דוגמאות אלה מטריוטס *þis* מתייחס אל חלק מהנרטיב במסגרת ציון מקור המידע שלנו: הן מהוות גשר שקצהו האחד נמצא בתוך הנרטיב וקצהו האחר בשיח שבין המספר וקהל שומעיו (ערוץ המספר, ר' §2.3.2). בהקשר זה ר' גם §2.4. בשתייהן אלפריץ' מקצר את המקור הלטיני³, תוך שימוש במאפיינים הלשוניים העצמאיים שלו באנגלית עתיקה. בעניין קרוב, של לשון הציטוט של סמכות קודמת באנגלית עתיקה, ר' **אד'רטון** [ATHERTON (2000)] (הקורפוס שם הוא דרשות קדם־אלפריציאניות).

2.1.1.1 מיון הדוגמאות

• חלוקה לפי **הפעלים השונים**⁴. הנפוצים ביותר בתפקיד הזה הם *cyðan*, „להודיע” ו־*secgan*, „להגיד”⁵.

– cyðan : פעיל עם אקזטיב: דוג' 880, 881, (884) ⁶ ,	– geaxian : דוג' 883.
886, 888; פעיל עם <i>be</i> : דוג' 879, 889; סביל:	– cuman + to earan : דוג' 874.
דוג' 872, 873, 877, 878.	– geswutelian ⁷ (סביל): דוג' 875.
– secgan : פעיל: דוג' 882, 884, 885, 887; סביל:	
דוג' 876.	

• חלוקה לפי **ההתייחסות** של *þis*. במרבית המקרים הכינוי מייצג אירוע קודם בנרטיב או שרשרת קצרה של אירועים. מבחינה זאת קיימת חפיפה חלקית עם §2.4.3; ל־*þis* מקום תחבירי מיוחד במבני דיווח, ולכן ההתייחסות הנפרדת כאן מוצדקת. מבחינה סינטגמטית, בכל המקרים התוכן המיוצג נמצא בצמידות, בדרך־כלל בהתייחסות אנפורית.

– אירוע קודם בנרטיב: דוג' 872, 874, 875, 876, 877,	– תוכן ציטוט עוקב : דוג' 881.
878, 882, 883, 884, 885.	– תוכן פסוקית עוקבת : דוג' 873.
– אירוע מקביל בנרטיב: דוג' 889.	– חלק מהנרטיב (משיק ל־§2.4): דוג' 886, 887.
– תוכן דברים קודמים (משיק ל־§2.1.2). ציטוט:	– העניין הנדון בשיחה (משיק ל־§2.5): דוג' 879.
דוג' 880, 888.	

- 2 < כתיב נדיר זה של הדטיב מופיע רק פעם אחת בקורפוס הנחקר.
- 3 < במקור נכתב *idemque postea religiosam agens uitam uisus est, adeo ut haec, quae supra rettulimus, ex ipso audita dicantur* (סולפיציוס סברוס [SULPICIOUS (1866): p. 116]) עבור דוג' 886 ו־*hoc itaque gestum, ut supra rettuli, ex ipsius Martini ore cognoui, ne quis forte existimet fabulosum* (עמ' 134 שם) עבור דוג' 887.
- 4 < אלו **information verbs** אצל גבעון [GIVÓN (2001): §3.3.7.3.4].
- 5 < נבחין בהעדרו של **cweðan** במשבצת זו. העדר זה עשוי לסייע בפענוח ההבדל בין שני הפעלים העיקריים המשמשים
- ◊ לציון דיבור בדיאלוג שבתוך נרטיב („*verba dicendi*”), ו־*secgan*. הערת־אגב: שתי תכונות נוספות שיכולות לסייע בפענוח ההבדל הן **פליאוגרפיה** (מופעים רבים של *cwæð* נכתבים על־ידי הסופרים בקיצור *cþ*, מה שיכול להעיד, באופן חוץ־לשוני, על היותו בלתי־מסומן) ו**נפוצות** (ל־*cwæð* על אופני כתיבתו השונים 567 מופעים בקורפוס, בעוד של־*sæde* 132 מופעים); על אלה אפשר להוסיף תובנות העולות מבחינת זוגות דומים בשפות אחרות, בפרט באותו איזור גיאוגרפי־לשוני (דוגמת *ebe:meddai* בולשית ו־*mæla:segja* בנורדית עתיקה).
- 6 < כך **בכתב־יד V** בלבד: *sona cyðde*. (למען השלמות: כתב־יד C משתמש באותו הפועל כמו A, אבל בסדר אחר: *sæde*.)
- 7 < „להתגלות”; נמצא בשוליים **הסמנטיים** של דיווח, אך מסומן **תחבירית** באופן זהה לאחרים.

• חלוקה לפי **מקבל הדיווח**, המהווה במרבית המקרים דמות בנרטיב.

- **בתוך הנרטיב:** * מדווח לדמות או קבוצה, על-ידי מדווח מסויים (דוג' 880, 881, 882, 884, 885, 888), או באופן לא מוגדר במבנה סביל (דוג' 872, 873, 875, 876, 877, 878) או נטול-גוף (דוג' 874).
- * פעיל: דוג' 883.
- * בלתי-מוגדר: דוג' 879, 889.
- **מחוץ לנרטיב:** * „לנו” (us): דוג' 886.
- * גורם מתווך: דוג' 887 (סולפיוס).

67 (11 דוגמאות)

2.1.2 התייחסות חוזרת בעטיפת אמירה

* 895 † ואז מתח הקדוש את ידיו ואמר: „(ציטוט דבריו)”. כאשר הוא אמר **זאת**, אז בא אליו המשיח [...].
 ̢a astrehte se halga his handa ȝ c̄w̄ / [...] / Mid ̢am ̄e he ̢is cwæð · ̢a com crist sylf him to · / [...]

בתת-סעיף זה אדון במבנה עוטף מיוחד: דיבור מופיע בטקסט, בציטוט מילותיה של דמות (דיבור ישיר; מרבית הדוגמאות) או באופן של דיבור עקיף (דוג' 897 ר-898), ולאחר מכן **חזרת התייחסות לאמירה** ב-̢is. בקורפוס אחת-עשרה דוגמאות במבנה הזה: שש מהן בנרטיב (891, 892, 893, 895, 897, 898), שלוש בדרשה (890, 894, 896) ושתיים בדיאלוג (899 ר-900). גם אם קיים דמיון בסיסי ביניהן, נראה שהשימוש שעושה אלפריץ' במבנה שונה במסגרת **הטקסטמות** השונות. עם זאת, לאור מיעוט הדוגמאות, יתכן שגיוון נוסף אפשרי. תמונה מקיפה יותר יכולה להתקבל מתוך בחינה של קורפוס רחב יותר.⁸

הפועל שמשמש להצגת הדיבור וזה שמשמש לאחריו בהתייחסות אליו לא חייבים להיות זהים; הראשון, לפני תוכן האמירה, מסומן בנספח בקו תחתון, והשני, לאחריה, בקו מנוקד. במרבית המקרים מופיע cwæð (9 מתוך 11 במשבצת הראשונה; 4 מתוך 11 בשניה); ר' הע' 5 בעמ' 61. זו התפוצה שבטקסט:

#	890	891	892	893	894	895
I	cwæð	cwæð	cwæð	c̄w̄	cwæð	c̄w̄
II	nis ... gesæd	cwæð	spræc	gehyrdon	cwæð	cwæð
#	896	897	898	899	900	
I	cwæð	cwæð	andette...	c̄w̄	... rædan / gewrite wæron	
II	sæde	cwæð	sæde	gehyre/sægst	gelyfst	

נדון עתה בדוגמאות, לפי **חלוקה לטקסטמות**:

- בכל שש הדוגמאות שב**נרטיב** המשבצת השניה מורחבת, בשלושה אופנים:
- ◀ **דוגמאות 892, 895, 897** מצויינת ברזמניות באמצעות (ר' 1.1.1 §9.1). הדוגמאות המתאימות שם הן 666, 670 ו-673. בשתיים האחרונות יש קשר של גרימה בין הדיבור ובין הופעת ישוע וההרפאות.
- ◀ **דוגמאות 893 ר-898** גם באלה יש קשר דומה, זמני, אבל בשימוש במבנים אחרים: עם syððan ועם מבנה ̢a X ̢a Y, בהתאמה.
- ◀ **דוגמה 891** מצויין האופן שבו נאמרה האמירה (mid wope, „בבכי”).

• **דרשה:**

- ◀ **דוגמאות 894 ר-896** נחתמות ב„זאת אמר האדון” אחרי ציטוט דברי ישוע מהברית החדשה, בהדגשת שיוך הדברים לישוע עצמו, ולא אחר.

8 † בפרט שתי הסדרות הראשונות של **הדרשות הקתוליות**. בדיקה ראשונית של הטקסט שם אכן העלתה דוגמאות מעניינות למבנה.

9 † **הערות-אגב חיצוניות:** מבדיקה ראשונית שערכתי, נראה של „**כה־אָמַר** [שם של האל]” בעברית מקראית תחביר אחר, בהצבעה קדימה, ותפקיד אחר.

◀ **דוגמה 890** אלפריץ' מפרש את הדברים הנאמרים בציטוט מהברית הישנה, בהם הוא משתמש לצורך הדרשה, כנאמרים לא על הנשמה אלא על הגוף. את ההתייחסות החוזרת אל הציטוט הוא מביע ב־*þis*.

• **דיאלוג:**

◀ **דוגמאות 899 ו־900** הפעלים שלפני הציטוט (*gewrite wæron / rædan* ר *cw̄*) נמצאים במסגרת הנרטיב, אך ההתייחסות לדיבור היא בתוך הדיאלוג. בשתייהן יש גם שאלה בדבר אמיתות (דוג' 899) או קבלת (דוג' 900) הדברים, כאשר בין החיוב והשלילה מופיע *oððe*.

68 (14 דוגמאות)

2.1.3 ❖ התייחסות עוקבת לנאמר

68 (9 דוגמאות)

2.1.3.1 ❖ באותו רצף דברים

◀ *903 יצו ה־עצמם (האלילים) שנתפלל אליהם! אם לא תוכל לעשות *Læt hi sylfe beodan þ̅ we us to him gebiddan · / gif þu* **זאת**, הו, ענה אותנו כרצונך. *þis* *dón ne miht · drece us loca hu þu wylle ·* *þis* מתייחס אל המשפט הקודם (שהאלילים יצוו).

בדוגמאות הממויינות כאן הדובר מתייחס בעזרת *is* אל **דבר־מה שאמר**, מיד לאחר אמירתו. מבחינה טקסטמטית, מרבית הדוגמאות בדיאלוג, שתיים בדרשה (901 ו־904) ובדוגמה אחת (902) יש מעבר המשכי מדיבור עקיף לישיר (ר' הדיון בה להלן).

◀ **דוגמאות 903, 904, 905, 906 ו־908** חזרה אל אמירה שנמצאת על הציר של ציווי, הצעה ואיסור, תוך מתן שיפוט עבור מי שיקיים או יעבור על הנאמר: בדוג' 903, 905, 906 ו־908 בעזרת משפט תנאי עם *gif* (בדוג' 903, 905 ו־906, *don*), ובדוג' 904 בעזרת דגם דרחלקי עם *se þe* (ר' §1.1.1.1, ובפרט דוג' 12 שם); יתכן שהבדל בין אלה ואלה נובע מהבדל טקסטמטי.

◀ **דוגמה 902** הדוגמה מתחילה בדיבור עקיף (פתיחה ב־*þ̅*, שימוש בגוף לא־שיחי (דלוקוטיבי) עבור הדוברת) ואז זולגת לדיבור ישיר, בביסוס הדברים שיוצגו באופן עקיף: „זאת יודעים המשרתים האלה, שקראתי להם לכאן”. יתכן שהסיבה להצגת הדברים כך על־ידי המספר היא שיקוף ביסוס הדברים על־ידי מתן תוקף ישיר בדיבור ישיר.

69 (5 דוגמאות)

2.1.3.2 ❖ במלל אחר בשיח

◀ *914 לו יתקיים רצון האל, ורצונך גם, בזה. *gewurðe godes willa ȝ eower eac æt þysum* • *þysum* מתייחס אל הדברים שאמר בן־השיח, סבסטיאנוס.

◀ **דוגמאות 910 ו־911** מתייחסות אל אמירתו של כרומטיוס, שהמכשיר לא מזיק. לדיון ב־*þam* בדוג' 911 ר' דוג' 859. **דוגמה 913** הכינוי מתייחס אל המדווח במכתב, ההתנהגות של יוליאנוס וחבר־מרעיו. המכתב מהווה חלק מהשיח — המתנהל הן בכתב והן בעל־פה — באותה סיטואציה בסיפור. לדיון במאפיינים הלשוניים של מכתבים ונקודות הממשק שלהן עם הדיאלוג (תוך התמקדות בוולשית, אך במתן רקע כלל־בלשני), ר' **ששה־הלוי** [SHISHA-HALEVY (2005)].

◀ **דוגמה 914** נשים לב למילת־היחס *æt*, שזהו מופעה היחיד בקורפוס הנחקר בצירוף עם כינוי־רמז (הן *se* והן *ðis*).

69 (22 דוגמאות)

2.2 ❖ ציון זמן

בסעיף זה נדון בדוגמאות שבהן *is* לוקח חלק ב**התייחסות זמנית**: הצירופים *æfter þysum* (§2.2.1), *oð þis* (§2.2.2), *betwux þysum* (§2.2.3).

Æfter þysū wearð ge-leaht seo geleaffulla eugenia · /
[...]

∗ 916 < לאחר [את] נתפסה אֶגְנִיָּה המאמינה [...].

∗ þysū מתייחס אל ההתרחשות בחלק הקודם בנרטיב, עריפת ראשי פרוטוס ויקינקטוס.

התכונה הראשונה שבולטת כאשר בוחנים את מופעיו של הצירוף after þysum¹⁰, "לאחר מכן, אחר־כך" היא **טיפוגרפית**: כל המופעים, מלבד דוג' 918 שתידון בהמשך, הם באות רישית "Æfter þysum". הסופר של כתב־היד A הקפיד על חלוקת גוף הטקסט בעזרת שני סימונים עיקריים: נקודות ("·" בנספח) וסימון אותיות כרישיות¹¹. בין אם הסימונים האלה משקפים סימונים טיפוגרפיים מקוריים משל אלפריץ' ובין אם לאו (ה"Urtext" בכתב־ידו של אלפריץ' לא נמצא בידינו), התחליות של הצירוף הנדון איננה טיפוגרפית בלבד, אלא גם תחבירית, ולכן ככל הנראה מקורית בסבירות גבוהה. אם כן, after þysum משמש לפתיחה של תתי־יחידות נרטיביות חדשות, כסמן גבול.¹²

כדי לשרטט **פרופיל** לשוני־טקסטואלי של after þysum, נתבונן בתכונות הבאות (לא כולן תקפות עבור דוג' 918):

- **תחליות**. מוצב בראש המבע בפתיחת תתי־יחידה חדשה; אות רישית בכתב־היד.
- כל המופיעים הם במצב **ההשתלשלות** בנרטיב.
- אין **הצטרפות** (קומפטיביליות) עם þa. נראה שלא מדובר בחוסר מקרי, אלא שהם מונעים האחד את השני. במונחים מבניים, נראה שהם תופסים את אותה המשבצת התחבירית בדגם, כאשר þa אינו מאופיין מבחינת סימון הגבול.
- **פרק־הזמן** בין היחידה הקודמת (המובעת ב־þysum) לחדשה גמיש, החל ממה שנראה כמידי ועד לפרק־זמן בלתי־מוגדר.
- מבחינת **הצמידות**, after þysum יכול להופיע מיד לאחר רצף האירועים הקודם, או אחרי תיאור או סיכום במצב ההערה (ר' דוג' 916 ר923).

∗ **דוגמה 918** כאמור, דוגמה זו **שונה** מהאחרות בכמה תכונות. טרננקוילינוס משיב לכרומטיסוס במונולוג תיאולוגי בן 16 שורות (ש' 166–181), שלאחריו מופיע הטקסט שבדוגמה. התחביר של הדוגמה הזאת שונה מהאחרות: מקומו של after þysum אינו תחילי, והצירוף נפתח ב־þa במשבצת התחלית. משמעותו המבנית של השוני התחבירי, הדגם השונה, הוא זהות לשונית שונה של הצירוף: לא תחילת אפיזודה נרטיבית חדשה, אלא קשירת ההתרחקות של טרננקוילינוס אל הדברים שאמר, התרחקות שמביאה לסיום השיחה. יתכן, אם כי הדבר טעון מחקר נוסף בתיאור מאפייני הצמידות (יונקטורה) באנגלית עתיקה, שהגורם ("טריגר") לשימוש ב־after þysum הוא האורך של המונולוג: החזרת הקשב של הקהל, שהוסט. מבחינת מבנה העבודה, למרות ההבדל הלשוני בחרתי לכלול את הדוגמה הזאת באותו תת־סעיף עם האחרות.

10 < הערה אודות מופעים נוספים, שונים, של הסינטגמה after þysum בקורפוס: after þysum שבדוג' 941 ר942 (נדונות ב־2.3.1 §) ובדוג' 943 ר955 (נדונות ב־2.3 §) הוא **מטיפוס אחר** לגמרי (בדוג' 941, 942 ר943 מדובר בהומונימיה בנטייה עם הזכר ובדוג' 955 ההתייחסות היא במסגרת אחרת, אל החיים העכשוויים בניגוד לחיי־הנצח). זיהוי לשוני צריך להעשות תמיד מתוך תשומת לב הן לסינטגמטיקה והן לפרדיגמטיקה, בנקודת המפגש בין שני הצירים: כאן אלמנטים לשוניים שונים נראים דומים על פני השטח, אך שונים מבנית.

11 < נראה שתפקידן של האותיות הרישיות הוא **בחלוקה** של הטקסט המקבילה, בנורמות הפיסוק המודרניות, לתחום כלשהו בין "משפט" ו"פסקה" (להתרשמות, ניתן להשוות עם התרגום כדי לראות את האופן שבו בחרו המתרגמים לפסק ביחס למקור).

12 < השו' **mnncdc** בקופטית אצל **ששה־הלוי** [SHISHA-HALEVY (2011): p. 488], הדומה בצורה ובתפקיד. ר' גם **ברינטון** [BRINTON (1993)].

70 (9 דוגמאות)

2.2.2 † ǫ̃ þis

933 * † **עד [זאת]** נלחמתי למענך. קבל עכשיו שלמען האל אלחם מעתה. *ǫ̃ þis ic cāpode þe · / ge-þafa nu þ̄ ic gode campige heonon-forð ·*

הצבעה אל **ההווה של הדובר**, „עד עכשיו, עד כאן, עד זאת”. מבחינה טקסטמית, הצירוף משמש אך ורק בתת-מערכות לשוניות בעלות **מאפיין שיחי**: בדיאלוג (דוג' 928, 927, 926, 928, 930, 933, 934), בערוץ המספר (דוג' 929, 932) ובדרשה (דוג' 931).

הצירוף נמצא בקצה **הדקדוקי** של הסקלה שבין הדקדוקי והלקסיקלי. קיימים גם ביטויים חופשיים יותר, תעקיפיים; כך, לדוגמה, *ǫ̃ þisne (and-werdan) dæg*¹³, „עד היום (הנוכחי) הזה” משמש בתפקיד דומה.

אמנם הדוגמאות מעטות מכדי להוציא מסקנות חותכות, אבל נראה לי שאין זה מקרה שהמופעים של *ǫ̃ þis* **בערוץ המספר** נוגעים לאדלרדיה (דוג' 929) ולאוסולד (דוג' 932): אלו קדושים אנגליים, שאלפריץ' יכול להעיד עליהם באופן ישיר (הוא הדובר, ו-*þis* כאן מתייחס אל הזמן שלו). בנוסף, כחזוק, ניתן לראות גם שבשני המופעים של *ǫ̃ þisne (and-werdan) dæg* (שבערוץ המספר (אדלרדיה²⁰ ש' 112 ואדמונד³² ש' 183, כאמור) מדובר בקדושים אנגליים. שתי הסינטגמות שבאדלרדיה²⁰ קרובות יחסית ועוסקות בהשמרות גופתה בארון בלא רקבון.¹⁴

בדומה, גם **בדרשה** (דוג' 931) היחס הוא לזמן של אלפריץ', אך שם המקרה שונה מבחינה אפיסטמולוגית (ר' **שייל** [SCHEIL (2004)] ובפרט פרק 8, העוסק במקבים²⁵).

מבחינת **טווח הזמן** אליו מתייחס *ǫ̃ þis*, ניתן להבחין בין מקרים שבהם מדובר בציון עובדה פשוטה „עד עכשיו התקיים כך וכך (ואין מניעה שכך ימשיך להיות)” לבין מקרים שבהם משתמעת אמירת „עד כאן, לא עוד”. כל אלה מהסוג השני הם בדיאלוג, ובשלושה מהם ניתן לראות שימוש בלתי-מחוייב (השו' דוג' 927) במילית *nu*¹⁵ לסימון הגבול: דוג' 933, 934 ו-934 (בצירוף עם *ac* „אך” בזו האחרונה). ניתן לשרטט את ציר-הזמן כך: „... → ǫ̃ þis | nu ... →”.

לדיון ב-*ǫ̃ þæt*, ר' §1.9.2.1.1; להבדל בין השניים ר' §3.1.

928 † **דוגמה** הערה פליאוגרפית: **סקיט** כותב ליד *of þis* („sic”), ובהערת-שוליים „Perhaps read *ǫ̃ þis* or *ǫ̃ þæs*.” בהחלט בלתי-סביר לקרוא כפי שנכתב, *þis* (*of*)¹⁶, אך באותה מידה תמוהה גם ההצעה *þæs*, *ǫ̃ þæs*, שכן לא רק שהיא מצריכה קריאה שונה של שתי אותיות, אלא שגם היא כוללת סתירה דקדוקית פנימית (*ǫ̃* + גניטיב) וצירוף שלא קיים בקורפוס. הקריאה המתקנת *ǫ̃ þis* היא הסבירה ביותר הן מבחינה לשונית צורנית-מבנית והן מבחינת המשמעות של המשפט; כך גם בתרגום: *until now*. לאגתה⁸ אין בידינו כתב-יד נוסף; **סקיט** כותב שכתב-היד הנוסף שהיה, V, נהרס.

71 (2 דוגמאות)

2.2.3 † betwux þysum

935 * † **בתוך [כך]** קרה שבנה של האלמנה מת [...]. *Betwux [þysum] gelamp þ̄ of life gewát / þære wudewan sunu · [...]*

† *þysum* מתייחס אל **ההתרחשות המתמשכת המקבילה**, אירוח אליהו על-ידי האלמנה.

13 † ארבעה **מופעים בקורפוס**: שניים בדיאלוג (אָגניה² ש' 245 ודיניזיס²⁹ ש' 69) ושניים בערוץ המספר (אדלרדיה²⁰ ש' 112 ואדמונד³² ש' 183).

14 † אם להתנסח כך, כאשר אלפריץ' כותב „עד עצם היום הזה”, הוא באמת מתכוון לזה מילולית, לא כבאגדה...

15 † בהקשר הנדון, נציין שהתחביר של *now* המודרני **שונה** מזה שבקורפוס, הנעדר מופעים של צירוף *ǫ̃ nu* („until now”) ו — ככל הנראה — שימוש שמני ב-*nu* באופן כללי. נעיר כי *nu* *ǫ̃* מופיע בדרשה ליום ראשון של הדקלים שבדרשות הקתוליות.

16 † הן לפי היחס התחבירי בהגדרה **הפנימית** (*of* מקבלת משלים בדטיב) והן לפי מקומו של הצירוף בסביבתו, מבחינה **היצונית**; ר' §0.2.2.2.3.

בשתי דוגמאות ממלכים¹⁸ משמש $\beta ysum \beta etwux$ לציון התרחשות **במקביל** לאירועים אחרים בנרטיב; השו' דוג' 699 ו-701 שב' §1.9.2.1 למופעים של $\beta etwux \beta am$. במקרה או שלא במקרה (מחקר נרחב יותר נדרש כדי להכריע), בשלוש ההיקריות שפותחות אירוע נרטיבי (דוג' 701, 935 ו-936) מסתלקת דמות מן העולם.

71 (21 דוגמאות)

2.3 הצבעה קונקרטי

Æfter $\beta isum$ wearð gefullod þæra martyra fæder / tran-
quillinus mid blysse · ʝ his gebedda martia · / mid heora
hiwum · ʝ heora suna wifum ·

941 * אחרי **אלה** הוטבלו בשמחה טרנקוילינוס אביהם של המרטירים ורעייתו מרטיה, ובניבתם ונשות בניהם.

« „אלה” = המוטבלים הקודמים שסופר עליהם; הצבעה פנימית, לעולם הלשוני-טקסטואלי (§2.3.1).

$\beta ysum$ is to gearcigenne þa reþestan wita ·

954 * עבור **אלה** יש להכין את העינויים האכזריים ביותר.

« „אלה” = האנשים שמולו ממש; הצבעה חיצונית, לעולם הגשמי (§2.3.2).

כאמור ב' §2.0, עיקר תפקידו של פּוּס הוא בהתייחסות מופשטת-דקדוקית (התייחסות-על, התייחסות לזמן, לנושא הנדון, לתוכן וכד'). בסעיף זה נדון במקרים בהם ההתייחסות היא **ממשית**, בהצבעה לגורמים מסויימים בסיפור או בשיח (כל הדוגמאות בנרטיב או בדיאלוג). אבן-הבית הלשונית בין שני¹⁷ טיפוסים התייחסות אלה היא ההתאם במין דקדוקי: בעוד שבהתייחסות מופשטת משמש הסתמי באופן בלעדי, כאן קיים התאם בין כינוי-הרמז לבין מושאו. בשל אופיו, בקורפוס נעדרות התייחסויות ב' פּוּס עצמאי בנקבה.

את הדוגמאות **חילקתי** באופן שנראה לי המועיל ביותר, לפי מסגרת ההתייחסות של הכינוי: בעולם הפנימי, הלשוני-טקסטואלי (§2.3.1), או בזה החיצוני הגשמי, מנקודת-מבטן של הדמויות (§2.3.2).

נקודה הראויה לציון מבחינת משמעותה בחקר תהליך התרגום וההבדלים התחביריים בין האנגלית העתיקה והמודרנית המגושרות בו היא שהשוואה מול **התרגום** מראה שחלק המופעים הנדונים של פּוּס הורחבו בתוספות שונות, חלקן דקדוקיות (this one) וחלקן לקסיקליות (this man).

943 ו-955 לשתי דוגמאות אלה מכנה משותף: מבנה כינויי (pro-form¹⁸) מחליף במובלע חזרה על הלקסמה, המסומנת בקו שבור $\beta ysum cynincge$, „המלך הזה” $\beta ysum life$, „החיים האלה”). שתי הדוגמאות נמצאות במסגרות הצבעה שונות בתכלית: הראשונה, ב' §2.3.1.1, מצביעה אחורה בנרטיב אל המלך יהוא, והשנייה, ב' §2.3.2, מצביעה אל ההווה של הדוברת, חיי העולם הזה.

71 (13 דוגמאות)

2.3.1 הצבעה בעולם הלשוני

הספלמת' [HASPELMATH (1997)] דן ארוכות, באופן טיפולוגי המוצא את השווה בין לשונות שונות, ביחס שבין התחום המרחבי והזמני בלשון. הוא מוציא מסקנה כללית הגורסת כי התחום הזמני מבוסס, מבחינה דרכי הבעתו הלשונית, על זה המרחבי. את גישתו ניתן להרחיב ל(תת-)תחום נוסף: „**מרחביות/זמניות טקסטואלית**”; כלומר, השימוש במושגים מרחביים וזמניים בהתייחסות לגורמים בטקסט¹⁹. בתת-סעיף זה משמש פּוּס להצבעה לשונית-טקסטואלית כזאת. הדוגמאות **מחולקות** לפי טיבה הטקסטמטי של מסגרת-ההתייחסות: נרטיבית (§2.3.1.1) או דיאלוגית (§2.3.1.2).

17 * **טיפוס שלישי**, חריג וכן דוגמה יחידה — דוג' 990 — הוא השימוש ב' $\beta as (\beta e)$ כזוקק כינויי, אשר לא מתאים במין לגורם חיצוני כלשהו, בדומה למקבילה עם se שב' §1.1, שהיא בעלת התייחסות פנימית.

18 * לא ידוע לי על **מונה עברי**. לדיון בעל מספר נקודות ממשק ביסוד לשוני אחר בשפה אחרת, ר' **ששה-הלוי** [SHISHA-
§2.1: (1998) HALEVY עבור התפקיד ה, „pro-form” של un בוולשית.

19 * **לסיבור האזון**, כמה דוגמאות: „לקמן” ו, „לעיל” (מארמית, „לפנינו” ו, „למעלה”), „הסעיף שלמעלה/למטה”, „כפי שראינו/נראה” (עבר לטקסט קודם, עתיד לכזה שיופיע בהמשך), וכד'.

בחלק מדוגמאות שבסעיף זה ניתן להבחין במאופיינות **רטורית** או **פוקלית** ברורה (השו' §1.6): כל הדוגמאות ב-§2.3.1.2, וכן דוג' 944 ו-956.

∴

- ◀ **דוגמאות 937, 938 ו-947** שתי הראשונות נרטיביות והשלישית דיאלוגית, אך לשלושתן כמה מאפיינים לשוניים משותפים: דמויות מוכנסות לטקסט²⁰ בציון מְסָפֵר²¹ (ר' הסימון בקווים שונים בנספח הדוגמאות), כאשר לאחר הצגתן ופירוט תכונותיהן הן מעוגנות לתוך הטקסט באופן שמגלה את הרלוונטיות שלהן לשיח או לסיפור על-ידי כינוי *is* אקוזטיבי הבא בראש מקטע. על השאלה האם מדובר כאן בדגם מקררתחבירי או שמקבץ תכונות אלה הוא תוצאה של צירוף-מקרים גרידא ניתן יהיה לענות רק בהנתן יריעה רחבה יותר של דוגמאות, בהרחבה של הקורפוס.

71 (9 דוגמאות)

2.3.1.1 ∴ מסגרת הצבעה נרטיבית

- ◀ **דוגמה 939** ההתייחסות היא אל האח השלישי, שלאחריו נלקח הרביעי. חזרתיות ברשימה (§1.5.1.3); ר' §3.1.
- ◀ **דוגמה 940** דוגמה זו תמוהה בעיני: לא ברור לי למה בחר אלפריץ' להשתמש ב-*þysum* להתייחסות אל הנוצרים הכלואים ולא ב-*him*, הצפוי באופן רגיל. בדיקה נרחבת יותר דרושה כדי להכריע האם מדובר בסיבה משותפת עם הבחירה ב-*is* בדוג' 941 ו-942, מטקסט אחר, שגם בהן דמויות רבות מוטבלות לנצרות.
- ◀ **דוגמאות 941 ו-942** אלו דוגמאות עוקבות בטקסט. מדובר בטבילה לנצרות של דמויות רבות באופן סדרתי. נשים לב לכך שבדוג' 942 אין פועל (היה אפשר לצפות ל-*wurdon gefullode*, „הוטבלו“), ולמעשה היא נשענת על *wearð* *Æfter þysum*, „הוטבל“ הקודם. *Æfter þysum* שמולנו (*þysum* זכר רבים, „אחרי אלה“) הומונימי עם *Æfter þysum* שב-§2.2.1 (*þysum* סתמי, „אחרי זה“), המהווה סימן גבול נרטיבי, אך הוא שונה מהותית מבחינת יחסו התחבירי עם סביבתו.²²

- ◀ **דוגמאות 944 ו-945** סיכום חוזר של הנמנים ברשימה.
- ◀ **דוגמה 944** במילים *Þas belifon on rome*, „אלה נשאר ברומא“ לא נמסר מידע חדש, שהרי בראש הרשימה מצויין *Þa be-láf sebastianus on þære byrig mid [...]*, „ואז נשאר סבסטיאנוס בעיר עם [...]“. נראה שתפקידן, אם כן, לא בחידוש אלא בסיכום הרשימה ב-*þas* והעמדתה כנגד כל האחרים שעזבו (*þa oþre ealle [...]*); השו' §1.6.1 ובפרט דוג' 449 שם, המסכמת גם היא רשימה.
- ◀ **דוגמה 945** המוטיבציה לשימוש ב-*þas* כאן, ולא *hi*, לא לגמרי ברורה. מתורגם בתרגום באופן חופשי ב-*who*.

72 (4 דוגמאות)

2.3.1.2 ∴ מסגרת הצבעה שיחית

- ◀ **דוגמאות 946 ו-948** שאלה רטוריות.²³ מבחינה מבנית, אלו אינן שאלות „אמיתיות“, אלא — כפי שמגדיר זאת **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (2009c): p. 4] — מקבעים פוקליים רטוריים ה„נארזים“ כשאלות. ל-*þas* תפקיד ברטוריות הזו: „מה מזיק זה למישהו(!?)“ ו„איך יוכלו אלה להגיע לאמונה במשיח(!?)“, בהתאמה. השו' §1.6.3.
- ◀ **דוגמה 947** ר' גם דוג' 480 ב-§1.6.3.

20 < בדילוג בדוג' 947 בשימוש במבנה **שייכות**, „*ic hæbbe*“, ובשתי הדוגמאות בנרטיב במשפט **ישות**; בשפות רבות ברחבי העולם, דוגמת העברית, קיים קשר לשוני בין שייכות וישות.

21 < במקרה של דוג' 947 משמש לא רק למניה, אלא **בתפקיד דקדוקי** שלימים יתפתח, תוך הרחבת תחום תפקידו, לתווית המסתמת *a(n)*.

22 < נשים לב לאופן **התרגום** לאנגלית מודרנית: *After this* (ולא *After these*) עבור המופע הראשון ו-*next* עבור השני. הבחירה ב-*this* נמצאת, כמובן, בתחום הלגיטימי של החופש התרגומי, אך ניתן היה לתרגם באופן מילולי ומדוייק יותר מבלי לפגום בקריאות ובשטף.

23 < אינני יודע האם **סימן-השאלה** שמופיע בדוג' 948 במהדורה של **סקיט** אכן מייצג סימן-פיסוק מיוחד כלשהו המופיע בכתב-היד או לא (השו' ההערה לדוג' 67 אצל **ששה-הלוי** [SHISHA-HALEVY (2009c)] עבור מקבילה אפשרית אצל מהדיר בקופטית); בין אם כך ובין אם כך, סימן זה נדיר במהדורה, ושאלות רבות מופיעות בלעדיו.

◀ **דוגמה 949** β as חוזר אל שני המופעים של β e ([...]) β a (דוג' 82 שב' §1.1.1.2), באופן רטורי תוך הצבת הנגדה מרומזת, אימפליציטית: „אלה יקברו (ובאופן משתמע: אבל אלה הראויים יבחרו לנהוג באופן אחר)”; השו' §1.6.1.

73 (8 דוגמאות)

2.3.2 ❖ הצבעה בעולם הגשמי

מתוך הבחינה השיטתית של מכלול הדוגמאות עולה שדווקא התפקיד שנחשב כתפקיד המרכזי, הפרוטוטיפי, של כינוי-הרמז העצמאי פיס — להצביע על **דבר-מה שנמצא בקרבנו הדובר** — הוא דווקא תפקיד שולי בקורפוס. יתכן שהסיבה לכך שזהו תיאורו במרבית הדקדוקים היא שילוב של ביכורם את טקסטמה הדיאלוגית²⁴ ושל מסורת דקדוקית הנוטה למקבעים א-פריווריים וכפיית תפיסות מבניות חיצוניות הנתונות מראש על מבנה השפה (מכך השתדלתי להמנע בעבודה זו; ר' §0.2).

כל הדוגמאות בתת-סעיף זה, בהן פיס מצביע על דבר-מה בעולם הגשמי הן **בדיאלוג**; נקודת-המבט היא של הדמויות.

◀ **דוגמה 951** נבחין בצירוף β is (מורפולוגית יחיד, „זה”) עם צורת הרבים β is synd ושם-העצם המרובה β a gebytla „הבניינים”. חוסר-התאם מספרי דומה ניתן לראות בדוג' 981 (ובאופן רחוק יותר ב' §1.8). נראה שהפירוש הסביר ביותר למושג ההתייחסות של β is כאן הוא למה שניבט מול עיניו של גד (צורה מקבילה אידיומטית, לשם השוואה, גם בעברית מדוברת: „זה הבניינים”). בכתב-היד U מופיעה צורת היחיד β e-gebytlu (עם β is synd). בתרגום הניסוח שונה לצורת רבים: These are.

◀ **דוגמה 956** לעוצמת הכרזתו של הדובר ביטוי לשוני רטורי תיאטרי כמעט. דבריו מחולקים לשניים: בתחילה הוא קורא „גם אני נוצרי!”, ואז מתקרב (מרחבית, ובהשאלה גם נפשית ותיאלוגית) אל הקדושים ונושא דברים נרגשים. β as מתייחס אל הקדושים הנמצאים בקרבנו.

◀ **דוגמה 957** בדוגמה זו הקרבה היא בעיקרה בזמן, ובמידה פחותה יותר במרחב: אלו האיום הנוכחי, כאשר בטקסט החזרו איומים קודמים. בעניין זה נחזור אל המעבר המטפורי מהמרחב אל הזמן אצל **הספלמת'** [HASPELMATH (1997)], שהוזכר קודם.

73 (15 דוגמאות)

2.4 ❖ התייחסות על-טקסטואלית

◀ *958 **זה** התרחש לפני שבאה המלחמה מהנגסט והורסה שהכניעו את הבריטונים [...]. β is was geworden ær ðæt gewinn come / ðurh hengest · נכתב לאחר סוף הסיפור. β is מתייחס אל הסיפור בכליותו. β e hyndon ða bryttas ·

בסעיף זה נעסוק בדוגמאות בהן מושג ההתייחסות של פיס הוא **קטע בטקסט**. בכולן מושג ההתייחסות הוא במסגרת הטקסטמה הנרטיבית: אל הנרטיב כולו ב' §2.4.1, אל תת-נרטיב ב' §2.4.2, אל אירועים בנרטיב ב' §2.4.3, ואל מקטע בערוץ-המספר ב' §2.4.4. התייחסות זו היא על-לשונית מטבעה. מבחינה **טקסטמית**, ההתייחסות אל קטע הטקסט היא חיצונית: ממצב ההערה (ובפרט ערוץ המספר), מדיאלוג או מדרשה.

לסעיף זה **נקודות מגע** עם §1.7; לדיון ביחס ביניהם ר' §3.1.

73 (2 דוגמאות)

2.4.1 ❖ אל הנרטיב כולו

בשתי דוגמאות — 958 ו-959 — מתייחס אלפריץ' אל **הנרטיב כולו** ב' β is. יש להן מאפיינים משותפים:

24 < הטיה זו ניכרת גם בהתעלמות מתפקידיו של **הזמן** (tense, tempus) בנרטיב (ר' **פליישמן** [FLEISCHMAN (1990)], הבונה תשתית לעיסוק הבלשני המודרני בזמן בנרטיב), וכן בקטיגוריות נוספות.

- ◇ בשתייהן, בין אם מדובר בצירוף-מקרים ובין אם לאו (דרושות דוגמאות נוספות מהטיפוס הזה כדי להכריע), ההתייחסות נוגעת לתולדות הנצרות בעמים המדוברים לאחר תום ההתרחשויות שבסיפור.
- בשתייהן נעשה שימוש ב־was (...).²⁵
- שני הקטעים נחתמים בדוקסולוגיה (§1.12); הדוגמאות המתאימות שם הן §1.12.2 מ־831 ו־§1.12.1 מ־831, בהתאמה.

(3 דוגמאות) 74

2.4.2 ❖ אל תת־נרטיב

בדוגמאות אלה המבע המתייחס אל **תת־נרטיב** בעזרת *is* משמש להצדקה ומסגור של שיבוץ תת־נרטיב: בדוג' 960 מקושר סיפור חיצוני קצרצר באסוציאציה אל תת־נרטיב שסופר זה־עתה, ובדוג' 961 ו־962 מחולץ מוסר־השכל מתוך תת־נרטיב שסופר זה־עתה בתוך הדרשה.

◁ **דוגמה 960** לדיון ב־*ðam* שבדוגמה, ר' דוג' 146 ב־§1.1.2.

◁ **דוגמאות 961 ו־962** שתי הדוגמאות האלה מצויות באותו טקסט דרשני, אך לא בסמיכות (ש' 30 וש' 216 בתפילת משה¹³). לשתייהן מבנה דומה, הן בתחביר־הטקסט („מקורתחביר“) והן בתחביר־המשפט („מיקורתחביר“, באנלוגיה): מיד לאחר מובאה סיפורית מהברית הישנה, נדרש „מוסר־השכל“ ממנה, לצרכיו של הדרשן, במילים *Be þisum [we* [...] *tocnawan þ [man mæg] / [magon]* (בתרגום חופשי: מכך אנו למדים כי).

(9 דוגמאות) 74

2.4.3 ❖ אל אירועים בנרטיב

סעיף זה **חופף** באופן חלקי ל־§2.1.1, בו מצויות דוגמאות בהן יש הצבעה לאירועים) בנרטיב במסגרת דיווח (בפרט בדוג' 886 ו־887, בהן קיים דיווח אודות קטע בנרטיב, בהתייחסות הפונה גם מחוץ לנרטיב, באופן על־טקסטואלי). באופן עקיף יותר קיימים קווי־דמיון עם הדוגמאות ב־§2.2 בהן *is* מתייחס אל המתרחש בנרטיב. דוגמאות קרובות נוספות, מ־§2.6, הן 966 ו־970.

◁ **דוגמה 963** דוגמה זאת מופיעה מיד לאחר שמתואר השימוש בפילים במלחמה על־ידי אָופטור בן אנטיוכוס. בדומה לדוג' 977 (גם היא ממקביס²⁵), אלפריץ' משמש מתווך תרבות־היסטורי בין הקהל ובין הסיפור המתרחש בתקופה ובמקום ובתרבות רחוקים. כאן *þis* מתייחס אל האירוע הקודם, והדוגמה פותחת בהסבר קצר, חיצוני, של המספר על אודות פילים (ש' 566–573), המעוטר בשלל אי־דיוקים ביולוגיים...

◁ **דוגמה 964** יציאה מהקו הסיפורי אל עולמו של המספר הכל־יודע: הוא היה אז איש צעיר, כאשר זה התרחש. נשים לב הן לשימוש העל־סיפורי ב־*geweorðan* והן להתייחסות אל הסיפור עצמו בש' 19: „כפי שנאמר בקטע־הקריאה האמיתי הזה“.

◁ **דוגמאות 967 ו־971** התייחסות מתוך הדיאלוג אל האירוע שהתרחש זה עתה.

◁ **דוגמה 967** נשים לב לשימוש בפועל הדקדוקי („מרוקן“) *don*, „לעשות“; השו' עם *geweorðan* בדוג' 964.

◁ **דוגמאות 968 ו־969** הערה החוזרת אל האירועים הקודמים, ולא אירוע חדש בשרשרת של מצב־ההשתלשלות. מאפיינים של מצב־ההערה בדוגמאות: העדר המשרש *ac*²⁵, בדוג' 968 ורקע חיצוני קודם בדוג' 969.

◁ **דוגמה 968** נבחין בשימוש ב־*eall* כמגביר (*intensifier*), שתפקידו רטורי בהעצמת קדושת וינסנטיוס כשהוא נושא בייסורים.

25 < ר' **ברייביק** [BREIVIK (2003)], הכולל סקירה ביבליוגרפית (במיוחד ראויים לציון מאמריהם של **וורויק** (WÁRVIK) ואנקוויסט (ENKVIST)), וכן **וצחי** [VEZZOSI (1994)].

2.4.4 ❖ אל מקטע בערוץ-המספר

75 📖 (1 דוגמאות)

סוג מיוחד של התייחסות על-טקסטואלית בנרטיב היא התייחסות אל **מקטע שבערוץ המספר**. בקורפוס דוגמה אחת כזאת, 972. בתוך השתלשלות האירועים מזכרת פטרונלה בתו של כיפא (פטרוס). ההשתלשלות נקטעת על-ידי הסבר של המספר הדין בשאלה „איך יכול להיות שלכיפא הקדוש היתה בת?” בש' 202–231. לאחר ההסבר חוזר המספר אל הקו הסיפורי, בטון מתנצל כמעט: עלינו לדבר אודות פטרונלה החכמה, בתו של כיפא המבורך, אך זה (pis), כלומר הסטיה החיצונית לסיפור) עלה על מחשבתנו.

2.5 ❖ התייחסות לנושא הנדון

75 📖 (6 דוגמאות)

Be **[pysum]** cwæð se ælmihtiga god · to moyse on þā wæstene · אודות **[זאת]** אמר האל הכל-יכול למשה במדבר „[...]”.

✳ 975 < pysum מתייחס לעניין הנדון באותה נקודה בדרשה.

בסעיף זה מרוכזים המקרים בהם פיס מתייחס אל **הנושא** (תימה, עניין) עליו מדבר הדובר. הצבעה מסוג זה שונה בטבעה מזו שבדוגמאות האחרות של פיס: כאמור ב-2.0.1, היא המופשטת ביותר.

טקסטמטית, ניתן להבחין בין דוג' 973, 974, 975 ובין דוג' 976 ו-977. הראשונות הן בדרשה, שמעצם טבעה נוטה לעסוק בדברים מופשטים; האחרונות הן בערוץ-המספר בנרטיב, במבט חיצוני על הטקסט — בראשונה הערה חוץ-טקסטואלית אודות ספר שכתב **בדה** (beda venerabilis), ובשניה פתיחה של דרשה אודות דיני הכשרות היהודיים המשובצת בתוך הנרטיב במטרה לתת לקהל האנגלו-סקסוני רקע מתאים להבנת מאורע בסיפור, אילוץ אלעזר הזקן לאכול בשר שאינו כשר.

בכל הדוגמאות פיס משלים את **מילת-היחס** be, או embe — הקרובה לה סמנטית — בדוג' 973.

✳ **דוגמה 975** הדרשן מבכה את ההדרדרות הרוחנית באי, אותה הוא קושר לרעות שבאו עליו, כולל הפלישות הוויקינגיות. בעניין זה (Be pysum) הוא מביא סימוכין מהברית הישנה, מתחילת פרשת בחוקותי (ויקרא 26:3 ואילך: אִם-בְּחַקְתִּי תֵלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם: וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַתִּי הָאֶרֶץ יְבוּלָה וְעַץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִי־ו:). מובן שאין הוא מייחס את pysum אל המקרה המסויים של האי הבריטי (לא על זה דיבר אלוהים אל משה...), אלא לעקרון הכללי הקושר הליכה בדרכי האל עם גשוג ואי-הליכה בהן עם מחסור ורעות, כלומר הנושא הכללי הנדון.

✳ **דוגמה 976** התרגום מפרש את be ðysum כ, „concerning this holy woman”, בהרחבה שאינה במקור. תרגום כזה חסר ביטוס לשוני: הוא מתעלם מתכונות מורפולוגיות בסיסיות (צורת הדאטיב של הנקבה היא pýssere, ולא ðysum). תרגום ישיר, concerning this, לא גורע כלל.

✳ **דוגמה 978** השימוש בצורת האינסטרומנטל ðis עם be חריג (למיטב ידיעתי, הוא יחיד בקורפוס), ואכן שני כתבי-היד האחרים (U ו-C) גורסים be pysum. נראה, אם כן, שזהו שינוי שמקורו במעתיק, ולכן אין הוא מייצג נאמנה את לשונו של אלפריץ' בהקשר של השימוש ביחסות השונות.

2.6 ❖ טיפוסים נוספים

75 📖 (12 דוגמאות)

בסעיף זה, בדומה ל-1.13, עבור se, מקובצות דוגמאות שאינן **מתמיינות לסעיפים האחרים** בפרק. בדומה ל-se, גם כאן ניכרת המערכתיות שבתפקידי הלשוניים-טקסטואליים של הכינוי, ומרביתן המוחלטת של הדוגמאות מתחלקות למספר מצומצם של קטיגוריות ותת-קטיגוריות. אלו המקובצות כאן אינן מטיפוסים נפוצים מספיק בכדי להתקבץ לסעיפים בפני עצמם מבחינת המבנה ההיררכי של העבודה: הן נמצאות בשוליים של המערכת הלשונית מבחינת תדירות הופעתן (§0.2.2.2).

◀ **דוגמאות 979 ו-983** קווים מבניים דומים — þ̅ [gɛcwæden/awriten] is [...] þ̅ (השו' ל, ככתוב"ו, כאמור" בעברית) — אך לא זהים:

• דוג' 979 במובהק בדרשה שבין הדרשן הכותב, אלפריץ', והקהל, בעוד שדוג' 979 היא בשיח בין דמויות, כאשר לדבריו של וינסנטיוס אופי דרשני (השענות על הכתובים, מתי 13:13 לפי הבנתו).

• מושא־ההתייחסות של þ̅ בראשונה הוא הנאמר קודם בדרשה (Witodlice [...] úncuþe), ובשניה דבריו של דטיאנוס.

עבור þ̅ שב-þ̅ is þ̅, ר' דוג' 107 ו-108 ב-§1.1.2.2.

◀ **דוגמאות 980 ו-981** בשתי דוגמאות אלה ציטטות מהברית הישנה, בתוספת þ̅ עם צורה של beon: בדוג' 980 בתרגום הצורה הסבילה artor „אני לחוץ” (מ-arto, „אני לחוץ”) בשמואל ב' 24:14 בוולגטה (בעברית „צַר־לִי”); ובדוג' 981 בתרגום הקריאה בשם-עצם בודד, בצירוף שם בווקטיב, insidiae Ahazia במלכיס ב' 9:23 בוולגטה (בעברית „מַרְמָה אֲחִיזִיָּה”). התוספת שבתרגום לאנגלית עתיקה נובעת מההבדלים המבניים בין השפות: המבנה שנבחר ככל הנראה אידיומטי יותר בעיני המתרגם (בהקשר זה, ר' הציטטות משל אלפריץ' הפותחות את §0.3.2.1).

קיים חוסר התאם מספרי בין ð̅ (יחיד) synd syrwinga (רבים) בדוג' 981: ð̅ מתייחס אל המתרחש, ויתכן שצורת הרבים של syrwinga נשענת על זו של insidiae וגוררת את זו של synd. השו' גם דוג' 951 ב-§2.3.2 ו-þ̅ is þ̅ ב-§1.8.

◀ **דוגמה 982** חוזר אל מצוות ולריאנוס, בשימוש פועל מרוקן (ge-)don „לעשות, לבצע”.

◀ **דוגמה 984** þ̅ מצביע קדימה אל þ̅, בהעתקת המבנה הלטיני hoc ... quod (ר' גם דוג' 110 ב-§1.1.2.2).

◀ **דוגמה 985** הכינוי מתייחס, ככל הנראה, אל ההוראה להבעיר את החביות באש; ר' ההערה אצל סקייט: Obscure., "It seems to mean that he commanded the tuns to be set on fire

◀ **דוגמה 986** לא לגמרי ברור למה הכוונה כאן. אפשר להעלות מספר השערות מהו בדיוק הדבר (þ̅) אותו עליו לקבל (underfoh „קַבֵּל”), אולם לא מצאתי סימוכין ברורים בטקסט או במבנה הלשון לזהותו.

◀ **דוגמאות 987 ו-989** מבנה דומה — ציווי של פועל קוגניציה עם מושא þ̅ העומד בתמורה לפסוקית þ̅ (ר' הסימונים שבנספח) — ותפקיד רגשירטורי דומה. המבנה ברהשוואה עם דוג' 749 ו-752 שב-§1.10.1; הבנתו את הדוגמאות עם þ̅ מסייעת בהבנתנו את אלה עם þ̅ ולהפך (ר' §0.2.1.4). ר' §3.1.

◀ **דוגמה 988** הכינוי מתייחס למצב־הדברים הנוכחי, העובדה שווינסנטיוס מעונה. נראה שהכינוי לא מתייחס אל העיניניים עצמם, שמזכרים ברבים (wítū), שכן מספרו יחיד, אלא באופן כללי ומופשט יותר אל מצבו של וינסנטיוס, בו הוא שמה כל־כך; השו' למושא־ההתייחסות של þ̅ בדוג' 980 ו-981. קיימים קווי־דמיון עם §2.5.

◀ **דוגמה 990** דוגמה זו היא הדוגמה היחידה להצטרפות של þ̅ be. בעוד שהצטרפות כזאת היא מרכזית ביותר עבור se, היא נעדרת כמעט לחלוטין עבור þ̅. הבדל סינטגמטי זה הוא אחד מהמאפיינים הרבים, במישורים שונים של השפה וניתוחה, המבדילים בין שני הכינויים, כפי שיוסכם ב-§3.1. תכונה רלוונטית של דוגמה זו, שאולי מצביעה על הגורם לבחירה חריגה זו בכינוי þ̅ דווקא, היא התקבצות מגובבת (אקומולטיבית) של שני ביטויים שבאופן מובהק מתייחסים למוקד עולמו ההצבעתי של הדובר — hér „כאן” nú „עכשיו” (ר' §2.0): יתכן והתמקדות הצבעתית זו היא הגורם לבחירת þ̅ על פני þ̅. מיטשל [MITCHELL (1987): §343] מציג את הצירוף של þ̅ עם þ̅ כאפשרי, אך לא אומר דבר על אי־נפוצותו. הספר שלו אינו שואב את העובדות הלשוניות מקורפוס הומוגני (ר' §0.2), אלא מערבב טקסטים שונים ממחברים, תקופות וטיפוסים שונים; יתכן שבקורפורה אחרים ההתנהגות התחבירית של þ̅ שונה, וכוללת צירוף þ̅ עם þ̅ כמרכזי (הדבר טעון בדיקה).

◇

לאחר המיפוי הממצה של מופעי se ו- is בקורפוס, **אחתום** בתיאור מערכתי של ההבדלים המבניים ביניהם (§3.1), בסיכום העבודה כולה (§3.2) ובמבט קדימה למחקר עתידי (§3.3).

3.1 ❖ ההבדלים שבין הכינויים הנדונים

מהסקירה המבנית של se ושל is עולים כמה **הבדלים מערכתיים** ביניהם, הקשורים אלה באלה; להלן מבט־על:

- **סינטגמטיקה**. בעוד שעבור se הצטרפות עם βe לאחריו ($se \beta e$) היא מרכזית ביותר, היא נעדרת כמעט לחלוטין מ־ is , מלבד בדוגמה יחידה, 990. זכות ההופעה של se ושל is במבנים תחביריים שונים היא אחרת.
- **הבדלים מספריים** (ר' **מיטשל** [311]: MITCHELL (1987)). הופעתו של se בקורפוס תדירה בהרבה מזו של is : למעלה מ־850 דוגמאות עבור הראשון, אל מול כ־120 עבור השני; יחס של יותר מפי 7. הבדל זה נובע מכך ש־ se מרכזי יותר, יחסית ל־ is , מבחינת מקומו במערכות הלשוניות השונות.
- **סוגי מושא ההתייחסות**. כפי שראינו ב־1.0.1, החתך הראשי בין סוגי ההתייחסות של se הוא בין התייחסות שמנית (1.1–1.6 § וחלק מ־1.12) ודקדוקית (1.7–1.11 § וחלק מ־1.12), כאשר שתיהן מרכזיות. עבור is , לעומת זאת, ההתייחסות הדקדוקית היא במובהק העיקרית (ר' 2.0 §).
- מתוך ההבדלים במספר ההיקרויות ובסוגי מושא ההתייחסות נובעים הבדלים **צורניים**: כפי שראינו ב־1.1.1.1.1 §, הנטיה של is חלקית, והוא נעדר צורות נקבה ואף נומינטיב זכרי (βes עצמאי לא מופיע בקורפוס, בעוד ש־ se המקביל לו נפוץ ביותר). כמעט כל מופעיו של is הם בצורת הנומינטיב / אקוזטיב βis או בדטיב $\beta ysum$.
- **הבדלים טקסטואליים**. מקומם ותפקידיהם של הכינויים בארגון הטקסט שונים.
- **הבדלים תפקודיים**. כפי שנוכל להוכיח מעיון בטיפוסים השונים של se ושל is ותפקודיהם (מבט־על: 1.0.1 § ו־2.0 § בהתאמה), לכל אחד מהכינויים יש תפקידים היחודיים לו. סקירת התחומים בהם נקודת ממשק קיימת תערך מיד. מרבית תפקידיהם של se ו־ is אינם חופפים ובמרבית הסביבות אין ניגוד פרדיגמטי בין השניים; ר' 2.2.2.1 §. עתה נסקור את התחומים בהם ישנה **קרבה** בין תחומי הכינויים; למרבה הצער ברוב הסביבות האלה שבהן באמת קיים ניגוד פרדיגמטי הדוגמאות בקורפוס מעטות מכדי לחלץ את ערכו הלשוני (יתכן שניתן יהיה לעשות כן בהרחבה של הקורפוס; ר' 3.3 §):

- במרבית המקרים בקורפוס משמש is לייצוג של **תוכן בדיווח** (2.1.1 §). בשלוש דוגמאות בקורפוס משמש se למטרה זו: דוג' 512, 518 ו־519 (§1.7). עבור דוג' 512 ו־519 לא ידוע לי איזה ערך נושא ההבדל בינן לבין אלה שב־2.1.1 §, אך בדוג' 518 β מתייחס אל יסוד לשוני אליו אין התייחסות בקורפוס על־ידי is : תוכן בפסוקית־ βat קודמת (במקרה זה, ידיעה של אותו האדם).
- בתחום **ציון הזמן** se משמש הן בפירוט נקודת הייחוס ב־ βe (1.9.1 §) וללא פירוט כזה (1.9.2 §); is משמש רק בלי פירוט נקודת הייחוס, ובשלושה מבנים בלבד (ר' 2.2 §):
 - $\beta ysum$ after (2.2.1 §). לצורה זו 11 מופעים, אשר עשרה מהם מהווים את סמן הגבול $\beta ysum$ after; לעומת זאת ל־ βam after מופע יחיד (דוג' 700), בסביבה תחבירית שונה: הוא מתאר את $\beta ysum$ hwhile „למשך זמן”.
 - βis o (2.2.2 §) המשמש להצבעה אל ההווה של הדובר; βat o (1.9.2.1.1 §), לעומתו, יכול להצביע לנקודה בעבר בסיפור או לזמן השיח בדיבור עקיף (דוג' 707 ו־712). אם כן, נראה שבין שתי הצורות קיים יחס כזה: בדיבור ישיר מופיעה βis o ובדיבור עקיף βat o.
 - ל־ $\beta ysum$ betwux (2.2.3 §), כמו גם ל־ βam betwux (דוג' 699 ו־701), שני מופעים. בכל הארבעה יש הקבלה של התרחשויות; ההבדל טעון תיאור.

- **התייחסות עוקבת לנאמר בשיח**, הן מתוך האמירה עצמה על חלקה (הדוגמאות הממיינות כך ב־1.7.1.1 § לעומת 1.7.1.3.1 §) והן במלל אחר בשיח (הדוגמאות הממיינות כך ב־1.7.1.1 § לעומת 2.1.3.2 §). הניגוד בין se ובין eis בסביבות אלה טעון תיאור, אך נראה באופן ראשוני שהדוגמאות ב־eis נושאות גוון לעומתי, מנגד.
- אל שלושה אחים מתוך השבעה שבסיפור ב־מקבים²⁵ מתייחס הכינוי se ב־1.5.1.3 § (הרביעי, החמישי והשישי), ואל אחד מתייחס eis בדוג' 939 שב־2.3.1.1 § (השלישי)¹.
- דוג' 749 ו־752 שב־1.10.1 § מול דוג' 987 ו־989 שב־2.6 §. בארבעתם כינוי־רמז משמש מושא של פועל קוגניטיבי (רצון בדוג' 749 ו־752, gewiscan ו־gewilnian בהתאמה; ידיעה ותהייה ב־987 ו־989, witan ו־wundrian בהתאמה) ביחס של תמורה עם פסוקית-æt במבע אפקטיבי. ההבדל ביניהם טעון תיאור.
- **הצבעה קונקרטית**. 846 ו־862 מול 2.3 §. הדוגמאות מעטות, אך נראה שהן בתפוצה משלימה, כך שהכינויים לא עומדים בניגוד פרדיגמטי: אלו הראשונות (se) הן בדיבור עקיף, בעוד שאלו השניות (eis) בדיבור ישיר.
- התייחסות להתרחשות בנרטיב ב־1.7.1.1 § מול 2.4.3 §.
- כאמור ב־1.7.1.1 §, הניגוד המרחבי, se, כקרוּב; eis כרחוק" לא תופס כבעל ערך תיאורי כללי, אך אין יוצא מכך שזהו המצב גם עבור הכינויים התלויים, הטעונים תיאור בפני עצמם.

3.2 ❖ סיכום

נתבונן בעבודה, **„ממעוף־הציפור“**: היא מהווה תיאור מבני (§0.2) הממפה את מכלול הדוגמאות (§0.2.1) של כינוי־הרמז העצמאיים (§0.1.1.1) בקורפוס חיי־הקדושים (§0.3), במיון אנליטי לסוגים ולתת־סוגים (§1.0.1 ו־2.0.1 §), תוך הצבעה על השווה והשונה (§0.2.1.4; §0.2.4), במתן הדעת על היבטים טקסטמטיים (§0.2.3) ומתוך התייחסות כפולה, פנימית וחיצונית (§0.2.2.2.3), ובסדר ההולך מהליבה אל השוליים (§0.2.2.2.2). תיאור זה, העולה מארגון הנתונים עצמם (הקו המנחה של מיה; ר' §0.2), מטרתו להביא לשיפור ועידון הבנתנו את הטקסט (המטרה לפי **היילמסלב**; שם), ועולות ממנו תוצאות שאינן מובנות מאליהן, בחשיפת מבנה התפקידים הלשוניים השונים והיחסים ביניהם. מתוך חידוד ההבנה הלשונית עולה גם תועלת מעשית: אפשרות לתרגום מדוייק יותר, המסתמך על מבנה הלשון. מבין חידושי העבודה ניתן למנות את תיאור התפקידים של כינוי־הרמז בהצגה של דמויות חדשות למארג הנרטיבי, באפיון הלשוני של התייחסות אל האל, במבנה הדוקסולוגיות, בארגון הטקסט, באיתות פוקלי, בסימון שינוי ניס־חיובי במצבה של דמות לאורך הופעתה בנרטיב, בתבנית של היגדים כלליים, ובעטיפת דיבור לפניו ולאחריו. עיקר החידושים, אם כן, הוא במציאת ותיאור מערכתיות לשונית עבור הכינויים במקומות ותחומים בהם לא היתה ידועה כזאת בעבר, אך חשובה גם הפריסה המערכתית של הנתונים, גם עבור תחומים שכבר תוארו, בבחינת „אלה הנתונים הנמצאים לפנינו, והנה הצעה לארגון מבני שלהם“. מפריסה זו של הנתונים עולה תמונה של מערכת לשונית מורכבת ביותר, שגם אם איננה מובנת עדיין לכל פרטיה, היא מעוררת ענווה ופליאה בהתבוננות באופן בניינה ובשימוש האומנותי שעושה בה אלפריץ' בטוויית הסיפורים והדרשות.

בסיום עבודה זו, שכתבייתה נמשכה מעבר למצופה וליוותה אותי זמן רב, אבקש לחזור אל ראשיתה דווקא, אל האפיגרף והמילים *stæfcræft is seo cæg ðe ðæra boca andgit unlicð*, הדקדוק הוא **המפתח** הפותח את **הבנת** הספרים הללו". גם הדקדוק עצמו מלא במנעולים שמחכים לפתרון, להפתח. אני מקווה שפתחתי כמה מהם בעבודה זו, ושפתיחתם אכן מועילה להבנתנו את הטקסט, אך רבים עוד נותרו נעולים, מחכים למחקר נוסף.

1 < **השערה** לגבי הגורם להבדל: לאור כך שבסעיפים בהם se חוזר אל צירוף שמני (ר' §1.0.1) לא מופיעה הצורה *þæs*, יתכן שההבדל בצורת הביטוי בין האחים נובע מכך שעבור השלושה מותם מסופר בפועל נוטה כאשר הם הפועל (אגנס) שלו, בנומינטיב se, ועבור האחד מותו מסופר בשם פעולה בצירוף גניטיב (*(Æfter) ðyses forð-siðe*); אך יתכן שמדובר בחוסר מקרי, שאינו מבני.

3.3 ✦ כיווני־מחקר נוספים

העבודה הזאת, כמו כל עשייה מדעית, פותחת שערים למחקר נוסף; כל שאלה וכל נסיון לתשובה מעלים שאלות רבות נוספות. במהלך העבודה ציינתי בכמה וכמה מקומות סוגיות הטעונות עיון נוסף²: מיוחד להן, נרחב, נפרד ומעמיק. בתת־סעיף זה אתמקד, בסדר אקראי, בכמה תחומים שלדעתי טמון בהם פוטנציאל רב למחקר עתידי, בין אם הזכרו בגוף העבודה ובין אם לאו.

• ל־**cal**, „כל” כמה נקודות ממשק עם התחביר של הכינויים באנגלית עתיקה, ובפרט כינויי־הרמז (לקבלת מושג כללי, ר' דוג' 406, 156, 867, 885, 966 ו־968): הבנה מלאה יותר שלו מועילה להבנה מלאה יותר שלהם, ולהפך. **cal** יכול גם להיות מאוייך ב־ β (ש' 311 בסכסטיאנוס, לדוגמה).

• **הרחבה של הקורפוס** ובדיקת תחולת המקבעים והחלוקה שבעבודה על טקסטים אחרים. הסדר ההגיוני ביותר הוא מהקרובים אל הרחוקים: הדרשות הקתוליות³, טקסטים אחרים משל אלפריץ, טקסטים של בני־תקופתו, והתרחקות עד לזמנים ודיאלקטים אחרים ולשירה. מציאת תכונות משותפות תאשש את המקבעים שבעבודה, אך גם לגילויין של תכונות שהן יחודיות — או לכל הפחות אופייניות — ללשונו של אלפריץ יתרון: הדבר יוכל לשמש כעזר לשוני לאישוש או ערעור המִחְבְּרוֹת (authorship) של אלפריץ' עבור טקסטים הנמצאים בספק. הרחבה של הקורפוס תוכל לסייע בפתרון חלק מהשאלות הפתוחות שבעבודה. בחינה משווה של טקסטים מסוגות אחרות תוכל לשפוך אור על תפקידיהם של הכינויים במבנה הסוגה (כך, לדוגמה, אופני שימוש ב־ se בהתייחסות אל האל בסוגות דתיות; §1.3).

• את ההרחבה ניתן להמשיך לבחינת **טיפולוגיות ודיאכרוניות** משוות עם לשונות אחרות בתחום כינויי־הרמז, באופן מתרחק, בהתחקות אחר מאפיינים אינגביוניים, מערב גרמאניים, צפון מערב גרמאניים, גרמאניים והודו־אירופיים משותפים. בפרט, השוואה מבנית של גלגוליו של הכינוי הגזור בסיומת $-s(s)^*$ בשפות צפון מערב גרמאניות ($\beta es, \beta eos, \beta is$ באנגלית עתיקה) יכול לחשוף את תפקידיו המקוריים, השתנותם וההשפעותיו על המערכת הלשונית (בהקשר זה, של תחביר היסטורי משווה וסוגיית היתכנותו; ר' רוזן [Rosén (1994)] עבור פרוטו־הודו־אירופית, וכך פרוזי וגולדבך [Ferraresi and Goldbach (2008)]).

• אמנם פורסמו מאמרים בבלשנות הטקסט אודות **הטקסטמה הנרטיבית** באנגלית עתיקה, בעיקר בדגש על שרשור ב־ βa , אך ככלל היא נותרה תחום פתוח למחקר נוסף רב. בפרט, ערוץ המספר אצל אלפריץ' — שהוא עשיר ומגוון — והיחס בין הסיפור, המספר והקהל בכתביו הוא נושא כמעט בלתי־חקור. כפי שראינו בעבודה, לכינויים הנחקרים תפקידים הקשורים בארגון הנרטיב.

• כפי שראינו, לכינויי־הרמז כמה תפקידים בתחום **הרטורי והפוקלי**, שהם מהתחומים הסבוכים והמורכבים ביותר בלשון. במסגרת העבודה הנוכחית והמגבלות על היקפה לא ניתן היה לשרטט תיאור מקיף של התחביר הרטורי של אלפריץ', שכן תיאור כזה מצריך מחקר מעמיק של יסודות לשוניים רבים. פרויקט כזה, המקיף את מכלול כתביו של אלפריץ' תוך הפרדה בין הדרשות, הנרטיבים והדיאלוגים שבנרטיבים, הוא בעל פוטנציאל רב.⁴

• כחלק ממחקר אודות **הפרוזדיה** באנגלית עתיקה מנקודת־מבט מבנית, יש לתאר את היחס בין se ב־ βe במונחים של פרוזודיה: מה יכול להכנס ביניהם, מתי והאם לאי־צמידותם ערך לשוני? בקורפוס למעלה משלושים מקרים בהם βe לא צמוד אל se ⁵. נבחין כי בכל המקרים שבהם βe מצטרף אל βone , אין הפסק ביניהם. בנוסף למחקר הבלשני הטהור, המנותק מסוגיות אורתוגרפיות, פליאוגרפיות וטיפוגרפיות התלויות במעתיק ובמוסכמות התקופה,

2 < לנוחות הקורא/ת, הן מסומנות ב־ \diamond בשוליים; בסך־הכל 53 סוגיות מוסמנות כך בעבודה.

3 < קריאה בדרשות הקתוליות אכן מראה **דמיון לשוני** רב בכל האמור בתחום העבודה.

4 < מחקריו של **ששה־הלי** אודות לשונו של **שנותה** בקופטית ([Shisha-Halevy (2009c)] ר' [Shisha-Halevy (2011)]), כדוגמאות עדכניות) יכולים להוות חלק מה**בסיס התיאורטי** לכך, גם אם מושא מחקרם הוא לשון אחרת ממשפחה אחרת.

5 < דוג' 262, 263, 264, 265, 37, 96, 267, 268, 269, 270, 18, 188, 103 ($\beta \dots \beta$), 154, 156, 48, 135, 65, 272, 68, 72, 145, 146, 80, 82, 83, 85, 86, 88, 88, 227, 181.

יתכן ובחינה של הרווח בין האותיות $\beta e^{-} se$ בכתב-היד, כחלק מתיאור חובק של סוגיות צמידות גרפית בו, תוכל להניב תוצאות מעניינות.

• השלמת התמונה הכוללת של $\beta es, \beta eos, \beta is^{-} se, seo, \beta \alpha t$ על-ידי תיאור הכינויים התלויים, תפקידיהם והיחס ביניהם. בשל תדירות השימוש ב- $se, seo, \beta \alpha t$ כתווית מיידעת, לא ניתן להשתמש באותה שיטת מיפוי ממצה שנעשה בה שימוש בעבודה זו. שתי סוגיות משנה:

– בקורפוס מספר דוגמאות לצירוף של שם פרטי עם כינוי-רמז; שימוש זה ראוי לתיאור מנקודת-מבט של בלשנות הטקסט⁶.

– בתהליך איסוף הדוגמאות לעבודה והקריאה הרציפה של הקורפוס (§0.2.2.1) נתקלתי במספר לא מבוטל של דוגמאות⁷ במבנה $se^{CASE_i} NOUN_A^{GEN} NOUN_B^{CASE_i}$ (כלומר, כינוי se ביחסה כלשהי שלאחריו שם בגניטיב ולאחריו שם באותה יחסה של הכינוי), כאשר המבנה התדיר בטקסט הוא $.se^{GEN} NOUN_A^{GEN} NOUN_B^{CASE}$, שיכול להיות בכל יחסה) לשם סיבור האוזן, הסינטגמה $se godes witega$, „נביא האלוהים, הנביא של (ה)אלוהים” (ש' 206 במלכיס₁₈) היא דוגמה למבנה הנדון כאן ו- $\beta \alpha re ceastra bisceop$, „בישוף העיר, הבישוף של העיר” (ש' 92 בכזיליס₃) היא דוגמה לזה הרגיל.⁸ תיאור שיטתי נחוץ, אך ממבט חטוף ברשימה עולה ששמות של האל נפוצים במשבצת של $NOUN_A$ בדגם המדובר (ומבדיקה שטחית, נדירים מאוד במשבצת הזו בדגם השני).

6 < חלק מהבסיס התיאורטי אודות השם הפרטי בלשון יוכל להוות ששה-הלוי [SHISHA-HALEVY (1989)].

7 < למעלה מ-80 ברשימה שערכתי לעצמי, במטרה להשתמש בה למחקר עתידי.

8 < אל מול $\beta \alpha s godes witega$ * $se ceastra bisceop$, בהתאמה.

- ACADEMY OF THE HEBREW LANGUAGE (1984). דקדוק לבית ספר (תשס"ד). האקדמיה ללשון העברית. URL: <http://hebrew-terms.huji.ac.il/>. 19
- ADAMS, Arthur (1907). 'The Syntax of the Temporal Clause in Old English Prose'. PhD thesis. New York. URL: <https://archive.org/details/syntaxoftemporal00adamuoft>. 44
- ÆLFRIC (1880). *Ælfrics Grammatik und Glossar*. Ed. by Julius ZUPITZA. Berlin: Weidmannsche Buchhandlung. URL: <https://archive.org/details/grammatik00aelfuoft>. 44
- (1922). *The Old English Version of the Heptateuch, Ælfric's Treatise on the Old and New Testament and His Preface to Genesis*. Ed. by Samuel J. CRAWFORD. Early English Text Society, Original Series 160. London: Oxford University Press. URL: <https://archive.org/details/publicationso16000earluoft>. 14
- (1979). *Ælfric's Catholic Homilies: the Second Series Text*. Ed. by Malcolm GODDEN. Early English Text Society. London: Oxford University Press. 28
- (1997). *Ælfric's Catholic Homilies: the First Series Text*. Ed. by Peter CLEMOES. Early English Text Society. Oxford: Oxford University Press. 12, 48
- (2013). *Ælfric's Lives of Saints: being a set of sermons on saints' days formerly observed by the English Church*. Wikisource digital edition. Ed. by Walter W. SKEAT. Digitiser Júda RONÉN. URL: https://en.wikisource.org/wiki/%C3%86lfric's_Lives_of_Saints. 13
- (1881–1900). *Ælfric's Lives of saints: being a set of sermons on saints' days formerly observed by the English Church*. Ed. by Walter W. SKEAT. Trans. by GUNNING, WILKINSON, and Walter W. SKEAT. Early English Text Society 76 and 82. London: N. Trübner and co. for the Early English Text Society. URL: <https://archive.org/search.php?query=Aelfric%27s%20Lives%20of%20Saints>. viii, 11, 12, 15, 55
- (1967–1968). *Homilies of Ælfric: a supplementary collection*. Ed. by John C. POPE. Early English Text Society 259–260. London: Oxford University Press. 15
- ANDERSON, George K. (1958). 'The fifth case in Old English'. In: *Journal of English and Germanic Philology* 57.1, pp. 21–26. 53
- ANDREW, S. O. (1936). 'Relative and Demonstrative Pronouns in Old English'. In: *Language* 12.4, pp. 283–293. 17, 56
- ATHERTON, Mark (2000). 'Quoting and re-quoting: how the use of sources affects stylistic choice in Old English prose'. In: *Studia Neophilologica* 72, pp. 6–17. 61
- AUSTIN, John Langshaw (1975). *How to Do Things with Words*. Ed. by J. O. URMSON and Marina SBISA. Oxford: Clarendon Press. 47
- BAKER, Peter S. (1997). 'Old English and Computing: a guided tour'. In: *Reading Old English Texts*. Ed. by Katherine O'Brien O'KEEFE. Cambridge University Press, pp. 192–215. 13
- BARRI, Nimrod (1975). 'Nucleus and Satellite in Nominal Syntagmatics'. In: *Linguistics* 157, pp. 67–85. 1, 45
- (1978). 'Substantivized Adjective and Adjectivized Substantive in colloquial Modern Hebrew (שם-תואר מועצם ו'ושם-עצם מותאר בעברית חדשה דיבורית)'. In: *Lešonenu* 42, pp. 252–272. 8
- (1979). 'Giving up Neutralisation'. In: *Cahiers Ferdinand de Saussure* 33, pp. 7–20. URL: <http://www.jstor.org/stable/27758207>. 7
- BASSI, Roberta (2012). 'Saints' lives and miracle stories in Bede, the *Old English Bede* and Ælfric between translation and rewriting'. PhD thesis. Dipartimento di Lingue, letterature e culture comparate, Università degli studi di Bergamo. 288 pp. URL: <http://aisberg.unibg.it/handle/10446/26701>. 14
- BETHURUM, Dorothy (1932). 'The Form of Ælfric's "Lives of Saints"'. In: *Studies in Philology* 29.4, pp. 515–533. URL: <http://www.jstor.org/stable/4172180>. 14
- BOSWORTH, Joseph (2010–). *An Anglo-Saxon Dictionary Online*. Ed. by Thomas Northcote TOLLER. Comp. by Sean CRIST and Ondřej TICHÝ. URL: <http://www.bosworthtoller.com/>. 23, 34, 47, 48, 50–52, 54, 59
- BREIVIK, Leiv Egil (2003). 'Old English þa revisited'. In: *Language and Function: to the memory of Jan Firbas*. Ed. by Josef HLADKÝ. Studies in Functional and Structural Linguistics. John Benjamins, pp. 39–55. ISBN: 9789027215581. URL: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=253236&site=ehost-live>. 44, 69
- BRINTON, Laurel J. (1993). 'Episode Boundary Markers in Old English Discourse'. In: *Historical Linguistics 1989: Papers from the 9th International Conference on Historical Linguistics, New Brunswick, 14–18 August 1989*. Ed. by Henk AERTSEN and Robert J. JEFFERS. Current Issues in Linguistic Theory 106. Free University Amsterdam / Rutgers University, pp. 73–89. 64

- BROWN, Keith, ed. (2006). *Encyclopedia of Language and Linguistics*. 2nd ed. Elsevier. URL: <http://www.sciencedirect.com/science/referenceworks/9780080448541>. 📖 22, 51
- CAMPBELL, Charles Boyle (1913). 'Concerning the Pronominal Antecedent and the Form of the Accompanying Relative Pronoun in Modern German Prose'. PhD thesis. Berlin: University of Chicago. URL: <https://archive.org/details/concerningpronom00camprich>. 📖 19
- ČERNÝ, Jaroslav and Sarah GROLL (1978). *A Late Egyptian Grammar*. 2nd ed. Studia Pohl: Series maior. Rome: Biblical Institute Press. 📖 27
- CHALKER, Sylvia and Edmund WEINER (1998). *The Oxford Dictionary of English Grammar*. Oxford University Press. ISBN: 9780192800879. 📖 19
- CLEMOES, Peter (1966). 'Ælfric'. In: *Continuations and Beginnings: studies in Old English literature*. Ed. by Eric Gerard STANLEY. London: Nelson. 📖 15
- CUMMINGS, Michael J. (2006). 'Ælfric (fl. 987–1010)'. In: *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Ed. by Keith BROWN. 2nd ed. Elsevier, p. 83. URL: <http://www.sciencedirect.com/science/referenceworks/9780080448541>. 📖 11
- CURME, George Oliver (1912). 'A History of English Relative Constructions'. In: *Journal of English and Germanic Philology* 11.3, pp. 355–380. 📖 17
- DAMOURETTE, Jacques and Édouard PICHON (1911-). *Des Mots à la Pensée: essai de grammaire de la langue française*. Paris. 📖 60
- DOWSING, Anita Merete (1979). 'Some syntactic structures relating to the use of relative and demonstrative *þæt* and *se* in Late Old English prose'. In: *Neuphilologische Mitteilungen* 80, pp. 289–303. I'm very grateful to Zinovi Matskevich for assisting me in gaining access to this paper. 📖 10, 20, 21, 56
- FERGUSON, Everett, ed. (1999). *Encyclopedia of Early Christianity*. Associate editors Michael P. MCHUGH and Frederick W. NORRIS. 2nd ed. Routledge. 📖 55, 57
- FERRARESI, Gisella and Maria GOLDBACH, eds. (2008). *Principles of Syntactic Reconstruction*. Current Issues in Linguistic Theory 302. John Benjamins. 📖 74
- FLEISCHMAN, Suzanne (1990). *Tense and Narrativity: from medieval performance to modern fiction*. 1st ed. Texas linguistics series. University of Texas Press. ISBN: 0-292-78090-7. 📖 48, 49, 68
- FLEMING, Damian (2013). 'Jesus, that is *hælend*: Hebrew names and the vernacular Savior in Anglo-Saxon England'. In: *Journal of English and Germanic Philology* 112.1, pp. 26–47. 📖 29
- GARCIA ZAMACONA, Carlos (2010). 'The Spatial Adjunct in Middle Egyptian: data from the Coffin Texts'. In: *MO-SAIKjournal* 1, pp. 221–258. URL: http://mosaikjournal.com/mosaik1/gracia_zamacona.pdf. 📖 27
- GEROULD, Gordon Hall (1925). 'Abbot Ælfric's Rhythmic Prose'. In: *Modern Philology* 22.4, pp. 353–366. 📖 15
- GIVÓN, Talmy (2001). *Syntax: an introduction*. Vol. 1. 2 vols. John Benjamins. 📖 60, 61
- GOLDENBERG, Gideon (1985). 'על תורת הפועל והפועל העברי'. In: מחקרים בלשון א'. Ed. by Moše BAR-AŠER. Jerusalem: Institute of Jewish Studies, the Hebrew University of Jerusalem, pp. 295–348. 📖 18, 52
- (2012). *Semitic Languages: features, structures, relations, processes*. Oxford: Oxford University Press. xix+363 pp. ISBN: 9780199644919. 📖 3
- GRETSCH, Mechthild (2005). *Ælfric and the Cult of Saints in Late Anglo-Saxon England*. Cambridge Studies in Anglo-Saxon England 34. Cambridge: Cambridge University. ISBN: 978-0-511-14007-5. URL: <http://cambridge.org/9780521855419>. 📖 11
- HARLOW, C. G. (1959). 'Punctuation in some manuscripts of Ælfric'. In: *Review of English Studies*. NS 10.37, pp. 1–19. 📖 13
- HASPELMATH, Martin (1997). *From Space to Time: temporal adverbials in the world's languages*. Lincom Studies in Theoretical Linguistics 3. München & Newcastle: Lincom Europa. 181 pp. URL: http://www.eva.mpg.de/fileadmin/content_files/staff/martin_haspelmath/pdf/SpaceTime.pdf. 📖 66, 68
- HASPELMATH, Martin and König EKKEHARD, eds. (1995). *Converbs in Cross-Linguistic Perspective*. Vol. 13. Empirical Approaches to Language Typology. Berlin · New York: Mouton de Gruyter. ISBN: 3-11-014357-7. 📖 45
- HEALEY, Antonette diPaolo et al., eds. (2000). *Dictionary of Old English Corpus in Electronic Form*. URL: <http://www.doe.utoronto.ca/>. 📖 13, 48
- HERVEY, Francis, ed. (1907). *Corolla Sancti Eadmundi: The Garland of Saint Edmund[,] King and Martyr*. London: John Murray. URL: <https://archive.org/details/corollasanctiead00hervuoft>. 📖 50, 52
- HILL, Joyce (1996). 'The Dissemination fo Ælfric's *Lives of Saints*: a preliminary survey'. In: *Holy Men and Holy Women: Old English prose saints' lives and their contexts*. Ed. by Paul E. SZARMACH. Albany, N.Y.: State University of New York Press. ISBN: 0791427153. 📖 12
- HJELMSLEV, Louis (1969). *Prolegomena to a Theory of Language*. Trans. by Francis J. WHITFIELD. 2nd ed. Madison, Milwaukee and London: University Of Wisconsin Press. 📖 3, 5, 8

- HJELMSLEV, Louis (1970). *Language: an introduction*. Trans. by Francis J. WHITFIELD. Madison, Milwaukee and London: University Of Wisconsin Press. 5
- HOPPER, Paul J. (1992). 'A discourse perspective on syntactic change: text-building strategies in Early Germanic'. In: *Reconstructing Languages and Cultures*. Ed. by Edgar C. POLOMÉ and Werner WINTER. Trends in Linguistics: studies and monographs 58. Mouton de Gruyter. 49
- JESPERSEN, Otto (1924). *The Philosophy of Grammar*. English. London: George Allen & Unwin. 48, 53
- KEEFER, Sarah Larratt (2007). 'In Closing: amen and doxology in Anglo-Saxon England'. In: *Anglia — Zeitschrift für englische Philologie* 121.2, pp. 210–237. 55, 57
- KOSCHMIEDER, Erwin (1945). 'Zur Bestimmung der Funktionen grammatischer Kategorien'. In: *Neue Folge* 25. 47
- LAPIDGE, Michael (1991). 'The Saintly Life in Anglo-Saxon England'. In: *The Cambridge Companion to Old English Literature*. Cambridge: Cambridge University Press. Chap. 14, pp. 243–263. ISBN: 0521374383. URL: <http://www.loc.gov/catdir/toc/cam023/90002673.html>. 11
- LIBERMAN, Anatoly (1990). "'Afterthought" as a feature of Old Icelandic syntax'. In: *Syntax gesprochener Sprachen*. Ed. by Brigitte K. HALFORD and Herbert PILCH. Script Oralia 14. Tübingen: Narr, pp. 45–60. 24, 33
- MAGENNIS, Hugh and Mary SWAN, eds. (2009). *A Companion to Ælfric*. Brill's Companions to the Christian Tradition 18. Brill. ISBN: 978-90-04-17681-2. 11
- MCDANIEL, Rhonda L. (2009). 'Interpreting the translator: Ælfric, his sources, and his critics'. In: *Translatio: or the transmission of culture in the Middle Ages and the Renaissance*. Ed. by Laura H. HOLLENGREEN. Arizona Studies in the Middle Ages and Renaissance 13. Turnhout Brepols. ISBN: 978-2-503-51892-3. URL: <http://brepols.metapress.com/content/q40q77/>. 14
- MEILLET, Antoine (1948). *Linguistique Historique et Linguistique Générale*. Vol. 1. 1st ed. 2 vols. Paris: Edouard Champion. 3
- MITCHELL, Bruce (1978). 'Old English "ðæt" adverb?' In: *Notes and Queries* CCXXIII, pp. 390–394. DOI: 10.1093/nq/CCXXIII.jul.390. 47
- (1980). 'The Dangers of Disguise: Old English texts in modern punctuation'. In: *The Review of English studies* 31.124, pp. 385–413. URL: <http://www.jstor.org/stable/10.2307/513874>. 12, 13, 15
- (1987). *Old English Syntax*. 2 vols. Oxford: Clarendon Press. 1, 2, 7, 15, 20, 45, 53, 71, 72
- (1990). *A Critical Bibliography of Old English Syntax*. Oxford: Blackwell. 2, 7
- MITCHELL, Bruce and Fred C. ROBINSON (1992). *A Guide to Old English*. 5th ed. Blackwell. 21, 45
- NICHOLS, Ann Eljenholm (1964). 'Awendan: a note on Ælfric's vocabulary'. In: *Journal of English and Germanic Philology* 63.1, pp. 7–13. URL: <http://www.jstor.org/stable/27714338>. 14
- (1971). 'Ælfric and the Brief Style'. In: *Journal of English and Germanic Philology* 70.1, pp. 1–12. URL: <http://www.jstor.org/stable/27705969>. 14
- OLSEN, Karin E. (2004). 'Beggars' Saint but no Beggar: Martin of Tours in Ælfric's Lives of Saints'. In: *Neophilologus* 88.3, pp. 461–475. 25
- PIECK, Michael (2009). *Old English Prose: Passio and Vita*. Two concepts of a saint's life in Anglo-Saxon England. Grin. ISBN: 978-3-640-62598-7. URL: <http://www.grin.com/en/e-book/150971/>. 11
- POLOTSKY, Hans Jakob (1985). 'A Note on the Sequential Verb-Form in Ramesside Egyptian and Biblical Hebrew'. In: *Pharaonic Egypt, the Bible and Christianity*. Ed. by Sarah ISRAELIT-GROLL. Jerusalem: Magnes, pp. 157–161. 45
- (1991). "'Article" and "Determinative Pronoun" in Coptic'. In: *Lingua Aegyptia* 1, pp. 241–242. 19
- RONÉN, Júda (2008). 'מקרי' בורטיב: מן אירועים ונכונות לכידות וגבול בין אירועים בורטיב: מקרי'. BA integrative exam. Jerusalem: Department of Linguistics, Hebrew University of Jerusalem. 38 pp. Not published. 35
- ROSÉN, Haiim B. (1994). *Is a comparative Indo-European syntax possible?* Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft: Vorträge und kleinere Schriften 59. Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck. 46 pp. ISBN: 978-3851246469. 74
- (2005). 'The Jerusalem School of Linguistics and the Prague School'. In: SWIGGERS, Pierre. *Haiim B. Rosén: bio-bibliographical sketch*. Ed. by Pierre SWIGGERS. Vol. 8 (N.S.) Biobibliographies et exposés. Leuven: Peeters. ISBN: 90-429-1695-8. 7
- SAUSSURE, Ferdinand de (2005). 'קורס בגלשנות כללית'. Hebrew. Trans. from the French by Avner LAHAV. Libido. Resling. 5
- SCHEIL, Andrew P. (2004). *The Footsteps of Israel: understanding Jews in Anglo-Saxon England*. Ann Arbor: University of Michigan. 65
- SCHIPPER, William (2005). 'W. W. Skeat's Edition of Ælfric's Lives of Saints'. In: *Text and Language in Medieval English Prose: a Festschrift for Tadeo Kubouchi*. Ed. by Akio OIZUMI, Jacek FISIĄK, and John SCAHILL. Frankfurt: Peter Lang Verlag, pp. 229–236. 7, 12

- SCRAGG, D. G. (1994). 'Postscript: *Quo Vadis, Editio?*' In: *The Editing of Old English: papers from the 1990 Manchester conference*. (Manchester, May 25–27, 1990). Ed. by D. G. SCRAGG and Paul E. SZARMACH. Boydell & Brewer, pp. 299–310. ISBN: 9780859914130. 22, 51
- SHISHA-HALEVY, Ariel (1976). 'The Circumstantial Present as an Antecedent-less (i.e. Substantival) Relative in Coptic'. In: *Journal of Egyptian Archaeology* 62, pp. 134–137. URL: <http://www.jstor.org/stable/3856353>. 19
- (1986). *Coptic grammatical categories: structural studies in the syntax of Shenoutean Sahidic*. Vol. 53. *Analecta orientalia*. Roma: Pontificio Istituto biblico. 37
- (1989). *The Proper Name: structural prolegomena to its syntax — a case study in Coptic*. Beihefte zur WZKM 15. VWGÖ. 30, 75
- (1997). 'Modern Literary Welsh Narrative Syntax: Two Features Decried'. In: *Journal of Celtic Linguistics* 6, pp. 63–102. 35
- (1998). *Structural Studies in Modern Welsh Syntax: aspects of the grammar of Kate Roberts*. Studien und Texte zur Keltologie. Münster: Nodus Publikationen. ISBN: 3-89323-612-0. 2, 3, 8–10, 37, 66
- (2004). 'Juncture Features in Shenoutean Sahidic: linkage and delimitation'. In: *Coptic Studies on the Threshold of a New Millennium: Proceedings of the Seventh International Congress of Coptic Studies*. Ed. by Mat IMMERZEEL and Jacques van der VLIET. *Orientalia Lovaniensia analecta*. International Association for Coptic Studies. Leuven: Peeters, pp. 155–175. 35
- (2005). 'Epistolary Grammar: syntactical highlights in Kate Roberts's letters to Saunders Lewis'. In: *Journal of Celtic Linguistics* 9, pp. 83–103. URL: <http://arielshishahalevy.huji.ac.il/>. 8, 47, 63
- (2006). 'H. J. Polotsky Structuralist'. In: *Lingua Aegyptia* 14, pp. 7–14. 10
- (2007a). 'Rhetorical Narratives: Notes on Narrative Poetics in Shenoutean Sahidic Coptic'. In: *Literary-Linguistic Approaches to Narrative: the Ancient Near East (including Egypt), and Neighbouring Regions*. *Orientalia Lovaniensia analecta*. Peeters. 11
- (2007b). *Topics in Coptic Syntax: structural studies in the Bohairic dialect*. *Orientalia Lovaniensia Analecta* 160. Leuven: Peeters. ISBN: 978-90-429-1875-7. 9, 20, 26
- (2009a). 'A Note on Converbs in Egyptian and Coptic'. In: *Afroasiatic Studies in Memory of Robert Hetzron*. Ed. by Charles G. HÄBERL. Cambridge Scholars. Newcastle upon Tyne. 45
- (2009b). 'On Conversion, Clause Ordination and Related Notions: Some Reflections on General and Polotskian Models'. In: *Egyptian, Semitic and General Grammar: studies in memory of H. J. Polotsky*. Ed. by Gideon GOLDENBERG and Ariel SHISHA-HALEVY. Jerusalem: The Israel Academy of Sciences and Humanities, pp. 92–105. URL: <http://arielshishahalevy.huji.ac.il/>. 9
- (2009c). 'Work-Notes on Shenoute's Rhetorical Syntax: $\epsilon\omega\chi\epsilon$ and $\lambda\mu$ — suspension of disagreement, irony and *reductio ad absurdum*'. In: *Liber Amicorum: Jürgen Horn zum Dank*. Ed. by A. GIEWEKEMEYER. Göttingen, pp. 113–129. 67, 74
- (2010). 'Converbs in Welsh and Irish: A Note'. In: *Proceedings of the 13th International Celtic Congress, Bonn, Jul. 2007*, pp. 269–277. URL: <http://arielshishahalevy.huji.ac.il/>. 9, 45
- (2011). 'Rhetorical Narratives, Tableaux and Scenarios: work-notes on narrative poetics in Shenoutean Sahidic Coptic'. In: *Narratives of Egypt and the Ancient Near East: literary and linguistic approaches*. Ed. by Fredrik HAGEN et al. *Orientalia Lovaniensia Analecta* 189. Leuven-Paris-Walpole, Ma: Peeters, pp. 451–498. URL: <http://arielshishahalevy.huji.ac.il/>. 9, 11, 15, 64, 74
- SKEAT, Walter W., ed. (1874). *The Gospel according to Saint Luke: in Anglo-Saxon and Northumbrian versions synoptically arranged with collation exhibiting all the readings of all the MSS*. Cambridge: Cambridge University Press. URL: <https://archive.org/details/gospelaccording00skeagoog>. 23
- SOMMERER, Lotte (2011). 'Old English *se*: from demonstrative to article. A usage-based study of nominal determination and category emergence'. PhD thesis. Anglistik und Amerikanistik, Universität Wien. URL: <http://othes.univie.ac.at/14573/>. 2
- SULPICIOUS, Severus (1866). *Opera. Libri qui supersunt*. Ed. by Carolus HALM. *Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum*. Vienna: apud C. Geroldi Filium. URL: <https://archive.org/details/sulpiciiseveril00halmgoog>. 23, 24, 61
- SWEET, Henry (1900). *The Practical Study of Languages: a guide for teachers and learners*. New York: Henry Holt and Company. URL: <https://archive.org/details/practicalstudyof00swee>. 12
- SZARMACH, Paul E. (2003). *Edmund of East Anglia*. Offline (retrieved through the Internet Archive). URL: <http://web.archive.org/web/20061127143224/http://www.wmich.edu/medieval/research/rawl/edmund/>. 12, ii, 83

- TAJIMA, Matsuji, ed. (1988). *Old and Middle English Language Studies: a classified bibliography, 1923–1985*. Library and Information Sources in Linguistics 13. John Benjamins. xxxii+391 pp. 2
- TAYLOR, Ann et al. (2003). *The York-Toronto-Helsinki Parsed Corpus of Old English Prose (YCOE)*. University of York. URL: <http://www-users.york.ac.uk/~lang22/YcoeHome1.htm>. 6, 36
- TILL, Walter Curt (1955). *Koptische Grammatik (Saidischer Dialket)*. Mit Bibliographie, Lesestücken und Worterverzeichnissen. Leipzig: O. Harrassowitz. 360 pp. 19
- VEZZOSI, Letizia (1994). 'Considerazioni sulla funzione del connettivo *þa* in anglosassone'. In: *Studi e saggi linguistici* 34, pp. 111–140. 44, 69
- WATERHOUSE, Ruth (1989). 'Ælfric's 'usitatus' use of language in Lives of Saints'. In: *Parergon* 7, pp. 1–45. DOI: 10.1353/pgn.1989.0009. 15, 28
- WHATLEY, E. Gordon (1997). 'Lost in translation: omission of episodes in some Old English prose saints' legends'. In: *Anglo-Saxon England* 26, pp. 187–208. 14
- WHITE, Caroline Louisa (1898). *Ælfric: a new study of his life and writings*. Yale Studies in English 2. Lamson, Wolfe and Company. URL: <https://archive.org/details/aelfricnewstudy00whituoft>. 11
- WIKIPEDIA (2014). *Ælfric of Eynsham*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%86lfric_of_Eynsham. 11
- WISCHER, Ilse (2010). 'On the use of *beon* and *wesan* in Old English'. In: *English Historical Linguistics, 2008: selected papers from the fifteenth International Conference on Historical Linguistics*. ICEHL 15. (Munich, Aug. 24–30, 2008). Ed. by Robert MAILHAMMER, Judith HUBER, and Ursula LENKER. ICEHL 15. John Benjamins, pp. 217–235. ISBN: 9789027248329. 20
- Y Beibl Cymraeg Newydd* (2004). Trans. by CYMDEITHAS Y BEIBL. Argraffiad Diwygiedig. 27

se ðe is soð wysdom · 7 sawla líf

A Textual-Structural Study of the Demonstrative Pronouns in Old English:
classification, characterization and description
of the examples in Ælfric's *Lives of Saints*

A thesis by Júda Ronén, submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree of Master of Arts in the Department of Linguistics of the Hebrew University of Jerusalem.

Advisor: Nimrod Barri.

Winter 2014–2015, Jerusalem.

Abstract

Description of the syntactical structures in Old English, in which the demonstrative pronouns (SE and ÐIS) occur independently of a following nominal phrase: structural **classification, characterization** and **analysis** of their internal structure and their function in the text by a comprehensive examination of the examples in the corpus, *Ælfric's Lives of Saints*.

Such an **exhaustive survey** of the relevant examples in a text of this length has never been done. A clearer, more complete profile of the functions of the pronouns in question emerges from it, with **hitherto undescribed findings**. These contribute to a subtler understanding of Ælfric's language, on a structural linguistic basis.

This thesis has four **chapters**:

- §0, **Introduction**. Defining the topic in question; methodological and theoretical discussion; the corpus; overall structure.
- §1, **The demonstrative pronoun SE**. The primary division of this chapter is according to the reference of SE:
 - Lexical reference; subdivision: pronominal antecedent (SE *þe* 's/he who, that which') and SE 'that' not followed by *þe* 'who, which'.
 - Grammatical reference; subdivision: nominalisation and external reference.
- §2, **The demonstrative pronoun ÐIS**. Its function is primarily grammatical and it is more limited in comparison to SE.
- §3, **Conclusion**. Description of the structural differences between SE and ÐIS; general conclusion; avenues for further research.

Colophon

This thesis is **typeset** with X_Y-L^AT_EX, using the following fonts: *Vesper Hebrew* / ΥΓ (main text), *Alef* (headlines) and *SBL Hebrew* (biblical quotations) for Hebrew; *Junicode* (main) and *Beowulfi* (title) for Old English; *Vesper Pro* and *PragmataPro* (monospaced) for general Latin-based text; *Gentium* for Greek; *Lateef* for Arabic; and *Antinoou* for Coptic.

Bib~~L~~T_EX code:

```
@MASTERSTHESIS {ronen.j:2015:demonstratives,
  author      = {Ronén, Júda},
  title       = {\emph{se ðe is soð wysdom~· & sawla líf} -
                A Textual-Structural Study of the Demonstrative Pronouns in Old English},
  subtitle    = {classification, characterization and description
                of the examples in Ælfric's Lives of Saints},
  institution = {Department of Linguistics, the Hebrew University of Jerusalem},
  year       = {2015},
}
```

The reader is encouraged to send **feedback** to the author: foo@digitalwords.net

צילום הכריכה:

העמוד הראשון של הפסיון של אדמונד הקדוש
כתב־יד MS. Cotton Julius E. vii, עמ' 203r
קובץ התמונה לקוח מ**שרמך** [SZARMACH (2003)]

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי-הרוח
החוג לבלשנות

לִפְּאֵרָה לִפְּאֵרָה • דִּמְעָה דִּמְעָה

עיון מבני-טקסטואלי בכינויי-הרמז העצמאיים באנגלית עתיקה:

מיון, אפיון ותיאור מצאי הדוגמאות

בחייה-קדושים לאלפריץ'

נספח דוגמאות

עבודה בעלת אופי מחקרי המוגשת כמילוי חלקי של חובות לימודי-מוסמך

מנחה: נמרוד ברי

יודה רונן

מספר-סטודנט: 066372749

דוגמאות מייצגות לשני טיפוסים בינויי-הרמז

Ʒa wæs on rome byrig sum cyne-boren mæden ·
basilla gehaten · on hæðen-scype wunigende ·
[seo] wolde gehyran þá halgan lare ·
of eugenian muþe · ác heo ne mihte hire genealecean ·
forðan þe cristen-dóm wæs · þær ónscunigend-lic ·

Ʒa mid [ðam] þe basilius · to-brác þ husel ·
þa þuhte þam Iudeiscan · swylce he tó-dælde án cyld · [...]

Ʒa astrehte se halga his handa ȝ cw̄ ·
[...]
Mid þam ðe he [þis] cwæð · þa com crist sylf him to ·
[...]

MARTINVS [SE] MARA BISCEOP WÆS GEBORN ON þā fæstene
sabarā gehaten [...]

Hwæt þa eadmund clypode ænne bisceop ·
þe him þa gehendost wæs ȝ wið hine smeade
hu he þā reþan hinguare and-wyrðan sceolde ·
Ʒa forhtode [se] bisceop for þā færlican gelimpe ·
ȝ for þæs cynincges life · ȝ cw̄ þ him ráð þuhte
þ he to þam gebuge þe hī bead hinguar ·

MEN ÐA LEOFESTAN HWILON ÉR WE SÆDON EOW HÚ URE
hælend crist on [þisum] dæge on soðre menniscnysse
acenned wæs of þæm halgan mædene marian.

א. אָגניָה², ש' 326:
אז בעיר רומא איזו בתולה בת מלכות
היתה קרויה בזילה, חיה בעבודת-אלילים;
[היא] רצתה לשמוע את התורה הקדושה
מפי אָגניָה, אך לא יכלה להתקרב אליה
כי הנצרות היתה שם בבחינת מיאוס.

ב. בזיליוס³, ש' 158:
ואז כאשר (מיל': עם [זאת] ש-) בזיליוס בצע את לחם-הקודש
אז חשבו היהודים כאילו הוא מבתר ילד [...]]

ג. מרקוס¹⁵, ש' 68:
ואז מתח הקדוש את ידיו ואמר:
(ציטוט דבריו)
כאשר הוא אמר [זאת], אז בא אליו המשיח
[...]

ד. מרטינוס³¹, ש' 10 (פותחת את גוף הטקסט):
מרטינוס [ה]בישוף [ה]גדול נולד בעיר המבוצרת
הקרויה סבריה [...]]

ה. אדמונד³², ש' 56:
הו! ואז אדמונד קרא לבישוף אחד
שהיה הקרוב ביותר והתייעץ איתו
איך עליו להשיב להינגוור האכזרי.
ואז פחד [ה]בישוף מההתרחשות הפתאומית
וחשש לחיי המלך, ואמר שנראה לו נבון
שהוא יכנע למה שהינגוור מצווה.

ו. המולד¹, ש' 1:
אנשים יקרים, פעם אמרנו לכם איך מושיענו המשיח ביום [זה]
נולד מהבתולה הקדושה מרים בטבע אנושי אמיתי.

18

§1.1 זוקק כינויי העומד בפני עצמו

20

§1.1.1 יחוס כללי

20

§1.1.1.1 מבנה דו-חלקי

ראש התענית ¹² [167]	8
Ne sceamige nanum menn þ he anum lareowe his gyltas cyðe · forðan þe [se] .þe. nele his synna on ðissere worulde andettan mid soðre behreowsunge · <u>him</u> sceal sceamian ætforan gode ælmihtigum [...]	

המולד ¹ [192]	1
[Se] singð mid gaste · [se] .ðe. clypað þa word mid muðe · ך ne under-stænt þæs andgites getacnunge · [...]	

ראש התענית ¹² [172]	9
[...] [se] .ðe. ne mæg for sceame his gyltas anū menn geandettan · <u>him</u> sceal þonne sceamian · ætforan heofonwarum · ך eorð-warū · ך hel-warum · ך seo sceamu <u>him</u> bið endeleas ·	

המולד ¹ [192]	2
[...] [se] singð mid mode [se] .ðe. þæs andgites getacnunge under-stænt ·	

זכרון הקדושים ¹⁶ [180]	10
Swa swa se yrðlincg amyrð his furuh gif he locað to lange under-bæc · swa eac [se] .ðe. wile gewendan to gode · ך bihð eft to woruld-þingum ne bið <u>he</u> gode andfencge ·	

יול' ובסיל ⁴ [67]	3
[Se] .þe. for minre lufe middan-eard forsihð · he bið soðlice geteald to þam unbesmitenum halgū · þe næran on heora life besmitene mid wifū ·	

זכרון הקדושים ¹⁶ [368]	11
Seo eahteoðe miht is · seo soðe eadmodnyss · ge to gode ge to mannum · mid modes hluttornysse · forðan [se] .ðe. wis byð · ne wurð <u>he</u> næfre modig ·	

טבסטיאנוס ⁵ [202]	4
[Se] .ðe. sceattas under-fehð · ך sylð godes gife · [se] for-deð his sawle · ך se seoca ne bið gehæled · [...]	

על הניחוש ¹⁷ [75]	12
Nu alyse ic me sylfne wið god · ך mid lufe eow forbeode · þ eower nan ne axie þurh ænigne wicce-cræft · be ænigum ðinge · oððe be ænigre untrumnyss · ne galdras ne sece · to gremigenne his scyppend · forðan [se] .ðe. þys deð · [se] forlysð his cristen-dom. ך bið þam hæðenum gelic · þe hleotað be him sylfum mid ðæs deofles cræfte þe hi fordeð on ecnyss · ך butan <u>he</u> ælmyssan · ך mycele dædbote <u>his</u> scyppende geoffrige · æfre <u>he</u> bið forloren ·	

ארבעים החיילים ¹¹ [47]	5
God is eower anginn · ך eower inngehýd ac [se] bið gehealden [se] .þe. oð ende þurh-wunað ·	

על הניחוש ¹⁷ [88]	13
Eall swa gelice [se] .ðe. gelyfð wiglungum oððe be fugelum · oððe be fnum · oððe be horsum · oððe be hundum · ne bið <u>he</u> ná cristen · ac bið for-cuð wiðer-saca ·	

ארבעים החיילים ¹¹ [123]	6
[Se] .þe. soðlice gelyfð on þone lyfigendan fæder · ך on his ancennedan sunu · ך on þone halgan gast · þeah þe <u>he</u> dead beo · <u>he</u> bið swa þeah cucu ·	

ארבעים החיילים ¹¹ [299]	7
Nis gode nan neod þ we god wyrcan · ne he nan þing ne hætt for his agenre neode · ac hit fremað us sylfū swa hwæt swa he us bebyd · ך we beoð gesælige gif we urū scyppende gehersumiað · ך gif we hine ænne ofer ealle þincg lufiað · [se] .ðe. hine forlæt <u>he</u> losað witodlice ·	

[302] תפילת משה ¹³	21
Uiri sanguinū et dolosi Non dimidiabunt dies suos · ꝥ is on englisc; Đa blodigan weras ꝥ ða .þe. willað fecn · ne sceolan hi libban heora dagas healfe ·	
[28] על הניחוש ¹⁷	22
[...] forðan þa .ðe. ðyllice weorc wyrcað · ne begitað hi godes rice ·	
[34] על הניחוש ¹⁷	23
Mine gebroðra nelle ge dwelian · naðor ne unriht- hæmeras · ne ða .ðe. hæðen-gildum þeowiað · ne ða .þe. oðre manna wif habbað · ne ða hnescan ^{vel wácmōd} · þ synd þa .ðe. nane stiðnyse nabbað ongean leahtras · Ne ðeofas · ne gytseras · ne drinceras · þ synd þa .ðe. druncennysse lufiað · ne wyrgendras · þæra muð bið symle mid geættrode wyrigunge afylled · ne reaferas · nabbað hi næfre godes rice ·	
[214] אפולנירית ²²	24
[...] ꝥ ða .ðe. on god gelyfað ꝥ mid geleafan beoð gefullode · þa habbað þa ecean reste · ꝥ unawendendlice welan ·	
[115] אבדון וסנס ²⁴	25
Hit is awriten be me on witegung-bocū [←witegu-] · þ ða .þe. me geseoð · hi ne gelyfað on me · ꝥ þa .þe. me ne geseoð · hi gelyfað ꝥ libbað ·	
[476] מקבים ²⁵	26
[...] ac he soðlice besceawode · þ ða .ðe. mid soðre arfæst- nyse on deaþe ge-endiað · þ hi mid drihtne habbað þa selestan gife on þam soðan life ·	
[738] מרטינוס ³¹	27
Se deofol þa clypode ꝥ cū hī to-geanes · þ þa leahter-fullan næron nanre miltsunge wurðe · ꝥ þa .þe. æne aslidan · þ hi eft ne sceoldon æt drihtne habban ænigne miltsunge ·	

[476] מלכים ¹⁸	14
[...] ac we cweðað to soðum se .þe. synnum gehyrsumað · ꝥ godes beboda forsyhð nu on þæs godspelles timan · þ he bið þam cynincgū ° gelic ðe gecuron deofolgild · ꝥ heora scyppend forsawon ·	
[248] אלבנוס ¹⁹	15
Sume menn syl्लाð eac cyrcan to hyre swáswá wácllice mylna · þ mære godes hus þe wæs gode betæht to his biggencgum to ðam cristen-dome þe crist sylf astealde · ac hit ne gedafnað þ man dó godes hús anre mylne gelic for lyðrum tolle · ꝥ se ðe hit deð he sincað swyðe deope ·	
[244] אפולנירית ²²	16
[...] ꝥ se .ðe. on geleafan þurhwunað · se leofað á on ec- nyse ·	
[61] מקבים ²⁵	17
þa nytenu wæron unclæne gecwedene on þære · æ · þe ne to-cleofað heora clawa þeah ðe hi cudu ceowan · oððe gif hi to-cleofað ꝥ ceowan nellað for ðære getacnunge þe ða towerd wæs · þ we to-cléofan ure clawa on þam twam gecyðnyssum · on ðære ealdan · ꝥ on ðære niwan þ is · æ · ꝥ godspel · on þ we on mode smeagan þæs ælmihtigan hæse · ꝥ se .ðe. aþor forlæt · se leofað unclæne ·	
[293] צציליה ³⁴	18
Ne bið se forloren .þe. lið for gode ofslagen he bið swa awend to wuldre of deaðe · swilce man lam sylle · ꝥ sylf nime gold · swilce he sylle wác hús · ꝥ wuldor-ful under-fó · sylle gewitendlic · ꝥ ungewitendlic under-fó · sylle wacne stán · ꝥ wurðfulne gym under-fó ·	
[375] תומס ³⁶	19
° Ic worhte ænne stypel · ꝥ þu cwyðst þ ic sceolde · sylf hine to-wurpan · ac ic secge him swyðor soðlice godes word · þ se .þe. lufað on eorþan his eorðlican fæder · modor · oððe bearn · oþþe wif ofer god · ne bið he gode wurð · ꝥ he cū eft hī to ·	
[202] וינסטיוס ³⁷	20
[...] wundriað þises þ se .þe. wurðað god mid soþre andetnesse · þ he sige-fæst byþ æfre ·	

37	תפילת משה ¹³ [131]	Ne bið [se] na wita · [þe] unwislice leofað · ac bið open sott þeah þe him swa ne ðince ·
38	על הניחוש ¹⁷ [96]	Ac [se] ðe hwider faran wille · singe his paternoster · γ credan · gif he cunne · γ clypige to his dryhten · γ bletsige hine sylfne · γ siðige orsorh þurh godes gescyldnysse · butan ðæra sceocena wiglunga ·
39	צציליה ³⁴ [082]	Healdað þas cynehelmas mid clænre heortan [...] ne hí nan man ne gesihð butan [se] [þe] ° clænnysse lu- fað · [...]
40	על הניחוש ¹⁷ [124]	Ne sceal se cristenra befrinan þa fulan wiccan be his gesundfulnysse · þeahðe heo secgan cunne sum ðincg þurh deofol · forðan þe hit bið derigendlic · γ eall hit bið ættrig [þ] him of cymð · γ ealle his folgeras frfarað on ende ·
41	המולד ¹ [41]	Þæs án scyppend wát ealle þing · γ gesihð ge [þ] gedón is · ge [þ] þe nú is · ge [þ] ðe to-weard is · [...]
42	אגתה ⁸ [115]	Swa ic lust-fullige on þisum laðū witum · swa swa se ðe gesihð · [þone] [þe] he gewilnode · oððe se þe fint fela gold-hordas ·
43	אָגנייה ² [162]	[...] γ þæs lichoman lustas gelóme be-pæcð · γ tó sarnissū gelædað [þa] [þe] hi swiðost lufiað ·
44	סבסטיאנוס ⁵ [65]	Þis lif is swa swicol þ hit sýble bepæcð · [þa] [ðe] hit swiþost lufiaþ · γ geleafan him to habbað ·
28	אָגנייה ² [1]	MÆG GE-HYRAN [SE] [DE] WYLE BE ÐAM HALGAN mædene · eugenian philypus dæhter · hú heo ðurh mægðhád mærllice þeah · γ þurh martyr-dóm þisne middan-eard ofer-swað.
29	מרטיונוס ³¹ [895]	Be þam mæg under-gitan [se] [þe] þas bóc ræt · þ martinus næs þurh þa micelan frecednysse to forwyrde gecostnod · ac wæs afandod swa swa se apostol paulus on his pistole sæde · þ he sylf wunode on sæ-grunde middan ofer dæg γ ofer niht · ungederod þurh god ·
30	סבסטיאנוס ⁵ [332]	Ure hælend lyfde þ mann his life gebeorge · fara nú [se] [þe] wille · forð mid chromatia · γ wunige [se] [þe] wille · mid me on þyssere byrig ·
31	סבסטיאנוס ⁵ [419]	Wod bið [se] [ðe] bit æt blindū stanū · Ænigne fultū · on his frecednysū ·
32	אגתה ⁸ [115]	Swa ic lust-fullige on þisum laðū witum · swa swa [se] [ðe] gesihð · þone þe he gewilnode · oððe [se] [þe] fint fela gold-hordas ·
33	ראש התענית ¹² [199]	Ic wylle eac sweltan na scyldig swaþeah · γ ic ferige mid me forð unsceðþignysse · forðan þe nates-hwon ne swylt [se] [þe] bið ofslagan to life ·
34	תפילת משה ¹³ [45]	Witodlice bið ofer-swiðed þurh þone swicolan deofol · [se] [ðe] nele clypian crist him to fultume ·
35	תפילת משה ¹³ [81]	[Se] [þe] wylle wacian γ wurðian godes halgan · wacie mid stilnysse γ ne wyrcan nan gehlyd · ac singe his gebedu swa he selost cunne · [...]
36	תפילת משה ¹³ [81]	[...] γ [se] [ðe] wile drincan · γ dwæslice hlydan · drince him æt ham · na on drihtnes huse · þ hé god ne unwurðige to wite him sylfum ·

[111] 15 מרקוס	54
Wa þam þe witegað be heora agenre heortan · 7 farað æfter heora gaste · 7 cwæðað þ hit god sæde þ hi secgað 7 god hi ne sende ·	

[253] 17 על הניחוש	55
He sealde swiðe fæste gife · 7 swyþe fæste · æ · mid þære gife ælcū menn oð his ende · earmum · 7 eadigum. þ is seo gifu þ se man mot dón þ he wile · [...]	

[8] 20 אדלדרידה	56
Æðeldryð wearð þa for-gifen anum ealdor-menn to wife. ac hit nolde se ælmihtiga god þ hire mægð-had wurde mid hæmede adylegod · ac heold hi on clænnysse forðan þe he is ælmihtig god 7 mæg don eall þ he wile · [...]	

[294] 21 סויד'הון	57
Ge magon to soðum witan þ ic swyðun eom se ðe wundra wyrð · 7 ic wille þ ge beran eower leoht to me · 7 licgað on cneowū 7 ic eow forgife þ ge gyrnende beoð ·	

[45] 24 אבדון וסנט	58
Þa cwædon ða cynegas to þam cwellere ðus · Do þ þu don wylt · [...]	

[269] 26 אוסולד	59
For-þy ne sceall nan mann awægan þ he sylf-wylles be- hætt þam ælmihtigan gode · þonne he adlig bið þe læs þe he sylf losige · gif he alihð gode þ ·	

[83] 31 מרטינוס	60
He gemunde þa his cwyles þe he cū on his godspelle. þ ge doð on minū naman anū of þysū læstū · þ ge doþ me sylfū · [...]	

[53] 36 תומס	61
Gif ic his æht nære ic wolde forseon sona his hæsa · ac ic eom his þeowa · 7 þa þing ne dó þe ic sylf geceose · ac þ me sægð min hlaford ·	

[228] 10 כס ניפא	45
[...] ac seo halige gelaðung lufað þa clænan · 7 crist wile habban þa þe him clænlice þeniað · æt þam liflicū lacum his lichaman 7 blodes ·	

[50] 25 מקבים	46
7 ða synd unclæne þe heora cudu ne ceowað · for-ðan þe hi getacniað þa ðe tela nellað · ne nellað leornian hwæt gode leof sy · ne on heora mode wealcan þæs hælendes beboda · 7 syndon for-ðy unclæne swa swa ða forcuðan nytenu ·	

[308] 25 מקבים	47
Nis nan earfoðnyss ðam ælmihtigan gode on feawū mannum · oððe on micclum werode to helpen ne on ge-feohte · 7 healðan þa ðe he wile · forðan þe se sige bið symle of heofonū ·	

[804] 25 מקבים	48
[...] forðan ðe se ælmihtiga god mundað þa stowe · 7 þa slihð 7 gescynt þe þær sceaðian willað ·	

[241] 36 תומס	49
[...] 7 mid geleafan bugan to eowrū scyppende · se þe soð god is ana · 7 wile gehealdan þa þe on hine gelyfað ·	

[88] 1 המולד	50
Þam men is gecyndelic þ hé lufige þæt þ god is.	

[120] 1 המולד	51
Ic undergyte · þ ic wille undergytan 7 ge-munan · 7 ic wille þ ic under-gyte 7 gemune · [...]	

[46] 9 לוציה	52
Þa cwæð lucia · hlyst mines rædes ne miht ðu naht læ- dan of þysum life mid þe · 7 þ þu on deaðe sylst for drihtnes naman · þu hit sylst for þan þe þu hit ne miht mid þe aweg lædan · [...]	

[351] 11 ארבעים החיילים	53
þ þe sylfū nelt on þinū life becuman · ne do ðu þ oðrum menn · [...]	

[122] 12 ראש התענית	70
Bið nu micel ráð · ꝥam ꝥe his sylfes recð · þ he him gebycge þ ece líf þe we embe spræcað ·	
[116] 15 מרקוס	71
Wa ꝥam ꝥe witegað be heora agenre heortan · ḡ farað æfter heora gaste · ḡ cwæðap þ hit god sæde þ þ hi secgað ḡ god hi ne sende ·	
[54] 22 אפולינריס	72
Ða wundrode se þegn his wifes hælðe · ḡ hi ealle sædon þ se is soð god þe swilce wundra macað · ḡ se mæg on ge-feohte þam siges forgifan · þe hine soðlice lufiað ·	
[170] 27 רימוס הצלב	73
Ælc man þe yfel deþ mid yfelum willan · is scyldig wið god · þeah þe hit sumum fremige · ḡ ælc man þe god deð mid godum willan hæfð his mede æt gode · þeah þe hit hearmige sumum · forþan þe se rihtwisa dema deð ælcum þa mede · be þam ꝥe he sylf wolde · ḡ his willa him dihte ·	
[174] 28 מאוריציס	74
Uton forþy awendan · urne willan to gode · ḡ to þam ecan life ure smeagunge nu · þ we eft moton þær æfre wunian · swa swa crist sylf behét þam ꝥe hine lufiað ·	
[268] 29 דינזיוס	75
Min leofa underfoh þis · ḡ ic mid minū fæder þe mid fulfremednysse gefylle þa gerynu · forðan þe mid me is mycel med þe sylfum · ḡ þam ꝥe gehyrað hæl on minū rice ·	
[148] 32 אדמונד	76
Hi eodon þa secende · and symle clypigende · swa swa hit gewunelic is þa ꝥe on wuda gað oft · hwær eart þu nu gefera · [...]	
[220] 32 אדמונד	77
[...] and eac þa halgan canones gehadodū forbeodað ge bisceopū ge preostum · to beonne embe þeofas · for-þan-þe hit ne gebyraþ þam ꝥe beoð gecorene gode to þegnigenne þ hi geþwærlæcan sceolon · on æniges mannes deaðe · gif hi beoð drihtnes þenas ·	

[55] 1 המולד	62
[...] ḡ hi ealle swa-þeah alotene beoð to þære eorðan weard · ḡ þider wilniað · oððe þas ꝥe him lyst · oððe þas ꝥe hi beþurfon [...]	
[177] 12 ראש התענית	63
Eft ne mot nan mann ne ne sceal secgan on hine sylfne þas ꝥe he wycende næs · [...]	
[268] 12 ראש התענית	64
We sceolan beon þeonde symbles on godnysse · ḡ elce dæg geeacnian us þa ecean speda þa hwile þe we moton · forðan þe we ne magon æfter ure geendunge aht dón to góde · ac þær we habbað edlean þas ꝥe we ge-earnodon hér ·	
[136] 4 יול' ובסי'	65
Eower godas synd agotene · oððe agrafene · hu magon hi beon ge-gladode · þurh ænige bigencgas · oþþe þam gemyltsian · þe hi mid ge-dwylde wurðiað ·	
[78] 9 לוציה	66
Se apostol behét þam ꝥe healdað clænnyse · þ hi synd godes templ · ḡ þas halgan gastes wunung ·	
[45] 10 כס כיפא	67
[...] þa arás se bæddryda un-bunden fram petre · se þe hæfð þa mihte · þ he mæg un-binden · þa fæstan cnottan · fyrnlicra synna · þam ꝥe mid dædbote hine biddað georne · þ he him geþingie ° to þam hælende criste ·	
[356] 11 ארבעים החיילים	68
God forgifð us mannū menigfealde wæstmas · þæra we sculon brucan swa us gebeorhlic sy · þ se lichama hæbbe hlywðe ḡ fodan · þ we ne beon beswicene þurh ða swæsan lustas · þe of ofer-flowednysse eallū þam becumað · þe buton wær-scipe heora woruld adreogað ·	
[94] 12 ראש התענית	69
[...] ḡ god sylf hæfð gehaten eallum þam ꝥe hine lufiað · þ hi moten wunian on ðam ylcan wuldre mid him sylfum a butan ende ·	

[410] סויד'הון ²¹	86
Þa swefna beoð wynsume .þe. gewurðap of gode · 7 þa beoð egefulle .ðe. of þam deofle cumað · [...]	

[40] מקבים ²⁵	87
Moyses for-bead for mycelre getacnunge on ðære eal^odan · æ · æfter godes dihte þa nytenu to etanne þa ealdan folce .þe. heora [cudu] ne ceowað 7 het ða unclæne · 7 þa .þe. synd gehofode on horses gelicnysse unto-clofenū clawum · wæron unclæne eac · [...]	

[50] מקבים ²⁵	88
7 ða synd unclæne .þe. heora cudu ne ceowað · [...]	

[812] מקבים ²⁵	89
Is swa-ðeah to witenne þ̅ on þysre worulde synd þreo endebyrdnysse on annysse gesette · þ̅ synd laboratores · oratores · bellatores · laboratores synd þa .þe. urne bigleafan beswincað · oratores synd þa .ðe. us to gode geðingiað · bellatores synd þa .ðe. ure burga healdað · 7 urne eard be-weriað wið onwinnendne here ·	

[156] תומס ³⁶	90
Git þu nast þ̅ ne weriað wuldorfulle gyrlan ne flæsclice frætewunga þa .þe. folgiað criste · ° 7 gewilniað to hæbbenne þa heofonlican mihta ·	

[105] המולד ¹	91
[...] ælc þa .þe. synna wyrçð · is þæra synna ðeow.	

[293] ארבעים החילים ¹¹	92
Nyte we hweþer se weardmann wære æfre gefullod · ac we witon swa þeah hwæt wise lareowas sædan · þ̅ ælc ðæra .þe. bið acweald for cristes geleafan bið soðlice gefullod þonne he swylt for gode · 7 on his blode aðwogen frā synna horwū · 7 [leofað] [←lyfað] mid þam drihtne þe he his lif fore sealde ·	

[226] וינסנטיוס ³⁷	78
Hit gelámp þa sona æft litlum fyrstū · þ̅ se halga (diacon) gewát of worlde to gode mid sige-fæstū martirdóme ofer-swiðdū deofle to þam ecan wuldre mid þa wel-willendan drihtene · þ̅ þ̅ he þa be-het eallū .þe. hine lufiað 7 þa .þe. his ge-leafan healdap oð ende ·	

[138] המולד ¹	79
[...] 7 þis is þ̅ gecwæden is þ̅ god is æghwær eall · forðan ðe ealle þing þe æfre wæron oððe nú synd · oþþe ða .þe. towearde synd · ealle hi synd on godes gesihðe · an-wearde · na æne · ác æfre ·	

[105] טבסטיאנוס ⁵	80
Eadige synd þa .þe. þinū wordū gelyfað · 7 þa beoð awyrigde .þe. þises twyniað · [...]	

[305] תפילת משה ¹³	81
Ða synd blodige weras .ðe. wyrcað manslihtas · 7 ða .ðe. manna sawla beswicað to forwyrde ·	

[171] זכרון הקדושים ¹⁶	82
þa synd soðlice deade .þe. heora scyppende ne ðeowiað · 7 ða .þe. godes beboda mid biggengum ne healdað · þas magon bebyrgan þyllice oðre · 7 mid lyffetungum to leahtrum gehnexian ·	

[219] זכרון הקדושים ¹⁶	83
Nu on urum dagum on ende þyssere worulde · swicað se deofol digollice embe us · hu he þurh leahtras forlære ða cristenan · 7 to mislicum synnum heora mod awende · ac ða beoð gesælige .þe. his swic-domas to-cnawað · 7 his lot-wrencas mid geleafan ofer-swyðað ·	

[60] על הניחוש ¹⁷	84
Nis nan · æ · wiðerræde þus geworhtum mannū · ac ða .þe. cristes synd cwylmiað heora flæsc · [...]	

[110] על הניחוש ¹⁷	85
Nu secge we to soðan þ̅ se ungesewenlica deofol þe flyhð geond þas woruld · 7 fela ðincg gesihð geswutelæð þæra wiccan hwæt heo secge mannū · þ̅ þa beon fordone .þe. ðæne dry-cræft secað ·	

93	בזיליוס ₃ [145]
He awrát eac munuc-regol · mid mycelre gehealdsum- nysse · þone þe ðá easternan · ꝥ eac swylce grecas ánmodlice healdað · þeah þe he hefegra sy · þonne [se] .ðe. benedictus siþþan ús gebysnode · swylce tó anginne · agenre ge-cyrrednysse · [...]	

99	מרטינוס ₃₁ [237]
Ða asprang martines hlisa geond þ land wide · þ [se] .þe. halig wæs on weorcū · wære apostolic wer ge- lyfed ·	

94	ארבעים החיילים ₁₁ [167]
[Se] .þe. hine ascyrede for þyssere scarpnysse fram us · his lima synd toslovene ꝥ hé sona losode ·	

100	יול' ובסיל ₄ [146]
[...] swa micel is þin dry-cræft · þ ðu þas dyntas naht ne gefretst · ꝥ þærto eacan ablendst · [þone] .þe. þe beaton (sic) sce- olde ·	

95	מלכים ₁₈ [107]
Uton biddan syððan onsundron æt gode · ic æt minum gode þ he mine lac forbærne mid upplicum fyre · ꝥ ge eac swa dón · beo þonne [se] soð god þe asent þæt fyr ufan ·	

101	מרטינוס ₃₁ [223]
Ða clypode martiñ micclū þancigende gode · ꝥ þa þe þær-ute stodon instopon sona swiðe ablicgede · þ hi gesawon þa libban [þone] .þe. hi ær for-leton deadne ·	

96	אלבנוס ₁₉ [127]
Eft ða ða cwelleras comon to heora hlaforde · ꝥ hi sædon þa syllican tacna ðe albanus worhte · ꝥ hu [se] wearð ablend .þe. hine beheafdode · [...]	

102	מרטינוס ₃₁ [754]
Oncnaw nu martine [þone] .ðe. þu gesihst · ic eom crist · þe astah to þisre worulde ꝥ ic wolde geswutelian me sylfne ærest þe ·	

97	סויד'הון ₂₁ [380]
Ða cwæð se halga swyðun · ic eom [se] .þe. nu niwan com · swylce he cwæde swa · ic wæs geswutelod nu niwan ·	

98	רימום הצלב ₂₇ [52]
Ða gewearð him bam · þ hi bealdlice twegen to anwige eodon on þære éa brycge · ꝥ [se] .ðe. sigeweunne weolde þæs rices butan þæra manna lyre þe him mid comon ·	

104	מאורוס ₆ [330]
[...] ꝥ [þ] [þ] he þe sæde · is soð be dæle · swa þ se mæste dæl ðinre muneca sceal · of life gewitan · binnan lytlan fyrste · [...]	

103	סבסטיאנוס ₅ [94]
Ða cwæð sebastianus · gif ic soð godes þeow eom · ꝥ gif [þ] is soð [þ] ic eow sæde · [...]	

[131] 11	ארבעים החיילים	114
Doð nu be us þ þ drihten wile ·		
[162] 12	ראש התענית	115
Se man þe æfter his dæd-bote his manfullan dæda ge- edniwæð · se gegremað god · swa þ he bið þam hunde gelic þe spywð ȝ eft ytt þ þ he ær aspaw ·		
[202] 12	ראש התענית	116
Ða wundrode se dema þæs wifes anrædnysse · þ heo nolde andettan on swa earfoþū witū · þ se cniht sæde sona for yrhðe · ȝ demde þ hi man sceolde ofslean buta ·		
[218] 12	ראש התענית	117
Cniht nim þin gold · þe læs þe hit þe losige þ ðu lange beswunce ·		
[3] 14	גיאורגיוס	118
Nu wille we eow secgan þ soð is þe ðam · þ heora gedwyld ne derige digellice ænigum ·		
[445] 18	מלכים	119
Hwæt ða se ælmihtiga god þas earman cynincges bene gehyrde · ȝ gebrohhte hine eft to his cyne-ricce of ðam reðan cwearterne · ȝ he ge-bette syððan þ ðæt he ær tobræc ·		
[28] 31	מרטינוס	120
His mod wæs swa-þeah æfre embe mynstru smeagende · oþþe embe cyrcan · ȝ godes gesetnyssum · he smeade þa on cild-hade · þ he siððan gefremode ·		
[51] 31	מרטינוס	121
[...] ȝ nan þing hī sylfū of his campdomes scipe on his seode ne heold · buton þ he dæg-hwālice to bigleofan hæfde · [...]		
[273] 31	מרטינוס	122
Ða sceolde man rædan sume rædinge him æt-foran · ac se rædere wæs utan belocen · þa ge-læhte sum preost æinne sealtere sona · ȝ þ ærest gemette rædde him æt-foran þ wæs þis fers · [...]		

[92] 10	כס כיפא	105
Ða com him eft stemn to þus clypigende of heofonum · þ þ god geclænsode · ne cwæð þu þ hit fūl sy ·		
[341] 35	כריזנתוס	106
We wurþiað godes halgan · ac wite ge swa-þeah þ þam halgū nis nan neod ure herunge on þam life · ac us sylfum fremað þ þ we secgað be him · [...]		
[136] 1	המולד	107
Witodlice god ælmihtig wát ealle þing togædere · ȝ ealle þing hæfð on his andwerdnysse · ȝ hī æfre beoþ ón his gesihþe · ȝ næfre him úncupe · ȝ þis is þ gecwæden is þ god is æghwær eall · [...]		
[141] 37	וינסנטיוס	108
Ða smércode se halga wer ȝ to þā hetolan cwæð · þis is þ awriten is witodlice on godes é · þ ða ge-sceondan ne geseoþ ne þa gehýrendan ne ge- hýrað ·		
[219] 3	בזיליוס	109
We budon þe casere · þes .þe. wé sylfa brucað · ȝ þú sealdest ús to-geanes · þ þ ðe unge-sceadwyse nytena habbað him to big-leofan · gebysmriende ús ·		
[50] 4	יול' ובסיל	110
Confirma hoc deus · quod operatus es in nobis · et reliqua. Gefæstna þis hælend · þ þ ðu on ús gewyrcst ·		
[61] 5	טבסטיאנוס	111
Ðas þe hér nú wepað · woldon mid eow blissian · gif hī geare wiston · þ þ ge nu witon · hī wenað to soþum · þ þis lif ana sy · ȝ ne cunnon þ oðer · þe æfre endealas bið ·		
[124] 8	אגתה	112
Agathes him cwæð to · Eala ðu arleasosta ne sceamode þe to ceorfanne þ þ ðu sylf suce · [...]		
[29] 10	כס כיפא	113
Næbbe ic seolfor ne gold · ic þe dó þ ic hæbbe · aris on drihtnes naman · hál on þinum fotū · [...]		

[123] סויד'הו ₂₁	132	[1453] מרטינוס ₃₁	123
Se untruma eac wacode oðþ hit wolde dagian · þa wearð he on slæpe · ȝ seo wurðfulle byrgen [pæs] .ðe. him eallum þuhte eall bifigende wæs · [...]		[...] · ȝ swa swa he oft sæde · þ he maran mihte on munuc-hade hæfde · þonne on bisceop-hade · ȝ we habbað nu neode þ he dead gefylle þ he ne dyde on life ·	
[28] אפולנירית ₂₂	133	[57] תומט ₃₆	124
Asende ure hælend crist his halgan engel mid þe · se geforðige ðe · ȝ þine fare gewissige · ȝ þe ge-tiþige [pæs] .ðe. þu ge-wilnige · ȝ hine swa sende ^{to ðære byrig} mid siblicum cosse ·		[...] ȝ farað geond scira ȝ butan swic-dome bringað eft urū hlaforde þ þ we ge-earniað ·	
[676] מקבים ₂₅	134	[312] תומט ₃₆	125
Ne synd swa-þeah awritene [pæs] .ðe. wyrd-writeras sæc-gaþ · ealle iudan gefeohht for his freonda ware · ȝ ealle ða mihte þe he mærllice gefremode his folce to gebeorge · swa swa us béc secgað ·		Eala þu min swuster · wistest þu þ ic wát · þas word þu ne cwæde ·	
[656] מרטינוס ₃₁	135	[63] בזליוס ₃	126
[...] ac het se arleasa hine utan belucan · forþā-ðe he wiste þ he wolde [pæs] biddan ° .þe. he tiðian nolde · ȝ tynde þone halgan ·		Se bisceop wæs halig wær · ge-haten maximinus · ȝ wel-wyllend-lice hym ge-tyðode · [pæs] .ðe. hi gewylnodon · [...]	
[678] מרטינוס ₃₁	136	[113] בזליוס ₃	127
He behet þa ge-swicennysse sona þā bisceope · ȝ he hī ælces þinges tiþode · ærþan-þe he hine bæde [pæs] .þe. he frymdig wæs · ȝ him freondlice to-spræc · ȝ hī fela gifa bead · ac he heora onfon nolde ·		[...] þa stóð se hælend sylf · æt þam halgan weofode · ȝ mid his halgū handum · husel senode · ȝ þam bisceope tæhte · [pæs] .þe. hé biddende wæs ·	
[1281] מרטינוס ₃₁	137	[198] בזליוס ₃	128
Ða onget se halga wer þ hi wæron ge-þreade mid godcundre mihte · ȝ þ he mihte earfoþ-lice þære bene him ge-tiðian · ac he ne ablan na swa-þeah · mid seofon-nihte fæstene him fore to-þingiende · oð-þ he beget [pæs] .þe. he biddende wæs ·		[...] ȝ þam earmū wife be twifealdum forgeald · [pæs] .þe. he hyre benam ·	
[204] וינסנטיוס ₃₇	138	[212] בזליוס ₃	129
Cyþaþ nu ardlice eowerū arleasan hlaforde hwilces leohtes ic brúce · ȝ hwilcere beddinge · þ he gyt mage asmeagan sū (þing) syllic wíte to mínū wuldre (ic bidde) ne wanige he nán þing [pæs] .þe. (he) mínū martirdóme mage to wuldre be-cuman · his mildheortednesse ane ic me ondráde swiðost þ he beo awend swilce he wille (me ge) mildscian ·		[...] ȝ bead him mid þam worde þry berene hlafes · swylce for bletsunge · [pæs] .þe. he sylf brác ·	
[204] וינסנטיוס ₃₇	138	[26] לוציה ₉	130
Cyþaþ nu ardlice eowerū arleasan hlaforde hwilces leohtes ic brúce · ȝ hwilcere beddinge · þ he gyt mage asmeagan sū (þing) syllic wíte to mínū wuldre (ic bidde) ne wanige he nán þing [pæs] .þe. (he) mínū martirdóme mage to wuldre be-cuman · his mildheortednesse ane ic me ondráde swiðost þ he beo awend swilce he wille (me ge) mildscian ·		Min swustor lucia · soð godes mæden hwi bitst þu æt me [pæs] .þe. ðu miht sylf getiðian [...]	
[204] וינסנטיוס ₃₇	138	[34] אדלדרידה ₂₀	131
Cyþaþ nu ardlice eowerū arleasan hlaforde hwilces leohtes ic brúce · ȝ hwilcere beddinge · þ he gyt mage asmeagan sū (þing) syllic wíte to mínū wuldre (ic bidde) ne wanige he nán þing [pæs] .þe. (he) mínū martirdóme mage to wuldre be-cuman · his mildheortednesse ane ic me ondráde swiðost þ he beo awend swilce he wille (me ge) mildscian ·		Ða lyfde hire se cynincg þeah þe hit embe lang wære [pæs] .þe. heo gewilnode · [...]	

[118] אבדון וסנט ²⁴	143
Be þam .fe. ðu awrite to me · þ ic come to þe · ic sceal ærest afyllan þa þincg þe ic fore asend eom · 7 ic sceal beon eft genumen to þam ylcan ðe me asende ·	
[1300] מרטינוס ³¹	144
Hwæt wille we lencg writan be martines wundrū þonne sulpicius sæde · þ hi synd ungerime · 7 nan spræc ne mæg his mihta areccan · for-þan-þe he maran mihte hæfde on his munuc-hade · þonne on bisceop-hade · be ðam .fe. he sylf sæde · [...]	
[59] אדמונד ³²	145
Þa forhtode se bisceop for þā færlican gelimpe · and for þæs cynincges life · and cw þ him ræd þuhte þ he to þam gebuge .fe. hī bead hinguar ·	
[239] אדמונד ³²	146
Þis is ðam gelic .fe. se geleaffulla papa gregorius sæde on his gesetnysse be ða halgan laurentiē ðe lið on rome-byrig · þ menn woldon scaewian symle hu he lage · ge gode ge yfele · [...]	

[326] מארוס ⁶	139
Þu godes dyrling · hwi eart ðu swa dreorig · witodlice se deofol wát towerde ðing hwilon · na symle · þurh sume gebicnunge · be þam .fe. hé oft geseah · þeah þe he sylf leas sy ·	
[321] ארבעים החיילים ¹¹	140
Hi synd þurh-scyldige for heora syrwnunge · 7 heom [←him] bið gedemed be ðam .fe. hi dydon · þeah þe ure drihten þa dæda him geþafode ·	
[8] ראש התענית ¹²	141
We sculon swa þeah ægðer ge on sunnon-dagum ge on oðrum dagum druncennysse 7 oferfylle forbugan · be ðam .fe. us bec tæcað · 7 huru swyðost on lencten ·	
[480] סויד'הון ²¹	142
Þa magas him cwædon to · þeos myre þe ðu gesihst wæs ure dohtor arwurðe mæden · ac awyrigde dry-menn awendon hī to myran · nu bidde we ðe leof · þ ðu ge-bide for hī 7 hi eft awende to þam .ðe. heo ær wæs ·	

[376] מרטינוס ³¹	150
Þær mihte wundrian se .ðe. wære gehende hu þa earman bær-menn gebundene to earðan wendon hi abutan · woldon forð gán · ac ða þa hi ne mihton of þære moldan astyrian · þa asetton hī þ lic · 7 beseah ælc to oþrū swiðe wundrigende · hwi him swa ge-lumpe ·	
[434] מרטינוס ³¹	151
Þær mihte wundor ða ° geseon · se .ðe. wære gehende · hu se wind · 7 se lig · wunnon him betwinan · se wind blew ðone lig · ac he wand ongean for-beah þone halgan wer þe on þam huse wæs · 7 þ án for-bærnde þe him be-boden wæs ·	
[288] כריזנתוס ³⁵	152
Hi ealle þa clypodon swilce mid anre stemne · se .ðe. on crist ne gelyfe · ne cume <u>he</u> cucu heonon · 7 hī eodon þa ut ealle clypigende ·	

[160] אגנס ⁷	147
Þa wearð þæra myltestrena hús mannū to gebæd-huse · 7 ælc se .ðe. Inneode · arwurðode god · for þam heofonlican leohte · þe on ðam huse scean ·	
[257] סויד'הון ²¹	148
Aþelwold þa asende sona to þam munecum of cyninges hyrede · 7 cw þ hi sceoldon þone lof-sang singan · swa swa he ge-set hæfde · 7 se .fe. hit forsaue · sceolde hit mid fæstene seofon niht on án swarlice gebetan ·	
[103] מרטינוס ³¹	149
He cw þa to þā arleasan · oð þis ic cāpode þe · ge-þafa nu þ ic gode campige heonon-forð · 7 under-fō þine gife · se .ðe. feohte mid ðe ic eō godes cempa ne mot ic na feohtan ·	

[254] מקבים ²⁵	175
Eall-swa ioseph · ן hiesus naue · dauid · ן daniel · ן ealle ða .ׁ.ׁ. on god truwodon · wurdon æfre getrymde · for heora trywðe wið hine ·	
[274] מקבים ²⁵	176
Hwæt ða iudas machabeus mihtiglice arás on his fæder stede · ן wiðstod his feondum · ן his feower gebroðra him ° fylston anrædlice ן ealle ða .ׁ.ׁ. wæron wunigende mid his fæder · ן fuhton ða mid blisse · ן afligdon þa hæþenan ·	
[125] מאוריציוט ²⁸	177
We sceolon geþencan hu ge-byldige hi wæron þa .ׁ.ׁ. for cristes naman ge-cwylmede wæron · [...]	
[223] מרטינוט ³¹	178
[...] ן þa .ׁ.ׁ. þær-ute stodon instopon sona swiðe ablicgede · † hi gesawon þa libban þone þe hi ær for-leton deadne ·	
[1038] מרטינוט ³¹	179
Eft on sumne sæl þær martin siðode mid his gefe rū · þa cō þær færllice yrnan an þearle wod cu · ן þa .ׁ.ׁ. hyre fyligdon clypodon to þam halgan were † he hine warnian sce- olde · for-þan-þe heo hnāt yfele ælcne þe heo ge-mette ·	
[303] כריזנתוט ³⁵	180
Þa eode seo leo alotenum heafde to-middes þæs folces freolice aweg · ן þa .ׁ.ׁ. heo ær gefeng wurdon gefullode siððan hí on-cneowan crist þurh ða leon ·	
[9] סיד'הו ²¹	181
Þæt wæs þæra [←þære] gymeleast .ׁ.ׁ. on life hine cuþon · † hi noldon awritan his weorc ן drohtnunge þam towerdum mannum ðe his mihte ne cuðon · [...]	

[121] אבדון וסנט ²⁴	168
ן ic asende to ðe · syððan ic genumen beo · æne minra leorning-cnihta · þe gelacniað þine un- trūnysse · ן þe lif ge-gearcað · ן þam .ׁ.ׁ. gelyfað mid ðe · [...]	
[176] רימום הצלב ²⁷	169
Nu synd þa iudeiscan · ן se scamlease læwa cristes deaðes scyldige · þe syrwdon be him · þeah þe hit us become to ecere alysdnysse · ן heora nan ne becymð to cristes rice næfre · butan þam .ׁ.ׁ. hit gebettan · ן ge-bugan to criste ·	
[242] סבטיאנוט ⁵	170
þa .ׁ.ׁ. habbað geleafan · ן leornodon to campienne · ongean þone swicolan feond · unforhte þurh god · ן habbað cristes byrnan · hi magon to-brecan ða godas ·	
[268] תפילת משה ¹³	171
God nolde ofslean þone scyldigan dauid þeahðe he syngode · forðan þe he swyðe oft dyde · ge ær ge siððan swyðe ænlice ðing · gode to ge-cwemednysse · ן god him forði arode · ן ða .ׁ.ׁ. ðær ofslagene wæron heora sawla wæron gehealdene ·	
[39] מלכים ¹⁸	172
Sume hi gelyfdon on þone lyfigendan god · sume on hæðengildum him sylfum to forwyrd · ן þa .ׁ.ׁ. god wurðodon wurdon gemærsode · ן sige-fæste wæron Symle on gefeohte · þa .ׁ.ׁ. fram gode bugon to bysmor-fullum hæðenscype þa wurdon gescynde · ן á unsigefæste ·	
[113] אדלזרידה ²⁰	173
Þær wæron ge-hælde þurh ða halgan femnan fela adlige menn · swa swa we gefyrn gehyrdon · ן eac ða .ׁ.ׁ. hrepodon þæs reafes ænigne dæl · þe heo mid bewunden wæs · wurdon sona hale · [...]	
[140] מקבים ²⁵	174
ן se cynincg wundrode ן þa .ׁ.ׁ. mid hi wæron ðæs cnihtes anrædnysse † he ða cwylmincge ° forseah	

[85] דיוניזיוס²⁹ 191 He gebigde þa þa burhware to gode · 7 þone mæstan dæl þæs mancynnes to geleafan 7 fela béc gesette be ðam soðan geleafan · 7 be engla werodum mid wundorlicre smeagunge · 7 to oþrum bisceopū þa béc asende · [þa] .ðe. paulus gehadode · 7 se halga iohannes · sum þæra hatte titus · Sum timotheus · sum policarpus · 7 gehwilce oþre ·	[236] המולד¹ 182 Is nú forðy ælc man eadig 7 gesælig · [se] .ðe. for gode wis bið · 7 gif heo his weorc mid wisdome gefadað ·
[196] צציליה³⁴ 192 Þa wæs on rome byrig sum reðe cwellere almachius gehaten · se wæs heah-gerefa · 7 he mid manegum witū gemartyrode þa cristenan · [þa] [ða] he of-axian mihte · 7 man ne moste hí bebyri- gan ·	[151] כס כיפא¹⁰ 183 Ic on-cneow to soþan · þ [þæt*] gode is andfencge on ælcere mægðe [se] .ðe. hine ondræt · 7 deð rihtwisnyse ·
[493] בזיליוס³ 193 Effrem wæs gehaten sum swiðe halig abbod · on wæstene wunigende · fela wundra wyrccende · 7 manegū oðrū ge-bysnode · [þa] .þe. bugan to lare ·	[47] תפילת משה¹³ 184 Ælc rihtwis man hæfde swa swa we rædað on bocū ful- tum 7 hreddinge · [se] .ðe. mid fullū geleafan on his ear- foðnyssum to ðam ælmihtigan clypode ·
[178] כס כיפא¹⁰ 194 On ealdum dagum under moyses · æ · noldon þa iudeiscan genealecan þam hæpenum ne mid him gereordian · 7 swyþe rihtlice þa · forþan þe hi gelyfdon on þane * lifigendan god · 7 þa hæðenan gelyfdon on þa leasan godas · [þa] .ðe. næron godas ac gramlice deofle ·	[322] תפילת משה¹³ 185 Eadig bið se man [se] .ðe. gemet wisdom · forðan þe se wisdom is selra þone scinende gold · 7 he ana is deor- wurðra þonne ða dyran maðmas ·
[281] תפילת משה¹³ 195 Ne mæg nan mann awritan ne mid wordū areccan hu oft se ælmihtiga god egeslice gewræc his foresewennysse on scyldigum mannum · oððe hu oft he gemyltsode man-cynne gehú · [þa] .ðe. mid andetnyse heora yfeles geswicon ·	[196] תומט³⁶ 186 Þa asprang his hlisa geond þ land wide þ to indian come cristes apostol [se] .þe. mihte gehælan mid his handa hrepunge deafe · 7 blinde · 7 þa deadan aræran ·
[119] מרקוס¹⁵ 196 Warniað eow georne wið lease witegan · [þa] .ðe. cumað to eow on sceape gelicnyse · 7 hi synd wiþ-innan reafigende wulfas ·	[355] תומט³⁶ 187 Soðlice ic ge-seah þone sylfan apostol [se] .þe. halwende ræd æghwylcū men forgifð ·
[25] זכרון הקדושים¹⁶ 197 Abraham for his micclan geleafan to gode · 7 for his gehyrsumnyse under-feng swilce bletsunge æt gode · þ eall mancynn [ða] .þe. gelyfað on god is geblotsod on his cynne · [...]	[366] תומט³⁶ 188 Hwæt is [se] eower god .þe. awent þurh þe swa ure wif us frā?
[119] מרקוס¹⁵ 196 Warniað eow georne wið lease witegan · [þa] .ðe. cumað to eow on sceape gelicnyse · 7 hi synd wiþ-innan reafigende wulfas ·	[207] אגנט⁷ 189 Animað animað hraðe · þa reðan wiccan · [seo] .þe. ðus awent þurh wicce-cræft manna mod ·
[25] זכרון הקדושים¹⁶ 197 Abraham for his micclan geleafan to gode · 7 for his gehyrsumnyse under-feng swilce bletsunge æt gode · þ eall mancynn [ða] .þe. gelyfað on god is geblotsod on his cynne · [...]	[145] בזיליוס³ 190 He awrát eac munuc-regol · mid mycelre gehealdsum- nyse · [þone] .þe. ðá easternan · 7 eac swylce grecas anmodlice healdað · þeah þe he hefegra sy · þonne se ðe benedictus sibban ús gebysnode · swylce tó anginne · agenre ge-cyrrednyse · [...]

[198] 26 אוסוולד	201
Mid þam duste wurdon aflugde deofla fram <u>mannum</u> · <u>þa</u> .þe. on wodnysse ær wæron gedrehte ·	

[301] 29 דינוזיוס	202
Hwæt ða hæþenan <u>þa</u> .þe. ge-hyrdon þone sang · ȝ þ̅ wundor gesawon awurpon heora gedwyld · ȝ gelyfdon on crist · ȝ eac þa cwelleras sume · ȝ þær nan ne beláf þe gelyfan nolde · ac gewendon him aweg for þam wundrū afyrhte ·	

[33] 36 תומס	203
Min hlaford þæra indiscra cyning asende me to þysum earde to axienne <u>wyrhtan</u> · þ̅ ic hí gehyrige · ham to his weorce · oþþe ic hí bicge · gif hi beoð þeowe · <u>þa</u> .þe. on stane cunnon · ȝ gecwemlice on treowe þ̅ hi on romanisce wisan ærære (sic) his cynebotl ·	

[111] 16 זכרון הקדושים	198
[...] to ðy · þ̅ he us alysde <u>þa</u> .ðe. gelyfað on hine fram ðam ecan deaðe · mid his unscyldigan deaðe ·	

[1] 19 אלבנוס	199
[...] oðþ̅ heo to engla lande eac swylce becom · ȝ þær <u>fela</u> acwealde <u>ða</u> .þe. on criste gelyfdon · [...]	

[307] 21 סויד'הון	200
Is eac to witenne þ̅ menn unwislice doð <u>þa</u> .ðe. dwollice plegað æt deadra man na lice · ȝ ælce fulnysse þær forð-teoð mid plegan · þonne hi sceoldon swyðor be-sargian þone deadan · ȝ ondrædan him sylfum þæs deaðes tocyme · ȝ biddan for his sawle butan gewéde georne ·	

25

§1.2.1 ידע משותף

25

§1.2.1.1 השוואה של ידע

[13] 19 אלבנוס	207
[...] an ðæra wæs <u>albanus</u> se æþela martyr · <u>se</u> .ðe. on þære ehtnysse eac wearð acweald for cristes geleafan · swa swa we cyðað̅ hér ·	

[19] 3 בדיליוס	204
Eac þær leornode · on þære ylcan scole · se æðela <u>Gregorius</u> <u>se</u> .ðe. eft wearð biscop · ȝ <u>fæla</u> wundra worhta (sic) · swá swá wyrd-wryteres sec- gað ·	

[213] 19 אלבנוס	208
Swa geendode <u>se wita</u> his wæl-hreowe geþeagt · <u>se</u> .ðe. wolde berædan his rihtwisan hlaford ·	

[45] 10 כס כיפא	205
[...] þa arás se bæddryda un-bunden fram <u>petre</u> · <u>se</u> .þe. hæfð þa mihte · þ̅ he mæg un-binden · þa fæstan cnottan · fyrnlicra synna · þam ðe mid dædbote hine biddað̅ georne · þ̅ he him geþingie ° to þam hælende criste ·	

[294] 21 סויד'הון	209
Ge magon to soðum witan þ̅ ic swyðun eom <u>se</u> .ðe. wundra wyrð · ȝ ic wille þ̅ ge beran eower leoht to me · ȝ licgað̅ on cneowū ȝ ic eow forgife þ̅ þ̅ ge gyrnende beoð ·	

[12] 18 מלכים	206
þa forseah se ælmihtiga god þone saul æt nextan · ȝ hine of his rice awarep be his agenum gewyrhtum · ȝ ^{ge}ceas ^{him} to cynincge þone <u>cenan dauid</u> · <u>se</u> .ðe. butan wæpnum gewylde ða leon · ȝ þæs beran ceafas to-bræc mid his handum · ȝ ahredde þ̅ gelæhte scép of his scearpum toðum ·	

[70] 20 אדלדרידה	213
Ʒa wearð hire swustor sexburh gehadod to abbudissan æfter hire geendunge · [se] .ðe. ær wæs cwén on cantware-byrig ·	

[447] 5 טבסטיאנוס	214
Ʒa beseah dioclitian̄ se deofollica cwellere to ðam hal- gan were · þe ðær swa heage stód · Ʒ cwæð orgælice · ne eart þu lá <u>sebastian̄</u> · [þone] .ðe. ic gefyrn hét mid flanū acwellan ·	

[346] 25 מקבים	215
Beoð gemyndige hu mihtiglice he ahredde ure fæderas iu · wið pharaó þone kyning on ðære readan sæ on [þære] .ðe. he besanc to grunde;	

[188] 29 דיניזיוס	210
Ʒa wurdon æt nextan þa wælhreowan hæþen-gildan mid teonan astyrode · swa swa hi tihte se deofol · Ʒ sendon to <u>domiciane</u> · þam deoflican casere [se] .ðe. æfter nero genyrwde ða cristenan · cyðende on gewritum be þam halgan were · hu þurh his lare þ land-folc wæs gebiged · Ʒ eall seo burh-warū to cristes biggengum · Ʒ bædon hine inwerdlice · þ he his arwurðum godū sūne ræd funde · þ þe hraðor nære heora gemynd adylegod þurh dionisies lare ·	

[36] 32 אדמונד	211
Hinguar þa becō to east-englum rowende · on þam geara þe <u>ælfred æðelincg</u> · an and twentig geara wæs · [se] .þe. west-sexena cynincg sibþan wearð mære ·	

[107] 35 כריזנתוס	212
Oþþe hwilce godnyse hæfde <u>se grālica Iouis</u> [se] .þe. on fulū foligre leofode on worulde · Ʒ his agen swustor him geceas to wife · Ʒ manega manslihtas Ʒ morð-dæda gefremode · Ʒ dry-cræft arærde to bedydrigenne þa unwaran?	

[179] 22 אפוליריט	219
Ʒa com se blinda him to · Ʒ he cū mid geleafan · On þæs hælendes naman geopena þin eagan Ʒ geseoh þurh hine · Ʒ he sona wearð hal beorhte locigende · [se] .ðe. blind wæs geboren ·	

[219] 21 סויד'הון	216
He wearð þa gehæled · Ʒ hæfde his gesihðe · Ʒ ham eode blyðe butan latteowe ana [se] .ðe. lytle ær þanon wæs gelæd þurh ðone oþerne · Ʒ his magas ðancodon mycclū ðæs gode ·	

[776] 25 מקבים	220
[...] Ʒ þ heofonlice hors þe se heah-engel on sæt wearp sona adune þone dyrstigan heliodorum · Ʒ þa twegen ænglas hine teartlice beoton on twa healfe him standende oð þ he stille læg orwene his lifes · [se] .ðe. ær mid gebeote Ʒ mid micclū þrymme þrang into ðam temple ·	

[277] 21 סויד'הון	217
Ʒa wearð godes wundor geworht an þam menn þurh swyðunes þingunge þ he geseah beorhte ansundum eagum · þeah ðe hi ær wæron ut adyde of þa eah-hringum · Ʒ se oðer æppel was ge-emptigod · Ʒ se oðer hangode gehal æt his hleore · Him wæs eac forgifen þ he wel mihte gehyran · [se] .ðe. ær næfde ne eagan · ne hlyst ·	

[53] 29 דיניזיוס	221
[...] se bæd ge-mahlice þone mæran paulum þ he hine gehælde on þæs hælendes naman · Ʒ se eadiga apostol his eagan gemearcode mid þære halgan rode þone hælend biddende · þ he him gesihðe forgeafe · Ʒ he geseah sona [se] .ðe. blind wæs geboren · [...]	

[394] 21 סויד'הון	218
Hine man bær ða sona of ðam bedde to cyrcan binnan withlande * · Ʒ he wearð gehæled sona þurh þone ælmihtigan god · for swyðunes ge- earnungum · Ʒ eode him ða ham hal on his fotū · [se] .ðe. ær wæs geboren on bære to cyrcan ·	

[671] 31 מרטינוס	225
Ʒa yrsode se casere for his ingange · Ʒ nolde hine wylcumian · ac þær wearþ godes miht swá * þ heofonlic fyr hangode ofer his setl · Ʒ þæt setl ontende · Ʒ hine sylfne wolde gif he þe hraðor ne arise · aworpenre reðnysse · Ʒ þone bisceop cyste · ablicged þurh god · þone .þe. he ær geteohhode mid teonan to for-seonne ·	

[81] 29 דיוניזיוס	226
Dionisius þa wunode deoplice gelæred on þære foresædan byrig æt his bisceop-stole · Ʒ bodode þam land-folce godes lare georne · þam .þe. he ær wæs lareow on heora geleaf-leaste ·	

[1003] 31 מרטינוס	227
Martinus þa mildsode þam mannū þær-rihte · Ʒ lét hi faran forð mid heora cræte · Ʒ heora mulas þa mihton gan sona .þe. ær stodon astifode on stana gelicnysse ·	

[296] 4 יול' ובסיל	222
Ʒa coman twegen englas · Ʒ me of ðam deoflum genamon · Ʒ me gebrohtan to life · þ ic nu on god gelyfe · æft minum deaðe · þone .þe. ic ær wiðsóc ·	

[187] 26 אוסוולד	223
Ʒa wurdon þa mynster-men micclum afyrhte · Ʒ bædon þæs on mergen þ hi moston þone sanct mid arwurðnysse underfón · þone .þe. hi ær forsocon · [...]	

[206] 27 רימום הצלב	224
He wearð þa beheafod for ðæs hælendes naman · þone .þe. he ær gewundode wælhreowlice on rode · Ʒ wunað on ecnysse on wuldre mid hi ·	

26

§1.3 התייחסות אל האל

27

§1.3.1 זוקק כינויי בתמורה לביטוי אלוהות

[375] 3 בזיליוס	231
Ge synd swiðe ungetreowa · þonne ge mín be-hofiað · þonne ic helpe eow · Ʒ ge wiþsacað me eft · Ʒ cyrrað to eowrū criste .þe. is swiðe myld-heort · Ʒ myldelice eow underfehþ · [...]	

[42] 4 יול' ובסיל	232
Ʒes bræð is of criste .þe. is clænnysse lufigend · gif wit þurh-wuniað on ansundum mægð-hade · Ʒ hine clænlice lufiað · þonne cume wit to his rice · Ʒ wit ne beoð to-twæmede · ác á to worulde blyssiað ·	

[94] 5 טבסטיאנוס	233
Ʒa cwæð sebastianus · gif ic soð godes þeow eom · Ʒ gif þ is soð þ ic eow sæde · ge-openie þonne se ælmihtiga hælend þises wifes muð · þ heo mæge spræcan .þe. Zacharian muð his mæran witegan · mid witegunge geopenade þa ða he awrat Iohannes ·	

[89] 1 המולד	228
Hwæt is gód butan gode anum .þe. is healic godnisse · butan þam ne mæg nan man nan þing godes habban ·	

[239] 1 המולד	229
To þám us ge-læde seo leofa drihten crist · .þe. is soð wysdom · Ʒ sawla líf · se ðe mid his ecan fæder · Ʒ mid þam halgan gaste · á on ecnysse leofað · AMEN.	

[391] 2 אַגנייה	230
Eac sé stán to-bærst · Ʒ heo sæt up on þam wætere · þ ðá cristenan tócnæowan þ crist wæs mid hyre · .þe. hwilon ær þone halgan petrū · be ðære hand gelædde · úpp on þam heagan brymme · þ þ ða sælican yða hine forswelgan ne mihton ·	

זכרון הקדושים ¹⁶ [0]	241	מאורוס ⁶ [273]	234
EGO SUM ALFA ET Ω · INITIUM ET FINIS DICIT <i>DOMINUS DEUS</i> · qui est et qui erat et qui uenturus est <i>omnipotens</i> · Dæt is on englisc · Ic eom angin · ȝ ende · cwæþ drihten god · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> is · ȝ <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> wæs · ȝ <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> towerd is ælmihtig^{god}		Sum erce-diacon com eac hwilum to maure · þa næfdon hí nán wín buton on ánum gewealdenan butruce · ȝ maurus þa bletsode bliðelice þ̅ wín · cwæð þ̅ god mihte gemyccian þone wátan · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> iú on westene wæter út-teah · of heardum stan-clude · ȝ of heofonū asende · his folce big-leofan · feowertig geara ·	
זכרון הקדושים ¹⁶ [1]	242	מאורוס ⁶ [368]	235
An ælmihtig god is on þrym hadum æfre wunigende · <u>sc̅e̅.þe̅.</u> ealle þincg gesceop · nu habbe we anginn þurh hine · forðan þe he us gesceop · þaða we næron ȝ us eft alysde þa þa we for-wyrhte wæron ·		Sy wuldor ȝ lof · ðam wél-willendan gode · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> wurðað his halgan mid wuldre on écnysse · AMEN	
על הניחוש ¹⁷ [136]	243	אגוס ⁷ [27]	236
Se cristene man sceall clypian to his drihtne mid mode · ȝ mid muðe · ȝ his munda abiddan · þ̅ he hine scylde wið deofles syrwinga · ȝ besettan his hiht on ðone soðan god · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> ana gewylt ealra gesceafta · þ̅ he fore-sceawige be his gesundfulnysse · loca hu he wille · swa swa ealwealdend god ·		[...] Ic hæbbe oðerne lufend · þinne ungelican · on æðelborennysse <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> me bead bæteran frætegunga · ȝ his geleafan hring me let to wedde · ȝ me gefrætewode · mid ún-asmeagendlicra wurðful- nysse ·	
על הניחוש ¹⁷ [208]	244	לוציה ⁹ [88]	237
Us becymð swa þeah eall þæt to gode · gif we beoð geðyldige · ȝ þanciað urum drihtne · ȝ on ðære fandunge his fultumes biddað · <u>sc̅e̅.þe̅.</u> eaðelice mæg us æfre ahreddan fram eallum fræcednyssum feondlicra costnunga ·		[...] ic beo þeah unscyldig · ætforan ðam soðan gode · <u>sc̅e̅.þe̅.</u> demð be þam willan · ȝ wát ealle þincg · gif þu me unwilles gewemman nu dest · me bið twifeald clænnysse · geteald to wuldre ·	
אלבנוס ¹⁹ [62]	245	ארבעים החיילים ¹¹ [253]	238
Ic hatte albanus · ȝ ic on þone hælend gelyfe · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> is soð god · ȝ ealle gesceafta geworhte · to him ic me gebidde ȝ hine æfre wurðige ·		Ure ealra fultum is on ðæs drihtnes naman · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> geworhte heofonas ȝ eorðan ·	
אדלרירה ²⁰ [107]	246	ראש התענית ¹² [236]	239
Hit is swutol þ̅ heo wæs ungewemmed mæden · þonne hire lichama ne mihte formolsnian on eorðan · ȝ godes miht is geswutelod soðlice þurh hi · þ̅ he mæg aræran ða for-molsnodon (sic) lichaman · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> hire lic heold hál on ðære byrgene git oð þisne dæg · Sy him ðæs á wuldor ·		Heo wæs swa-þeah dead ȝ sona bebyrged · ac god hi eft arærde eaðelice of deaðe on þære ylcan nihte · ȝ heo ansund lyfode on worulde siððan lange to wuldre þam ælmihtigan · <u>sc̅e̅.þe̅.</u> hyre unscæððignysse swa geswutelode mid wun- drum ·	
סויד'הון ²¹ [287]	247	מרקוס ¹⁵ [213]	240
Ac we sceolon biddan soðlice þa halgan · þ̅ hí us þingion to þam þrym-wealdendum gode · <u>sc̅e̅.þe̅.</u> is heora hlaford · þ̅ he helpe us ·		<i>Sanctus</i> · <i>Sanctus</i> · <i>Sanctus</i> · <i>dominus deus</i> <i>omnipotens</i> · qui erat · et qui est · et qui uen- turus est · Halig · halig · halig · drihten god ælmihtig · <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> wæs · ȝ <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> nu is · ȝ <u>sc̅e̅.ðe̅.</u> towerd is ·	

[244]	וינסנטיוס ³⁷	255
Se <u>ælmihtiga god</u> þe .þe. Eliam his witegan þurh þone sweartan hræm asende hwilon mete · (on þā westene ðe he onwunode) 7 hine þa afedde (ðær) þur þæs fugelas þenunge swa swa on cyninga bocū fulcuð is be þā · þe ylca (god) ge-heold nú þæs halgan weres lic þurh þæs hræmes weardunge wið þa oðre fugelas ·		
[107]	כס כיפא ¹⁰	256
Þriwa clypode seo stemn · fram þære halgan ðrynnysse · seo .þe. is án ælmihtig god · æfre unto-dæled-lic ·		
[215]	מרקוט ¹⁵	257
Se halga sang geswutelad þa halgan þrynnysse · on anre godcundnysse æfre wunigende · seo .ðe. æfre wæs · 7 eac nu wunað · 7 æfre is towerd butan ateorunge ·		
[26]	בזיליוט ³	258
Ac seo lár ne mihte · þe butan ge-leafan wæs · þam cneorð-læcendum cnihte cyðan be his scyppende · þonne .þe. he sohte · þeah þe heo him secgan ne cuðe ·		
[296]	טבסטיאנוס ⁵	259
Hwæt þa færlice com fæger godes engel 7 cwæð to chromatix · crist me asende to þe · on þone .þe. ðu gelyfst · þ þine lima beon ge-hælede ·		
[171]	ארבעים החיילים ¹¹	260
We nellað drihten næfre fram þe twæman · oð þ ðu us gelyf-fæste þe to lofe drihten · we gelcygað þinne na- man · þonne [←þone; wrongly] .þe. soðlice heriað ealle gesceafta · 7 ealle niwelnyssa [←niwelnyssse] · fyr · 7 hagol · snaw · 7 ceald is · windas · 7 stormas · þe þin word gefyllað ·		
[299]	כריזנתוס ³⁵	261
Ne beo þu afyrht þis fyr þe ne derað ne þu ne bist ofslagen ær-þan-þe þu sylf acwele · gang þe nu orsorh aweg · 7 god ahret · þone .þe. ðu wurðodest mid þinum weorcū to-dæg ·		

[371]	סויד'הון ²¹	248
[...] ac þinū drihtne ge-efenlæc · se .ðe. nolde wyrian þa ðe hine dydon to cwale · 7 het his folgeras þ hi for heora fyondū ge-bædon ·		
[496]	סויד'הון ²¹	249
Sy wuldor 7 lof þam wel-willendan scyppende þe his halgan mærsað mihtiglice mid wundrum · se .ðe. á rixað on ecnysse · AMEN ·		
[165]	רימוס הצלב ²⁷	250
Næron þa iudeiscan ne se dyrna læwe þurh god geneadode · to ðam gramlican gefæhte · ac þa þa crist geseah · se .þe. ge-sihð ealle þing heora yfelan willan · þa awende þe hit to gode · swa þ heora yfelnyss us becom to hæle ·		
[250]	אדמונד ³²	251
On þyssum halgan is swutel · and on swilcum oþrū · þ god ælmihtig mæg þone man aræran eft on domes dæg andsundne of eorþan se .þe. hylt eadmund eadhalne his lichaman · oð þone micclan dæg þeah ðe he of moldan come ·		
[356]	כריזנתוס ³⁵	252
([...]) Swa swa se hælend cū on his halgan godspelle · se .þe. þone antecrist eaðelice forðeð · þam sy wuldor 7 lof á to worulde · AMEN ·		
[237]	תומס ³⁶	253
Se hælend me asende to þysū earde hider 7 ic his þeowa eom [mann] swa swa ge syndon · 7 he asende me to þy þ ic eow tæcan sceolde · hú ge þa sceandlican godas mid ealle forlætan · 7 mid geleafan bugan to eowrū scyppende · se .þe. soð god is ana · 7 wile gehealdan þa þe on hine gelyfað ·		
[369]	תומס ³⁶	254
Þu kyning wilt habban clænlice þenunga 7 gecwema þenas · wenst þu þ god nelle se .ðe. gewylt ealle þing · habban clæna þenas 7 clænlice þenunga ·		

אפולינריס ²² [93]	268
Nis nan oþer god ón to gelyfenne · butan se ana .þe. ðes eadiga bodað ·	

אפולינריס ²² [163]	269
Þa blissodon þa cristenan · ך cwædon mid geleafan · þ se ana is soð god .þe. swylce wundra wyrçð ·	

אפולינריס ²² [183]	270
Hi wundrodon þa ealle · ך anmodlice cwædon þ se wære soð god .þe. swylce wundra worhte · ך manega þa gelyfdon þurh ða mihte on god ·	

אבדון וסנט ²⁴ [141]	271
For-ðan ðe þu rihtlice gelyfdest on þone .ðe. me asende · forðam ic eom asend to þe · þ ðu gesund beo · ך gif ðu on his geleafan þurhwunast · he wile ðe getiðian þinre heortan gewilnunga to-eacan þinre hæle ·	

אגנט ⁷ [255]	272
Warniað þ ge ne wepon me swa swa deade · ác blyssiað mid me · Ic eom þysū mædenum geferlæht · ך ic mid him under-feng · swiðe fægere wununga · ך ðam ic eom on heofonū geþeodd · .þe. ic her on eorðan lufode ·	

המולד ¹ [178]	262
Ne heo ne mæg be hyre agenre mihte of þā lichoman gewytan · ne æft ongean cyrran · butan se wylle .þe. hi geworhte · ך ón þonne lichaman asænde ·	

טבסטיאנוס ⁵ [285]	263
Þa wundrode chromatius · heora wisera worda · ך cwæð · se is soð god · .þe. swa gesceadwise biggengan hæfð ·	

ארבעים החיילים ¹¹ [340]	264
Heofen ך eorðe · ך oþre gesceafta · sunne · ך mona · mærsiað heora scyppend · ך men magon tocnawan [←to cnawen] · þ se is mære god ana ælmihtig .þe. hi ealle gesceop ·	

ראש התענית ¹² [92]	265
Wel mæg ge-hwá witan þ gif ahwær is myrcð ך wuldor · þ þær is unasecgendlic wuldor þær se wunað .þe. ealle ðincg gesceop · [...]	

אפולינריס ²² [22]	266
Swutollice ðu wast þ se is soð godes sunu · se .ðe. deadum for-geaf lif æfter deaðe · ך wanhalum mannū mid his worde læce-dóm ·	

אפולינריס ²² [54]	267
Þa wundrode se þegn his wifes hæðe · ך hi ealle sædon þ se is soð god .þe. swilce wundra macað · ך se mæg on ge-feohte þam sige forgifan · þe hine soðlice lufiað ·	

אוגניה ² [41]	273
Eugenia þa mycclum wearð ónbryrd ך mid woþe gespræc hire twægen cnihtas · þære naman wæron · protus · et iacinctus · þa wæron gelærede on leden · ך on grecisc · mid eugenian mid woruld-licra lare · ך wæron eunuchi · þ synt belisnode · ך wæron heora hlæfdige holde ך ge-trywe.	

[125]	מארוס ⁶	281
Sum forð-þegn wæs ða welig · on þam lande · <u>florus gehaten</u> · 7 <u>se</u> hæfde gemynt mynster to arærenne · 7 mid munecum gesettan · gif he ænige geaxode · þe æwfæste wæron · forðan þe benedictus hlisa · on þ land becuman wæs · 7 him wearð eac gecydd be maures to-cyme ·		

[296]	אגנס ⁷	282
ON ðAM DAGUM WÆS SVM HERETOGA GEHATEN GALlicanus · sigefæst on gefeohtum · 7 ful leof þam casere · for his micclan sige · þeah þe he nære gefullod · <u>Se</u> awogode constantian þæs caseres dohtor on þære tide · þe ða scyðiscan swiðe wunnon wið hine · [...]		

[406]	אגנס ⁷	283
[...] ac þaða hé ne mihte þa mæran godes ðegnas to his hirede aspanan · ne to his hæðenscipe · gewe- man · þa sende he him to sumne hæðenne wer · <u>terrentianus gehaten</u> · <u>se</u> hæfde mid him ane gyldene anlicnyse · 7 cwæð to ðam godes man- num ·		

[195]	כס כ״פא ¹⁰	284
Marcellus wæs gehaten · sum mære godes þegn · <u>se</u> folgode symone þam sceand-lican dry · oðþ se eadiga petrus · þone arleasan ofer-dráf ·		

[1]	מלכ׳ם ¹⁸	285
SAUL HATTE SE FORMA CYNING PE OFER GODES FOLC RIXode · <u>Se</u> wæs to cynincge ahafen swyðor for folces gecoren- nyse þonne ðurh godes réd. [...] <u>Se</u> beah hrædlice fram þæs ælmihtigan godes willan [...]		

[171]	מלכ׳ם ¹⁸	286
Sum þegen hatte naboð · <u>se</u> hæfde ænne win-eard wið ðæs cynincges botl · þa cwæð se cynincg him to ·		

[1]	בזיליוס ³	274
BASILIVS WÆS GE-HATEN SVM HALIG BISCOP · <u>se</u> wæs fram cyld-hade · swiðe ge-healdsum · þeah þe he to langū fyrste · ún-ge-fullod wære ·		

[566]	בזיליוס ³	275
AN æþele læce wæs wunigende on þære byrig · IOSEP gehaten · hæðen 7 Iudeisc · <u>se</u> cuðe to-cnawan gif he cunnode þæs mannes · be his ædrena hrepunge · hweðer he hraðe swulte · [...]		

[1]	יול׳ ובס׳ ⁴	276
IVLIANVS WÆS GEHATEN · SUM ÆDELE GODES DEGN · ON egypta lande · on antiochian þære byrig · <u>Se</u> wæs æðel-boren of æwfestum magum · 7 on cristes lare ge-læred · fram geogoþe.		

[184]	יול׳ ובס׳ ⁴	277
Martianus hæfde his sunu ær befæst · to woruld-licre lare · 7 to uðwitegunge · on þære ylcan byrig · þe se gebundene eode · His nama wæs celsus · 7 <u>se</u> ge-seah þone halgan · 7 hū godes^o ænglas him mid flugon · awearp þa his lár-bóc · 7 mid geleafan arn to þam halgan were · 7 his fēt gesohte · [...]		

[1]	סבסטיאנוס ⁵	278
SEBASTIANUS HATTE SUM HALIG GODES DEGN · <u>se</u> wæs lange on lare on mediolana byrig · 7 wearð on criste gefullod · mid fullū geleafan ·		

[366]	סבסטיאנוס ⁵	279
Nicostratus se æðela wearð æft gelæht · mid feower his ge-ferū · 7 toforan þam deman gebroht · <u>fabianus gehaten</u> · þe feng to þære scire æfter chromatia · <u>se</u> wæs ðam cristenan onwerd ·		

[1]	מארוס ⁶	280
MAURUS WÆS GEHATEN SUM SWYPE HALIG abbod · <u>se</u> wæs to lare befæst sona frā iugoðe · þam halgan benedictē · þeah þe he æþel-boren wære ·		

[1] 26 אוסוולד	295	ÆFTER ÐAN ÐE AUGUSTINUS TO ENGLA LANDE BE-com · wæs sum æðele cyning <u>Oswold</u> gehaten on norðhymbra lande gelyfed swyþe on god · [se] ferde on his iugode frā freondū ȝ magum to scot-lande on sæ · ȝ þær sona wearð gefullod ȝ his geferan samod þe mid him siþedon ·	[434] 18 מלכים	287	Mannases wæs gecyged ezechias sunu · ȝ [se] feng to rice æfter his fæder geendunge · ȝ mid manegum yfelum dædū þone ælmihtigan ^{god} gremode · [...]
[54] 26 אוסוולד	296	Hi sendon þa ° sona þam gesæligan cyninge sumne arwurðne bisceop <u>aidan</u> gehaten · [se] wæs mæres lifes man on munuclire drohtnunge · ȝ he ealle woruld-cara awearp fram his heortan nanes þinges wilnigende butan godes willan ·	[1] 19 אלבנוס	288	SVM HÆDEN CASERE WÆS GE-HATEN DIOCLITIANVS [se] wæs to casere gecoren þeahðe he cwealm-bære wære · æfter cristes acennednyse twam hund gearum · ȝ syx ȝ hund-eahtatigum ofer ealne middan-eard · [...]
[119] 26 אוסוולד	297	On þam ylcan timan com eac sum bisceop fram rome byrig birinus gehaten · to westsexena kyninge <u>cynegyls</u> gehaten · [se] wæs ða git hæden ȝ eall westsexena land ·	[72] 22 אפולינריס	289	On ðære byrig wæs sum þegn <u>bonifacius</u> gehaten · [se] wearð færllice dumb · ȝ his wif þa asende to þam halgan biscope · ȝ bæd his geneosunge ·
[1] 28 מאוריציוס	298	MAXIMIANUS HATTE SUM HÆDEN CASERE [se] ferde to franc-lande mid mycelre fyrdinge wolde gewyldan mid wige þa leoda þe wiþer-ræde wæron · ȝ his rice forsawon ·	[82] 24 אבדון וסנט	290	[...] <u>Abgarus</u> wæs geciged · sum gesælig cynincg on syrian lande · ȝ [se] læg beddryda on ðam timan þe se hælend on þysum life wæs ·
[792] 31 מרטינוס	299	Anatoli hatte sum hiwigende munuc iunglicre ylde [se] wunode sume hwile wið martines mynster mid anum mæran ealdre clarus ge-haten · ȝ behydde his yfelnyse ·	[6] 25 מקבים	291	An ðæra cyninga wæs heora eallra for-cuðost · arleas ȝ upp-ahafen <u>antiochus</u> gehaten · [se] feaht on ægypta ° lande ȝ affigde ðone cyning · ȝ ferde syððan to hierusalem mid mycelre fyrde · [...]
[1143] 31 מרטינוס	300	Autianus hatte sū hetol ealdor-man · wæl-hreow on his weorcū · [se] ge-wrað fela manna · ȝ on racenteagū gebrohte to þære byrig turonia wolde hí þæs on mergen mislice acwellan ætforan þære burhware · þa wearð hit þa biscope cuð ·	[208] 25 מקבים	292	Mathathias wæs gehaten sum heah godes þægn · [se] hæfde fif suna ful cene mid him · [...]
[231] 32 אדמונד	301	On þam lande wæs sum man · <u>leofstan</u> gehaten · rice for worulde · and unwittig for gode · [se] ráð to þam halgan mid riccetera swiðe · and het him æt-eowian orhlice swiðe · þone halgan sanct hwæþer he gesund wære · [...]	[298] 25 מקבים	293	Eft ða wæs sum heretoga gehaten seron on syrian lande · [se] · cw̄ · to his leode ·
[10] 34 צציליה	302	Heo wearð swa-þeah beweddad swa swa hit woldon hire frynd · anū æþelan cnihte · [se] næs cristen þa git <u>ualerian</u> gehaten · [se] is nú halig sanct ·	[741] 25 מקבים	294	Iohannes wæs geciged þæs symones sunu [se] wæs æfter his fæder ðæs folces heretoga · ȝ hi hlýsfullice geheold wið þa hæðenan ðeoda on eallū his life · ȝ þ land bewerode ·

[53] 10 כס כיפא	310
Ioppe hatte sum burh · gehende þære liddan · on þære wæs an wydewe · wel gelyfed thabitas geciged · ȝ swyþe ælmes-georn · ȝ mid godum weorcum geglencged forþearle · [seo] wearð geuntrumad on þam ylcan timan · gewát þa of life · ȝ læg on uppflora ·	

[45] 18 מלכים	311
An þæra wæs achab se arleasa cyning · þe forseah his scyppend ȝ ge-ceas him báál þæra hæðenra god · þe næfde nane godnyse ac wæs grálic deofol mid ge-dwyldre afunden; þyses cyninges cwen wæs forcupost wifa · Gezabel gehaten hetelice gemodod · [Seo] tihte hyre wer to ælcere wælhreownysse · ȝ hi tyrgdon god mid grálicum weorcum ·	

[189] 32 אדמונד	312
Sum wudewe wunode oswyn gehaten æt þæs halgan byrgene on gebedū and fæstenū manega gear syððan · [seo] wolde efsian ælce geare þone sanct · and his næglas ceorfan syferlice · mid lufe · and on scryne healdan to halig-dome on weofode ·	

[263] 36 תומס	313
Sū wif hatte sintice · [seo] wæs six gear blind · ȝ wearð þa gehæled æt þa halgan apostole · ȝ cō to hire magan migdonia gehaten beorhte locigende · þe blind hire ° frā eode ·	

[5] 2 אַגנייה	314
Sū æþel-boren þægn wæs philippus gehaten · [ðone] asende se casere commodus þe on ðam dagū rixode · frā rome byrig to ðære byrig ðe is gehaten alexandria · ȝ he hine gesette to heah-gerefan ofer alexandrian · ȝ ægyfto lande. ȝ hét þ he heolde þa romaniscan gesætnyse.	

[321] 5 טבטיאנוס	315
On þam dagum wæs sum wis papa on rome · gaius gehaten · haliges lifes mann · wið þone rædde chromatius ȝ be his ræde under-feng ealle þa cristenan into his cafertune · ȝ him big-lyfan fore-sceawode · for þære swiðlican eht- nyse · þe ða niwan asprang · æfter carines slege.	

[196] 34 צציליה	303
Þa wæs on rome byrig sum reðe cwellere almachus gehaten · [se] wæs heah-gerefa · ȝ he mid manegum witū gemartyrode þa cristenan · þa ða he of-axian mihte · ȝ man ne moste hí bebyrgan ·	

[1] 35 כריזנתוס	304
ON ðAM TIMAN ðE NVMERIANVS CASERE RIXODE þa ferde sum æðelboren man frā alexandrian byrig to rome byrig · polemius gehaten · [se] wæs hæþengilda · ȝ he hæfde ænne sunu gehaten crisantus ·	

[326] 2 אַגנייה	305
Þa wæs on rome byrig sum cyne-boren mæden · basilla gehaten · on hæðen-scype wunigende · [seo] wolde gehyran þa halgan lare · of eugenian muþe · ac heo ne mihte hire genealeccan · forðan þe cristen-dóm wæs · þær ónscunigend-lic ·	

[81] 3 בזיליטס	306
Hí wunodon þa begen mid þæm biscope ofer gear · ȝ siðan gewendon to anre wid-gyllan byrig · antiochia geciged · [seo] soðlice wæs mid cristendóme · afylled · gefyrn on eald-dagum ·	

[6] 7 אגנס	307
On þære tide wæs sum æðel-boren mæden · agnes gehaten · on ðone hælend gelyfed · binnan rome byrig · bilewit · ȝ snotor · cild-lic on gearum · ȝ eald-lic on mode · [Seo] wan þurh ge-leafan · wið þa feond-lican ealdras · ȝ on ðam þritteoðan geara þone deað forleas · ȝ þ ece líf gemette · forðan þe heo lufode crist ·	

[261] 7 אגנס	308
Hit gelamp ða siððan æfter lytlum fyrste · on þæs caseres dagum · þe constaninus hatte · þ sume menn sædon þa gesihþe his dehter constantia gehaten · [seo] wæs hæðen þagit · heo wæs swa þeah snotor · ȝ swyðe unhál · ȝ on eallum limum egeslice wunda hæfde ·	

[7] 8 אגתה	309
Þa com him to earan be Agathes drohtnunge · ȝ smeade hu he mihte þ mæden him begitan · hét hí þa gefeccan · ȝ betæhte hí anum fulum wife · afrodosia geciged · sceand-lic on þeawum · [Seo] hæfde nigon dohra · nahtlice ȝ fracode · þ heo geond þrittig nihte hire þeawas leornode · ȝ hire mod awende þurh þæra myltestrena forspen- ningcæ ·	

[15] 22 אפולינריס	319
Þa wæs ðær mid petre sum arwurðe godes man apollonaris gehaten · þæs halgan apostoles folgere · to <u>ðam</u> c̅w petrus æfter sumum fyrste ·	
[15] 2 אַוגניה	320
His wif wæs gecyged claudia be <u>þære</u> he gestrynde twægen suna · aitum · ȝ særgium · ȝ ane dohtor eugenian · þe wé embe spræcaþ.	
[53] 10 כס ניפא	321
Ioppe hatte sum burh · gehende þære liddan · on <u>þære</u> wæs an wydewe · wel gelyfed [...]	
[413] 25 מקבים	322
He com þa to anre byrig <u>bosór</u> gehaten · on <u>ðære</u> wæron ða hæðenan þe hyndon his magas · [...]	

[127] 15 מרקוס	316
Se forma god-spellere [is] þe gode gecoren wæs · <u>matheus</u> gehaten <u>þone</u> se hælend geceas of woruldlicum tollere to gastlicū godspellere · ȝ he wæs an ðæra twelfa godes ðegna · þe awrat on ebreisc ærest þa godspel · þe on ðæra (sic) forman béc · beoð geendebyrde ·	
[25] 4 יול' ובסיל'	317
Þa fundon his magas sum ædel-boren mæden <u>basilissa</u> gehaten · ȝ him <u>þa</u> begeaten ·	
[1] 14 גיאורגיוס	318
GEDWOL-MEN AWRITON GE-DWYLD ON HEORA BOCVM · BE ðÅ halgan were ðe is gehaten georius · Nu wille we eow secgan þ̅ soð is be <u>ðam</u> · þ̅ heora gedwyld ne derige digellice ænigum ·	

[252] 10 כס ניפא	327
Þa com sum heretoga · <u>se</u> wæs gehaten <u>flaccus</u> · mid mycelre fare to þære mæran petronellan · wolde hi niman to wife for hire wlitigan hiwe ·	
[309] 18 מלכים	328
Heliseus gehælde eac ænne ealdor-man fram ðā atelicū hreoflan · <u>se</u> hatte <u>nāamán</u> of syrian lande · ȝ he gelyfde on god þurh þ̅ mycele wundor ðe god on him geworhte ·	
[165] 22 אפולינריס	329
[...] þa betæhton þa hæðenan þone halgan wer to slege · <u>sumū arleasum cwellere</u> <u>se</u> wæs gecyged <u>taurus</u> · [...]	
[124] 24 אבדון וסנט	330
þis gewrit com þa to þam cyninge sona · ȝ se hælend fore-sceawode syððan he to heofonū astah · þ̅ he sende þam cyninge swa swa he ær gecw̅ · <u>ænne of ðā hund-seofontigū</u> · þe he geceas to bodi- genne · <u>se</u> wæs <u>tatheus</u> gehaten · þ̅ he gehælde ðone cyningc ·	

[559] 3 בזיליוס	323
Ac far þe to westene · ȝ þú fintst <u>anne wer</u> haliges lifes · <u>se</u> hatte <u>effrem</u> · [...]	
[32] 5 סבסטיאנוס	324
Þa be-tæhte chromatius · se heah-gerefa þa cnihtas · <u>sumū þegne</u> to ge-healdenne · <u>se</u> hatte <u>nicostratus</u> ·	
[381] 7 אגנס	325
Gallicanus þa freode fif þusend manna · ȝ mid æhtum ge-welgode ȝ wædlum todælde his manig-fealdan welan · ȝ gewende him þanon · to <u>sumum halgan were</u> · <u>se</u> hatte <u>hilariañ</u> · mid sumum his mannum · þe hine ne mihton forlætan ·	
[57] 9 לוציה	326
Þis com þa to earan · þam ædelborenan cnihte · þe awogode lucian · <u>se</u> wæ*s gecyged <u>pascasius</u> · arleas hæðen-gilda · ȝ tihte þ̅ halige mæden to ° þæra deofla offrungum · [...]	

[120] תומס ³⁶	334
Ʒa læg þæs cyninges broðor his lifes orwene <u>se</u> wæs gad gehaten gundofore swiðe leof · Ʒ he efcode forðy hu he ° embe hí dyde ·	
[5] לוציה ⁹	335
Ʒa com <u>sum</u> wydewe [wuduwe → wyduwe] <u>seo</u> wæs gecíged euthicia · betwux oðrum mannū · to þære mæran byrigene · Ʒ hire dohtor samod · seo ge-sælige lucía ·	
[217] אגתה ⁸	336
On þære ylcan scire sicilian landes · is án byrnende munt · <u>þone</u> menn hatað ethna · onæled mid sulphore · þ is swæfel on englisc ·	

[132] אבדון וסנס ²⁴	331
[...] þa gemunde se cyning · hwæt crist him ær behét · Ʒ het him to gefeccan þone ° foresædan tatheum · <u>se</u> wæs eac gehaten oþrum naman iudas · [...]	
[32] מקבים ²⁵	332
Hwæt þa wearð gelæht <u>sum</u> geleafful bocere · har-wencge Ʒ eald · <u>se</u> hatte eleazarus · [...]	
[90] מאוריציוט ²⁸	333
Ʒa com þær-to ridan <u>sum</u> cristen man sona har-wencge Ʒ eald <u>se</u> wæs gehaten uictor ·	

[159] מרקוט ¹⁵	342
Se feorða godspellere is <u>iohannes</u> cristes moddrian sunu · <u>se</u> wæs criste swa leof þ he hlynode uppan his breoste · on ðam þe wæs behyd [eall] se heofonlica wisdom · [...]	
[53] מלכים ¹⁸	343
On þam dagum wæs <u>helias</u> halig godes witega · <u>se</u> abæd æt gode þ he ðam yfelan cynincge rén-scuras oftuge · for his reðnysse ·	
[75] מלכים ¹⁸	344
Helias ða ferde · Ʒ efne hine gemette abdias se æðela · Ʒ <u>se arwurðfulla godes ðegn</u> · <u>se</u> fægnode his tocymes Ʒ cwæð him þus to ·	
[548] מקבים ²⁵	345
[...] Ʒ his sunu <u>eupator</u> æfter him rixode · <u>se</u> wearð eac ongebroht þ he ofslean wolde þa geleaffullan iudei · þe gelyfdon ða on god ·	
[649] מקבים ²⁵	346
[...] þa wolde he git sendan Ʒ ofslean þa iudeiscan · Ʒ funde ða <u>bachidem</u> <u>se</u> wæs mid bealuwe afylled · Ʒ alchimum mid him þone arleasan sacerd · Ʒ sende hi mid ge-fylce to iudeiscū folce ·	

[16] בזיליוט ³	337
On þære ylcan scole wæs <u>seo wælreowa iulianus</u> · cristen frā cyld-hade · <u>se</u> wearð casere siððan · Ʒ awearp his ge-leafan · Ʒ ge-wende to deofle ·	
[292] בזיליוט ³	338
Eft on sumne tíman · wearð se arfæsta wér for ðan soðan ge-leafan · leaslice ge-wreged · to <u>ualens þam casere</u> · þe ða cyne-domes geweold · <u>se</u> wæs on criste gefullod · ác he ne cuþe his geleafan · ac folgode gedwylde · þurh gedwolmanna tihtinge ·	
[8] סבסטיאנוט ⁵	339
Dæghwamlice hé gefylde his drihtnes þenunge georn- lice · ac he bediglode swa þeah · his dæda <u>þam casere</u> <u>dioclitianæ</u> <u>se</u> wæs deofles big-gencga ·	
[1] אגתה ⁸	340
AGATHES WÆS GEÍCGED SUM GE-SÆLIG MÆDEN ON ðÆRÆ scyre sicilia · snotor Ʒ gelyfed · on ðam timan þe <u>quintianus</u> se cwealm-bære ehtere · þære scyre geweold wælhreowlice under þam casere · <u>se</u> wæs grædig gitsere · Ʒ his galnysse underþeod · deofles þeowet-lincg · Ʒ drihten onscunode ·	
[150] מרקוט ¹⁵	341
Se ðridda godspellere is <u>lucas</u> · <u>se</u> wæs læce on worulde · Ʒ wunode mid ðam apostolum · [...]	

[15] אַוּגֶנְיָה ²	350
His wif wæs gecyged claudia be þære he gestrynde twægen suna · auitum · ȝ særgium · ȝ ane dohtor eugenian · þe wé embe spræcaþ. [Da] befæste se fæder philippus tó lare · þ̅ heo ón woruld-wysdome wære getogen · æfter grecisce uðwytegunge · ȝ lædenre getingnysse.	

[15] מִקְבִּים ²⁵	351
Eft æfter sumū fyrste asende se cyning on ærend-gewritum · þ̅ ealle menn gebugon to his hæðen-scipe ȝ to his gesetnyssū · ȝ asende to hierusalē iudeisce byrig on [þære] wæs ða gewurðod se eall-wealdende god æfter ðære ealdan · é · þe hi ana þa heoldon · [...]	

[119] דִּינִיזְיוּס ²⁹	347
He com þa æt nextan siððan se casere nero · his lif geendode earmlicum deaðe · ȝ wæs clemens papa on petres setle þa [se] under-feng mid arwurðnysse þone æþelan bisceop · ȝ mid lufe geheold for his halgan drohtnunge ·	

[4] וִינְסֵנְטְיוּס ³⁷	348
[...] ȝ he on cristes lare wel þéonde wæs · oððæt he wearð ge-hádod to halgum diácone · þa helende þeowiende mid þa mæran bisceope ualérium · [se] wæs þa mære lareow on ispánian lánde · swá swá seo gerecednysse us segð on lédenu geréorde · [...]	

[9] בְּזִילְיוּס ³	349
Þa wunode se cnæplinge on cappadoniscre byrig · fif gear on lare · ȝ færde to grecum · tó atheniscre byrig · [seo] wæs þa bremost on lare · [...]	

[25] כֵּס כִּיפָא ¹⁰	356
[...] þa læg þær sum creopere lama fram cild-hade · [se] wæs dæg-hwam-lice geboren to þam beorhtan gete · þ̅ he ælmessan under-fencge æt þam infarendum · [...]	

[59] ראש התענית ¹²	357
On þære ylcan wucan com sum truð to þæs bisceopes hirede · [se] ne gymde nanes lenctenes fæstenes · ac eode him to kicenan · þa hwile ðe se bisceop mæssode ȝ began to etenne · [...]	

[65] ראש התענית ¹²	358
Us sæde eac oft æþelwold se halga bisceop þe nu wycð wundra ðurh god · þ̅ he cuðe anne mann mid ælfege bisceope · [se] wolde drincan on lenctene þonne hine lyste ·	

[19] אֶלְבִּנוּס ¹⁹	359
Þa ætwand him an preost. [Se] arn digollice to albanus huse · ȝ ðær ætlutode his laðum ehterum · ȝ albanus hine under-feng þeahðe he gefullod nære ·	

[15] מאורוס ⁶	352
[...] ȝ maurus ða gemette ær he to mynstre come · ænne dumbne cnapan · ȝ [se] wæs creopere eac · ac se fæder · ȝ seo modor · hine feredon þider ·	

[96] מאורוס ⁶	353
Eac hi ge-metton on sumū mynstre be wege ænne blindne man · [se] bæd his hæle georne · æt ðam halgan maure · ȝ he hine gehælde þurh god · [...]	

[253] מאורוס ⁶	354
Eft þæs on mærgen rád maurus to þam lande · þe se cyning him geaf · ȝ his cepte sum beddryda · [sé] læg seofon gear to-slopenum limū · ȝ wæs þyder geboren to biddenne his hæle ·	

[283] מאורוס ⁶	355
Maurus gemette ænne man eft · [se] wæs yfele ge-tawod · ȝ hine æt se cancor · ȝ his weleres wæron awlætte mid ealle · ȝ eac his nosu · for-numen mid attrē · [...]	

[783] מרטינוס ₃₁	368
Wæs ða an hyr-man to wuda afaren · <u>se</u> læg ge-wundod be þam wege samcucu · 7 he þa sæde þa þa he his oxan ræpte · þa scóc an his heafod · 7 mid þā horne hine þyde · on þ ge^oweald swiðe · 7 he þa sona ge-wat ·	
[840] מרטינוס ₃₁	369
Sum oþer gedwola wæs eac on east-dæle · <u>se</u> cw þ he wære iohannes se fulluhtere · eac swilce lease witegan ær þisre worulde ge-endunge on gehwilce land cumað · 7 þone ge-leafan amyrrað · oþ-þ antecrist sylf ende-next becymð ·	
[1103] מרטינוס ₃₁	370
Se halga bisceop wæs hwilon on carnótina byrig · mid twam oþrū bisceopū · þa brohte sū man his dohtor hī to · <u>seo</u> wæs dumb geboren twelf wintre mæden · 7 martinū bæd þ he þurh his ge-earnunge hire tungan unlydsde ·	
[439] מרטינוס ₃₁	371
Eft on sumere wic ðe wæs librosum ge-haten · wolde se halga martinus to-wurpan an templ <u>þ</u> wæs þearle welig hus ge-wurðod þam deoflum [...]	
[358] בזליוס ₃	372
Sum arwurþe þegn hæfde <u>ane dohter</u> · <u>þā</u> he wolde gebringan · binnan sumū mynstre · 7 criste be-tæcan · to his clænan þeowdome · [...]	
[199] אגתה ₈	373
Þær com ða <u>godes encgel</u> gangende swa swa mann · <u>þā</u> fyligdan æt fotum fela wlitige cnapan · 7 sette enne marmstán æt þæs mædenes heafde binnan þære þryh · þysum wordum awritene · [...]	
[95] סויד'הון ₂₁	374
Eft wæs <u>sum earm ceorl</u> egeslicc * [egeslice?] gehoferod · 7 ðearle gebiged þurh ðone bradan hofor · <u>þam</u> wearð geswutelod on swefne gewislice · þ he scolde gefeccan æt swyðunes byrgene his lichaman hæle · 7 þære alefednysse ·	

[123] אדלדרידה ₂₀	360
We secgað swa-ðeah be <u>sumum ðegne</u> · <u>se</u> wæs þryttig geara mid ^{his} wife on clænnysse · [...]	
[193] סויד'הון ₂₁	361
Sum þegn wæs on engla lande on æhtum swyðe welig · <u>se</u> wearð færllice blind · þa ferde he to rome · wolde his hæle biddan · æt þam halgum apostolum ·	
[202] סויד'הון ₂₁	362
Sū wer wæs eac blind wel seofon gear fulle · <u>se</u> hæfde ænne latteow þe hine lædde gehwider · [...]	
[421] סויד'הון ₂₁	363
Sum mann wæs gebunden on-butan þ heafod for his hefigum gylte · <u>se</u> com to þam halgan · 7 his swara heafod-bend sona to-bærst · swa he hine gebæd	
[38] אפולינריס ₂₂	364
Þær wæs <u>sum forð þegen</u> on þære fore-sædan byrig · <u>se</u> hæfde gehyred be ðam halgan were · 7 axode gif he cuðe aht on læce-cræfte ·	
[242] אוסוולד ₂₆	365
Se preost cwæð þ an wer wære on irlande gelæred · <u>se</u> ne gymde his lare · 7 he lithwon hogode embe his sawle þearfe · oððe his scyppendes beboda · ac adreah his lif on dyslicum weorcum · oð ðæt he wearð geuntrumod 7 to ende gebroht ·	
[51] דינויזיוס ₂₉	366
Eft on þam oþrum dæge eode paulus be þære stræt · 7 gemette ænne blindne mann · <u>se</u> wæs geboren swa · <u>se</u> bæd ge-mahlice þone mæran paulum þ he hine gehælde on þæs hælendes naman · [...]	
[192] מרטינוס ₃₁	367
[...] ac þa gedwol-men sona hine adrifon þanon · 7 hé ferde swá þanon to sumum ig-lande gallinaria ge-haten · mid anum halgum mæsse-preoste · <u>se</u> leofode on wæstene be wyrta morum lange ·	

34

§1.5 הצבעה חוזרת: טיפוסים שונים

34

§1.5.1 מעבר על גבי רשימה

המולד ₁ [106]	375
Gif þ <u>yrre</u> bið on yfel awend · þonne cymð of <u>þa</u> unrotnisse · ך̣ æmylnysse.	

34

§1.5.1.1 ארבעת כוחות הנשמה

המולד ₁ [164]	378
Þæt feorðe mægen is · Fortitudo · þ is <u>strængð</u> · oððe <u>ánrednysse</u> · þurh <u>þa</u> sceal seo sawul for-bæran earfoðnysse mid <u>ánrædum</u> mode · for godes lufan · ך̣ næfre þam deofle ne abúgan to forwyrd ·	

המולד ₁ [155]	376
Dære sawle mihta syndon þas feower fyrmestan · ך̣ sælestan · prudentia · þ is <u>snoternysse</u> · þurh <u>þa</u> heo sceal hyre scippend under-standan · ך̣ hine lufian · ך̣ tosceaden (sic) god frā yfele ·	

המולד ₁ [162]	379
Þæt ðrydde mægen is · temperantia · þ is <u>gemetegung</u> · mid <u>þære</u> sceall seo sawul ealle þing gemætegian · þ hit to swiþe ne sy · ne to hwonlice · forðan þe hit is awryten · [...]	

המולד ₁ [158]	377
Oðer mægen is · Iustitia · þ is <u>rihtwisnys</u> · þurh <u>þa</u> heo sceal god wurðigan · ך̣ rihtlice libban ·	

34

§1.5.1.2 שמונת החטאים

זכרון הקדושים ₁₆ [280]	382
Se þridða ^{leahter} is auaritia · þ is <u>seo yfele gitsung</u> · ך̣ <u>seo</u> is wyrtruma ælcere wohnysse ·	

זכרון הקדושים ₁₆ [276]	380
Se oðer <u>leahtor</u> is forligr ך̣ unge-metegod galnysse · <u>Se</u> is gehaten fornicatio · ך̣ he befyld þone mann · ך̣ macað of cristes limum myltestrena limv · ך̣ of godes temple gramena wununge ·	

זכרון הקדושים ₁₆ [287]	383
Se feorða leahtor is ira · þ is on englisc <u>weamodnysse</u> · <u>seo</u> ^{deð} þ se man nah his modes gewæld · ך̣ macað manslihtas · ך̣ mycele yfelu ·	

זכרון הקדושים ₁₆ [268]	381
An is gecwæden gula · þ is <u>gyfernysse</u> on englisc · <u>seo</u> ^{deð} þ þ man yt ær timan · ך̣ drincð · oððe he eft to micel nimð on æte oððe on wæte · <u>seo</u> fordeð ægðer ge sawle ge lichaman · forðan þe heo macað þam menn mycele untrūnysse · ך̣ to deaðe gebringð for ^{ðā} ormætan [the n is added] drænce · heo fordeð eac ða sawle · forðan he sceall syngian oft [the t is added] ðone he sylf nat hu he færð for his feond-licum dren-cum ·	

זכרון הקדושים ₁₆ [306]	384
Seo eahteoðe leahter is <u>superbia</u> gehaten · þ is on ænglisc <u>modignysse</u> gecweden · <u>seo</u> is ord ך̣ ende ælcere synne · <u>seo</u> geworhte englas to atelicum deoflum · ך̣ ðone man macað eac gif he modigað to swyðe þæs deofles geferan ðe feol ær ðurh hí ·	

[157] 25 מקבים	387
[...] Ne dwela ðu on idel · þeah ðe drihten ðe geþafige þ we for urum synnū to swylcere wæfersyne synd · ʒ ne wen ðu na be þe þe þu unge-witnod beo · nu ðu winst ongean god · ʒ se ge-wat þa swa sona ·	

[147] 25 מקבים	385
Se ða ge-endode mid anrædum geleafan · ʒ hi gefengon to dreccenne þone fiftan broðor ·	

[155] 25 מקבים	386
Se geendode ða · ʒ hi ardlice gelæhton þone sixtan broðor · ʒ he sweltende · cw̄.	

[133] 12 ראש התענית	392
Hit bið swiðe langsum þ we ealle godes beboda her nu eow gereccan · ac doð an ðincg · cepe gehwá þ he his lif on unnyt ne aspende · ac leornige godes beboda æt wisum lareowū ʒ þa healde swa he selost mæge ·	

[245] 22 אפוליריט	388
Æfter ðyssere tihtinge · ʒ oðrū manegum spræcū · gewát se halga wer of worulde to gode · mid þam he á wunað on þære ecean eadignysse [ecan wuldre → ecean eadignysse] · ʒ his leorning-cnihtes ledon his lic arwurðlice on ane stænene þruh · ʒ seo stod wið þone weall ·	

[40] 25 מקבים	393
Moyses for-bead for mycelre getacnungu on ðære eal^odan · æ · æfter godes dihte þa nytenu to etanne þa ealdan folce þe heora [cudu] ne ceowað ʒ het ða unclæne · [...]	

[112] 2 אגוניה	389
Þá gelyfde se fæder þære leasunga ʒ hét asmiðigen · of smeatū golde hyre anlycnysse · ʒ þá wurðode swá swá halige gydenan · ac hit wæs gold swá þeah.	

[638] 25 מקבים	394
Namon þa heora wæpna ʒ heora gewæda mid heom · ʒ nicanóres heafod ʒ his swyðran hand · ʒ setton þa to tacne for his teon-rædene · ʒ þancodon þa gode þearle mid wurðmynte ·	

[125] 3 בזיליט	390
[...] þone ðryddan dæl he dyde on-sundor · ʒ het hím smiðian on smætū golde · anre culfran anlicnysse · ʒ þa úp-ahéng · bufan þā altare · ʒ þær ón ge-dyde · þone ðryddan dæl · þæs deorwurðan husles · [...]	

[25] 18 מלכים	395
Gelæhte þa of ðam ente his agen swurd · ʒ his ormæte heafod mid þam of asloh · ʒ hæfde ða gewonnen sige his leode ·	

[16] 12 ראש התענית	391
On þone wodnes dæg wide geond eorðan · sacerdas bletsiað swa swa hit geset is · clæne axan on cyrcan · ʒ þa siððan lecgað uppa (sic) manna hæfda · þ hi habban on gemynde þ hi of eorðan comon · ʒ eft to duste gewendað · swa swa se ælmihtiga god to adame cwæð · siððan he agylt hæfde ongean godes bebod ·	

[805] 31 מרטינוס	396
[...] ʒ cw̄ ða æt nextan · þ hī cuman sceolde on þære ylcan nihte frā þā ælmihtigan gode heofonlic reaf · ʒ he mid þā gescryd be-twux him wunigende godes mihte æteowde ·	

398	בזיליוס ³ [225]
Ic wát þine dyrstignysse · ꝥ þine burh-wara · þe tó-bræcon þa anlicnysse · þi ic sylf arærde · ꝥ mé to þære gebæd ge-bygdum cneowū ·	

397	כריזנתוס ³⁵ [75]
Ða cū sum rædbora ꝥ [þæt*] chrisantus leornode <u>dry-cræft</u> æt þā cristenū ꝥ ofer-com mid þam þa bilewitan mædene on þam bure swa eapelite · [...]	

403	אלבנוס ¹⁹ [9]
[...] ꝥ þeos arleasa ehtnyss unablinnendlice eode ofer ealne middan-eard ealles tyngear. oðþ heo to engla lande eac swylce becom · ꝥ þær fela acwealde ða þe on criste gelyfdon · an ðæra wæs albanus se æþela martyr · seðe on þære ehtnysse eac wearð acweald for cristes geleafan · swa swa we cyðað hér ·	

399	מרטינוס ³¹ [335]
Æþel-borene weras þær wunodon on þā mynstre · þe wæron estlice afeðde · ac hi gewyldon hi swa-þeah to þære ylcan stiðnysse þe þær stod on þā mynstre · ꝥ manega we ge-sawon siððan of þā bisceopas ·	

404	אדלדרידה ²⁰ [18]
Heo lufode þone hælend þe hi heold unwemme · ꝥ godes ðeowas wurðode · an þæra wæs wilfrid bisceop þe heo swyðost lufode · ꝥ he sæde bedan þ se cyning ecfrið him oft behete mycel on lande ꝥ on feo · gif he læran mihte æðeldryðe his gebeddan · þ heo bruce his synscipes ·	

400	מאורוס ⁶ [50]
Maurus wæs eac oftost mid þam eadigan benedict · ꝥ his wundra wiste · ꝥ mid him worhte <u>wundra</u> · sume þæra we secgað hér · sume we forsuwiað · [...]	

405	דיוניזיוס ²⁹ [89]
[...] ꝥ to oþrum bisceopū þa béc asende · þa ðe paulus gehadode · ꝥ se halga iohannes · sum þæra hatte titus · Sum timotheus · sum polycarpus · ꝥ gehwilce oþre ·	

401	זכרון הקדושים ¹⁶ [203]
Eft ðaða god sealde sibbe his gelaðunge · þa wolde se deofol mid gedwyld amyrran þone soðan geleafan · ꝥ seow ða gedwyld on <u>dyrstigum mannum</u> · an ðæra wæs arrius þe ꝥ yfel ongann · ac him eode se innoð út æt his forð-gange ·	

407	אגתה ⁸ [35]
Ic hire bead <u>gymmas</u> · ꝥ <u>gyrlan of golde</u> · ꝥ <u>oðre mærdæ</u> · ꝥ <u>mære gebytlū</u> · <u>hamas</u> · ꝥ <u>hyred</u> · ꝥ heo þ eall forseah on meoxes gelicnysse · þe lið under fotum ·	

406	אגנט ⁷ [17]
Ða budon ða magas þam mædene sona <u>deorwurðe gyrlan</u> · ꝥ <u>deorwurðran</u> behéton · ác seo eadige agnes · þ eal forseah · ꝥ þæra maðma ne rohte · þe má þe reocendes meoxes ·	

[160] 28 מאוריציוס	409
Ʒa wæs langsum lif · Ʒ liþe ° ge-wederu · <u>hælo on lichaman</u> · on lang-sumere sibbe · <u>wæstm-bærnys on eorþan</u> · Ʒ <u>geniht-sum-nyss</u> on spe- dum · ac swa-þeah þa halgan eall þ forhogodon · [...]	

[57] 26 אוסולד	408
Swa hwæt swa him becom of þæs cyninges gifum · oððe ricra manna þ he hraðe dælde · þearfum · Ʒ wædlum · mid wellwillendū mode ·	

36

§1.6 פוקליות ❖

38

§1.6.1 השוואה מנגדת ❖

[266] 17 על הניחוש	415
Nu behofað ure freo-dom æfre godes fultumes · forþan ðe we ne doð nan god butan godes fultume · Se ús gewissige · á on ðysre worulde · Ʒ to þam ecan life gelæde þurh hine sylfne · swa swa hé þam eallum behét þe hine lufiað ·	

[61] 1 המולד	410
Ealle þás gesceafta habbað anginn · Ʒ sume eac ende swá swá we ær cwádon · ac se soða syppend næfð nán an- gin · forðan þe he is him sylf angin · na gesceapen · ne geworht · Se geworhte ealle þing · Ʒ wunað · á · ón ácnysse.	

[214] 22 אפולינריס	416
Ic offrige me sylfne for minū gastlicū bearnū þe ic hér gode gestrynde · Ʒ swa hwá swa hine ne gebit to þam heofonlican gode · se bið ecelice for-demed on þá ecan fyre · [...]	

[499] 3 בזיליוס	411
Ʒa wearð þam abbode æt-eowed · án fyren swer · se stód úp aþenod · oð þá steapan heofonan · Ʒ him com stemn ufan þus clypiende hlude ·	

[684] 25 מקבים	417
On þam dagum wæs alyfed to alegenne his fynd · Ʒ swiþost ða hæðenan þe him hetole wæron · Ʒ se wæs godes ðegen þe ða swiðost feaht wið heora onwinnendan to ware heora [leoda] · ac crist on his tocyme us cydde oðre ðincg · Ʒ het us healdan sibbe · Ʒ soðfæstnysse æfre · [...]	

[610] 3 בזיליוס	412
[...] þa grapode se læce his lima eft · Ʒ cwæð · Ðin mægn is aterod · Ʒ þa mihte þu næfst · Basilius him cwæð to · We habbað þone scyppend · þe þ gecynd gescéop · Ʒ se us ge-strangað ·	

[14] 27 רימום הצלב	418
Nu freolsige we þone dæg þe heo on afunden wæs · þam hælende to wurðmynte þe wolde on hire þrowian · se bið ofer eastri · on ymbryne þæs geares · Ʒ we healdað on hærfest mid halgum þenungum oþerne freols-dæg on þam þe heo gefeferod wæs eft to hierusalem swa swa we her æfter secgað ·	

[79] 12 ראש התענית	413
We sceolan gewilnian symle þæs ecean lifes · forþan þe on þam life syndon gode dagas · na swa þeah manega dagas ac ° an · se ne geendað næfre ·	

[165] 27 רימום הצלב	419
Næron þa iudeiscan ne se dyrna læwe þurh god geneadode · to ðam gramlican geþeahhte · ac þa þa crist geseah · se þe ge-sihð ealle þing heora yfelan willan · þa awende þe hit to gode · swa þ heora yfelnyss us becom to hæle ·	

[55] 16 זכרון הקדושים	414
Dauid for his man-þwyrnysse Ʒ mild-heortnysse · wearð gode gecweme Ʒ to cynincge gecoren · swa þ god sylf cwæð þus be him · Ic afunde me dauid iessan sunu · æfter minre heortan se ðe minne willan mid weorcum gefremð ·	

[38] אגנט ₇	428	He æt-eowde me eac · his ænlican hordas · <u>ðā</u> he me gehét · gif ic him gelæste ·
[259] ארבעים החיילים ₁₁	429	Ða gedýde se dema swa swa se deofol gebeotode · het hi ealle forbærnan on swiðe bradū fyre · ac þa bān belifon æfter þam bærnette · <u>þa</u> awurpon þa hæðenan into ðam widgillū streame ·
[693] מקבים ₂₅	430	[...] ac crist on his tocyme us cydde oðre ðincg · ḡ het us healdan sibbe · ḡ soðfæstnysse æfre · ḡ we sceolon winnan wið þa wælhreowan fynd · þ̄ synd ða ungesewenlican · ḡ þa swicolan deofla þe willað ofslean ure sawla mid leahtrum · wið <u>ðā</u> we sceolon winnan mid gastlicū wærnum · ḡ biddan us gescyldnysse simle æt criste · þ̄ we moton ofer-winnan þa wælhreowan leahtras · ḡ þæs ° deofles tihtinge · þ̄ he us derian ne mæge ·
[114] צציליה ₃₄	431	We habbað cyne-helmas halige mid us scinende swa swa rose · ḡ snaw-hwite swa swa lilie · <u>þa</u> þu ne miht geseon þeah þe hí scinende beon ·
[260] אַוגניה ₂	432	[...] ac crist sylf asende swægende fýr ufan of heofonum · <u>þæt</u> menn onhawoden to melantian botle · ḡ hit mid ealle forbernde · swá þ̄ ðær næs to lafe nanðing þe hyre wæs ·
[14] דינזיוס ₂₉	433	Ða cū dyonisius · þeos deorce niht getacnaþ micel leoht towerd eallum middan-earde <u>þ̄</u> god sylf geswutelað soðlice mann-cynne ·
[175] צציליה ₃₄	434	[...] ac ic axie git be þam oþrū life hwa <u>þ̄</u> gesawe · ḡ siððan come hider ·
[129] המולד ₁	435	Eal swá be gehwylcum oðrum þingum þe heo ær cuðe · oððe ne cuðe · heo mæg on hire mode gescyppan · þonne heo gehyrð be <u>þā</u> spræcan ·
[169] דינזיוס ₂₉	420	Ac swa hraðe swa hi ge-sawon his scinendan neb-wlite mid þam heofonlican leohte · þonne ledon þa hæðenan heora wærna adune · ḡ mid wundrunge hi astræhton to þam halgan bisceope · biddende forgifennysse · Oððe gif heora ænig nolde þonne git gelyfan · ðonne wearð <u>se</u> afyrht · ḡ fleah him aweg ·
[157] מרטינוס ₃₁	421	He wearð swa-þeah ge-bunden bæftan to his bæce · ḡ heora anum ° betæht þ̄ he hine bereafode · þa ongan <u>se</u> hine befrinan hwæðer he forht wære · oððe hwæt he manna wære · oþþe he cristen wære ·
[549] בזיליוס ₃	422	Git þa basiliū * gebæd for þ̄ wíf · waciende þa niht · ḡ þ̄ ge-wryt ageaf þam fore-sædan wífe · ḡ þa wæron þa synna ealle adilegode butan anre synna · <u>Seo</u> wæs seo mæste · ḡ heo wearð þa æmod · biddende ° mid woþe þone halgan wer · þ̄ he þa mycclan synne mild-heort-lice adilegode · swá swá he dide þa oðre · þurh his drihtnes unnan · þa cwæð se erce-biscop ·
[71] גיאורגיוס ₁₄	423	Ða cwæð eft se dry · Git ic dó an þincg · ḡ gif him <u>þ̄</u> ne derað · Ic buge to criste ·
[274] אגנט ₇	424	Ongin anrædlice ðu æðele constantia · ḡ gelyf ðæt se hælend þe ge-hælen mæge · ðurh <u>þone</u> þu scealt underfón · ðinra wunda hæle ·
[89] אגתה ₈	425	Gif ðu me swingla behætst · ic hæbbe þone halgan gast · þurh <u>ðone</u> ic forseo ealle þine swingla · [...]
[123] צציליה ₃₄	426	Godes engel me tæhte · ḡ <u>þone</u> þu miht geseon gif ðu soðlice bist on fulluhte aþwogen frā þā fulū deofol-gilde ·
[163] צציליה ₃₄	427	An god is ælmihtig on his mægen-þrymnysse wunigende · <u>Done</u> arwurðiað we cristenan æfre on þrynnysse · ḡ on soðre annysse · [...]

443	מרקוס 15 [111]	He cwæð þ̅ lucas sæde swa swa hit ful soð is · þ̅ manega menn ongunnon godspel to writenne butan þam halgan gaste ȝ þæs hælendes wissunge · ȝ be heora gewille sædon swa swa him gebuhte · ȝ þam gelamp seo awyrigung þe se witega cwæð ·
444	רימום הצלב 27 [17]	[...] ȝ we healdað on hærfest mid halgum þenungum oþerne freols-dæg on þam .þe. heo gefeod wæs eft to hierusalem swa swa we her æfter secgað ·
445	מרטינוס 31 [31]	[...] ȝ martin þa wearð ameldod frā his fæder · þe on his weorcū andode · ȝ he wearð geracenteagod þa þa he fiftyne wintre wæs · betæht to þam gewinne mid anū his þeowan þe his gesiðe wæs · þa he sylf þenode · swiþor þonne he hī · ȝ samod hi gereordoden swa swa gelican · [...]
446	מרקוס 15 [106]	Nu wylle we eow secgan hu se halga hieronimus be ðam feower godspellerum · ðe gode gecorene synd · awrat on ðære fore-spræce þaða he awende cristes bōc of ebreiscū gereode · ȝ sume of greciscum · to læden-spræce on þære .ðe. we leorniað ·
447	תפילת משה 13 [305]	Ða synd blodige weras ðe wyrcað manslihtas · ȝ ðaðe manna sawla beswicað to forwyrd · Ða sceolan geendian swyðe yfelum deaðe · gif hi ær ge-endunge heora yfel ne gebetað ·
448	זכרון הקדושים 16 [146]	Twelf apostolas wæron þe wunedon mid him · ȝ twa ȝ hund seofontig he geceas him to bydelum · þa ferdon twam · ȝ twam · ætforan him gehwyder ·
449	זכרון הקדושים 16 [212]	Ða wæron halige bisceopas gehealtsume on þeawum · ȝ wise mæsse-preostas þe wunodon on clænnysse · ȝ manega munecas on mycelre drohtnunge · ȝ clæne mædenu þe criste þeowodon on gastlicre drohtnunge for heora drihtnes lufan · ȝ ða synd nu ealle on þam ecan wuldre for heora clænnysse mid criste wunigende ·

436	המולד 1 [225]	Ðære sawle wlyte is þ̅ heo wisdom lufie · ná ðone eorðlican wisdom be þ̅ .þe. þús awriten is · Sapientia huī mundi · stultitia est apud deum · Þysse middan-eardes wysdom · is stuntnis ætforan gode ·
437	המולד 1 [231]	Þæs wisdom is awryten on halgū bocū · ȝ be ðam is þus gecwæden · Omnis sapientia a domino deo est · Ælc wisdom is of gode ·
438	אוגניה 2 [242]	Her synd eac þá cnihtas · þe ic cydde mine digolnysse · protus · et iacinctus · þine fostercyld · mid ðam ic becóm to cristes scole · ȝ þær ón drohtnode oð þisne andwærden dæg · ȝ ðam ic wylle æfre oð ende þeowian ·
439	אגנס 7 [27]	Ic hæbbe oðerne lufiend · [...] þam anū ic healde minne truwan æfre · þam ic me befæste mid ealre estfulnysse ·
440	אגתה 8 [126]	Agathes him cwæð to · Eala ðu arleasosta ne sceamode þe to ceorfanne þ̅ þ̅ ðu sylf suce · ac ic habbe mine breost on minre sawle · ansunde · mid þam .ðe. Ic min andgit eallunga afede ·
441	ראש התענית 12 [279]	Fela halige menn fram frymðe middan-eardes · wæron beforan us wundorlice geþogene · þam we nu ende-menn geefenlæcan ne magon · [...]
442	תפילת משה 13 [72]	Ne man ne sceal drincan oððe dwollice etan binnan godes huse · þe is gehalgod to þam · þ̅ man godes lichaman mid geleafan þær þicge · Nu doð menn swa-þeah dyslice foroft · þ̅ hi willað wacian ȝ wodlice drincan binnan godes huse ȝ bysmorlice plegan · ȝ mid gegaf-spræcum godes ° hus gefylan · ac ðam wære betere þ̅ hí on heora bedde lagon ðonne hí gegremedon god on þam gastlican huse ·

[184] תומט ₃₆	454
Se hælend hæfð getimbrod <u>ungerime wununge</u> · ȝ widgylla gebytlu frā middan-eardes frymðe mærllice on heofonum · ȝ [pa] beoð geceapode mid soþum geleafan ·	

[58] אגתה ₈	455
Ne cwæð þu na góda · ac <u>gram-licra deofla</u> · [pæra] anlicnysse ge awendað on are · ȝ on stanum · ȝ ealle ða græftas ofer-gylðað · mid cræfte ·	

[356] ארבעים החיילים ₁₁	456
God forgið us mannū <u>menigfealde wæstmas</u> · [pæra] we sculon brucan swa us gebeorhlic sy · þ̅ se lichama hæbbe hlywðe ȝ fodað · þ̅ we ne beon beswicene þurh ða swæsan lustas · þe of ofer-flowednysse eallū þam becumað · þe buton wær-scipe heora woruld adreogað ·	

[165] מאוריציוט ₂₈	457
Efne nu þæs middan-eard is for micclum geswenct · ȝ mid manegum earfoðnyssum yfele geþreatod · ȝ þeah-hwæþere we lufiað his earfoðnysse git · ȝ to þisum swicolum life we swincað ȝ tiliap · ȝ to þam towerdan life we tiliad hwonlice · on [pan] .þe. we æfre habbað swa hwæt swa we her gear- niað ·	

[312] זכרון הקדושים ₁₆	450
Nu syndon eahta <u>heafod-mægnu</u> · [ða] magan ofer- swiðan þas fore-sædan deoflu þurh drihtnes fultum ·	

[39] מלכים ₁₈	451
Sume hi gelyfdon on þone lyfigendan god · sume on hæðengildum him sylfum to forwyrd · ȝ þa ðe god wurðodon wurdon gemærsode · ȝ sige-fæste wæron Symle on gefeohte · þa ðe fram gode bugon to bysmor-fullum hæðenscype [pa] wurdon gescynde · ȝ á unsigefæste ·	

[115] מלכים ₁₈	452
Stodon [ða] fram ærne-mergen earmlice hrymende · oð ofer midne deg ge-drehte forðearle · ne him answaru ne com ne seo offrung næs forbærned · þa cwæð helias to ðam leasum witegum ·	

[664] מקבים ₂₅	453
Hi comon þa to-gædere · ȝ begunnon to feohtenne ° on twam gefylcū forð eallne ðone dæg · ȝ iudas þa beseah to <u>þære swyðran healfe</u> þ̅ [pa] wæron strængran · ȝ stop ðyder sona mid ðam anrædystum mannū þe him mid fuhton ȝ todrifon þone ende · [...]	

39

§1.6.2 השוואה מדהה

39

§1.6.2.1 מבנה ייחוד

[169] סבטטיאנוס ₅	460
Cwyst þu lá þ̅ nære nan lyfigende god · ær þan ðe saturnus his suna abite · ȝ heora flæsc æte on þam Ig-lande créta · Eft his sunu <u>Iouis</u> · .þe. gé wurðiað for god · [se] wolde acwellan his unclænan fæder · þe abát his gebroðra þa ° hi geborene wæron · se iouis wæs afylled · mid fulre galnysse · [...]	

[132] תומט ₃₆	461
Gehyr nu min broðor be þam halgan men [þone] .ðe. þu woldost to wæfer-syne tucian · [se] is godes freond · ȝ godes englas him þeniað ·	

[539] בזיליוס ₃	458
[...] se god .þe. me forgeaf þis gode geþanc · [se] wyle þe ge-hyran me þingiende to him ·	

[644] בזיליוס ₃	459
Se halga effrem cwæð · nese nese dohtor · ac [se] .ðe. þa manega synne mihte adilegian · þurh his þing-rædene ða þa ðu hine bæde [se] mæg bet þone ic biddan for ðære anre ·	

[234] אגנט 7	465
ƿ ic gelyfde ƿ ic geseo · ðæt ƿ ic gehihte · ƿ ic hæbbe nú ·	

[218] תומט 36	466
[...] ȝ behét us to-eacan · ƿ swa hwæs swa we bædon on his halgan naman æt his heofonlican fæder ƿ he us getiþode swa swa ælmihtig god ·	

[92] לוציה 9	462
Ne miht þu gebigan minne willan to þe · swa hwæt swa þu minū lichaman dest · ne mæg ƿ be- limpan to me.	

[86] וינטנטיוס 37	463
He ne ge-earnode nánnes wuldres · ne he ne wunode on soðfæstnesse · ac þone deað ƿe he sencte þa frū-sceapenū mannū · þone he dránc árest hī sylfū to bealowe ·	

[36] לוציה 9	464
[...] ac þa ðing ƿe þu woldest to gewemmednysse me syl- lan · forgif me ða [to] clænnysse · to criste farendre ·	

[36] דיוניזיוס 29	471
Ða cw̄ se halga paulus · þone god ic eow bodige þone ðe ge hatað uncuðne · he is acenned of marian þam mæran mædene · ȝ he þrowode deað sylf-willes for mannum · ȝ arás of deaðe þurh his drihten-lican mihte · he astah eac to heofonum to his halgan fæder · ȝ sitt on his swiðran hand · soð god · ȝ soð man · þurh þone synd geworhte ealle þincg on worulde · ȝ he cymð to demenne ælcū be his dædum · on ende þyssere worulde · mid wuldor-fullum englum ·	

[132] אגנט 7	472
Þine godas syndon agotene of áre · of þam ðe man wyrçð wynsume fate · oððe hí synd stænene · mid þam ƿe man stræta wyrçð ·	

[1326] מרטינוס 31	473
Mid þære ylcan hæse he afigde þa scealfran · mid þære ƿe he deofla a-dræfde of mannum ·	

[204] אגנט 7	467
An god is on heofonū · ȝ eac on eorðan · se ðe is þæra cristenra god · ȝ eower godas ne synd nahtes ·	

[65] סוידהו 21	468
Eala ðu drihten god ealra gesceafta scyppend · getiða me synfullū ƿ ic ateo þas hringan up of ðysum hlyde · gif se lið hér on innan se ðe me spræc to on swæfne triwa ·	

[388] סוידהו 21	469
Ða cwæð ƿ wif him to · ƿ hit wære swyðun se ðe hine lærde mid þære halgan lare · ȝ þone ðe he geseah on ðære cyrcan swa fægerne ·	

[226] וינטנטיוס 37	470
Hit gelámp þa sona æft litlum fyrstū · ƿ se halga gewát of worlde to gode mid sige-fæstū martirdóme ofer-swiðdū deofle to þam ecan wuldre mid þa wel-willendan drihtene · ƿ he þa be-het eallū þe hine lufiað ȝ þa þe his ge-leafan healdþ oð ende ·	

יול' ובס' 4 [310] 481 Eala hwilc anwilnys ȝ ge-ortruwad wylla · þurh [ða] þeos fægrec geogað · nu forwurðan sceall ·	ראש התענית 12 [162] 474 Se man [þe] æfter his dæd-bote his manfullan dæda ge- edniwæð · [se] gegremað god · swa þ he bið þam hundre gelic þe spywð ȝ eft ytt þ he ær aspaw ·
מקבים 25 [415] 482 He com þa to anre byrig bosor gehaten · on ðære wæron ða hæðenan þe hyndon his magas · [þa] he ealle ofsloh mid swurdes ecge · ȝ ontende ða burh ȝ tencgde hī forð syððan ·	אפולינריס 22 [28] 475 Asende ure hælend crist his halgan engel mid þe · [se] geforðige ðe · ȝ þine fare gewissige · ȝ þe ge-tiþige þæs ðe þu ge-wilnige · [...]
כריזנתוס 35 [269] 483 Efne þeos reþe leo arwurðað nu god · ȝ þu gesceadwisa man þe sylfne for-dest · ȝ þu fægnast earmincg on þinre fulan galnysse · þurh [þa] ðu scealt weopan ȝ wite þrowian ·	צציליה 34 [130] 476 [Se] is geutlagod ȝ lið him on digelan for his cristen-dome · ȝ gif we cumað him to · we beoð gewitnode · gif hit wyrð ameldod · ȝ þa hwile þe we secað swa swa hit gesæd is god-cundnysse on heofonū · we graman gemetað · ȝ lif-leaste on eorðan gif we his lare folgiað ·
המולד 1 [91] 484 Hwæt is gód butan gode anum se þe is healic godnisse · butan [þam] ne mæg nan man nan þing godes habban ·	תומס 36 [210] 477 Eala þu halga god ungesewenlice wealdend ȝ un-awendend-lic þurh-wunigende æfre · þu þe asendest us þinne sunu ælmihtigne · [se] forgeaf us þa mihte þ we mihton gehælan · adlige ȝ un-trume ealle on his naman · ȝ behét us to-eacan · þ swa hwæs swa we bædon on his halgan naman æt his heofonlican fæder þ he us getiþode swa swa ælmihtig god ·
טבסטיאנוס 5 [82] 485 [...] ac hī farað to heofonū · to hælende criste · ȝ rodorlice wununga witodlice under-foð · on [þam] ge sylfa moton mid him æfre wunian · ælces yfeles orsorge on ecere blysse ·	אפולינריס 22 [161] 478 Beo se ealda [←ealde] arleasa ardlíce ofslagen · þurh [þone] synd to-worpene ða wuldor-fullan godas ·
מארוס 6 [182] 486 Þu eart soðlice maure · þæs mæran benedictes folgere on wundrū · be [ðam] we for wel oft gehyrdon þyllice gereccan · ȝ he þearle siððan maurum wurðode · ȝ on wundrunge hæfde ·	מקבים 25 [800] 479 Eft ða se cynincg axode heliodorum ȝ cū · Hwæne mage we sendan to þam foresædan feo · Þa cū heliodorus · Gif ðu hæfst ænigne feond send [þone] to þam feo · ȝ he bið wel beswungen · oððe gewisslice dead · forðan ðe se ælmihtiga god mundað þa stowe · ȝ þa slihð ȝ gescynt þe þær sceaðian willað ·
בזיליוס 3 [63] 487 Se biscop wæs halig wær · ge-haten maximinus · ȝ wel-wyllend-lice hym ge-tyðode · þæs ðe hī ge- wynnodon · ȝ sona hym mid ferde · to þære [flowendan] éa iordanis ge-haten · on [þære] wæs seo hælend ge-fullod ·	תומס 36 [41] 480 Ic hæbbe ænne wyrhtan wurðfulne ȝ getreowne · [þone] ic oft asende to ænlipigum burgum · ȝ swa hwæt swa he begit his swinces to medes · he hit bringð to me butan swicdome · Þisne ic wille sendan gif þu swa wylt mid þe þ þu mid wurðmynte æfter þam weorce eft hine asende gesundne to me · [...]
רימום הצלב 27 [113] 488 Eala þu wundorlice ród · on [þære] .ðe. crist wolde þrowian · ȝ ure wita adwescan mid his deorwurþan blode ·	

[251] מקבים ²⁵	496
Beoð gemyndige nu mine bearn · hu se mæra abraham on mycelre costnunge gode wæs getrywe · ȝ him com þ to riht-wysnyse ·	

[119] צציליה ³⁴	497
Oð þis we leofodon swilce we on slæpe wæron · ac we synd nu gewende to soðfæstnyse · þa godas þe we wurþodon syndon gramlice deofla · þa cū se oþer · Hu wearð þe þ cup?★	

[181] אגוגניה ²	498
Færde þa ardlice tó alexandrian byrig · to þa heah-geræfan · þe wæs ge-haten philippus · eugenian fæder · þeah seo fule þ nyste · [...]	

[270] אגוגניה ²	499
Philippus þa asende tó seuéro þam casere · ȝ sæde þ þa cristenan swiðe fremoden · his cynerice · ȝ romaniscere leode · ȝ hí wæl wyrðe wæron · þ hí wunodon butan æhtnyse on ðære ylcan byrig · þe hé hí ær of adræfde · Ða geþafode se casere þ ðam geræfan · [...]	

[413] בזליוס ³	500
Se wyþersaca cwæð · ic wylle georne leof · ác ic ne mæg · þeah ic wylle · forþan þe ic wið-sóc criste · ȝ on ge-wryte afæstnode þ ic wære þæs deofles · Se halga wer him cwæð tó · Ne hoga þu embe þ · [...]	

[160] יול' ובסל' ⁴	501
Ða cwæð Iulianus þe þ eal wyste · to martiane · mid micelre blisse.	

[57] המולד ¹	489
[...] ác se mán ana gæð úprihte · þ getacnað · þ hé sceall má þæncan úpp · þonne nyðer · þelæs þe þ mód sy neoðer · þonne se lichoma [...]	

[239] כס כיפא ¹⁰	490
Ða cū se halga fæder · þ hire fremode þ · ac þelæs þe hwa wene þ ure word ne mæge hire hæle forgifan · ic hate hi nu arisan ȝ us eallum þenian · ȝ heo þær-rihte arás þenode hire fæder · ȝ his gefeferum hál ·	

[317] ארבעים החיילים ¹¹	491
Micel yfelnys wæs on iudeiscum mannū · þaþa hi syrwdon mid sweartū geþance hu hi crist acwealdon · ȝ þ com us to hæle · ȝ to ecere alysednyse ȝ heom [←him] to forwyrde ·	

[309] תפילת משה ¹³	492
ȝ ðeah þe hi sume lybbon leng ðonne hi sceoldon · for godes geðylde þ him ne fremað naht · ac hi ge-eacniað heora wita · gif hi ær ende ne cyrrað ·	

[228] זכרון הקדושים ¹⁶	493
We sceolan eac onettan ȝ urum sawlum gehelpan · þurh góde biggengas gode to gecwemednyse · forðan þe we ne motan lange on ðysum life beon · ȝ þ is godes mildheortnyss · þeah ðe hit digle sy ·	

[199] על הניחוש ¹⁷	494
Gif us deofol drecð · oþþe ure þincg adyd þ getimað þonne swa for twam intingum · oþþe god swa þreað ure ðwyrlican dæda · oððe he ure afandað on ðære frecednyse · [...]	

[208] על הניחוש ¹⁷	495
Us becymð swa þeah eall þæt to gode · gif we beoð geðyldige · ȝ þanciað urum drihtne · ȝ on ðære fandunge his fultumes biddað · seþe eaðelice mæg us æfre ahreddan fram eallum fræcednyssum feondlicra costnunga ·	

[48] גיאורגיוס¹⁴ 510 Ʒa het se casere hine on cwearterne don · Ʒ het geaxian ofer eall sumne æltæwne dry · Ʒa ge-axode Ʒ athanasius se dry · Ʒ com to ðam casere · Ʒ hine cafllice befrán · hwi hete ðu me feccan þus færlice to þe? *	[48] סבסטיאנוס⁵ 502 Hwæt ða lá ongunnon þa godes cempan hnexian Ʒ heora mod awendon to hyre maga sarnysse · Ða geseah sona sebastianus Ʒæt · hu þa godes cēpan · ongunnon hnexian · for þam mycclan gewynne · Ʒ wearð him þa tomiddes · Ʒ cwæð to þam cnihtū · mid cenum geleafan ·
[191] על הניחוש¹⁷ 511 Ʒa wæs ðær gehende · an heord swina · Ʒ^{hi} sona bædon Ʒ hi moston faran into ðam swynum · Ʒ drihten geðafode þa ðam deoflum Ʒ ·	[303] סבסטיאנוס⁵ 503 Ʒa þa se sunu Ʒ ge-seah · þa ge-sohte he þæs preostes fēt · [...]
[355] מלכים¹⁸ 512 Ʒa cyddon ða cnihtas þam cynincge Ʒ · Ʒ he cwæð to andsware · Ʒ hit wæs ær swa gewitegod ·	[240] אגנס⁷ 504 Ʒæt fyr wearð þa acwenced · Ʒ þær an col ne gleow · Ʒ Ʒ folc tealde Ʒ to dry-cræfte grymetende mid gehlyde · grame to feore ·
[163] סויד'הו²¹ 513 Ʒa sæde se cnapa þam cyrcwerde Ʒ · Ʒ cw̄ Ʒ he næfre ær naht cweðan ne mihte · Ʒ bæd Ʒ hi sungon þone gesettan lof-sang ·	[109] כס כיפא¹⁰ 505 Mid þam ðe petrus smeade · hwæt his gesihð gemænde · þa clypodon þær ðry weras · cnuicgende æt þam geate · Ʒ axodon æt þam hiwum · hwæðer se halga petrus þær wununge hæfde · woldon hine gespræcan · Efne þa se halga gast · him Ʒ sæde · Ʒ cwæð · [...]
[457] סויד'הו²¹ 514 [...] ac dunstan Ʒ aþelwold wæron drihtne gecorene · Ʒ hi swyðost manodon menn to godes willan · Ʒ ælc god arærdon gode to cwemednysse · Ʒ geswutelid ða wundra þe god wyrcoð þurh hi ·	[119] כס כיפא¹⁰ 506 He is hundredes ealdor · Ʒ hæfð godes ege · swyðe riht-wys wer · Ʒ wát eall þeos scýr · [...]
[404] מרטינוס³¹ 515 ° Martiñ ða unforht fæste on god gebyld be-het Ʒ he wolde mid weorcum Ʒ ge-fyllan ·	[305] ארבעים החיילים¹¹ 507 Ʒeahhwæþere gelicað þam leofan drihtne · Ʒ we his willan mid weorcum gefremman · Ʒ þurh Ʒ ge-earnian Ʒ éce lif mid him ·
[522] מרטינוס³¹ 516 Tetradius ða sona þa he Ʒ ge-seah · gelyfde on urne drihten · Ʒ let hine cristnian · [...]	[138] ראש התענית¹² 508 Gif he hwæt to-brece ongean godes willan bete Ʒ georne · þonne bið he godes mann Ʒ god him sylð tomedes Ʒ ece lif · þe we ær embe spræcon.
[696] מרטינוס³¹ 517 Eft þa ða he ut-eode þa axode sulpicius · Ʒ hine eadmodlice bæd Ʒ he hī ge-openian sceolde hwa hī wið-spræce · þa wandode he lange hī Ʒ to secgenne · ac he sæde swa-þeah · ic halsige eow nu · Ʒ ge hit nanū ne secgan ·	[55] תפילת משה¹³ 509 Forþi he cunnað georne þonne we clypiað to gode hu he mæge tobræcan þa ge-bedu mid costnungum · Ʒ ure mod awendan of þam weorce þurh Ʒ · [...]
[1007] מרטינוס³¹ 518 Se halga wer swa-þeah wiste Ʒ hi wæron ge-fæstnode · ær-þan þe hí him to comon · Ʒ Ʒ he cydde his gefe- rum · forðan-þe he fela þing feorran oft wiste ær-þan-þe hit gewurde þurh witigendlicne gast ·	

528	מאורוס ⁶ [102]	Eft he gehælde on oðre stowe anre wydewan sunu · þe unwene ðá læg · ᵅ gefrefrode þa modor · ᵅ men [pæs] wundrodon · [...]	519	כריזנתוס ³⁵ [170]	Þa cempaþ þa cyddon [p] claudio heora ealdre · ᵅ he sylf cō þær-to · ᵅ geseah þ leoht · [...]
529	ארבעים החיילים ¹¹ [269]	Þa scinon ða bán swa beorhte swa steorran on þam wætere · ᵅ hi [ðæs] wundrodon ·	520	כריזנתוס ³⁵ [322]	Hwæt ða celerinus se forscyldegoda gerefa mid fyrhte wearð for-numen · ᵅ ferde to þam casere · ᵅ sæde him be endebyrdnyssse þa syllican tacne · Numeriañ þa se manfulla casere tealde [p] to dry-cræfte · na to drihtnes tacnum · [...]
530	ארבעים החיילים ¹¹ [353]	Ac þa hæðenan hynað ᵅ hergiað þa cristenan ᵅ mid wælhreowum dædum urne drihten gremiað · ac hí habbað [pæs] edlean on þam ecum witū ·	521	תומס ³⁶ [282]	Gang þe ham ongean · ᵅ ic cume ham to þe þ þu oncnawe þurh [p] · þ ic sylf-willes þrowige · for mines scippendes naman · ᵅ hu micel se geleafa mæg þurh god gedón ·
531	ראש התענית ¹² [117]	Gif man læt nu ænne þeof to slege · hu wenst ðu · nolde he syllan ealle his æhta þeah þe ° he welig wære · wið þan þe he libban moste gif man him [pæs] geðafian wolde ·	522	בזיליוס ³ [140]	Se bisceop [pæs] ðancode · mid blyðū mode · ᵅ þam folce sæde siððan lár-spell ·
532	תפילת משה ¹³ [96]	Sume fæston eac swa · þ hi forsawon to etanne buton on ðone oðerne dæg · ᵅ æton þonne grædiglice · ac us secgað béc þ sume fæston swa þ hí geswencton hi sylfe forðearle · ᵅ nane mede næfdon þæs mycclan geswines · ac [ðæs] þe fyrr wæron godes miltsunge ·	523	בזיליוס ³ [277]	Ðus cydde se cempa · ᵅ ge-cneowode to þam bisceope ful ^o luhtes biddende · ᵅ se bisceop him [pæs] ge-tyðode [...]
533	תפילת משה ¹³ [203]	God him [ðæs] tiþode · ᵅ he began git biddan oðþ he becom to tyn mannum · ᵅ him tiðode god ða · þ he nolde hí fordón · gif he funde ðær tyn riht-wisra manna · ᵅ he wende ða him fram ·	524	יול' ובסילי ⁴ [22]	Ða awóc Iulianus gewyssod þurh his drihten · cwæð to his freondum · þ he on-fon wolde · mæden him to gemacan · ᵅ hi mycclū [pæs] fægnodon ·
534	מרקוס ¹⁵ [35]	[...] ᵅ ferde eft ongean to alexandrian byrig · ᵅ gemette þær fela gemenig-fealde on geleafan · ᵅ on godes gife ðeonde ᵅ he [ðæs] þancode gode ·	525	יול' ובסילי ⁴ [237]	Iulianus þa sona [pæs] þancode gode · [...]
535	מרקוס ¹⁵ [80]	Hwæt þa on ærne merigen comon ða arleasan hæðenan · ᵅ becnytton his swuran eft sona mid rape · ᵅ drogon hine eft swa swa hi ær dydon · huxlice spreccende be ðam halgan were · ᵅ se eadige [sic] marcus mycclū [pæs] ðancode þam hælende criste · ᵅ cwæð þis gebæd ·	526	יול' ובסילי ⁴ [408]	Þa hét martianus his manfullan cwelleras · þa halgan beheafdian · ᵅ hí [pæs] fægnodon · þanciende gode · ealra his godnyssa ·
			527	מאורוס ⁶ [25]	Hi feollon ða butu · mid flowendū tearū to maures fotum · ᵅ befengon his cneowa · halsigende þurh godes naman · þ he gehælde heora cild · þa nolde maurus ðam mannū [pæs] tiðian · [...]

[165] 24 אבדון וסנט 544 On cristes mihte þu wyrcest þas micclan wundra · 7 we ealle ðæs wund- driað · [...]	[196] 17 על הניחוש 536 Ne mæg se deofol mannum derian butan godes ða- funge · ne heora ðincg amyrran · þonne hé ne moste faran furðon on þa swín · butan him geðafode þæs se hælend ·
[48] 26 אוסולד 545 [...] sende ða to scotlande · þær se geleafa wæs ða · 7 bæd ða heofodmenn þ hi his benum getiþodon · 7 him sumne lareow sendon þe his leoda mihte to gode geweman · 7 wearð þæs getiþod ·	[73] 19 אלבנוס 537 [...] ac se eadiga wer wearð þurh god gestrangod · 7 ða swingle forbær swyðe geþyldiglice · 7 mid glædum mode gode ðæs þancode ·
[207] 26 אוסולד 546 [...] mid þa þe hit swa wealweode geond þone widgillan feld · þa becom hit embe lang þær se cynincg oswold on þam gefeohte feoll swa swa we ær foresædan · 7 hit sona aras · swa hit hrepode · þa stowe · hal eallum limum · 7 se hlaford þæs fægnode ·	[93] 20 אדלדרידה 538 þa wæs seo wund gehæled · þe se læce worhte ær · eac swilce þa ge-wæda · þe heo bewunden wæs mid · wæron swa ansunde · swylce hi eall niwe wæron · Sexburh þa hyre swuster swiðe þæs fægnode · [...]
[109] 27 רימום הצלב 547 Wæs eac oþer wundor swa þ wyntsum bræð · stemde [of] þære halgan rode þa þa heo hamwerd wæs · geond þ land · 7 þa lyfte afylde · 7 þ folc þæs fægnode · afylde mid þam bræðe ·	[69] 21 סויד'הון 539 He teah ða þ isen up swa eadëlice of ðam stane · swilce hit on sande stode · 7 he swyðe þæs wundrode ·
[9] 29 דיוניזיוס 548 Se dyonisius geseah mid sumum oþrum uðwitan on egypta lande þær hi æt lare wæron · hu seo sunne aþystrode ° to sweartre nihte fram mid-dæge oð non þa ða ure drihten þrowode for mancynnes alysednyse · 7 hi micclum þæs wund- drodon ·	[219] 21 סויד'הון 540 He wearð þa gehæled · 7 hæfde his gesihðe · 7 ham eode blyðe butan latteowe ana Se ðe lytle ær þanon wæs gelæd þurh ðone oþerne · 7 his magas ðancodon mycclū ðæs gode ·
[439] 31 מרטינוס 549 Eft on sumere wic ðe wæs librosum ge-haten · wolde se halga martinus to-wurpan an templ þ wæs þearle welig hus ge-wurðod þam deofflum þa forwyrndon þa hæþenan þa halgan were þæs · 7 hine adræfdon ge-drefedne þanon ·	[331] 21 סויד'הון 541 Eala ðu halga swiðun · bide þone hælend · þ he lif forgife þysum licgendum cnihte · 7 ic beo þæs þe geleaffulra þam lifigendan gode · eallum minum dagum gif he deð þis þurh þe ·
[634] 31 מרטינוס 550 Martin þa dranc · 7 his mæsse-preoste sealde healfne dæl þæs wætan þe wæs on þære blede · for-þan-þe he wiste þ he wurþost wæs · æft him to drincenne · 7 hi ealle þæs wundrodon · 7 mærsodon his anræd-nyse geond ealne þone hired ·	[336] 21 סויד'הון 542 Se cniht ða aras hal gehæled þurh scē swiþun · 7 se hlaford þæs fægnode · 7 mid geleafan god herede ·
[129] 24 אבדון וסנט 543 He com ða þurh godes sande · to þære fore-sædan byrig · 7 ge-healde þone untrumne on þæs hælendes mihte · swa þ ða ceaster-gewaran swyðe þæs wundrodon · [...]	[129] 24 אבדון וסנט 543 He com ða þurh godes sande · to þære fore-sædan byrig · 7 ge-healde þone untrumne on þæs hælendes mihte · swa þ ða ceaster-gewaran swyðe þæs wundrodon · [...]

המולד ₁ [239]	559
To þám us ge-læde seo leofa drihten crist · se ðe is soð wysdom · 7 sawla lif · se ðe mid his ecan fæder · 7 mid þam halgan gaste · á on ecnysse leofað · AMEN.	

תפילת משה ₁₃ [294]	560
Þes tima is ende-next 7 ende þyssere worulde · 7 menn beoð geworhte wolice him betwynan · swa þ se fæder wið wið his agenne sunu · 7 broðor wið oþerne to bealwe him sylfum · 7 mid ðam geacniað yfelnyse him sylfum · ge on ðissere worulde ge on ðære towearðan ·	

טויד'הון ₂₁ [107]	561
Þa nyston þa munecas be ðam mæran halgan · 7 wendon þ sum oðer halga gehælde þone mann · ac se ceorl sæde þ swyðun hine gehælde · forðan þe he sylf wiste gewissost be ðam ·	

טויד'הון ₂₁ [470]	562
Be ðam we magan secgan sume soðe bysne ·	

אבדון וסנט ₂₄ [76]	563
Ge habbað nu gehyrod hu ða halgan cyningas heora cynedom for-sawon for cristes geleafan · 7 heora agen lif forleton for hine · Nimað eow bysne be ðam · þ ge ne bugon frā criste for ænigre earfoðnyse · þ ge þ ece lif habbon ·	

אבדון וסנט ₂₄ [152]	564
Ic wat eall be þam · 7 ic on hine gelyfe · 7 on his halgan fæder ·	

מקבים ₂₅ [175]	565
Gemiltsa me min sunu ic ðe to men gebær · beseoh nu to heofonū · 7 besceawa þas eorðan · 7 ealle ða ge-sceafta þ him on synd nu · 7 under-stand be ðam hu se ælmihtiga god hi ealle gesceop butan antimbre of nahte · [...]	

אוסולד ₂₆ [104]	566
Oswoldes cynerice wearð gerymed þa swyðe · swa þ feower þeoda hine underfengon to hlaforde · peohtas · 7 bryttas · Scottas 7 angle · swa swa se ælmihtiga god hi geanlæhte to ðam · for oswoldes gearnungum þe hine æfre wurðode ·	

מרטיווט ₃₁ [974]	551
Þa wurdon ða cempian wodlice astyrode · 7 ge-læhton martinum · 7 hine lange swungon · mid swipum · 7 mid stafū · 7 he suwode æfre swilce he ne gefredde heora swingla nates-hwon · 7 hi þæs þe woddran wæron him to-geanes · 7 hetelicor beoton þone halgan wer ·	

מרטיווט ₃₁ [1076]	552
Þa cū se halga wer þ hit unþæs-lic wære · þ þ wif sceolde wunian eft mid him · siððan he munuc wæs · 7 forwyrnde him þæs ·	

מרטיווט ₃₁ [1261]	553
Ða cū se halga wer · Ic ðe beode on godes naman þ ðu buge ongean · 7 se yfela wurm sona be his worde gecyrde to þam oþrum staðe · 7 hi ealle þæs wundrodon · 7 martin þa cū mid micelre geomerunge ·	

מרטיווט ₃₁ [1272]	554
Ða cū se halga wer · wurp ut nu þin net · 7 þe fixnoð becymð · 7 he cunnode þæs sona ·	

צציליה ₃₄ [94]	555
Forþan-þe þu þæs bæde þe bet gode licað þin broðor tiburtius bið gestryned þurh þe to þam ecan life · [...]	

כריזנתוט ₃₅ [24]	556
He began þa to secenne swyðe ða cristenan · oðþ he ofaxode ænne arwurðne mæsse-preost · on fyrleñū wunigende · 7 he fægnode þæs ·	

המולד ₁ [209]	557
On lichaman bið bleoh · 7 seo sawul bið swá ge- wlitegod · swa heo on worulde ge-earnode · Be þā cwæþ crist on his godspelle · [...]	

המולד ₁ [234]	558
Is nú forðy ælc man eadig 7 gesælig · se ðe for gode wis bið · 7 gif heo his weorc mid wisdom gefadað · Be þæm cwæð se ædiga iób · Þæs mannes wisdom is árfæstnys · 7 soð ingehyd · þ heo yfel forbúge ·	

[38]	צציליה ³⁴	570
Dó þ ic geseo sylf þone engel · gif þu wylt þ ic gelyfe þinū wordum be þā · [...]		

[245]	וינסטיוס ³⁷	571
Se ælmihtiga god þe þe Eliam his witegan þurh þone sweartan hræm asende hwilon mete · (on þā westene ðe he onwunode) ȝ hine þa afedde (ðær) þur þæs fugelas þenunge swa swa on cyninga bocū fulcuð is be þā · þe ylca (god) ge-heold nū þæs halgan weres lic þurh þæs hrēmes weardunge wið þa oðre fugelas ·		

[270]	וינסטיוס ³⁷	572
Ac (soðlice) þæs halgan weres lic þurh þes hælendes mi- hte · to þā strande be-cō ærþā þe hi stopon on land · ȝ on þā ceosole ge-læg · oð þ sū geleafful wudewa swutele gebicnunge be þā under-feng hwær se halga lichama læg on þā strande be-worpen mid þā (sand) ceosole þurh þa sælican ȝþa · swilce he be-byrged wære þurh godes wissunge ·		

[346]	מרטינוס ³¹	567
Martinus ða ne ge-lyfde þam leasū ge-dwimore · ac axode smealice þa yldostan preostas þæs martyres naman · oþþe hwænne he ge-martyrod wære · ac heora nan nyste nan gewis be þam ·		

[895]	מרטינוס ³¹	568
Be þam mæg under-gitan se þe þas bōc ræt · þ martinus næs þurh þa micelan frecednysse to forwyrd gecostnod · ac wæs afandod swa swa se apostol paulus on his pistole sæde · þ he sylf wunode on sæ-grunde middan ofer dæg ȝ ofer niht · ungederod þurh god ·		

[1399]	מרטינוס ³¹	569
Seuerinus ða cū · ic þe secge be þam · martin³ se eadiga of þysum middan-earde gewát · [...]		

41

פרשנות ותרגום ❖ §1.8

42

תרגום ❖ §1.8.1

43

תרגום מונחים ❖ §1.8.1.1

[180]	המולד ¹	577
Heo is on bocū manegū naman gecyged · be hyre we- orces þenungum · Hyre nama is <u>anima</u> þ is <u>sawul</u> ȝ seo naman gelympð to hire life · ȝ <u>spiritus</u> <u>gast</u> · belimpð to hire ymb-wlátunge · Heo is <u>sensus</u> · þ is <u>andgit</u> · oððe <u>fel-nyss</u> · þonne heo gefret · Heo is <u>animus</u> · þ is <u>mód</u> · þonne heo wát · Heo is <u>mens</u> · Þæt * is <u>mód</u> þonne heo under-stent · Heo is <u>memoria</u> · þ is <u>gemynd</u> · þonne heo gemanð · Heo is <u>ratio</u> · þ is <u>gesceád</u> · þonne heo tó-scæt · Heo is <u>uoluntas</u> · þ is <u>wylla</u> · þonne heo hwát wyle · Ac swa þeah ealle þas naman syndon sawul · ælc sawul is gást · ác swá þeah nis na ælc gast sawul ·		

[196]	המולד ¹	578
Þa andgitu sint gehatene þus · <u>Uisus</u> · þ is <u>gesihð</u> · <u>auditus</u> · <u>hlyst</u> · <u>Gustus</u> · <u>swæc</u> on þā muðe · <u>Odoratus</u> · <u>stænc</u> · on þæra nosa · <u>tactus</u> · <u>hrepung</u> · oððe <u>grapung</u> · on eallū limum · ác þeah gewunelicost on þam handū ·		

[155]	המולד ¹	573
Ðære sawle mihta syndon þas feower fyrmestan · ȝ sælestan · <u>prudencia</u> · þ is <u>snoternysse</u> · [...]		

[158]	המולד ¹	574
Oðer mægen is · <u>Iustitia</u> · þ is <u>rihtwisnys</u> · [...]		

[160]	המולד ¹	575
Þæt * ðrydde mægen is · <u>temperantia</u> · þ is <u>gemetegung</u> · [...]		

[164]	המולד ¹	576
Þæt * feorðe mægen is · <u>Fortitudo</u> · þ is <u>strængð</u> · oððe <u>ánrednys</u> · [...]		

589	זכרון הקדושים ¹⁶ [295]	Se <u>sixta</u> <u>leahter</u> is <u>accidia</u> gehaten · [ƿ] is <u>asolcennyss</u> oþþe <u>slæwð</u> on englisc · [...]
590	זכרון הקדושים ¹⁶ [300]	Se <u>seofða</u> <u>leahter</u> is <u>iactantia</u> gecweden · [ƿ] is <u>ydel gylp</u> on ængliscre spræce [...]
591	זכרון הקדושים ¹⁶ [306]	Seo <u>eahteoðe</u> <u>leahter</u> is <u>superbia</u> gehaten · [ƿ] is on ænglisc <u>modignyss</u> gecweden · [...]
592	זכרון הקדושים ¹⁶ [314]	An is <u>temperantia</u> · [ƿ] is <u>gemetegung</u> on englisc · [...]
593	זכרון הקדושים ¹⁶ [321]	Seo <u>oðer</u> <u>miht</u> is <u>castitas</u> · [ƿ] is <u>clænnyss</u> on ænglisc · [...]
594	זכרון הקדושים ¹⁶ [326]	Seo <u>ðrydde</u> <u>miht</u> is <u>largitas</u> · [ƿ] is <u>cystignyss</u> · on englisc · [...]
595	זכרון הקדושים ¹⁶ [334]	Seo <u>feorðe</u> <u>miht</u> ° is <u>patientia</u> · [ƿ] is <u>geðyld</u> ƿ <u>þolmodnys</u> gecwæden · [...]
596	זכרון הקדושים ¹⁶ [345]	Seo <u>fifte</u> <u>miht</u> is <u>spiritalis</u> (sic) <u>laetitia</u> · [ƿ] is <u>seo gastlice blys</u> · [...]
597	זכרון הקדושים ¹⁶ [356]	Seo <u>syxte</u> <u>miht</u> is <u>instantia boni operis</u> · [ƿ] is <u>anrædnys</u> <u>gódes weorces</u> · [...]
598	על הניחוש ¹⁷ [1]	SE APOSTOL PAULUS EALRA ðEODA LAREOW MANODE ÐA cristenan þe he sylf ær to geleafan gebigde on anum <u>pistole</u> · [ƿ] is <u>ærend-gewrit</u> · ðus cweðende.

579	אַוגנייה ² [44]	[...] ƿ wæron <u>eunuchi</u> · [ƿ] synt <u>belisnode</u> · [...]
580	אגתה ⁸ [217]	On þære ylcan scire sicilian landes · is án byrnende munt · þone menn hatað ethna · onæled mid <u>sulphore</u> · [ƿ] is <u>swæfel</u> on englisc ·
581	ראש התענית ¹² [1]	ON ðYSSE WUCAN ON WODNES-DÆG SWA SWA GE SYLFE WITON · is <u>caput ieiunii</u> · [ƿ] is on englisc · <u>heafod lanctenes fæstenes</u> ·
582	זכרון הקדושים ¹⁶ [13]	Ærest <u>abel</u> <u>adames sunu</u> wæs gode swa gecweme þurh <u>unscæðþignysse</u> ƿ <u>rihtwisnyss</u> · ƿ <u>cris</u> sylf hine het <u>abel</u> ° <u>iustus</u> · [ƿ] is <u>se rihtwisa</u> <u>abel</u> ·
583	זכרון הקדושים ¹⁶ [32]	[...] ƿ god him gesette þa oðerne naman <u>israhel</u> · [ƿ] is <u>uir uidens deum</u> ; [ƿ] is on engliscre spræce, se wer þe god <u>gesihð</u> · [...]
584	זכרון הקדושים ¹⁶ [246]	Nu synd ðreo heah-mægnu · ðe menn sceolan habban · <u>Fides</u> · <u>Spes</u> · <u>Caritas</u> · [ƿ] is <u>geleafa</u> · ƿ <u>hiht</u> · ƿ <u>seo soðe lufu</u> · [...]
585	זכרון הקדושים ¹⁶ [268]	An is gecwæden <u>gula</u> · [ƿ] is <u>gyfernyss</u> on englisc · [...]
586	זכרון הקדושים ¹⁶ [280]	Se þridda ^{leahter} <u>is auaritia</u> · [ƿ] is <u>seo yfele gitsung</u> · ƿ seo is wyrtruma ælcere wohnysse ·
587	זכרון הקדושים ¹⁶ [286]	Se feorða <u>leahtor</u> is <u>ira</u> · [ƿ] is on englisc <u>weamodnyss</u> · [...]
588	זכרון הקדושים ¹⁶ [289]	Se fifta is <u>tristitia</u> · [ƿ] is <u>ðissere worulde unrotnys</u> [...]

[139] מרטינוס ₃₁	601
[...] · ȝ bead hī ꝥ he wære gehadod to exorcista · ꝥ we hatað halsigend þe ðe bebyt deoflū · ꝥ hi of gedrehtum mannū faran · [...]	

[705] מקבים ₂₅	599
Secgað swa-þeah lareowas ꝥ synd ^{on} feower cynna gefeoht · iustum · ꝥ is rihtlic · iniustum · unrihtlic · ciuile · betwux ceaster-gewarū · Plusquā ciuile · betwux siblingum ·	

[138] רימום הצלב ₂₇	600
Nu is se dæg gecwæden on cristenum bocum · Exaltatio scē crucis · ꝥ is on engliscre spræce upahefednyss þære halgan rode · forþan þe heo wæs ahafen mid healicū wurðmynte on þā fore-sædan dæge · drihtne to lofe ·	

[250] ארבעים החיילים ₁₁	608
Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo uenan- tium · ° Et cetera · ꝥ is on englisç;] ^ע Ure sawl is ahred of grine swa spearwa [←spearwe] · ꝥ grin is tobryt · ȝ we synd alysede ·	

[193] המולד ₁	602
Psallā spiritu psallā ȝ mente · ꝥ is ón ænglisc · Ic singe mid gaste · ȝ ic singe mid mode	

[146] ראש התענית ₁₂	609
Declina a malo et fac bonum · ꝥ is buh fram yfele · ȝ dó gód ·	

[211] המולד ₁	603
Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorū · ꝥ * ýs on ænglisc · þonne scinað þa riht-wisan swá swá sunne on heora fæder rice ·	

[302] תפילת משה ₁₃	610
Uiri sanguinū et dolosi Non dimidiabunt dies suos · ꝥ is on englisç; Ða blodigan weras ȝ ða þe willað fecn · ne sceolan hi libban heora dagas healfe ·	

[57] אָגוּניָה ₂	604
Uia iustorū recta facta est · et iter sanctorum preparata est. ꝥ is þara rihtwisra wæg · is geriht-læced · ȝ þara halgena siðfæt is gegearcod.	

[0] זכרון הקדושים ₁₆	611
EGO SUM ALFA ET Ω · INITIUM ET FINIS DICIT DOMINUS DEUS · qui est et qui erat et qui uenturus est omnipotens · ꝥ is on englisç · Ic eom angin · ȝ ende · cwæþ drihten god · seðe is · ȝ seðe wæs · ȝ seðe towerd is ælmihtig god	

[203] אגתה ₈	605
Mentem sanctam spontaneam honorē deo · et patrie liberationem. ꝥ is on englisç · halig mod · sylfwille wurðmynt · þam wél-wyllendan gode · ȝ eardes alysednyss ·	

[123] זכרון הקדושים ₁₆	612
Discite a me quia mitis sum et humilis corde · et inu- enijis requiem animabus uestris · ꝥ is on englisç; Leorniað æt me ꝥ ic manþwære eom · ȝ eadmod on heortan · ȝ ge gemetað reste eowrum sawlum ·	

[86] ארבעים החיילים ₁₁	606
Deus In nomine tuo saluum me fac et in uirtute tua libera me · Et cetera · ꝥ is on englisç;] ^ע þu ælmihtiga god gehæl me on þinum naman · ȝ on þinre mihte me alys [eal]wealdend ^ע ·	

[117] ארבעים החיילים ₁₁	607
Ad te leuauī oculos meos qui habitas in celis · et cetera · ꝥ is on englisç] ^ע To þe ic ahæbbe mine eagan drihten · þu þe eardast on heofonum · ȝ hi ealne ðone sealm sungon ·	

[104] אבדון וסנס ²⁴	616
Beatus es qui credidisti in me · [...] ꝥ is on engliscum gereorde · Eadig eart ðu abgar · þu þe gelyfdest on me · [...]	

[131] זכרון הקדושים ¹⁶	613
Penitentiam agite adpropinquabit enim regnum caelo- rum · ꝥæt is on englisc; Wyrcað dædbote eowra mis-dæda · forðan þe heofonan rice efne geNealæchð ·	

[74] מקבים ²⁵	617
Fela wæron forbodene godes folce on ðære · á · ° þe nu syndon clæne æfter cristes to-cyme · siððan paulus cw to þam cristenum ðus · Omnia munda mundis. ꝥ is on englisc Ealle ðincg syndon clæne þā clænū mannū · þam ungeleaffullan ȝ unclænū nis nan þincg clæne ·	

[338] זכרון הקדושים ¹⁶	614
In patientia uestra possidebitis animas uestras · ꝥ is on engliscre spræce · On eowrum geðylde ge habbað eowre sawla soðlice gehealdene ·	

[20] דינוזיוס ²⁹	618
Paulus eode þa gleaw-lice ȝ heora godas sceawode ealle be endebyrdnyse · ȝ eac þa weofoda · oþ þ he funde an weofod þe þis gewrit on stód · Deo ignoto · ꝥ is on englisc · Uncuðum gode is þis weofod halig ·	

[293] מלכים ¹⁸	615
Pater mi · pater mi · Currus israhel et auriga eius · ꝥ is on englisc; * Fæder min · fæder min · israheles cræt · ȝ his wissigend · ꝥ is cræt-wisa ·	

43

פרשנות §1.8.2

43

פירוש סינטגמה שמנית §1.8.2.1

[150] המולד ¹	623
Mid twam wurðscipū ge-glængde se ælmihtiga scyp- pend þæs mannes sawle · ꝥ is mid eccnyse · ȝ eadignyse ·	

[25] המולד ¹	619
Dreo þing synd on middanearde · án is hwilwend-lic · þe hæfð ægðer ge ordfrūman ge ende · ꝥæt synd nytenu · ȝ ealle sawul-lease þing þe on-gunnan þa þa hí god gesceop · ȝ æft geændiað ȝ to nahte gewurðað.	

[167] המולד ¹	624
Ðas feower mæ genu habbað ænne kynehelm · ꝥ is seo soðe lufu · godes · ȝ manna · forðan þe seo sawul is gesælig · ðe þonne scyppend lufað þe hi gescéop · ȝ hire gefæran · ȝ him fremian [wile] swa heo fyrrest mæge ·	

[28] המולד ¹	620
Oðer þing is éce · swa þ hit næfð ordfruman · ȝ næfð nenne ende · ꝥ synd ænglas ȝ manna sawla · þe ongun- nen ða þa hí god gesceop · ác hí ne ge-endiað næfre.	

[411] יול' ובסיל' ⁴	625
Iulianus þá ȝ se geonga cniht martianes sunu · ȝ his modor samod. antonius se preost · ȝ se ge-edcucode man · wurdon to-somne · of-slagene for criste · ȝ ferdon mid wuldre · to þam welwillendan hælende ȝ to heora geferum þe him fore-stopon · ꝥ is basilissa · mid hyre beorhtū mædenū · ȝ se halga heap · þe on ðam huse for-barn · ȝ þa twentig weard-menn · þe se wælhreowa be- heafdode · ȝ þa seofan gebroðra · þe he for-bernan hét · ȝ hi ealle nu mid gode on ecnyse blyssiað ·	

[31] המולד ¹	621
Dridde þing is ece · swá þ hit næfð naðor ne ordfruman ne ende · ꝥ is se ána ælmihtiga god on þrynnesse · ȝ ón annyse · æfre wuniende un-asmeagendlic · ȝ un- asæcgendlic.	

[98] המולד ¹	622
Twægen þissera dæla habbað deor ȝ nytenu mid ús · ꝥ is gewylnunge ȝ yrre.	

זכרון הקדושים¹⁶ [334] 634 Seo feorðe miht ° is <u>patientia</u> · ꝥ is <u>geðyld</u> 7 <u>þolmod</u>^{nys} gecwæden · ꝥ^{is} ꝥ se mann beo geðyldig 7 ðol(o)mod for gode · 7 læte æfre his gewitt gewyldre þonne his yrre · forðan þe se hælend cwæð þus on his godspelle ·	מאורוס⁶ [70] 626 Eft on ærne mergen · sende se arwurða benedictus · twægen his muneca to maure mid <u>lacum</u> · ꝥ^{is} is mid halig-dome · of þæs hælandes rode · 7 of marian reafe · 7 of michaheles pelle · 7 of stephanes lichaman · 7 of martines reliquium · 7 an ærend-gewrit mid þysum wordum forð ·
זכרון הקדושים¹⁶ [341] 635 Se heofonlica wis-dom cwæð · ꝥ ꝥ yrre hæfð wununge on <u>ðæs dysegan bosme</u> ꝥ^{is} ðonne he bið to hræd-mod · 7 se ealwealdenda dema demð æfre mid smyltnysse · 7 we sceolan mid geðylde oferswyðan ꝥ yrre ·	תפילת משה¹³ [273] 627 Eft wæs sum leodscipe þe se lifigenda god wolde gewitnian ° for heora gewitleasum dædum · ꝥ^{is} wæron ða niniuitiscan þe wodlice færdon ·
זכרון הקדושים¹⁶ [345] 636 Seo fifte miht is <u>spiritalis</u> (sic) <u>laetitia</u> · ꝥ is seo gastlice blys · ꝥ^{is} is ꝥ man on god blyssige betwux unrotnyssum þysre reðan worulde · [...]	זכרון הקדושים¹⁶ [289] 628 Seo fifta is <u>tristitia</u> · ꝥ is <u>ðissere</u> worulde <u>unrotnyss</u> ꝥ^{is} is þonne se man geunrotsð (sic) ealles to swyðe for his æhta lyre þe he lufode to swyðe · 7 cid þonne wið god · 7 his synna geeac^onað ·
על הניחוש¹⁷ [3] 637 <i>Fratres · Spiritu ambulate · et desideria carnis Non perficietis · et cetera.</i> Mine gebroðra farað <u>on gaste</u> · ꝥ^{is} is on gastlicre droht- nunga · 7 ne gefremme ge eowres flæsces lustas.	זכרון הקדושים¹⁶ [293] 629 Twa unrot-nyssa synd · an is þeos yfele · 7 <u>oðer</u> is <u>halwende</u> ꝥ^{is} ꝥ^{se} man for his synnum geun- rotsige.
על הניחוש¹⁷ [6] 638 þ flæsc soðlice gewinð ongean ðone gast · 7 se gast ongean þ flæsc · <u>Þas ðincg</u> soðlice · ꝥ^{is} is se lichama · 7 seo sawl · winnað him be-tweonan.	זכרון הקדושים¹⁶ [300] 630 Seo seofða leahter is <u>iactantia</u> gecweden · ꝥ is <u>ydel gylp</u> on ængliscre spræce ꝥ^{is} is ðonne se man bið lof-georn 7 mid licetunge færð · 7 deð for gylpe gif he hwæt dælan wile · 7 bið þonne se hlisa his edlean ðære dæde 7 his wite andbidað on ðære towardan worulde ·
על הניחוש¹⁷ [8] 639 Ac seo sawl is ðæs flæsces hlæfdige · 7 hire gedafnað · þ heo simle gewylde <u>ða wyln</u> · ꝥ^{is} is þ flæsc · to hyre hæsum.	זכרון הקדושים¹⁶ [314] 631 An is <u>temperantia</u> · ꝥ is <u>gemetegung</u> on englisc · ꝥ^{is} is ꝥ man beo gemetegod 7 to mycel ne ðicge · on æte · 7 on wæte · ne ær timan ne gereordige ·
על הניחוש¹⁷ [17] 640 Nis nan æ rihtwisū menn gesett · ac unrihtwisum · 7 na under-þeoddum · Arleasum · 7 forscyldegodum · forðan þe <u>seo æ</u> · ꝥ^{is} is se rihtwise steor ne ge-gret þone rihtwisan mid nanum yfele · ac heo gewitnað þa unriht- wisan be heora gewyrhtum ·	זכרון הקדושים¹⁶ [321] 632 Seo oðer miht is <u>castitas</u> · ꝥ is <u>clænnys</u> on ænglisc · ꝥ^{is} is ꝥ se læweda hine healde butan forligre [...]
על הניחוש¹⁷ [23] 641 Paulus cwæð · swutele synd þæs flæsces ° weorc · ꝥ^{is} is forligr · 7 unclænnys · estfulnys · oððe galnys · hæðen-gild · oððe unlybban · feondræden · 7 geflit · anda · 7 yrre · sacu · 7 twirædnys · dwollic lár · 7 nið · mansliht · 7 druncennys · oferfyll · 7 oðre ðyllice · þe ic fore eow secge swa swa ic fore [sæde] · forðan þa ðe ðyllice weorc wyrcað · ne begitað hi godes rice ·	זכרון הקדושים¹⁶ [326] 633 Seo ðrydde miht is <u>largitas</u> · ꝥ is <u>cystignys</u> · on en- glisc · ꝥ^{is} is ꝥ man wislice ^{his æhta} aspende · na for woruld-gylpe þa ðincg þe him god lænde · on ðysum life to brucenne ·

[365]	מקבים ²⁵	647
Iudas ða machabeus micclū on god truwode · ȝ ferde him togeanes mid þam folce þe he hæfde · ƿæron twelf þusend wigendra manna · [...]		

[468]	מקבים ²⁵	648
Iudas gegaderode ða godne dæl feos · ƿæron twelf þusend scyllinga eall hwites seolfres · ȝ sende to hierusalem for heora synnum to offrigenne [...]		

[690]	מקבים ²⁵	649
[...] ȝ we sceolon winnan wið þa wælhreowan fynd · ƿ synd ða ungesewenlican · ȝ þa swicolan deofla þe willað ofslean ure sawla mid leahtrum · [...]		

[812]	מקבים ²⁵	650
Is swa-ðeah to witenne ƿ on þysre worulde synd þreo endebyrdnyse on annysse gesette · ƿ synd laboratores · oratores · bellatores · [...]		

[219]	דיונידיוס ²⁹	651
We andettað mid muðe · ȝ on mode gelyfað on þa halgan ðrynnysse · þe is heofonlic god · ƿ is fæder ȝ sunu · ȝ se frefrigende gast ·		

[273]	מרטינוס ³¹	652
Þa sceolde man rædan sume rædinge him æt-foran · ac se rædere wæs utan belocen · þa ge-læhte sum preost ænne sealtere sona · ȝ ƿ ærest gemette rædde him æt-foran ƿ wæs þis fers · [...]		

[34]	על הניחוש ¹⁷	642
<i>Fratres · Nolite errare · Neque fornicarii · Neque ido- lis seruientes · Neque adulteri · Neque molles · Neque fures · Neque auari · Neque ebriosi · Neque maledici · Neque rapaces · regnum dei Non possidebunt · Mine gebroðra nelle ge dwelian · naðor ne unriht- hæmeras · ne ða ðe hæðen-gildum þeowiað · ne ða þe oðre manna wif habbað · ne ða hnescan ^{uel wácmōd} · ƿ synd þa ðe nane stiðnyse nabbað ongean leahtras · Ne ðeofas · ne gytseras · ne drinceras · ƿ synd þa ðe drun- cennysse lufiað · ne wyrgendras · þara muð bið symle mid geættrode wyrigunge afylled · ne reaferas · nabbað hi næfre godes rice ·</i>		

[293]	מלכים ¹⁸	643
Pater mi · pater mi · Currus israhel et auriga eius · ƿ is on englis; * Fæder min · fæder min · israheles cræt · ȝ his wissigend · ƿ is cræt-wisa ·		

[55]	מקבים ²⁵	644
Þa nytenu synd clæne þe to-cleofað heora clawa ȝ heora cudu ceowað · hi getacniað þa geleaffullan on godes gelaðunge · þe mid geleafan underfoð þa ealdan gecyðnyse ȝ cristes gesetnyse · ƿ is seo ealde · æ · ȝ seo niwe gecyðnyss · ȝ ceowað godes beboda symle mid smeagunge ·		

[61]	מקבים ²⁵	645
Þa nytenu wæron unclæne gecwedene on bære · æ · þe ne to-cleofað heora clawa þeah ðe hi cudu ceowan · oððe gif hi to-cleofað ȝ ceowan nellað for ðære getacnunge þe ða towerd wæs · ƿ ^{getacnað} ƿ we to-cléofan ure clawa on þam twam gecyðnyssum · (ƿ is) on ðære ealdan (· æ) · ȝ on ðære niwan ƿ is · æ · ȝ godspel · ȝ ƿ we on mode smeagan þæs ælmihtigan hæse · ȝ se ðe aþor forlæt · se leofað unclæne ·		

[352]	מקבים ²⁵	646
Machabeus þa genealæhte mid lytlum werode · ƿ wæron ðreo þusend þe him ða gelæstan wolde ·		

[218]	כס ניפא ¹⁰	654
Under moyses æ · moste se bisceop habban an ge-æwnod wif · for þære gewissan æfter-gencgnysse · ƿ is ƿ se sunu sceolde symle fón to þam hade · æfter his fæder geendunge ȝ nan oðer ne moste ·		

[357]	מארוס ⁶	653
Þæs halgan maures lif wæs þus gelogod · ða þa hé twelf wintra wæs · he wæs betæht benedictē · ȝ he wunode mid him twentig wintra siððan · ȝ on his agenū mynstre em feowertig geara · ƿ synd eall to-gedere twá ȝ hund-seofontig geara ·		

[120] 25 מקבים	656
Hwæt þa six gebroþra hi sylfe þa tihton · ȝ seo modor samod secgende him betwynan · þ hi sweltan woldon · for godes gesetnyssum; * god sylf gefrefrað us swa swa moyses geswutelode on ðære fiftan béc · þ is þ god gefrefrað his ðeowan · [...]	

[178] 16 זכרון הקדושים	655
Him andwyrde þus se hælend · Gif se yrðlincg behylt under-bæc gelome · ne bið he gelimplic tilia · þ is on ðisum andgite · Swa swa se yrðlincg amyrð his furuh gif he locað to lange under-bæc · swa eac seðe wile gewendan to gode · ȝ bihð eft to woruld-þingum ne bið he gode and- fencge ·	

44

§1.9 ❖ ציון זמן

45

§1.9.1 ❖ בפירוט נקודת הייחוס

45

§1.9.1.1 ❖ עם מילת-היחס mid

[510] 3 בזיליוס	662
Æfter þæra halgan messan · mid þam .þe. hi gereor- dodon cwæð se halga effrem · to þam arwurðan biscope · [...]	

[88] 3 בזיליוס	657
Ða mid þā .þe. hi cōman tō cappadoniscra scyre ȝ eodon intō þære byrig þā wearð þā biscope geswutelod · on gastlicre gesihðe · be ðam godes mannū · ȝ þ basilus sceolde beon biscope æfter him ·	

[291] 4 יול' ובטי'	663
Ða mid þam .þe. iulianus his drihten gebæd · þ he me eft arærde · þa unrotsodon helware ° ȝ of godes trym-setle · wearð þus geclypod · [...]	

[158] 3 בזיליוס	658
Þa mid ðam .þe. basilus · to-bræc þ husel · þa þuhte þam Iudeiscan · swylce he tō-dælde an cyld · [...]	

[144] 5 טבסטיאנוס	664
Þær wæron eac untrume · oðre twægen cnapan · oðer wæs wæter-seoc · oðer eall on wundum · ac hi wurdon gehælede · fram heora untrum-nysse mid þam .þe. se mæsse-preost · hí mid þam fulluhte aþwóh ·	

[299] 3 בזיליוס	659
Þa mid þam .þe. se gedwola · embe his deað smæda (sic) · þa wearð his agen sunu yfele geuntrumed · ȝ orwena lifes · lág æt forð-siðe ·	

[22] 9 לוציה	665
Mid þam .þe. hí lagon ȝ gelencgdon ða gebedu · þa wearð lucia on slæpe · ȝ geseah agathen ° betwux engla werodum · ænlice gefretewode · ȝ clypode hyre þus to · clypigende ufenne ·	

[316] 3 בזיליוס	660
Mid þam .þe. þa dwól-men · hine bedydrodon þus · þa forð-ferde þ cyld · færlice on heora handum ·	

[139] 9 לוציה	666
Mid þam .þe. heo þis spræc · wearþ se man-fulla pas- casius mid racenteagum gebunden · ȝ beforan ðam mædene gelæd · [...]	

[441] 3 בזיליוס	661
Mid þam .þe. hí swiðost bædon · binnan þæra cyrcan · Þa cō se wæl-reowa deofol · wolde geniman þone cna- pan · of basil¹ handū · hetolice teonde · [...]	

[149]	אפולניריס ²²	675
Appollonaris ða hrepode þone untruman hreoflian on ðæs hælendes naman · ȝ he wearð hal sona mid [þam] .ðe. he clypode cristes naman him to ful- tume ·		
[135]	אבדון וסנט ²⁴	676
[...] þa gemunde se cyning · hwæt crist him ær behét · ȝ het him to gefeccan þone ° foresædan tatheum · se wæs eac gehaten oþrum naman iudas · ȝ mid [ðam] he ineode · þa aras se cyning · ȝ feoll to his fotum ætforan his ðegnū · forðan þe he geseah sume scinende beorhtnyse · on þæs iudan andwlite þurh godes onwrigennyse · [...]		
[207]	אוסולד ²⁶	677
[...] mid [þa] .fe. hit swa wealweode geond þone widgillan feld · þa becom hit embe lang þær se cynincg oswold on þam gefeohhte feoll swa swa we ær foresædan · ȝ hit sona aras · swa hit hrepode · þa stowe · hal eallum limum · ȝ se hlaford þæs fægnode ·		
[259]	דיוניזיוס ²⁹	678
Hwæt ða se bisceop bliðelice tihte mid lare þa cristenan on þam cwearterne to gode · ȝ him eallum mæssode · þa mid [þam] .fe. he to-bræc þ halige husel þa com þær heofonlic leoht · ofer ealle þa meniu · swilc swa hi ær ne gesawon ·		
[101]	אדמונד ³²	679
Hwæt þa eadmund cynincg mid [þam] .fe. hingwar com · stod innan his healle þæs hælendes gemyndig · and awarep his wæpna wolde geæfen-læcan cristes gebysnungū · þe for-bead petre mid wæpnu to winnenne wið þa wælhreowan iudeiscan ·		
[269]	צציליה ³⁴	680
Ic ge-seah soðlice mid [þam] .fe. hi ofslagene wurdon · godes englas scinende on sunnan gelicnyse flogende him to · ȝ under-fengon heora sawla · ȝ þa sawla ic ge-seah swiðe wlitig faran forð mid þam englum on heora fiðerum to heofonū ·		
[123]	תומס ³⁶	681
Mid [þam] .fe. he wolde hí to wæfersyne tuc[i]an þa gewát se gád of worulde to helle ·		

[146]	לוציה ⁹	667
Seo eadiga (sic) lucia on þære ylcan stowe wunode · þe heo ofslagen wæs · oðþ sacerdas coman · ȝ hí gehusloden · mid haligre (sic) gerynu · ȝ heo gewát to criste · mid [þam] .fe. hí cwædon amen.		
[109]	כס כפיא ¹⁰	668
Mid [þam] .ðe. petrus smeade · hwæt his gesihð gemænde · þa clypodon þær ðry weras · cnuicgende æt þam geate · ȝ axodon æt þam hiwum · hwæðer se halga petrus þær wununge hæfde · woldon hine gespræcan ·		
[171]	גיאורגיוס ¹⁴	669
Mid [þam] .ðe. he acweald wæs · ða comon þyder sona his agene land-leode geleofede on god · ȝ gelæhton his lic ȝ læddan to þære byrig þe he on ðrowode · ȝ hine ðær bebyrigdon mid mycelre arwurðnyse · þam ælmihtigan to lofe ·		
[73]	מרקוס ¹⁵	670
Mid [þam] .ðe. he þis cwæð · þa com crist sylf him to · on þære ylcan gelicnyse þe he leofode on worulde · ȝ hine mid sibbe gegrette · ȝ sæde him þas word ·		
[307]	מלכים ¹⁸	671
þa aras se deada mid [ðam] .fe. he hrepode þa byrgene · ȝ eode ham gesund for heliseus gearnungum ·		
[172]	סויד'הון ²¹	672
Mid [þam] .fe. hit dagode ȝ man drihtnes lofsang on- gan · þa feollan ða fot-copsas færllice hire fram · ȝ heo arn to cyrcan to þam arwurðan halgan [...]		
[182]	סויד'הון ²¹	673
Mid [þam] .fe. he þis cwæð to his cnihtum ȝ freondū · þa wearð he gehæled ȝ gewende swa þeah to þam halgan sancte · siðigende on fotum fyrrest on þam flocce on ealre þære fare · ȝ ðancode þam halgan his hæle geornlice ·		
[110]	אפולניריס ²²	674
Mid [þam] .ðe. hi ealle weopon þa eode he to ðam lice · ȝ clypode mid ° geleafan to criste · ȝ cw ·		

[189] 37 וינסנטיוס	683
Mid [pā] .ðe. þa weard-men wurdon on slæpe · Ða com þær heofonlic leoht in-to þā halgan wére on þā blindan cweartearne swilce (an) beorht sunbéam · [...]	

[141] 36 תומס	682
Mid [þam] .þe. ic scaewode þa scinendan gebytlu · þa sædon me þa englas · Ðis synd þa gebytla þe thomas getimbrode þinum breðer on eorðan ·	

[548] 31 מרטינוס	688
Betwux [þam] .þe. se bisceop on þære byrig wunode · þa cydde man geond þa burh ꝥ þær cūan wolde tó · onsigendan here · ꝥ hergian þa burh ·	

[667] 3 בזיליוס	684
[...] ꝥ he sylf wolde sweltan for rihte ær [ðam] .þe. he for-suwode þone soðan gelyfan · betwux þam gedwol-mannum þe hine drehton for-oft · [...]	

[123] 32 אדמונד	689
Betwux [þam] .þe. he clypode to criste þagit þa tugon þa hæþenan þoñ halgan to slæge · and mid anū swencge slogon hī of ꝥ heafod · and his sawl siþode gesælig to criste ·	

[1] 13 תפילת משה	685
ÆFTER [ðAM] .ðE. MOYSES SE MÆRA HERETOGA OF AE^ogyfta lande mid his leode ferde · ꝥ ofer ða readan sæ siðodon mid fotū · ꝥ becomon to ðam westene · þa wan him on swiðe amalech se cynincg mid his leode feohtend ·	

[1] 26 אוסוולד	690
ÆFTER [ðAN] .ðE. AUGUSTINUS TO ENGLA LANDE BE-com · wæs sum ædele cyning Oswold gehaten on norðhymbra lande gelyfed swyþe on god · [...]	

[1] 25 מקבים	686
ÆFTER [ðAM] .ðE. ALEXANDER SE EGEFULLA CYNING to-dælde his rice his dyrlingum ge-hwilcum on his forð-siðe · ꝥ hi fengon to rice gehwylc on his healfe · þa weoxon fela yfelu wide geond eorðan for ðæra cyninga gewinne ·	

[24] 36 תומס	691
Far nu ꝥ ic beo mid þe · ꝥ þe ne forlæte · ꝥ æfter [þan] .þe. þu me gestrynst þa indiscan · þu cymst to me mid wuldor-beage martyr-domes ·	

[115] 29 דיוניזיוס	687
Hit gelamp ða swa for his langsumum fære · ꝥ þa halgan apostolas swa swa se hælend wolde wæron gemartyrode æt þam manfullan nero. ær [þam] .þe. dionisius to rome become ·	

[291] 6 מאורוס	694
[...] forðan þe he wiste hwæt him gewitegod wæs · ðurh scē benedicte · ða þa hé siðode him frám · ꝥ he sceolde gewitan of worulde to gode on ðam feower-teoðan geare · [þæs] .þe. hé ferde fram him · [...]	

[116] 2 אַוגניה	692
Ða æft þrym gearū · [þæs] .þe. heo gecyrrred wæs gewát se abbod þe hyre ealdor wæs · [...]	

[79] 6 מאורוס	693
Ic sæcge ðe to soðan · ꝥ þu scealt gewitan · on ðam sixteoðan geare [þæs] .ðe. þu munuc wurde of þisseræ worulde · to wuldre mid gode [...]	

[270] מאורוס ⁶	696
Hit gelamp ða siððan · þ se gesæliga florus gewát of worulde · wuldor-ful to criste · on ðam þryt-teoðan geare · æfter [þam] .þe. he munuc wæs ·	

ראש התענית ¹²	[56]	695
He wearð ða bebyrged · ן him læg on-uppan fela byrðena eorðan binnon seofon nihton · [þæs] .ðe. hé forsóc þa feawa axan ·		

46

§1.9.2 ללא פירוט נקודת-הייחוס

47

§1.9.2.1 עם מילת-ייחוס

[7] אוסוולד ²⁶	701
Betwux [þa] wearð ofslægen eadwine his eam norðhymbra cynincg on crist ge-lyfed fram brytta cyninge ceawala geciged · ן twegen his æftergengan binnan twam gearum · [...]	

בזיליוס ³	[4]	697
His fæder · ן his frynd hine be-fæstan tó ° lare to wouuld-wis-dome · ða þa he syfon wyntre wæs · forþan þe on þam tíman ne teah nan æðel-borenyssse · nænne man to wurð-scype · butan he wisdom · ær [ðam] lange leornode æt gelæredū uðwytū ·		

[310] אַוגניה ²	702
Eugenia hæfde · ær [þán] asteald mynecena mynster · mid mycelre gehealdsūnyssse · [...]	

בזיליוס ³	[655]	698
Heo wearp þa mid [þam] þæt gewryt on ða bære · ן cydde þam mannū be hyre misdædū ·		

[205] אגתה ⁸	703
Þa awende se encgel aweg mid þam cnapum · ן nes se mann on þære scire þe hi gesawe ær [þan] ·	

אלבנוס ¹⁹	[23]	699
Þa be-gan se preost swa swa he god lufode his gebedu singan ן swyðe fæstan · ן dægges ן nihtes his drihten herian · ן betwux [ðam] secgan ðone soðan geleafan þam arwurþan albane · oþþ he gelyfde on ðone soðan god · ן wiðsoc þam hæðen-scype · ן wearð soþlice cristen · ן swyðe geleaffull.		

[327] טויד'הון ²¹	704
He wæs his hlaforde swyþe leof ær [þan] · ן se hlaford þa besargode swyðe þone cniht · ן bæd þone ælmihtigan mid inwerdre heortan · þ he þam menn geheolpe þurh ðone mæran swiþun ·	

מקבים ²⁵	[642]	700
Wunodon ða on sibbe sume hwile æfter [ðam] · ן iudas þa sende mid sibbe to rome gecorene ærendracan wolde [cuðlæcan] wið hi · forðan þe romanisce witan wæron ða mihtige · ן rædfæste on weorcum · ן ofer-wunnan heora fynd ·		

47

§1.9.2.1.1 oð þæt

[618] בזיליוס ³	706
Sipþan he messode mannū to nones · ן lærde hi georne · ן luflice hí cyste · ן genam ðone dæl þæs deorwurðan husles · þe se hælend gehalgode · þe he heold oð [þæt] · [...]	

בזיליוס ³	[480]	705
He hæfde ænne lic-ðrowere · be-locen on anū clyfan egeslice to-swollen · ן un-sprencende fornean · ן hine ðær afedde un-afunden oð [þæt] ·		

[43] 28 מאוריציוס	712	Hwæt ða ærendracan ða ardlice ridon · 7 budon þam cristenum ðæs caseres geban · ac hi ealle cwædon mid anrædum geleafan · þ hi on þone lyfigendan god gelyfdon oð þ · 7 æfre on heora life on hine gelyfan woldon · 7 cwædon to ðam ærendracan þus oþrum wordum ·
[350] 31 מרטינוס	713	Þa nolde martin ge-neosian þa stowe · ne þā folce ne lyfde · ac fōr sume dæg tō mid feawū ge-broþrum · 7 stōd æt þære byrgene · biddende þone ælmihtigan god · þ he be þam geswutelode hwæt he soþlice wære · oððe hwilcere gearnunge þe þær bebyrged wæs · 7 ge-wurðod oþ þ ·
[1192] 31 מרטינוס	714	Auitiañ soðlice siðþan wæs mild-heortra of þam dæge æfre þe se deofol him frā wearð · oþþe for-þan-þe he wiste þ he his willan ær worhte · oþþe for-þan-þe se unclæne gast hī of-afliged wæs · þurh martines mihte · 7 him micclū sceamode þæs deofles man-rædenne þe he on wæs oþ þ ·
[263] 4 יול' ובטי	707	Þa het martianus þa godes menn gefeccan · 7 axode Iulianū hweðer hī aht smeadon · ymbe hyre agene þearfe · on þære hwile oð þæt ·
[98] זכרון הקדושים 16	708	Witegung · 7 seo ealde · á · wunodon oð þ · 7 iohannes astealde þa stiðan drohtnunge on þære niwan gecyðnysses swa swa crist him gewissode · [...]
[379] 18 מלכים	709	Worhton þa anne gangtun · þær ðær se god báal ær wæs gewurðod wolice oð þ ·
[386] 18 מלכים	710	Manega cynegas wæron myslice geworhte æfter þysum rixiende on israhela rice · 7 eac on iudea lande · oðþ se geleaffulla cynincg ezechias gehaten mid ealre heortan gebeah to ðam ælmihtigan gode · 7 his biggengas arærde · 7 towearp þa deofolgild þe dwollice oþ þ · wæron gewurðode mid wolicum biggengum ·
[104] 21 סויד'הון	711	He wearð þa gehæled þurh þone halgan bisceop · swa þ næs gesyne syððan on his hricge · hwær se hofor stode þe hine gehefegode oð þ ·

[62] ארבעים החיילים 11	717	Þa grimetede se wælhreowa swa swa grædig leo · 7 het hī gebringan gebundene on cwearterne · forðan þe he anbidode þæs ealdormannes to-cymes · Þa com se ealdorman oð þæt embe seofon niht · 7 het sona gelangian þa geleaffullan halgan ·
[268] בזליוס 3	715	Efne þæs ymbe seofan niht · cō to þære ylcan ceastre · án þæs caseres þegna · 7 cydde þære burh-ware þis ·
[389] תומס 36	718	Þa het se kyning lecgan hate isena sona under his nacodū fotū · þ he lange swa þrowode · ac þæs arn wæter up wundorlice sona 7 celde þa isena · [...]
[419] אגוס 7	716	Þa wearð iulianus · for his wælhreownysse sona þæs ofslægæn · þurh scā marian hæse · [...]

[405]	מלכים ¹⁸	727
Ʒa geseah sennacherib sona [ðæs] on mergen · Ʒ his here wæs ofslagen mid heofonlicum swurde ·		

[417]	מקבים ²⁵	728
Efne [ðæs] on mergen him com swa mycel mennisc to Ʒ nan mann ne mihte ða meniu geríman · ȝ begunnon to feohtenne fæstlice mid cræfte · ȝ nyston Ʒ machabeus mid Ʒam mannum wæs ·		

[166]	טויד'הון ²¹	729
On Ʒære ylcan tide wæs sum wyn gehæft to swinglum for swyðe lytlan gylte · ȝ læg on hæftnedum Ʒ heo hetelice wære [Ʒæs] on mergen beswungen · [...]		

[187]	אוסולד ²⁶	730
Ʒa wurdon Ʒa mynster-men micclum afyrhte · ȝ bædon [Ʒæs] on mergen Ʒ hí moston Ʒone sanct mid arwurðnyse underfón · Ʒone Ʒe hi ær forsocon · Ʒa ðwoh man Ʒa halgan bán ȝ bæc into Ʒære cyrcan [...]		

[276]	דיוניזיוס ²⁹	731
Sisinnius eft het sona [Ʒæs] on mergen gefeccan Ʒa halgan of Ʒam fulū cwearterne · ȝ het geoffrian heora lác ° Ʒam lifleasum godū gif hi heora lifes rohton · oƷƷe rædfæste wæron ·		

[562]	מרטינוס ³¹	732
Martin^h hwilon ferde mid micelre meniu to parisian byrig · ȝ Ʒa Ʒa he binnan ° Ʒ get com. Ʒa wæs Ʒær sum hreofla wundorlice to-hroren eallum mannū an-Ʒræclíc · ac martin^h hine cyste · ȝ his blet-sunge hine sealde · ȝ he sona wearð hal · ȝ cō [Ʒæs] on mergen to martine blyðe mid ge-halre hyde · his hæle ðancigende ·		

[606]	מרטינוס ³¹	733
On Ʒære nihte him cō an engel to him sylfū onlocigendū · ȝ his lima smyrode mid halwendre sealfé · ȝ he sona [Ʒæs] on mergen hal forð-eode · swilce he untrū nære ·		

[72]	אוגניה ²	719
Ʒá [Ʒæs] ón mergen se mæsse-preost ahead Ʒæs mædenes word · Ʒam mæron bisceope. Ʒa hét se bisceop hí gelangian · [...]		

[163]	בזיליוס ³	720
Heold swá Ʒeah sumne dæl hám to berenne mid him · ȝ æt-æwode his wife · ȝ ge-wis-lice sæde · hwæt hé sylf ge-seah · ȝ siððan [Ʒæs] on mergen · com tó basilie biddende fulluhtes ·		

[206]	מארוס ⁶	721
He hét eac beran into his gebæd-huse · Ʒæs forð-farenan líc · Ʒe se feond acwealde · ȝ wacode ealle Ʒa niht ofer ðæs wodan líc · ȝ hét [Ʒæs] on mergen · mæssian for his sawle · [...]		

[253]	מארוס ⁶	722
Eft [Ʒæs] on mærgen rád maurus to Ʒam lande · Ʒe se cyning him geaf · [...]		

[337]	מארוס ⁶	723
Æfter ðisum wordum · gewát se engel him fram · ȝ maurus [Ʒæs] on mergen Ʒa munecas gespræc · [...]		

[91]	אגנס ⁷	724
Eft [Ʒæs] on mergen het se manfulla dema Ʒa eadigan agnen him to gefeccan · [...]		

[156]	מלכים ¹⁸	725
Ʒa asende gezabel ongean to helian · ȝ swor Ʒurh hire godas mid syrwigendum mode · Ʒ helias sceolde [ðæs] on mergen sweltan · ȝ beon anum gelíc hire leasra witegena.		

[365]	מלכים ¹⁸	726
Ʒa het hieu him to gebringan Ʒæra æðelinga heafdu ealle [Ʒæs] on mergen · ȝ he acwealde siððan ælc Ʒincg ðæs cynnes ·		

[1241] מרטינוס ³¹	736
Ʒa ge-wende martinus to his gewunelicum fultume · Ʒ wacode ealle þa niht on his gebedū ana · Ʒ sona þæs on mergen · wearð swa micel storm · þ eall þ ormaete weorc wearð towend grund-lunga ·	

[210] אדמונד ³²	737
[...] ac stodon swa oð mergen · Men þa þæs wundrodon hu þa weargas hangodon · sū on hlæddre · sū leat to gedelfe · and ælc on his weorce wæs fæste gebunden ·	

[949] מרטינוס ³¹	734
Eft þæs on mergen þa martin fundode · þa wearð an cnapa of þæs þegenes hiwraedene · þurh næddran geslit nealice adyd · [...]	

[1143] מרטינוס ³¹	735
Auitianus hatte sū hetol ealdor-man · wæl-hreow on his weorcū · se ge-wrað fela manna · Ʒ on racenteagū gebrohte to þære byrig turonia wolde hí þæs on mergen mislice acwellan ætforan þære burhware · þa wearð hit þa biscope cuð ·	

49

§1.10 עוגן דקדוקי בתמורה חיצונית

50

§1.10.1 יצוג של פסוקית תוכן (þæt)

[233] על הניחוש ¹⁷	742
Eac ða arfæstan beoð wolice gearwurðode · gif þ soð beon mæg þ him swa gesceapen wæs · [...]	

[251] על הניחוש ¹⁷	743
He sealde swiðe fæste gife · Ʒ swyþe fæste · æ · mid þære gife ælcū menn oð his ende · earmum · Ʒ eadigum. þ is seo gifu þ se man mot dón þ he wile · Ʒ þ is seo · æ · þ god forgylt ælcum menn be his gewyrhtum · ægðer ge on þysre worulde · ge ° on þære toweardan · swa gód · swa yfel · swa hwæðer swa he begæð ·	

[9] טויד'הון ²¹	744
þæt wæs þæra [←þære] gymeleast þe on life hine cupon · þ hi noldon awritan his weorc Ʒ drohtnunge þam towerdum mannum ðe his mihte ne cuðon · [...]	

[306] דינויזיוס ²⁹	745
þ wæs syllic wundor þ se soðfæsta martyr heafod-leas mihte gán · god ælmihtigne heri°gende · Ʒ eac swylce yrnan mid engla heapum · [...]	

[235] המולד ¹	738
Be þæm cwæð se ædiga iób · þæs mannes wisdom is arfæstnys · Ʒ soð ingehyd · þ heo yfel forbúge · Witodlice þ is soþ wysdóm · þ man gewylnige þ soðe lif [...]	

[60] לוציה ⁹	739
Hluttur offrung þ is · Ʒ licwurðe gode · þ mann wydewan geneosige · Ʒ wreccan gefrefrige · Ʒ steopbearnum gehelpe · on heora gedrefednyssum ·	

[325] תפילת משה ¹³	740
þ is se wisdom þ man wislice libbe · Ʒ his dæda gefadige to his drihtnes willan · þ he edlean underfo · on ðam ecan life mid ðam ælmihtigan gode · þe on ecnysse rixað. AMEN.	

[248] זכרון הקדושים ¹⁶	741
Fides · Spes · Caritas · þ is geleafa · Ʒ hiht · Ʒ seo soðe lufu · þ is se geleafa · þ he gelyfe mid mode · on ða halgan ðrynnysse · Ʒ soðe annysse; Ʒ þ is se hiht þ he hopige to gode · ægðer ge on gelimpe ge on unge-limpe · Ʒ næfre ne ortuwige be ° godes arfæstnysse; þ is seo soðe lufv · þ man his scyppend lufige mid únametenre lufe · Ʒ ða menn þe wel willað · swa swa hine sylfne on soðfæstnysse æfre ·	

ראש התענית ¹² [100]	754
Mænig welig man is on ðyssere worulde þe wolde mycelne scet · ȝ ungerim feos syllan wið þam gif he hit gebicgan mihte · ƿ he hér for worulde lybban moste butan eallum geswyncum æfre unge-endod · [...]	

תפילת משה ¹³ [72]	755
Ne man ne sceal drincan oððe dwollice etan binnan godes huse · þe is gehalgod to þam · ƿ man godes lichaman mid geleafan þær þicge ·	

זכרון הקדושים ¹⁶ [113]	756
Be þam we magon to-cnawan cristes eadmodnysse · ƿ se healica god hine sylfne swa ge-eadmette · ƿ he ðam deaðe under-hnah ȝ þone deofol oferswyðde mid þære menniscnysse ȝ mancynn swa alysde ·	

אבדון וסנט ²⁴ [147]	757
To þam swyðe ic gelyfe on þone lyfigendan hælend · ƿ ic wolde ofslean gif hit swa mihte beon þa ðe hine gefæstnodon on rode-hencgene ·	

אוסולד ²⁶ [150]	758
Hit gewearð swa be þam ƿ him wann on penda myrcena cyning · þe æt ° his mæges sege ær eadwines cyninges ceadwallan fylste · [...]	

מאוריציוס ²⁸ [132]	759
Nu synd we swa asolcene ƿ we swincan nellað nan þincg · fornean ne urum lustum wiðcweþan wið þam ƿ we moton þa micclan gefincða habban on heofonum mid þam halgum martyrū · [...]	

מרטינוס ³¹ [423]	760
To þā swiðe hi wurdon þurh ƿ wundor gecyrrede · ƿ hi geond eall ƿ land mid ge-leafan a-rærdon cyrcan · ȝ mynstra · ȝ martin æfre swa hwær swa he þa deofol-gild to-wearp · swa worhte he cyrcan ·	

וינסטיוס ³⁷ [65]	761
Eala þu ualerius ic þe be-frine nu · hwæt dest þu mid þā ƿ þu durre winne ongéan þone cásere (oððe ongein us) swilce þurh éawfæstrnysse ·	

מרטינוס ³¹ [1097]	746
[...] feohte se cempa on fyrdlicū truman · ȝ wif hi ge-healde binnan wealle trymmincge · ȝ heo hæfð hire wuldor gif heo hylt hire clännysse bæftan hire were · ȝ þ biþ hire miht · ȝ ge-fylled sige ƿ heo ge-sewen ne beo ute ·	

זכרון הקדושים ¹⁶ [268]	747
An is gecwæden gula · ƿ is gyfernyss on englisc · seo deð þ ƿ man yt ær timan · ȝ drincð · oððe he eft to micel nimð on æte oððe on wæte · [...]	

המולד ¹ [92]	748
[...] ȝ seo án sawul is æðelboren þe ðonne lufað þe heo frā com · þe hi þyllice gescéop þæt heo on hire andgyte hab- ban mihte godes ánlicnesse ȝ gelicnesse · ȝ þæs wyrðe wære · ƿ hyre góð onwunode.	

אגתה ⁸ [79]	749
Hat hí swa yfele · ȝ swa unclæne · ƿ gif ðu hwylcne wyrige · ƿ ðu gewisce him þæs · ƿ his líf beo gelíc þinum laðum godum ·	

ארבעים החיילים ¹¹ [214]	750
Ic gelyfe on þe drihten swa swa þas gelyfað · læt me beon geteald to heora getele · ȝ do me þæs wyrðne ƿ ic wælhreowe tintrega for þe þrowige · ȝ on ðe beo afandod ·	

מרטינוס ³¹ [1000]	751
[...] ȝ cwædon ƿ hi sylfe wæron swyðor þæs wyrþe · ƿ hi stodon astifode on stana gelicnysse · oþþe ƿ seo eorðe hi ealle forswulge ·	

אדמונד ³² [74]	752
þæs ic gewilnige and gewisce mid mode · ƿ ic ana ne belife æft minū leofū þegnū þe on heora bedde wurdon mid bearnū · and wifū · færllice ofslægene frā þysū flot-mannū ·	

סבסטיאנוס ⁵ [219]	753
Chromatius þa cwæð · sume cristene synd · to þam bilewite menn · ƿ ðu ne miht afindan of anū þusende anne þe mæge þe eawfæst-lice spræce sprecan oððe leornian · hu mihton þas becuman to cristes geleafan? *	

[360]	תומט ₃₆	766
Mid þam .fe. ic hogode helpan þinū wife · mid þam ic forleas min · ꝥ heo is mycele wyrse me · þonne migdonia þe · ꝥ hí motodon lange ·		

[62]	אגתה ₈	767
Quintian þa cwæð · þ heo gecure oðer ðæra · swa heo mid fordemdum dyslice for-ferde · swa heo þam godum geoffrode · swa swa æðelboren ꝥ wis ·		

[32]	ארבעים החיילים ₁₁	768
Þa cū se dema þ hi oþer þara dydon · swa hi þam godum geoffrodon ꝥ arwurðnyse hæfdon · swa hi ða offrunge for-sawon ꝥ gescynde wurdon · smeageð nu ic bidde hwæt eow betst fremige ·		

[114]	המולד ₁	769
Seo sawul hæfð swa swa we ár cwædon on hire gescynde · þære halgan þrynnysse anlicnyse · on þan .fe. heo hæfð gemynd · ꝥ andgit · ꝥ wyllan ·		

[116]	ראש התענית ₁₂	770
Gif man læt nu ænne þeof to sege · hu wenst ðu · nolde he syllan ealle his æhta þeah þe he welig wære · wið þan .fe. he libban moste gif man him þæs geðafian wolde ·		

[367]	בזיליט ₃	762
Þa ge-brohte se dry-man · þone cnapan · to his deofle · ꝥ se deofol befrán · þone dweliegendan cnapan · gif hé wolde ón ° hine gelyfan · ꝥ his hælende wiðsacen · wið þā .fe. he gefremode his fulan galnyse ·		

[183]	טבטיאנוט ₅	763
Þa ge-wende tranquillinus · awæg æfter þysum · ac se heah-ge-refa · hét hine gefeccan dearunga on niht · ꝥ him digellice bead anne gyldene wecg · wið þam .fe. he him tæhte þone mæran læce-cræft · þe hine swa mihte-lice gehealde ·		

[64]	אדמונד ₃₂	764
Eala þu biseop to bysmore synd getawode þas earman land-leoda · and me nu leofre wære þ ic on feohte feolle · wið þā .fe. min folc moste heora eardes brucan · [...]		

[315]	צציליה ₃₄	765
Ælces mannes miht þe on modignysse færð · is soðlice þam gelíc swilce man siwige ane bytte · ꝥ blawe hí fulle windes · ꝥ wyrce siððan an þyrl þonne heo to-þunden bið on hire greatnyse þonne togæð seo miht ·		

[1]	ארבעים החיילים ₁₁	772
WE WYLLAD EOW GERECCAN ÞÆRA feowertigra cempena ðrowunge · þ eower geleafa þe trumre sy · þonne ge gehyrað hu þegenlice hí þrowodon for criste ·		

[17]	אגנט ₇	771
Þa budon ða magas þam mædene sona deorwurðe gyrlan · ꝥ deorwurðran behéton · ác seo eadige agnes · þ eal forseah · ꝥ þara maðma ne rohte · þe má þe reocendes meoxes ·		

[195] דינידיוס ²⁹	779
[...] 7 bædon hine inwerdlice · 7 he his arwurðum godū sūne ræd funde · 7 þe hraðor nære heora gemynd adylegod þurh dionisies lare ·	

ראש התענית ¹² [106]	773
Deah þe hit swa beon mihte 7 he þas blisse begitan mi- hte þe ic nu fore-sæde · nære hit swa ðeah þe geliccre* þære ecean myrhðe · þonne bið þam menn þe sit on cwearterne · wið þam menn þe færd frig geond land ·	

[671] מרטינוס ³¹	780
Ða yrsode se casere for his ingange · 7 nolde hine wylcumian · ac þær wearþ godes miht swá* 7 heofonlic fyr hangode ofer his setl · 7 þæt setl ontende · 7 hine sylfne wolde gif he þe hraðor ne arise · aworpenre reðnyse · 7 þone bisceop cyste · ablicged þurh god · þone þe he ær geteohhode mid teonan to for-seonne ·	

ראש התענית ¹² [110]	774
Nu se rica mann ne mæg her habban þe má þe ure ænig þa orsorgan 7 þa unateorigendlican blysse · hwi nele he þonne oððe we gebycgan on þysum earmum life þa ecean myrhðe mid godum geearnungum 7 ælmys-dædum ·	

[974] מרטינוס ³¹	781
Ða wurdon ða cempan wodlice astyrode · 7 ge-læhton martinum · 7 hine lange swungon · mid swipum · 7 mid stafū · 7 he suwode æfre swilce he ne gefredde heora swingla nates-hwon · 7 hi þæs þe woddran wæron him to-geanes · 7 hetelicor beoton þone halgan wer ·	

ראש התענית ¹² [243]	775
Nu ge habbað gehyred 7 ge forhelan ne sceolan eowre agenne synne ne eac secgan na mare þonne ge wycende wæron · þe ma þe þis wif dyde · forðan þe ælc hiwung · is ant-sæte gode ·	

[94] צציליה ³⁴	782
Forþan-þe þu þæs bæde þe bet gode licað þin broðor tiburtius bið gestryned þurh þe to þam ecan life · swa swa þu gelyfdest on god þurh cecilian lare · 7 git sceolan begen (þu 7 þin broðor)* beon gemarty- rode samod · 7 se engel þa ge-wende up to heofonū ·	

תפילת משה ¹³ [96]	776
Sume fæston eac swa · 7 hi forsawon to etanne buton on ðone oðerne dæg · 7 æton þonne grædiglice · ac us secgað bec 7 sume fæston swa 7 hí geswencton hi sylfe forðearle · 7 nane mede næfdon þæs mycclan geswincs · ac ðæs þe fyrr wæron godes miltsunge ·	

[341] כריזנתוס ³⁵	783
We wurþiað godes halgan · ac wite ge swa-þeah 7 þam halgū nis nan neod ure herunge on þam life · ac us sylfum fremað 7 7 we secgað be him · ærest to gebysnunge · 7 we þe beteran beon · 7 eft to þing-rædene þonne us þearf bið ·	

סויד'הו ²¹ [332]	777
Eala ðu halga swiðun · bide þone hælend · 7 he lif forgife þysum licgendum cnihte · 7 ic beo þæs þe geleaffulra þam lifigendan gode · eallum minum dagum gif he deð þis þurh þe ·	

מאוריציזוס ²⁸ [117]	778
Hwæt wille we furðor secgan hu se unsæliga casere his fyrdinge geendode · þonne he forferde on ende · ac uton þencan georne þonne we þyllic gehyrað · 7 we þe beteran beon · þurh þa boclican lare ·	

[110] יול' ובס'י ⁴	785
Him wearð þa ge-sæd · be ðam soðan geleafan · þe Iulianus heold mid his halgū gebroðrum · 7 sende to ðam heape het hi gebugan to his deofolgyldum · þe læs þe hí for-demedede wur- don ·	

[57] המולד ¹	784
[...] 7 getacnað · 7 hé sceall má þancan úpp · þonne nyðer · þe læs þe 7 mód sy neoðer · þonne se lichoma [...]	

[410] 21 סויד'הוּן	791	Da swefna beoð wynsume þe gewurðað of gode · 7 þa beoð egefulle ðe of þam deofle cumað · 7 god sylf forbead þ we swefnum ne folgion · þe læs ðe se deofol us bedydrian mæge ·	[176] 6 מאורוס	786	Þa cwæð se halga wer · ne wurde ðu hider gefeod on þinum agenū fotum · ac ðe feredon oþre · ac gang nu ardllice eft to þinum weorce · þe læs þe hit beo gelet to lange þurh ðe ·
[63] 24 אבדון וסנט	792	Þa ðe þis gedon wæs · þa het se dema teon þæra halgena lic to ðam hæþengilde · þ ða cristenan sceoldon sceawian be him · 7 bysne niman · 7 bugan to þam godum · þe læs þe hi wurdon · swa wælhreowlice acwealde ·	[265] 6 מאורוס	787	Þa ge-cwæð se abbod · 7 ealle þa gebroðra · þ þer ne mihte na má muneca wunian · þe læs þe ðam gebroðrum bigleofan ateorode · ac wære þ getél · wunigende æfre · ne læs ne má · on þam munuc-life ·
[269] 26 אוסולד	793	For-þy ne sceall nan mann awægan þ he sylf-wylles be- hætt þam ælmihtigan gode · þonne he adlig bið þe læs þe he sylf losige · gif he alihð gode þ ·	[106] 8 אגתה	788	Se dema axode · hu lange wylt ðu ungesælige ateon þas ydelnyse · mid cristes andetnyse · wið-sac ðinne crist · 7 clypa to þam godum · þe læs ðe þu ðin lif forlæte on iugoðe ·
[1171] 31 מרטינוס	794	Ne þearft þu nan word cwæþan · ne nanes þinges bid- dan · ic wat hwæs þu ge-wilnast · ac gewend þe nu ham · þe-læs-þe godes yrrer for þinū teonan me fordó ·	[239] 10 כס כיפא	789	Ða cū se halga fæder · þ hire fremode þ · ac þe læs þe hwa wene þ ure word ne mæge hire hæle forgifan · ic hate hi nu arisan 7 us eallum þenian · 7 heo þær-rihte arás þenode hire fæder · 7 his gefeferum hál ·
			[218] 12 ראש התענית	790	Cniht nim þin gold · þe læs þe hit þe losige þ ðu lange beswunce ·

[163] 5 סבסטיאנוס	797	Me þinç þ þu bæde þinū bearnum fyrstes · to þi þ þu gelyfdest · heora leasū gedwyldū ·	[76] 1 המולד	795	Swá eac þæs ælmihtigan godes sunu is æfre of þam fæder acenned · soð leoht · 7 soð wisdō · 7 se halga gast is æfre of him bam · na acenned · ac forðsteppende · 7 sé sunu ána · under-fæng menniscnyse 7 on þisū dege wearð to menn geboren · to þi þ hé wolde ús to his rice gefæc- can.
[451] 5 סבסטיאנוס	798	Sebastian cwæð · crist me arærde æft · to þi þ ic cyðe eow · ætforan eallū folce · eower unriht-wisan ehtnyse ofer ða cristenan ·	[105] 1 המולד	796	Yrrer is ðære sawle forgifen · to ðy þ heo yrsige ongean leahtres · 7 ne beo na synnum under-þeodd · for þan þe crist cwæð · ælc þara þe synna wyrð · is þæra synna ðeow.

[237] תומס ₃₆	800
Se hælend me asende to þysū earde hider ȝ ic his þeowa eom [mann] swa swa ge syndon · ȝ he asende me to <u>þy</u> þ̅ ic eow tæcan sceolde · hú ge þa sceandlican godas mid ealle forlætan · ȝ mid geleafan bugan to eowrū scyppende · se þe soð god is ana · ȝ wile gehealdan þa þe on hine gelyfað ·	

[106] זכרון הקדושים ₁₆	799
[...] hwæt ða ure hælend þæs heofonlican godes sunu cydde his mycclan lufe þe he to us mannum hæfde · swa þ̅ he wearð acenned of anum clænan mædene butan weres gemanan · ȝ mann wearð gesewen on sawle · ȝ on lichaman · soð god · ȝ soð man · to <u>ðy</u> · þ̅ he us alysde þa ðe gelyfað on hine fram ðam ecan deaðe · mid his unscyldigan deaðe ·	

54

§1.12 תפירת דוקסולוגיה לגוף הטקסט

[245] אפולינריס ₂₂	803
Æfter ðyssere tihtinge · ȝ oðrū manegum spræcū · gewát se halga wer of worulde to gode · mid <u>þam</u> he á wunað on þære ecean eadignysse [←ecan wuldre] · [...]	

[108] גיאורגיוס ₁₄	801
Ic gange into þe on mines drihtnes naman · ȝ ic hopige on drihten þ̅ he me ungederodne of ðisum weallendum hwere wylle nu ahreddan · <u>þam</u> is lof · ȝ wuldor · geond ealle woruld ·	

[88] מרקוס ₁₅	802
[...] ȝ he gewat mid þam worde of worulde to gode · mid <u>ðam</u> he á blyssað butan earfoðnyssum ·	

56

§1.12.1 דוקסולוגיה תפורה

56

§1.12.1.1 ב־SE

[150] לוציה ₉	807
Ða arærde þa leoda · þær heo læg cyrcan · ȝ on hire naman gehalgodon · <u>þam hælende</u> <u>to wurðmynte</u> <u>se</u> . ðe. æfre rixað on ecnysse god. AMEN.	

[237] המולד ₁	804
Witodlice þ̅ is soþ wysdóm · þ̅ man gewylnige þ̅ soðe lif on þā þe he æfre lybban mæg mid gode on wuldre gif hé hit on þyssere worulde ge-earnað · To þám us ge-læde seo leofa drihten crist · se ðe is soð wysdom · ȝ sawla líf · <u>se</u> . ðe. mid his ecan fæder · ȝ mid þam halgan gaste · á on ecnysse leofað · AMEN.	

[362] ארבעים החיילים ₁₁	808
Uton we awendan ure willan to gode · ȝ on eallū þingum <u>urne scyppend wurðian</u> · <u>se</u> . þe. æfre rixað on ecnysse. AMEN.	

[472] סבסטיאנוס ₅	805
[...] ȝ mid geornfulnysse hine þær bebyrigde · þā ælmihtigan to wuldre · <u>se</u> . þe. ge-wylt ealle þing · rixiende á on ecnysse · eces wuldres cyning ·	

[421] תומס ₃₆	809
[...] · ȝ se godes apostol wearð syððan gefeod to syrian lande mid micelre arwurðnysse · þā ælmihtigan to lofe <u>se</u> . þe. on ecnysse rixað riclice mihtig · AMEN ·	

[355] מאורוס ₆	806
Þær beoð wundra geworhte ðurh þone halgan wer · ðam ælmihtigan to lofe · <u>Se</u> . ðe. lyfað á on ecnysse ·	

[183] גיאורגיוס ¹⁴	817
[...] 7 se halga georius siðode to criste · mid ðam he á wunað on wuldre · Amen.	
[97] מרקוס ¹⁵	818
Comon þa syððan sona þa cristenan · eawfæste weras 7 hi aweg feredon þæs godspelleres lic · 7 ledon on anre þryh · 7 mid arwurðnysse bebyrigdon · mid gebedum þanci- gende · þ̅ hi swilcne halgan mid him habban moston · him to mund-boran · to þam ælmihtigan gode · þam sy wuldor 7 lof á to worulde AMEN.	
[378] זכרון הקדושים ¹⁶	819
We magon þurh godes fylst ða feondlican leahtras mid gecampe ofer-winnan · gif we cenlice feohtað · 7 habban us on ende þone ecan wurð-mynt · á mid gode sylfum gif we swincað nu hér; * Ðā to wuldre .ðe. on ecnysse rixað ece drihten; * þā sy wuldor 7 lof · .ðe. á leofað · mid fæder · 7 mid suna · 7 mid ðā halgan g[aste] on ecnysse. Amen.	
[476] מלכים ¹⁸	820
[...] ac we cweðað to soðum se þe synnum gehyrsumað · 7 godes beboda forsyhð nu on þæs godspelles timan · þ̅ he bið þam cynincgū ° gelic ðe gecuron deofolgild · 7 heora scyppend forsawon · Se .ðe. soþlice is ana god ælmihtig · æfre rixigende · þam sy wulder on ealra worulda woruld. AMEN.	
[255] אלבנוס ¹⁹	821
Gescylde us se scyppend þe gesceop us to mannum wið þæs deofles swic-dom þe syrwoð embe us · 7 us mild-heort-lice gelæde to ðam ecan life · on ðam is ece wuldor on eallra worulda woruld. AMEN.	
[131] אדלדרידה ²⁰	822
Manega bysna synd on bocum be swylcum · hu oft weras 7 wif wundorlice drohtnodon · 7 on clænnysse wunodon · to wuldre þam hælende · þe þa clænnysse astealde · crist ure hælend · þam is á wurðmynt · 7 wuldor on ecnysse · AMEN ·	

[231] אגתה ⁸	810
[...] six dagas hit barn · 7 æt-stóð on þam dæge · þe seo eadige Agathes · to ðam ece life gewát · þ̅ swa wurde geswutelod þ̅ seo ceaster wearð ahréd fram þæs fyres frecednysse · þurh agathen · foreþin- gunge · þam hælende to lofe · þe his halgan swa wurðað · þæs him sy á wuldor on ecere worulde · AMEN.	
[107] אדלדרידה ²⁰	811
Hit is swutol þ̅ heo wæs ungewemmed mæden · þonne hire lichama ne mihte formolsnian on eorðan · 7 godes miht is geswutelod soðlice þurh hi · þ̅ he mæg aræran ða for-molsnodon (sic) lichaman · seðe hire lic heold hál on ðære byrgene git oð þisne dæg · Sy him ðæs á wuldor ·	
[287] אוסוולד ²⁶	812
Þæs halgan oswoldes bán wurdon eft gebroht æfter manegum gearum to myrcena lande into gleawceastre · 7 god þær geswute ^o lode oft feala wundra þurh þone halgan wer · Sy þæs wuldor þam ælmihtigan gode · ðe on ecnysse rixað a to worulde · AMEN.	
[275] אדמונד ³²	813
[...] ac crist geswutelað mannū hwær se soða geleafa is · þonne he swylce wundra wyrcoð þurh his halgan wide geond þas eorðan · þæs him sy wuldor á mid his heofonlican fæder · and þam halgan gaste (a buton ende) · AMEN ·	
[623] בזיליוס ³	814
[...] 7 æfter þære huslunge · mid herunga ge-wát · to þam lifigendan gode · þe he mid geleafan wurðode · mid þam he wunað on blysse · á butan ende. AMEN.	
[292] כס כיפא ¹⁰	815
He gewat þa to heofonan to hælende criste: · þam is wuldor 7 wurð-mynt · on ealra worulda woruld · AMEN.	
[274] ארבעים החיילים ¹¹	816
Þa gebrohte se bisceop ealle þa halgan bán on gelimplicum scrynum · 7 gelogode hi up on geleaf-fulre cyrcan to lofe þam ælmihtigan · ðam sy wuldor · 7 wurðmynt on ealra worulda woruld. AMEN.	

[664] 3 בזיליוס	825
His líc wearð be-byrged on cessaríam byrig cappadoniscre scyre · þær þær he sylf biscop wæs · manegū fremiende · mid mycelre lare · ḡ he sylf wolde sweltan for rihte ær ðam þe he for-suwode þone soðan gelyfan · betwux þam gedwol-mannum þe hine drehton for-oft · for ð he wuldrað nú · á · to worulde mid gode. AMEN.	

[177] 28 מאוריציזיט	823
Uton forþy awendan · urne willan to gode · ḡ to þam ecan life ure smeagunge nu · þ we eft moton þær æfre wunian · swa swa <u>crist</u> sylf behét þam þe hine lufiað · Þam is wuldor ḡ wurðmynt á to worulde. AMEN ·	

[359] 35 כריזנתווס	824
Swa swa se hælend c̄w on his halgan godspelle · se þe þone antecrist eaðelice forðeð · Þam sy wuldor ḡ lof á to worulde · AMEN ·	

[250] 22 אפולניריס	830
Twam læs ðryttig geara he wæs heora biseop on manegū ehtnyssum · þam ælmihtigan þeowigende · ḡ his edlean bið nu ende-leas forðy · mid þam ælmihtigan gode · þe on ecnysse rixað · AMEN ·	

[432] 4 יול' ובסילי	826
Þæra halgan líc · þurh geleaf-fulle menn · wurdon gebyrigde sona mid blisse · binnan <u>godes</u> cyrcan · Sy <u>him</u> á wuldor on ecere worulde · we cweþað. AMEN.	

[189] 24 אבדון וסנס	831
Þis wæs þus geworden · ḡ þær wunode á syððan se soða geleafa · on þære landleode · <u>þam hælende to lofe</u> · þe leofað á on ecnysse. AMEN.	

[425] 7 אגנט	827
ḡ se fæder sona gesohte þa byrigena · ḡdette his synne þ he ofslōh ða halgan · ḡ wearð gefullod · ḡ his suna wittig · <u>þam hælende to lofe</u> · þe leofað á on ecnysse · AMEN.	

[336] 29 דיוניזיוס	832
Þær under-foð þa blidnan ° þurh heora bena gesihðe · ḡ þa deafan heorcunige · ḡ þa healtan færeld · ḡ þa wodan þær beoð gewittige þurh hi · ḡ ungerime wundra þær wurðað for-oft · <u>to lofe þam ælmihtigan</u> þe leofað á on ecnysse · AMEN.	

[325] 13 תפילת משה	828
þ is se wisdom þ man wislice libbe · ḡ his dæda gefadige to his drihtnes willan · þ he edlean underfo · on ðam ecan life mid ðam ælmihtigan gode · þe on ecnysse rixað. AMEN.	

[361] 34 צציליה	833
Þær wurdon þurh god wundra ge^olome ḡ urbañ se papa bebyrigde hí arwurðlice · <u>to wuldre þam ælmihtigan</u> þe on ecnysse rixað · AMEN.	

[266] 17 על הניחוש	829
Nu behofað ure freo-dom æfre <u>godes</u> fultumes · forþan ðe we ne doð nan god butan <u>godes</u> fultume · <u>Se</u> ús gewissige · á on ðysre worulde · ḡ to þam ecan life gelæde þurh hine sylfne · swa swa hé þam eallum behét þe <u>hine</u> lufiað · Sy <u>him</u> wuldor ḡ lof á to worulde. Amen.	

[276] 37 וינסטיוס	834
His líc wearð þa gefeod to geleaffulre cyrcan mid mycelre arwyrðnesse · ḡ þar on innan bebyriged · ḡ his halgan ban wúdon wíde to-dælede · ḡ mid mycelre lufe hi man wyrðað ge-hwær swa swa us secgað béc for his soðan geleafan <u>þa hælende to lofe</u> þe leofað á on ecnesse · amen.	

[496]	טויד'הון ²¹	839
Sy wuldor 7 lof þam wel-willendan scyppende þe his halgan mærsað mihtiglice mid wundrum · seðe á rixað on ecnysse · AMEN ·		
[810]	מקבים ²⁵	840
Sy wuldor 7 lof þam wel-willendan gode · á on ecnysse we cweþað · AMEN.		
[218]	רימום הצלב ²⁷	841
Sy wuldor 7 lof þam wel-willendan gode · se ðe æfre rixað on ecnysse · AMEN.		
[1493]	מרטינוס ³¹	842
Sy wuldor 7 lof þam wel-willendan scyppende þe his halgan sacerd swa geglengde mid wundrū · se þe on ecnysse rixaþ ælmihtig wealdend · AMEN.		

[427]	אָגניה ²	835
Sy wuldor · 7 7 lof · þam wel-wyllendan drihtne · on ealra worulda woruld · ealra his wel-dæda · AMEN.		
[368]	מאורוס ⁶	836
Sy wuldor 7 lof · ðam wél-willendan gode · seðe wurðað his halgan mid wuldre on écnysse · AMEN		
[293]	ראש התענית ¹²	837
Sy him á wuldor ðe leofað · 7 rixað on ecnysse · ece drihten · AMen;*		
[152]	אלבנוס ¹⁹	838
Sy wuldor 7 lof þam welwillendan scyppende seðe ure fæderas feondum æt-bræd · 7 to fulluhte gebigde þurh his bydelas. AMEN.		

[994]	מרטינוס ³¹	846
Þa cempaþ ða æt nextan oncneowan þurh ða nytena þ hi mid god-cundre mihte gefæstnode wæron · 7 begunnon to axienne æt oþrum weg-farendum hwæt se man wære þe hi swa wælhreowlice beoton · Him wearð þa gesæd þe wære martin³ · [...]		
[95]	אפולנירס ²²	847
On þam ylcan dæge gelyfdon of þære leode on god · ma ðonne fif hund manna micclū þancigende gode 7 þam halgan were · þurh þone .be. hi wurdon onlihte ·		
[58]	מרטינוס ³¹	848
ON sumere tide he ferde forð þurh ane burh ambianis gehaten on hetelicū wintra · on swa swiðlicū cyle · þ sume men swulton þurh þone ·		
[128]	מרטינוס ³¹	849
Hwilcne oþerne sige sceolde ure drihten syllan for his cempaþ selran þonne þone · þ nan man ne swulte · ac þ hi to sibbe fengon ·		

[184]	אגנס ⁷	843
Agnes him cwæð tó · hwi synd þa oðre cuce · þe hider inn-eodon · buton forðon þe hi arwurðodon þone ælmihtigan god · þe me myld-heort-lice gescrydde · 7 asende me his encgel · þe minne lichaman geheold · se .be. wæs frā cyld-cradole criste gehalgod ·		
[33]	גיאורגיוס ¹⁴	844
Þa cwæð datianus · þu dwelast geori · genealæc nu ærest 7 geoffra þine lac þā unofer-swiðendum (sic) apolline · se .ðe. soþlice mæg þinre nyttenysse gemiltsian · 7 to his manrædene gebigan ·		
[295]	מקבים ²⁵	845
Iudas ða gelæhte þæs appollonies swurd · þe wæs mærlig wæpn · 7 he wann mid þam on ælcū gefeohte on eallū his life ·		

[266] יול' ובס' 4	858
Iuliañ sæde · ure geþanc is · swa swa hit wæs · gif þu <u>ænig wite</u> beþohtest · we synd gearwe to [þam] ·	
[271] טבסטיאנוס 5	859
Policarpus sæde þis we for-seoð · on [þam] is soðfest-nysse gelicnys · ac hit is leas swa þeah ·	
[137] אגנס 7	860
Ðe soðlice genimð 7 þine gelican · seo grimlice hell · mid þam grædigum fyre · on [þam] ge beoð toblawene · 7 forbyrnan ne magon · ac beoð æfre ge-edniwode · ðære ecan ontendnysse ·	
[84] כס כיפא 10	861
[...] he geseah heofonas opene · 7 him com to <u>an fæt</u> · fyðer-scyte · 7 brad · 7 binnan [þam] wæron ealle cuce nytenu creopende · 7 gangande · [...]	
[478] סויד'הון 21	862
Ða leddon hire magas hi to macharie · 7 he sona axode hwæt hi woldon mid [þam] ·	
[43] אפולנירס 22	863
° Efne <u>min wif</u> is for manegū wintrū untrū · [þā] wæs ælc læce-cræft wiðer-ræde oð þis ·	
[302] מרטינוס 31	864
Eadig wæs <u>se wer</u> · on [þam] ne wunode nan fæcn · nænne hé ne for-demde · ne nanū hé ne for-geald yfel mid yfele · ac he eaðelice for-bær manna teonrædene mid miclū ge-þylde ·	
[351] תומס 36	865
Ge cwædon þ min swuster · 7 ic sylf eac wende þ heo gewitleas wære · ac heo soþlice becom to <u>soþū wisdom</u> e on [þā] heo me dyde dæl-nimend þæs ecan lifes ·	
[234] בזיליוס 3	866
Ða bead he þam folce þreora daga fæsten · 7 hét hí astígan úp to <u>anre sticolre dune</u> · on [þære] wæs gefyrn · fore-mære tæmpl · scē marian ge-halgod · mid healicū wurð-mynte · [...]	

[1435] מרטינוס 31	850
Seo halige gelaðung on mihte is gestrangod · 7 godes sacerdas synd gewuldrode mid þære onwrigennysse <u>martines</u> forð-siðes · [þonne] se halga michahel mid englū under-feng · 7 maria seo eadiga mid mædenlicū werodum · 7 neorxne-wang gehylt bliðne mid halgum ·	
[262] צציליה 34	851
Ge habbað gecampod swiðe godne campdom eowerne ryne ge gefylðon 7 geleafan geheoldon · gaþ to þam wuldor-beage þæs wynsman lifes · [þonne] (sic) se riht-wisa dema deð eow to edleane ·	
[193] מקבים 25	852
[...] þa wearð se cynincg wælhreow þam cnihte ofer ealle þa oðre [þā] he ær acwealde for ðære forsewennysse · [...]	
[46] הקדמות 6	853
Ne secge we nán þincg niwes on þissere gesetnysse · forþan ðe hit stod gefyrn awriten on ledenbocū þeah þe þa læwedan men [þ] nyston ·	
[310] טבסטיאנוס 5	854
[...] þa cwæð chromatius · se cristena þegn · þ he eallum gemiltsode · þe him æfre abulgon · 7 þam eallū forgeafe þe him aht sceoldon · 7 gif he hwæne berypte · þ he him [þ] forgulde ·	
[273] ראש התענית 12	855
Ne sceal nan mann wenan ne on his mode þencan þ he hæbbe gefremod fela to góde · 7 ne þurfe na mare þyllices begán · forðan þe he forlyst þ lytle [þ] he ær dyde · gif he wenð þ he ne ðurfe þanon forð wyrcan nan þincg to góde · swylce he to gód sy ·	
[269] אוסוולד 26	856
For-þy ne sceall nan mann awægan þ he sylf-wylles behæt þam ælmihtigan gode · þonne he adlig bið þe læs þe he sylf losige · gif he alið gode [þ] ·	
[237] המולד 1	857
Witodlice þ is soþ wysdóm · þ man gewylnige þ soðe lif on [þā] .þe. he æfre lybban mæg mid gode on wuldre gif hé hit on þyssere worulde ge-earnað ·	

[216] יול' ובסיל' 4	870
Ða cwædon þa cempaⁿ þe se cwellere gesette · þam halgū to weard-mannum · þæra wæron twentig ·	

[34] על הניחוש 17	871
Mine gebroðra nelle ge dwelian · naðor ne unriht- hæmeras · ne ða ðe hæðen-gildum þeowiað · ne ða þe oðre manna wif habbað · ne ða hnescan ^{vel wácmoð} · þ synd þa ðe nane stiðnyse nabbað ongean leahtras · Ne ðeofas · ne gytseras · ne drinceras · þ synd þa ðe drun- cennysse lufiað · ne <u>wyrgendras</u> · þæra muð bið symle mid geættrode wyrigunge afylled · ne reaferas · nabbað hi næfre godes rice ·	

[209] יול' ובסיל' 4	867
Ða halgan wurdon gebrohte on blindum cwearterne syððan be martianes hæse þær <u>manna lic</u> lagon · þe wæran ær acwealde on ðam cwearterne gefyrn · þa weollon eall maðon · 7 egeslice stuncon ·	

[1015] מרטינוס 31	868
Se halga wer ferde mid his fare hwilon · þa cō him færinga to micel folc <u>manna</u> · 7 þone feld afyldon þær <u>martin</u> ferde swilce for wundrunge þæs halgan weres · þa wæron ealle hæðena · 7 þone hælend ne cuþe nan man of þære wíc þe hí of wæron ·	

[63] הקדמות 6	869
Swa is eac þa ælmihtigan gode þe ealle þingc gesceop · him gerisð þ he hæbbe <u>halige þenas</u> þe his willan gefyllað · 7 þæra is fela on mannū anum þe he of middan-earde geceas · þ nan bocere ne mæg þeah he mycel cunne · heora naman awriten · forþan þe hí nat nan man ·	

[214] אַוגניה ₂	879
[...] 7 se gerefa hét eac þá cnihtas · melantian hyredes · cyðan be ðison gif hí þis gehyrdon ·	

[228] בזליוס ₃	880
Æfter þysū worde hé gewende to persum · 7 basilius cydde · his burh-warū þis · 7 nam him to ræde þ hi þone reðan casere mid sceattū gegladodon · þonne he of þam siðe come ·	

[268] בזליוס ₃	881
Efne þæs ymbe seofan niht · cō to þære ylcan ceastre · án þæs caseres þegna · 7 cydde þære burh-ware þis · Iulian̄ wycode wið þá éa eufraten · 7 him ofer-wacedon syfan-fealde weardes · [...]	

[118] יול' ובסיל ₄	882
Þa ge-cyrde se ærendraca · 7 þis sæde þam deman ·	

[337] יול' ובסיל ₄	883
Ða stodan þa halgan · hale of þam fyre glitiniende swa swa gold · þus herigende god · Transiuim̄ p̄ ignē et aquā · et eduxisti nos in re- frigerium · We ferdon þurh fyr 7 wæter · 7 þu us læddest on celincge · Þis ge-axode se dema · 7 þyder efste mid his wife · 7 æfter langsumre spræce · let þa modor to þam suna · on synderlicre clysinçge · þ heo þone sunu gebigde ·	

[206] טבסטיאנוס ₅	884
[...] þa bead polycarpus him þreora daga fæsten · 7 þis sona sæde ° sebastiane · hi ða begen bædon binnon þam fyrste god · þ he his geleafan geswutelode þam seocan to hæle ·	

[247] אַוגניה ₂	872
Ða oncneow philippus swá swá fæder eugenian · 7 auitus · 7 særgius · hyra agene swyster · 7 hyra hyred-cnihtas · hí eadmodlice cyston · Þis wearð sona gecyd · claudian · þære mæder · 7 heo mid wundrunge wearð befangen · 7 tó eugenian cóm mid ealre blysse ·	

[240] יול' ובסיל ₄	873
Þis wæarð * þa ge-cyd · þam cwellere martiane · þ þa seofan gebroðra · butan ælcere ehtnysse · woldan for cristes naman on þam cwearterne þrowian ·	

[57] לוציה ₉	874
Þis com þa to earan · þam æðelborenan cnihte · þe awogode lucian · se wæ*s geciged pascasius · arleas hæðen-gilda · 7 tihte þ halige mæden to ° þæra deofla offrungum · [...]	

[259] ארבעים החיילים ₁₁	875
Ða gedyde se dema swa swa se deofol gebeotode · het hi ealle forbærnan on swiðe bradū fyre · ac þa bân belifon æfter þam bærnette · þa awurpon þa hæðenan into ðam widgillū streame · Þis wearð geswutelod sona æfter þrym dagum sumū halgan bisceope on þære ylcan byrig ·	

[73] כריזנתוס ₃₅	876
Þis wearð þa gesæd sona þa fæder · 7 he beweop þone sunu swilce he dead wære ·	

[307] כריזנתוס ₃₅	877
Þis wearð þa gecyd þam casere sona · 7 he het mid graman his heah-ge-refan geniman crisantum 7 darian · 7 acwellan hí mid witum · gif hi noldon offrian þam arleasum godū ·	

[251] וינסנטיוס ₃₇	878
Þis wearð eft gecydd þa arleasan datiane · 7 he þa ge-angsumod þus cwæþ · [...]	

[770] מרטינוס ³¹	887
Se deofol þær-rihte for-dwán swa swa smic · of þæs halgan gesihðe · ȝ þ hus afylde mid ormætum stence · þ man eaðe mihte witan þ hit se deofol wæs · þe hine dwelian wolde · ȝ þis sæde martinus Sulpicio þam writere ·	
[212] וינסטיוס ³⁷	888
Hi cyddon þa þis þā hétolan cwellere · ȝ he wearð geangsumod (on his mode) [se árleasa da- tianus] ȝ æblæce on nebbe cwæþ hī to andsware ·	
[141] אגנס ⁷	889
Þa hét se woda dema hyre wæda of adón · ȝ hī swa nacode gelædan · to þam forligres huse · ȝ hét clypian geond þa stræt · ȝ cyðan be þysum ·	

[251] סויד'הוון ²¹	885
Þa awæcnode se wer of þam wynsuman slæpe · ȝ swyðe be-sargode þ he geseon ne moste ne nan læncg brucan þæs beorhtan leohtes · þe he mid swiðune hæfde ^{ða} gesewen · He arás swaðeah ȝ swiðe hraðe ferde to apelwolde biscope · ȝ him eall þis sæde ·	
[165] מרטינוס ³¹	886
Began ða to bodigenne þa godspellican lare swa lange þam sceaðan oþþ he ge-lyfde on god · ȝ martine fyligde micclum hine biddende þ he him fore gebæde · ȝ he forð þurh-wunode on æwfæstre drohtnunge · ȝ eft us þis cydde ·	

[186] כס כיפא ¹⁰	893
Þa began se halga petrus · him eallum secgan · hwæt him god geswutelode ærðan þe he þider siþode · ȝ hu se halga gast com ofer þa hæþenan ȝ cw̄ [cwæð*] · Gif god him forgeaf þæs halgan gastes gife · swa swa us on frymþe on fyrenum gereordum · Hwæt eom ic manna þ ic mihte god forbeodan? * Þa suwodon þa Iudeiscan syððan hī þis gehyrdon · ȝ wuldron god · þ he wolde forgifan þam hæþenan dæd-bote to þam heofonlican life ·	
[348] ארבעים החיילים ¹¹	894
An gecyndelic · æ · is eallum mancynne gesett · þ nan man ne gedð dare oðrum menn · swa swa se hælend cwæð on his halgan godspelle · þ þ ðu þe sylfū nelt on þinū life becuman · ne do ðu þ oðrum menn · þis cwæð drihten sylf ·	
[68] מרקוס ¹⁵	895
Þa astrehte se halga his handa ȝ cw̄ · [...] Mid þam ðe he þis cwæð · þa com crist sylf him to · on þære ylcan gelicnysse þe he leofode on worulde · ȝ hine mid sibbe gegrette · ȝ sæde him þas word ·	

[21] ראש התענית ¹²	890
[...] swa swa se ælmihtiga god to adame cwæð · siððan he agylt hæfde ongean godes bebod · On geswincū þu leofast ȝ on swate þu etst þinne hláf on eorðan · oðþ þu eft gewende to þære ylcan eorðan þe þu of come · forðan þe þu eart dust · ȝ to duste gewendst · Nis þis na gesæd be manna sawlum · ac be manna lichaman þe for-molsniað to duste · [...]	
[18] אגתה ⁸	891
Þa cwæð agathes · to þam yfelan teame · Eower word syndon winde gelice · ac hī ne magon afyllan min fæstræde geþanc · þe is gegrund-stapelod · ðis heo cwæð mid wope · ȝ gewilnode to ðrowigenne for cristes naman · þa cwealm-bæran wita · [...]	
[129] לוציה ⁹	892
[...] swa lange swa heo wolde · ȝ to þære leode cwæð · [...] Mid þam þe heo þis spræc · wearþ se man-fulla pasca- sius mid racenteagum gebunden · ȝ beforan ðam mædene gelæd · [...]	

[110] צציליה ³⁴	899
ƿa cŵ se broðor · [...] [...]] ƿa cwæð tiburtius · Sege me ° broðor min · gehyre ic ƿis on slæpe · oððe þu hit sægst on eornost ·	

[59] צציליה ³⁴	900
[...]] þa arærde hine se engel ȝ het hine rædan þa gylðenan stafas þe him god tosende · On þa gewrite wæron þas word gelogode · [...]] ƿa cŵ se engel · gelyfst þu ƿises · oððe licað þe elles hwæt ·	

זכרון הקדושים ¹⁶ [121]	896
[...] ȝ he wolde sylf-willes us syllan ða bysne · swa swa he sylf cwæð · [...]] ƿis sæde drihten;	

סויד'הון ²¹ [182]	897
ƿa cwæð he þ he wolde to wynceastre syðian huru on his hors-bære · ȝ biddan his hæle · Mid þam þe he ƿis cwæð to his cnihtum ȝ freondū · þa wearð he gehæled ȝ gewende swa þeah to þam halgan sancte · siðigende on fotum [...]	

מרטנוט ³¹ [556]	898
ƿa andette se deofol þurh þæs ge-drehtan muð þ six-tyne deofle * wæron þe worhton þisne hlisan · ȝ to-seowon geond þ folc · þ hi afligdon martinum þurh ðone ogan swa of þære byrig · ȝ hit eall wære leas be þam onsigendan here þa se fula gast ƿis sæde þa wæron hí orsorge ·	

63

§2.1.3 התייחסות עוקבת לנאמר

63

§2.1.3.1 באותו רצף דברים

על הניחוש ¹⁷ [75]	904
Nu alyse ic me sylfne wið god · ȝ mid lufe eow for- beode · þ eower nan ne axie þurh ænigne wicce-cræft · be ænigum ðinge · oððe be ænigre untrumnyse · ne galdras ne sece · to gremigenne his scyppend · forðan se ðe þys deð · se forlysd his cristen-dom. ȝ bið þam hæðenum gelic · þe hleotað be him sylfum mid ðæs deofles cræfte þe hi fordeð on ecnyse · [...]	

סויד'הון ²¹ [331]	905
Eala ðu halga swiðun · bide þone hælend · þ he lif forgife þysum licgendum cnihte · ȝ ic beo þæs þe geleaffulra þam lifigendan gode · eallum minum dagum gif he deð ƿis þurh þe ·	

אבדון וסנט ²⁴ [32]	906
ƿa cŵ ualerian to þam cynegū þus · Beorgað eowrum gebyrdū · ȝ bugað to urū godū · ȝ geoffriað him lac · þ ge lybban magon · gif ge ° ƿis ne doð · eow sceolon deor abitan ·	

על הניחוש ¹⁷ [84]	901
Hleotan man mot mid geleafan swa þeah on woruld-ðingum butan wicce-cræfte · þ him deme seota · gif hi hwæt dælan willað · ƿis nis nan wiglung · ac bið wissung foroft ·	

אוגניה ² [216]	902
ƿa cwæð seo wyln · þ heo wyste · gefyrn · hú eugenia ferde fracodlice on forlygre · ȝ wolde þa æt nehstan · hyre hlæfdian gebysmrian · butan heo mid hream · hyre hræddinge ofclypode · ƿis witan (sic) þas hyred-men · þe ic þider clypode ·	

אגנט ⁷ [114]	903
Læt hi sylfe beodan þ we us to him gebiddan · gif þu ƿis dón ne miht · drece us loca hu þu wylle ·	

[325] תומס ³⁶	909
Gif hit swa is · swa þu sægst · ic wille geseon þone man · dyslic bið to forseonne soðlice þ ece lif · ג heard-mod bið se man þe ne mage [pysū] gelyfan ·	

[105] סבסטיאנוס ⁵	907
Eadige synd þa þe þinū wordū gelyfað · ג þa beoð awyrigde þe [pises] twyniað · [...]	

[91] ארבעים החיילים ¹¹	908
[...] þa beheold se heretoga þa halgan ג cwæþ · Ge sceolan habban æt me · wyrðmyntas ג sceattas · gif ge urū godum offrian wyllað · Gif ge þonne beoð þwyr to [pysum] ge beoð geunwurðode · ג eac ° gewitnode ·	

63

§2.1.3.2 ✦ במלל אחר בשיח

[257] יול' ובסילי ⁴	913
[...] þa asende se casere þisne cwide ongean · gif Iulianus þurh-wunað mid his geferum on [pysum] · nim fela tunnan ג do hí þær on innan · on-æł hi siððan ealle oðrū mannum to bysne ·	

[273] סבסטיאנוס ⁵	910
Sebastianus cwæþ · [pis] is swutol ge-dwyld · ג leas ydelnyss · swa swa we leornodon æt criste ·	

[245] סבסטיאנוס ⁵	914
Chromatius ða cwæð · to þam cenū godes þegnū · gewurðe godes willa ג eower eac æt [pysum] * ·	

[271] סבסטיאנוס ⁵	911
Policarpus sæde [pis] we for-seoð · on þam is soðfest-nysse gelicnys · ac hit is leas swa þeah ·	

[107] מרטינוס ³¹	912
Ða gebealh hine se casere · ג cū þ he for yrhðe þæs to-weardan gefeohtes · na for eawfæst-nysse hine sylfne æt-brude swa þam campdome · Ac martiñ unforht to þam manfullan cū · Gif ðu to yrhðe [pis] telst · ג na to ge-leafan · nu to mergen ic stande on mines drihtnes naman ætforan þā truman · ג ic fare orsorh mid rode-tacne gescyld · na mid readū scylde · oððe mid helme þurh þæs heres werod	

63

§2.2 ✦ ציון דמן

64

æfter þysum ✦ §2.2.1

[383] אַוגנייה ²	916
Æfter [pysū] wearð ge-leaht seo geleaffulla eugenia · ג to þā hæðenan temple getogen mid ge-ðreate · þ heo þære gydenan diane · godes wurðmynt gebude ·	

[282] אַוגנייה ²	915
ג philippus forgeaf fæla eahta þā cristenū · him to gemænan brice · ג hí gemundode · Æfter [pysum] gelamp · þ ða leasan hæðenan · wrægdon philippū · to ðam fore-sæden casere [...]	

[125] גיאורגיוס ¹⁴	922
Ʒa se halga martyr mid ðam halgan gaste afylled · smearcode mid muðe ȝ to ðam manfullan cwæð · Us gedafenað to offrigenne þam undeallicum gode · Æfter [ðisum] behead se ablenda datianus · þ̅ mann his deadan godas deorwurðlice frætewode · ȝ þ̅ deofles templ mid deorwurðan seolfre · [...]	

[409] מלכים ¹⁸	923
Swa ahredde se ælmihtiga god þone æþelan cynincg · ȝ eac his leode for his geleafan · Æfter [ðysum] wearð geuntrumod ezechias [oð] deað · ȝ him com gangende to godes witega isaias · abead him godes ærende þus bealdlice ȝ cwæð ·	

[240] כריזנתוס ³⁵	924
Ʒa bæd heo þa cwelleras · þe hi to cwale læddon þ̅ heo moste ærest hí ardlice gebiddan · ȝ heo swa dyde · ȝ drihtnes ° lichaman underfeng · ȝ on þam gebedum gewát of worulde to criste · Efter [þysum] wearð se halga wer crisanus on cwearterne gebroht · swa swa se casere hét · þ̅ he mid darian for drihtnes ge-leafan on mislicum witū gemartyrod wurde ·	

[300] תומס ³⁶	925
Æfter [þysū] cō hire wer to þā kyninge migdeum ȝ bæd georne þone kyning þ̅ seo cwén moste gespræcan hire swuster cunnian ° gif heo mihte hire mod gebigan þ̅ heo his gebedda wære ·	

יול' ובסיל ⁴ [360]	917
Ʒa hét martianus þ̅ man hi gelæhte · ac hí ° wurdon ablende þe þ̅ bebod begunnon · Æfter [þisū] hét se heard-heorta dema · beheafðian þa cempa · þe on crist gelyfdan · [...]	

סבסטיאנוס ⁵ [182]	918
Ʒa ge-wende tranquillinus · awæg æfter [þysum] · ac se heah-ge-refa · hét hine gefeccan dearnunga on niht · ȝ him digellice bead anne gyldene wecg · wið þam þe he him tæhte þone mæran læce-cræft · þe hine swa mihte-lice gehealde ·	

סבסטיאנוס ⁵ [359]	919
Ʒa sang he him ofer · pater noster · ȝ credan · ȝ se mann sona ge-sund-ful arás · ȝ beah to fulluhte mid his fæder ȝ meder · Æfter [þysū] wearð ge-læht seo eadige Zoe · ȝ for criste acweald · ȝ becom to his halgū ·	

סבסטיאנוס ⁵ [372]	920
Fabianus þa se feondlica dema þa ða he ne mihte þa menn gebigan frā criste · þurh þa reðan wíta · þa hét hé hi wurpan ut on sá · Æfter [þysū] wearð ge-læht se geleaffulla tiburtius · þa hét fabian þ̅ hé þam fulan Ioue · recels ge-offrode · oððe eode him sylf ofer byrnende gleda mid his barū fotū	

מארוס ⁶ [182]	921
Ʒu eart soðlice maure · þæs mæran benedictes folgere on wundrū · be ðam we for wel oft gehyrdon þyllice gereccan · ȝ he þearle siððan maurum wurðode · ȝ on wundrunge hæfde · Æfter [þysum] ongunnon · of ðam gegader-wyrhtum · tælan ðone halgan · þe gehælde þone preost · [...]	

אגנס ⁷ [108]	927
Ic forbær þe oð [þis] · forðan þe ðu gyt cild eart · Ʒu tælst ure godas · swa þeah ne græma þu hí ·	

אגתה ⁸ [185]	928
Eala ðu min drihten · þe me to menn gesceope · ȝ æfre fram cyldhade me gescyldest of [þis] (sic) · [...]	

סבסטיאנוס ⁵ [412]	926
Ic hæfde þe mid þam fyrmestan · þe minum hyrede fol- godon · ȝ þu lutodest oð [þis] on þam laðū cristen-dome · þam godū to teonan · ȝ me to un-þearfe ·	

[101] 26 אוסוולד	932
Ne forrotige on brosnunge þeos gebletsode swyðre hand 7 him eac swa geeode · swa swa aidanus him bæd · þ his swiðre hand is gesundful oð þis ·	

[103] 31 מרטינוס	933
He cū þa to þā arleasan · oð þis ic cāpode þe · ge-þafa nu þ ic gode campige heonon-forð · 7 under-fó þine gife · se ðe feohte mid ðe ic eō godes cempa ne mot ic na feohtan ·	

[119] 34 צציליה	934
Oð þis we leofodon swilce we on slæpe wæron · ac we synd nu gewende to soðfæstnysse · þa godas þe we wurþodon syndon gramlice deofla · [...]	

[96] 20 אדלרדידה	929
Sexburh þa hyre swuster swiðe þæs fægnode · 7 hi þwogon ða syððan þoñ sawl-leasan lichaman · 7 mid niwum gewædum bewundon arwurðlice · 7 bæron Into ðære cyrcan · blyssigende mid sangum · 7 ledon hí on ðære þryh · þær ðær heo lið oð þis · on mycelre arwurðnysse · mannum to wundrunge ·	

[43] 22 אפולינירטיס	930
° Efne min wif is for manegū wintrū untrū · þā wæs ælc læce-cræft wiðer-ræde oð þis · Nu gif ænig miht is on ðe · ge-opena hí mid weorcū ·	

[522] 25 מקבים	931
Wæron swa-þeah manega of þam [man]cynne · gode · ge on ðære ealdan · æ · ge eac on þære niwan · heah-fæderas · 7 witegan · 7 halige apostolas · 7 fela ðusenda þe folgiað criste · þeah þe hi sume wunian wiðer-werde oþ þis ·	

65

betwux þysum ❖ §2.2.3

[273] 18 מלכים	936
Betwux ðysum wearð se witega helias up to heofonum ahafén hál butan deaðe · 7 lyfað git on licha°man mid langsumre strangunge ·	

[69] 18 מלכים	935
Betwux ðysum gelamp þ of life gewát þære wudewan sunu · 7 se witega hine arærde eft of deaðe þurh his drihtnes mihte ·	

66

הצבעה קונקרטיית ❖ §2.3

66

הצבעה בעולם הלשוני ❖ §2.3.1

67

מסגרת הצבעה נרטיבית ❖ §2.3.1.1

[16] 11 ארבעים החיילים	938
Þa wæron on þam camp-dome cappadonisce cempa · feowertig cristen[ra]* unforhte on mode · æw-fæstlice libbende æfter godes lare · Þas gelæhte se ° dema 7 gelædde hí to þam deofolgyldum · 7 cwæð mid olecunge · þ hí æþele cempa wæron · [...]	

[225] 4 יול' ובסל'	937
[...] þær wæron binnan þære byrig · seofan gebroðra cristena · þæs caseres cynnes · 7 heora fæder wæs cristen · þam alyfde se casere heora cristen-dom to healdenne · butan ælcere eht-nysse · for ðam arwurðan cynne · Hi hæfdon ænne mæsse-preost swiðe mæres lifes · antonius gehaten · þe him mæssan gesang · Þas geneosode se hælend · 7 hét hí gan to þam cweart- erne · mid heora mæsse-preoste · þ þa men wurdon cynne ·	

943	מלכים ¹⁸ [386]
Manega cynegas wæron myslice geworhte æfter [pysum] rixiende on israhela rice · ȝ eac on iudea lande · oðþ̅ se geleaffulla cynincg ezechias gehaten mid ealre heortan gebeah to ðam ælmihtigan gode · [...]	
944	טבסטיאנוס ⁵ [339]
Þa be-láf sebastianus on þære byrig mid þam papan · ȝ se geonga tiburtius · ȝ þa twægen gebroðra · marcus · ȝ marcellianus · mid heora fæder tranquilli^{ne} · Nicostratus mid his breðer · ȝ his gebeddan Zoe · Uictorinus mid his breðer · ȝ his broðor suna · [pas] belifon on rome · on þære reðan eht-nysse · ȝ þa oþre ealle endemes ferdon awæg · mid chromatia · swa swa him crist gewissode ·	
945	מקבים ²⁵ [208]
Mathathias wæs gehaten sum heah godes þægn · se hæfde fif suna ful cene mid him · an hatte iohannes · oðer symon · ðridda ludas · feorða eleazarus · fifta ionathas · binnan hierusalem; * [pas] bemændan sarlice mid swyðlicre heofunge · þ̅ hi swylce yrmðe gesawon on heora life · ȝ noldon abúgan to ðam bysmorfullan hæðen-scipe ·	

939	מקבים ²⁵ [142]
Æfter [ðyses] forð-siðe · hi ge-fengon ðone feorðan · ȝ eall-swa getintregedon · ac he anrædlice c̅w̅ ·	
940	יול' ובטי' ⁴ [303]
Þa wearð se edcucode man be-twux [pysum] gefvllod · binnan þam cwearterne · ȝ gebád mid þam cristenū · oð þ̅ martianus hí to þam martyrdome gefette ·	
941	טבסטיאנוס ⁵ [127]
Þa wearð gefullod se fore-sæda nicostratus · mid his wife · Zoe · ȝ þrym ȝ ðrittigū mannū þe him ær folgodon · ȝ mid him gefullode wæron · Æfter [pisum] wearð gefullod þæra martyra fæder tranquillinus mid blysse · ȝ his gebedda martia · mid heora hiwum · ȝ heora suna wifum ·	
942	טבסטיאנוס ⁵ [133]
Æfter [pysū] þa hæft-lingas þe sebastianus hét lædan of þam hæftū ealles sixtyne ·	

948	טבסטיאנוס ⁵ [223]
Chromatius þa cwæð · sume cristene synd · to þam bilewite menn · þ̅ ðu ne miht afindan of anū þusende anne þe mæge þe eawfæst-lice spræce sprecan oððe leornian · hu mihton [pas] becuman to cristes geleafan? *	
949	זכרון הקדושים ¹⁶ [171]
Þa synd soðlice deade þe heora scyppende ne ðeowiað · ȝ ða þe godes beboda mid biggengum ne healdað · [pas] magon bebyrigan þyllice oðre · ȝ mid lyffetungum to Leahtrum gehnæxian ·	

946	טבסטיאנוס ⁵ [267]
Chromatius cwæð · hwæt derað [pis] ænigum · ne we hit ne wurðiað · mid ge-wunelicū offrungū · ac hit gewissað us · þurh wisne lareow-dom · to gearlicū tidum · ȝ tunglena ymbrynum ·	
947	תומס ³⁶ [41]
Ic hæbbe ænne wyrhtan wurðfulne ȝ getreowne · þone ic oft asende to ænlipigum burgum · ȝ swa hwæt swa he begit his swinces to medes · he hit bringð to me butan swicdome · [Pisne] ic wille sendan gif þu swa wylt mid þe þ̅ þu mid wurðmynte æfter þam weorce eft hine asende gesundne to me · [...]	

[15] 24 אבדון וסנט	954
Decius þa het þa halgan cyningas his godū geoffrian · ac hi ȝwyrdon þus · We offriað ure lac þam lyfigendan gode · hælendū criste · ȝ we hopiað to him · geoffra ðu sylf þinū sceandlicum godū · Þa cwæð decius se deofles biggenga · Þysum is to gearcigenne þa reþestan wita ·	

[149] 34 צציליה	955
[...] þonne cymð him deað to · ȝ deð of ge-mynde ealle þa blysse þe he breac on his life · ȝ on þā ecan life þe æft þysum cymð bið þa rihtwisū for°gifen rest · ȝ gefea · ȝ þam unrihtwisū þa ecan wita ·	

[210] 11 ארבעים החיילים	956
Ða awrehte se án þa oðre weardas · ȝ unscrydde hine sylfne ȝ scæt into ðam mere clypigende · ȝ cwæðende · ic eom eac ° cristen He eode to ðam halgū · ȝ clypode to ðam hælende · Ic gelyfe on þe drihten swa swa þas gelyfað · læt me beon geteald to heora getele · ȝ do me þas wyrðne þ ic wælhreowe tintrega for þe þrowige · ȝ on ðe beo afandod ·	

[312] 25 מקבים	957
Þas cumað to us swylce hi cenran syndon ȝ willað us fordon · ȝ awestan ure land · we soðlice feohtað for us sylfe wið hi · ȝ for godes · æ · ȝ god hi eac fordeð ætforan ure gesihðe · ne forhtige ge nates hwón ·	

[191] 27 רימום הצלב	950
Uere · filius dei est hic · Soþlice þas is godes sunu ·	

[141] 36 תומס	951
Mid þam þe ic sceawode þa scinendan gebytlu · þa sædon me þa englas · Þis synd þa gebytla þe thomas getimbrode þinum breðer on eorðan ·	

[268] 4 יול' ובסיל'	952
Þa mid þyssere spræce · bæron menn on ðære stræt anes hæðenes mannes líc · ȝ se heard-heorta dema · het beran þone deadan · to his dom-setle · cwæð þa to Iuliane · Eower crist arærde · þa deadan to life · læt nu geswutelian · gif he soð god sy · ȝ ge þisne aræran ·	

[454] 3 בזליוס	953
He þancode þa gode · mid gast-licra blysse · ȝ axode þone cnapan gif hé on-cneowe þ ge-wryt · He cwæð ic on-cnawe þas cartan fulgeare · Þis ic sylf awrát · þam awyrgedan deofla ·	

[189] 24 אבדון וסנט	959
Þis wæs þus geworden · ȝ þær wunode á syððan se soða geleafa · on þære landleode · þam hælende to lofe · þe leofað á on ecnysse. AMEN.	

[143] 19 אלבנוס	958
Hi worhton eac þa wurðlice cyrcan þam halgan albane ðær he bebyrged wæs · ȝ þær wurdon gelome wundra gefremode · þam hælende to lofe ðe leofað á on ecnysse · Þis wæs geworden ær ðæt gewinn come ðurh hengest · ȝ horsan þe hyndon ða bryttas · ȝ se cristen-dom wearð ge-unwurðod syððan · oðþ agustinus hine eft astealde · be gregories lare þas geleaffullan papan ·	

[216]	תפילת משה ¹³	962
Be ðysum man mæg tocnawan þ micclum fremiað þam læwedum mannū · þa gelæredan godes ðeowas. þ hī mid heora ðeow-dome him ðingian to gode · nu god wolde arian eallū ðam synfullum · gif he þær gemette tyn riht-wise menn ·		

[239]	אדמונד ³²	960
Þis is ðam gelic þe se geleaffulla papa gregorius sæde on his gesetnysse be ðā halgan laurentiē ðe lið on rome-byrig · þ menn woldon sceawian symle hu he lage · ge gode ge yfele · [...]		

[30]	תפילת משה ¹³	961
Be þisum we magon tocnawen þ we cristene sceolan on ælcere earfoðnisse æfre to gode clypian · 7 his fultumes biddan mid fullum geleafan · [...]		

[389]	תומס ³⁶	967
Þa het se kyning lecgan hate isena sona under his nacodū fotū · þ he lange swa þrowode · ac þæs arn wæter up wundorlice sona 7 celde þa isena · þa cw̄ thomas hī to · Ne dyde god þis for me · ac for þe swiþor þ þu swa huru gelyfde on þone lifigendan god		

[564]	מקבים ²⁵	963
Sumū menn wile þincan syllic þis to gehyrenne · forþan þe ylþas ne comon næfre on engla lande ·		

[14]	דיוניזיוס ²⁹	964
Þa cw̄ dyonisius · þeos deorce niht getacnaþ micel leoht towerd eallum middan-earde þ god sylf geswutelad soðlice mann-cynne · He wæs þa iung mann · þa ða þis gewearð · 7 him com þ leoht to · þurh paules lare syððan swa swa we her secgað on þisre soðan rædinge ·		

[173]	וינסנטיוס ³⁷	968
Ac he eall þis for-bær mid bliþū andwltan 7 mid (godes) strangū gaste on godes andetnysse to þā hēlende clypiende þe he on gelyfde ·		

[350]	יול' ובסיל ⁴	965
Þa gelyfde heo sona on þone lifigendan god · 7 wearð gefullod æt þam fore-sædan preoste · 7 fulllice ge-cyrred · to ðam soðan geleafan · Þa ge-axode se dema þis þus gedon · 7 het hi ealle gelædan · to his laðan andweardnysse · 7 cwæð to his suna celse mid graman ·		

[63]	אוגניה ²	969
Þes bisceop worhta fæla wundra þuruh god · 7 him wearð geswutelod ón swæfne be þy-sū · 7 eall þæs mædenes mód him wearð ameldod.		

[130]	כריזנתוס ³⁵	970
Wurdon þa on fyrste fela men gebigde þurh heora drohtnunge frā deofles biggengū to cristes geleafan 7 tó clænū life · Cnihtas gecyrdon þurh crisantes lare · 7 mædenū þurh darian manega to drihtne forlætenū synscipe · 7 geswæsū lustū · oþþ sume men astyrodon sace be þysum · 7 hī wurdon gewrehte to þā wæl-hreowan deman · þe ° on þone timan geweld þære widgillan rome byrig ·		

[127]	אדמונד ³²	966
Þær wæs sum man gehende gehealden þurh god · behyd þam hæpenū · þe þis gehyrde eall · 7 hit eft sæde swa swa we hit secgað her ·		

[58] 24 אבדון וסנס	971
[...] þa cw̄ ualerianus to ðam cempum ðus · Heora dry-cræft is gesyne swutollice on ðysum · [...]	

70

§2.4.4 אל מקטע בערוץ-המספר

[232] 10 כס כיפא	972
We sceoldan secgan be þære snoteran petronellan · þæs eadigan petres dehter · ac us be-arn þis on mod ·	

70

§2.5 התייחסות לנושא הנדון

[37] 25 מקבים	977
We moton nu secgan swutellicor be ðysum · hwylce mettas wæron mannū forbodene on ðære ealdan · á · þe mann ett nu swa-ðeah ·	

[70] 1 המולד	973
His we magon wundrian · 7 wé ne magon · ne ne motan · ná fūrðor embe þis smeagen · gif we nellað us sylfe for-pæran ·	

[207] 15 מרקוס	978
Þus is on ðære ealdan á · awriten be ðam godspellerum · 7 eft on ðære niwan gecyðnysse æfter cristes mennisc- nysse · apocalypsis seo bók be ðis ylcū segð þ iohannes gesawe þa fore-sædan nytenu · on þam ylcan hiwe þe we ær sædon · 7 hi sungon þisne sang · mid singalum dreame ·	

[115] 12 ראש התענית	974
Git we magan secgan sume bysne be þysum ·	

[156] 13 תפילת משה	975
Be þysum cwæð se ælmihtiga god · to moyse on þā wæstene ·	

[113] 20 אדלדרידה	976
Þær wæron ge-hælde þurh ða halgan femnan fela adlige menn · swa swa we gefyrn gehyrdon · 7 eac ða þe hrepodon þæs reafes ænigne dæl · þe heo mid bewunden wæs · wurdon sona hale · 7 manegum eac fremode seo cyst micclū · þe heo ærest on læg · swa swa se lareow beda on ðære bec sæde · þe he ge-sette be ðysum ·	

70

§2.6 טיפוסים נוספים

[136] 1 המולד	979
Witodlice god ælmihtig wāt ealle þing togædere · 7 ealle þing hæfð on his andwerdnysse · 7 hí æfre beoþ on his gesihþe · 7 næfre him úncuþe · 7 þis is þ gecwæden is þ god is æghwær eall · [...]	

אינדקס דוגמאות

ש' 234, דוג' 866 (עמ' 64)
ש' 268, דוג' 715 (עמ' 53),
דוג' 881 (עמ' 66)

ש' 277, דוג' 523 (עמ' 40)
ש' 292, דוג' 338 (עמ' 26)
ש' 299, דוג' 659 (עמ' 49)
ש' 316, דוג' 660 (עמ' 49)
ש' 358, דוג' 372 (עמ' 28)
ש' 367, דוג' 762 (עמ' 57)
ש' 375, דוג' 231 (עמ' 18)
ש' 413, דוג' 500 (עמ' 38)
ש' 441, דוג' 661 (עמ' 49)
ש' 454, דוג' 953 (עמ' 73)
ש' 480, דוג' 705 (עמ' 52)
ש' 493, דוג' 193 (עמ' 15)
ש' 499, דוג' 411 (עמ' 32)
ש' 510, דוג' 662 (עמ' 49)
ש' 539, דוג' 458 (עמ' 35)
ש' 549, דוג' 422 (עמ' 33)
ש' 559, דוג' 323 (עמ' 25)
ש' 566, דוג' 275 (עמ' 22)
ש' 610, דוג' 412 (עמ' 32)
ש' 618, דוג' 706 (עמ' 52)
ש' 623, דוג' 814 (עמ' 61)
ש' 644, דוג' 459 (עמ' 35)
ש' 655, דוג' 698 (עמ' 52)
ש' 664, דוג' 825 (עמ' 62)
ש' 667, דוג' 684 (עמ' 51)

יולי ובסיי⁴

ש' 1, דוג' 276 (עמ' 22)
ש' 22, דוג' 524 (עמ' 40)
ש' 25, דוג' 317 (עמ' 25)
ש' 42, דוג' 232 (עמ' 18)
ש' 50, דוג' 110 (עמ' 10)
ש' 51, דוג' 984 (עמ' 76)
ש' 67, דוג' 3 (עמ' 3)
ש' 110, דוג' 785 (עמ' 58)
ש' 118, דוג' 882 (עמ' 66)
ש' 136, דוג' 65 (עמ' 7)
ש' 146, דוג' 100 (עמ' 9)
ש' 160, דוג' 501 (עמ' 38)
ש' 184, דוג' 277 (עמ' 22)
ש' 209, דוג' 867 (עמ' 65)
ש' 216, דוג' 870 (עמ' 65)
ש' 225, דוג' 937 (עמ' 71)
ש' 237, דוג' 525 (עמ' 40)
ש' 240, דוג' 873 (עמ' 66)
ש' 257, דוג' 913 (עמ' 69)
ש' 263, דוג' 707 (עמ' 53)
ש' 266, דוג' 858 (עמ' 64)
ש' 268, דוג' 952 (עמ' 73)
ש' 291, דוג' 663 (עמ' 49)

דוג' 857 (עמ' 64)
ש' 239, דוג' 229 (עמ' 18),
דוג' 559 (עמ' 42)

אָגנייה²

ש' 1, דוג' 28 (עמ' 5)
ש' 5, דוג' 314 (עמ' 24)
ש' 15, דוג' 320 (עמ' 25),
דוג' 350 (עמ' 27)
ש' 41, דוג' 273 (עמ' 21)
ש' 44, דוג' 579 (עמ' 44)
ש' 57, דוג' 604 (עמ' 45)
ש' 63, דוג' 969 (עמ' 74)
ש' 72, דוג' 719 (עמ' 54)
ש' 112, דוג' 389 (עמ' 30)
ש' 116, דוג' 692 (עמ' 51)
ש' 162, דוג' 43 (עמ' 5)
ש' 181, דוג' 498 (עמ' 38)
ש' 214, דוג' 879 (עמ' 66)
ש' 216, דוג' 902 (עמ' 68)
ש' 242, דוג' 438 (עמ' 34)
ש' 247, דוג' 872 (עמ' 66)
ש' 260, דוג' 432 (עמ' 33)
ש' 270, דוג' 499 (עמ' 38)
ש' 282, דוג' 915 (עמ' 69)
ש' 310, דוג' 702 (עמ' 52)
ש' 326, דוג' 305 (עמ' 24)
ש' 383, דוג' 916 (עמ' 69)
ש' 391, דוג' 230 (עמ' 18)
ש' 427, דוג' 835 (עמ' 63)

בזיליוס³

ש' 1, דוג' 274 (עמ' 22)
ש' 4, דוג' 697 (עמ' 52)
ש' 9, דוג' 349 (עמ' 27)
ש' 16, דוג' 337 (עמ' 26)
ש' 19, דוג' 204 (עמ' 16)
ש' 26, דוג' 258 (עמ' 20)
ש' 63, דוג' 126 (עמ' 11),
דוג' 487 (עמ' 37)
ש' 81, דוג' 306 (עמ' 24)
ש' 88, דוג' 657 (עמ' 49)
ש' 113, דוג' 127 (עמ' 11)
ש' 125, דוג' 390 (עמ' 30)
ש' 140, דוג' 522 (עמ' 40)
ש' 145, דוג' 93 (עמ' 9),
דוג' 190 (עמ' 15)
ש' 158, דוג' 658 (עמ' 49)
ש' 163, דוג' 720 (עמ' 54)
ש' 198, דוג' 128 (עמ' 11)
ש' 212, דוג' 129 (עמ' 11)
ש' 219, דוג' 109 (עמ' 10)
ש' 225, דוג' 398 (עמ' 31)
ש' 228, דוג' 880 (עמ' 66)

הקדמות⁰

ש' 46, דוג' 853 (עמ' 64)
ש' 63, דוג' 869 (עמ' 65)

המולד¹

ש' 25, דוג' 619 (עמ' 46)
ש' 28, דוג' 620 (עמ' 46)
ש' 31, דוג' 621 (עמ' 46)
ש' 41, דוג' 41 (עמ' 5)
ש' 55, דוג' 62 (עמ' 7)
ש' 57, דוג' 489 (עמ' 38),
דוג' 784 (עמ' 58)
ש' 61, דוג' 410 (עמ' 32)
ש' 70, דוג' 973 (עמ' 75)
ש' 76, דוג' 795 (עמ' 59)
ש' 88, דוג' 50 (עמ' 6)
ש' 89, דוג' 228 (עמ' 18)
ש' 91, דוג' 484 (עמ' 37)
ש' 92, דוג' 748 (עמ' 56)
ש' 98, דוג' 622 (עמ' 46)
ש' 105, דוג' 91 (עמ' 8),
דוג' 796 (עמ' 59)
ש' 106, דוג' 375 (עמ' 29)
ש' 114, דוג' 769 (עמ' 57)
ש' 120, דוג' 51 (עמ' 6)
ש' 129, דוג' 435 (עמ' 33)
ש' 136, דוג' 107 (עמ' 10),
דוג' 979 (עמ' 75)
ש' 138, דוג' 79 (עמ' 8)
ש' 150, דוג' 623 (עמ' 46)
ש' 155, דוג' 376 (עמ' 29),
דוג' 573 (עמ' 43)
ש' 158, דוג' 377 (עמ' 29),
דוג' 574 (עמ' 43)
ש' 160, דוג' 575 (עמ' 43)
ש' 162, דוג' 379 (עמ' 29)
ש' 164, דוג' 378 (עמ' 29),
דוג' 576 (עמ' 43)
ש' 167, דוג' 624 (עמ' 46)
ש' 178, דוג' 262 (עמ' 21)
ש' 180, דוג' 577 (עמ' 43)
ש' 192, דוג' 1 (עמ' 3), דוג' 2
(עמ' 3)
ש' 193, דוג' 602 (עמ' 45)
ש' 196, דוג' 578 (עמ' 43)
ש' 209, דוג' 557 (עמ' 42)
ש' 211, דוג' 603 (עמ' 45)
ש' 225, דוג' 436 (עמ' 34)
ש' 231, דוג' 437 (עמ' 34)
ש' 234, דוג' 558 (עמ' 42)
ש' 235, דוג' 738 (עמ' 55)
ש' 236, דוג' 182 (עמ' 15)
ש' 237, דוג' 804 (עמ' 60),

ש' 18, דוג' 891 (עמ' 67)
 ש' 35, דוג' 407 (עמ' 31)
 ש' 58, דוג' 455 (עמ' 35)
 ש' 62, דוג' 767 (עמ' 57)
 ש' 79, דוג' 749 (עמ' 56)
 ש' 89, דוג' 425 (עמ' 33)
 ש' 106, דוג' 788 (עמ' 59)
 ש' 115, דוג' 32 (עמ' 5),
 דוג' 42 (עמ' 5)
 ש' 124, דוג' 112 (עמ' 10)
 ש' 126, דוג' 440 (עמ' 34)
 ש' 185, דוג' 928 (עמ' 70)
 ש' 199, דוג' 373 (עמ' 28)
 ש' 203, דוג' 605 (עמ' 45)
 ש' 205, דוג' 703 (עמ' 52)
 ש' 217, דוג' 336 (עמ' 26),
 דוג' 580 (עמ' 44)
 ש' 231, דוג' 810 (עמ' 61)

לוצייה⁹

ש' 5, דוג' 335 (עמ' 26)
 ש' 22, דוג' 665 (עמ' 49)
 ש' 26, דוג' 130 (עמ' 11)
 ש' 36, דוג' 464 (עמ' 36)
 ש' 46, דוג' 52 (עמ' 6)
 ש' 57, דוג' 326 (עמ' 25),
 דוג' 874 (עמ' 66)
 ש' 60, דוג' 739 (עמ' 55)
 ש' 78, דוג' 66 (עמ' 7)
 ש' 88, דוג' 237 (עמ' 19)
 ש' 92, דוג' 462 (עמ' 36)
 ש' 129, דוג' 892 (עמ' 67)
 ש' 139, דוג' 666 (עמ' 49)
 ש' 146, דוג' 667 (עמ' 50)
 ש' 150, דוג' 807 (עמ' 60)

כס כיפא¹⁰

ש' 25, דוג' 356 (עמ' 27)
 ש' 29, דוג' 113 (עמ' 10)
 ש' 45, דוג' 67 (עמ' 7),
 דוג' 205 (עמ' 16)
 ש' 53, דוג' 310 (עמ' 24),
 דוג' 321 (עמ' 25)
 ש' 84, דוג' 861 (עמ' 64)
 ש' 92, דוג' 105 (עמ' 10)
 ש' 107, דוג' 256 (עמ' 20)
 ש' 109, דוג' 505 (עמ' 39),
 דוג' 668 (עמ' 50)
 ש' 119, דוג' 506 (עמ' 39)
 ש' 151, דוג' 183 (עמ' 15)
 ש' 178, דוג' 194 (עמ' 15)
 ש' 186, דוג' 893 (עמ' 67)
 ש' 195, דוג' 284 (עמ' 22)
 ש' 218, דוג' 654 (עמ' 48)
 ש' 228, דוג' 45 (עמ' 6)
 ש' 232, דוג' 972 (עמ' 75)
 ש' 239, דוג' 490 (עמ' 38),
 דוג' 789 (עמ' 59)
 ש' 252, דוג' 327 (עמ' 25)
 ש' 292, דוג' 815 (עמ' 61)

ש' 1, דוג' 280 (עמ' 22)
 ש' 15, דוג' 352 (עמ' 27)
 ש' 25, דוג' 527 (עמ' 40)
 ש' 50, דוג' 400 (עמ' 31)
 ש' 70, דוג' 626 (עמ' 47)
 ש' 79, דוג' 693 (עמ' 51)
 ש' 96, דוג' 353 (עמ' 27)
 ש' 102, דוג' 528 (עמ' 40)
 ש' 125, דוג' 281 (עמ' 22)
 ש' 176, דוג' 786 (עמ' 59)
 ש' 182, דוג' 486 (עמ' 37),
 דוג' 921 (עמ' 70)
 ש' 206, דוג' 721 (עמ' 54)
 ש' 253, דוג' 354 (עמ' 27),
 דוג' 722 (עמ' 54)
 ש' 265, דוג' 787 (עמ' 59)
 ש' 270, דוג' 696 (עמ' 52)
 ש' 273, דוג' 234 (עמ' 19)
 ש' 283, דוג' 355 (עמ' 27)
 ש' 291, דוג' 694 (עמ' 51)
 ש' 326, דוג' 139 (עמ' 12)
 ש' 330, דוג' 104 (עמ' 9)
 ש' 337, דוג' 723 (עמ' 54)
 ש' 355, דוג' 806 (עמ' 60)
 ש' 357, דוג' 653 (עמ' 48)
 ש' 368, דוג' 235 (עמ' 19),
 דוג' 836 (עמ' 63)

אגנס⁷

ש' 6, דוג' 307 (עמ' 24)
 ש' 17, דוג' 406 (עמ' 31),
 דוג' 771 (עמ' 57)
 ש' 27, דוג' 236 (עמ' 19),
 דוג' 439 (עמ' 34)
 ש' 38, דוג' 428 (עמ' 33)
 ש' 91, דוג' 724 (עמ' 54)
 ש' 108, דוג' 927 (עמ' 70)
 ש' 114, דוג' 903 (עמ' 68)
 ש' 132, דוג' 472 (עמ' 36)
 ש' 137, דוג' 860 (עמ' 64)
 ש' 141, דוג' 889 (עמ' 67)
 ש' 160, דוג' 147 (עמ' 12)
 ש' 184, דוג' 843 (עמ' 63)
 ש' 204, דוג' 467 (עמ' 36)
 ש' 207, דוג' 189 (עמ' 15)
 ש' 220, דוג' 155 (עמ' 13)
 ש' 234, דוג' 465 (עמ' 36)
 ש' 240, דוג' 504 (עמ' 39)
 ש' 255, דוג' 272 (עמ' 21)
 ש' 261, דוג' 308 (עמ' 24)
 ש' 274, דוג' 424 (עמ' 33)
 ש' 296, דוג' 282 (עמ' 22)
 ש' 381, דוג' 325 (עמ' 25)
 ש' 406, דוג' 283 (עמ' 22)
 ש' 419, דוג' 716 (עמ' 53)
 ש' 425, דוג' 827 (עמ' 62)

אגתה⁸

ש' 1, דוג' 340 (עמ' 26)
 ש' 7, דוג' 309 (עמ' 24)

ש' 296, דוג' 222 (עמ' 18)
 ש' 303, דוג' 940 (עמ' 72)
 ש' 310, דוג' 481 (עמ' 37)
 ש' 329, דוג' 985 (עמ' 76)
 ש' 337, דוג' 883 (עמ' 66)
 ש' 350, דוג' 965 (עמ' 74)
 ש' 360, דוג' 917 (עמ' 70)
 ש' 408, דוג' 526 (עמ' 40)
 ש' 411, דוג' 625 (עמ' 46)
 ש' 432, דוג' 826 (עמ' 62)

סכסייאנס⁵

ש' 1, דוג' 278 (עמ' 22)
 ש' 8, דוג' 339 (עמ' 26)
 ש' 17, דוג' 153 (עמ' 13)
 ש' 21, דוג' 154 (עמ' 13)
 ש' 32, דוג' 324 (עמ' 25)
 ש' 48, דוג' 502 (עמ' 39)
 ש' 61, דוג' 111 (עמ' 10),
 דוג' 990 (עמ' 76)
 ש' 65, דוג' 44 (עמ' 5)
 ש' 82, דוג' 485 (עמ' 37)
 ש' 94, דוג' 103 (עמ' 9),
 דוג' 233 (עמ' 18)
 ש' 105, דוג' 80 (עמ' 8),
 דוג' 907 (עמ' 69)
 ש' 127, דוג' 941 (עמ' 72)
 ש' 133, דוג' 942 (עמ' 72)
 ש' 144, דוג' 664 (עמ' 49)
 ש' 163, דוג' 797 (עמ' 59)
 ש' 169, דוג' 460 (עמ' 35)
 ש' 182, דוג' 918 (עמ' 70)
 ש' 183, דוג' 763 (עמ' 57)
 ש' 202, דוג' 4 (עמ' 3)
 ש' 206, דוג' 884 (עמ' 66)
 ש' 219, דוג' 753 (עמ' 56)
 ש' 223, דוג' 948 (עמ' 72)
 ש' 242, דוג' 170 (עמ' 14)
 ש' 245, דוג' 914 (עמ' 69)
 ש' 267, דוג' 946 (עמ' 72)
 ש' 271, דוג' 859 (עמ' 64),
 דוג' 911 (עמ' 69)
 ש' 273, דוג' 910 (עמ' 69)
 ש' 285, דוג' 263 (עמ' 21)
 ש' 296, דוג' 259 (עמ' 20)
 ש' 303, דוג' 503 (עמ' 39)
 ש' 310, דוג' 854 (עמ' 64)
 ש' 321, דוג' 315 (עמ' 24)
 ש' 332, דוג' 30 (עמ' 5)
 ש' 339, דוג' 944 (עמ' 72)
 ש' 359, דוג' 919 (עמ' 70)
 ש' 366, דוג' 279 (עמ' 22)
 ש' 372, דוג' 920 (עמ' 70)
 ש' 412, דוג' 926 (עמ' 70)
 ש' 419, דוג' 31 (עמ' 5)
 ש' 447, דוג' 214 (עמ' 17)
 ש' 451, דוג' 798 (עמ' 59)
 ש' 472, דוג' 805 (עמ' 60)

מאורוס⁶

ש' 111, דוג' 54 (עמ' 6),
 דוג' 443 (עמ' 34)
 ש' 116, דוג' 71 (עמ' 7)
 ש' 119, דוג' 196 (עמ' 15)
 ש' 127, דוג' 316 (עמ' 25)
 ש' 150, דוג' 341 (עמ' 26)
 ש' 159, דוג' 342 (עמ' 26)
 ש' 207, דוג' 978 (עמ' 75)
 ש' 213, דוג' 240 (עמ' 19)
 ש' 215, דוג' 257 (עמ' 20)

זכרון הקדושים¹⁶

ש' 0, דוג' 241 (עמ' 19),
 דוג' 611 (עמ' 45)
 ש' 1, דוג' 242 (עמ' 19)
 ש' 13, דוג' 582 (עמ' 44)
 ש' 25, דוג' 197 (עמ' 15)
 ש' 32, דוג' 583 (עמ' 44)
 ש' 55, דוג' 414 (עמ' 32)
 ש' 98, דוג' 708 (עמ' 53)
 ש' 106, דוג' 799 (עמ' 60)
 ש' 111, דוג' 198 (עמ' 16)
 ש' 113, דוג' 756 (עמ' 56)
 ש' 121, דוג' 896 (עמ' 68)
 ש' 123, דוג' 612 (עמ' 45)
 ש' 131, דוג' 613 (עמ' 46)
 ש' 146, דוג' 448 (עמ' 34)
 ש' 171, דוג' 82 (עמ' 8),
 דוג' 949 (עמ' 72)
 ש' 178, דוג' 655 (עמ' 49)
 ש' 180, דוג' 10 (עמ' 3)
 ש' 203, דוג' 401 (עמ' 31)
 ש' 212, דוג' 449 (עמ' 34)
 ש' 219, דוג' 83 (עמ' 8)
 ש' 228, דוג' 493 (עמ' 38)
 ש' 246, דוג' 584 (עמ' 44)
 ש' 248, דוג' 741 (עמ' 55)
 ש' 268, דוג' 381 (עמ' 29),
 דוג' 585 (עמ' 44),
 דוג' 747 (עמ' 56)
 ש' 276, דוג' 380 (עמ' 29)
 ש' 280, דוג' 382 (עמ' 29),
 דוג' 586 (עמ' 44)
 ש' 286, דוג' 587 (עמ' 44)
 ש' 287, דוג' 383 (עמ' 29)
 ש' 289, דוג' 588 (עמ' 44),
 דוג' 628 (עמ' 47)
 ש' 293, דוג' 629 (עמ' 47)
 ש' 295, דוג' 589 (עמ' 44)
 ש' 300, דוג' 590 (עמ' 44),
 דוג' 630 (עמ' 47)
 ש' 306, דוג' 384 (עמ' 29),
 דוג' 591 (עמ' 44)
 ש' 312, דוג' 450 (עמ' 35)
 ש' 314, דוג' 592 (עמ' 44),
 דוג' 631 (עמ' 47)
 ש' 321, דוג' 593 (עמ' 44),
 דוג' 632 (עמ' 47)

ש' 177, דוג' 63 (עמ' 7)
 ש' 199, דוג' 33 (עמ' 5)
 ש' 202, דוג' 116 (עמ' 10)
 ש' 218, דוג' 117 (עמ' 10),
 דוג' 790 (עמ' 59)
 ש' 236, דוג' 239 (עמ' 19)
 ש' 243, דוג' 775 (עמ' 58)
 ש' 268, דוג' 64 (עמ' 7)
 ש' 273, דוג' 855 (עמ' 64)
 ש' 279, דוג' 441 (עמ' 34)
 ש' 293, דוג' 837 (עמ' 63)

תפילת משה¹³

ש' 1, דוג' 685 (עמ' 51)
 ש' 30, דוג' 961 (עמ' 74)
 ש' 45, דוג' 34 (עמ' 5)
 ש' 47, דוג' 184 (עמ' 15)
 ש' 55, דוג' 509 (עמ' 39)
 ש' 72, דוג' 442 (עמ' 34),
 דוג' 755 (עמ' 56)
 ש' 81, דוג' 35 (עמ' 5),
 דוג' 36 (עמ' 5)
 ש' 96, דוג' 532 (עמ' 40),
 דוג' 776 (עמ' 58)
 ש' 131, דוג' 37 (עמ' 5)
 ש' 156, דוג' 975 (עמ' 75)
 ש' 203, דוג' 533 (עמ' 40)
 ש' 216, דוג' 962 (עמ' 74)
 ש' 247, דוג' 980 (עמ' 76)
 ש' 268, דוג' 171 (עמ' 14)
 ש' 273, דוג' 627 (עמ' 47)
 ש' 281, דוג' 195 (עמ' 15)
 ש' 294, דוג' 560 (עמ' 42)
 ש' 302, דוג' 21 (עמ' 4),
 דוג' 610 (עמ' 45)
 ש' 305, דוג' 81 (עמ' 8),
 דוג' 447 (עמ' 34)
 ש' 309, דוג' 492 (עמ' 38)
 ש' 322, דוג' 185 (עמ' 15)
 ש' 325, דוג' 740 (עמ' 55),
 דוג' 828 (עמ' 62)

גיאורגיוס¹⁴

ש' 1, דוג' 318 (עמ' 25)
 ש' 3, דוג' 118 (עמ' 10)
 ש' 33, דוג' 844 (עמ' 63)
 ש' 48, דוג' 510 (עמ' 39)
 ש' 71, דוג' 423 (עמ' 33)
 ש' 108, דוג' 801 (עמ' 60)
 ש' 125, דוג' 922 (עמ' 70)
 ש' 171, דוג' 669 (עמ' 50)
 ש' 183, דוג' 817 (עמ' 61)
 ש' 35, דוג' 534 (עמ' 40)
 ש' 68, דוג' 895 (עמ' 67)
 ש' 73, דוג' 670 (עמ' 50)
 ש' 80, דוג' 535 (עמ' 40)
 ש' 88, דוג' 802 (עמ' 60)
 ש' 97, דוג' 818 (עמ' 61)
 ש' 106, דוג' 446 (עמ' 34)

ארבעים החיילים¹¹

ש' 1, דוג' 772 (עמ' 57)
 ש' 16, דוג' 938 (עמ' 71)
 ש' 32, דוג' 768 (עמ' 57)
 ש' 47, דוג' 5 (עמ' 3)
 ש' 62, דוג' 717 (עמ' 53)
 ש' 86, דוג' 606 (עמ' 45)
 ש' 91, דוג' 908 (עמ' 69)
 ש' 117, דוג' 607 (עמ' 45)
 ש' 123, דוג' 6 (עמ' 3)
 ש' 131, דוג' 114 (עמ' 10)
 ש' 167, דוג' 94 (עמ' 9)
 ש' 171, דוג' 260 (עמ' 20)
 ש' 210, דוג' 956 (עמ' 73)
 ש' 214, דוג' 750 (עמ' 56)
 ש' 250, דוג' 608 (עמ' 45)
 ש' 253, דוג' 238 (עמ' 19)
 ש' 259, דוג' 429 (עמ' 33),
 דוג' 875 (עמ' 66)
 ש' 269, דוג' 529 (עמ' 40)
 ש' 274, דוג' 816 (עמ' 61)
 ש' 293, דוג' 92 (עמ' 8)
 ש' 299, דוג' 7 (עמ' 3)
 ש' 305, דוג' 507 (עמ' 39)
 ש' 317, דוג' 491 (עמ' 38)
 ש' 321, דוג' 140 (עמ' 12)
 ש' 340, דוג' 264 (עמ' 21)
 ש' 348, דוג' 894 (עמ' 67)
 ש' 351, דוג' 53 (עמ' 6)
 ש' 353, דוג' 530 (עמ' 40)
 ש' 356, דוג' 68 (עמ' 7),
 דוג' 456 (עמ' 35)
 ש' 362, דוג' 808 (עמ' 60)

ראש התענית¹²

ש' 1, דוג' 581 (עמ' 44)
 ש' 8, דוג' 141 (עמ' 12)
 ש' 16, דוג' 391 (עמ' 30)
 ש' 21, דוג' 890 (עמ' 67)
 ש' 56, דוג' 695 (עמ' 52)
 ש' 59, דוג' 357 (עמ' 27)
 ש' 65, דוג' 358 (עמ' 27)
 ש' 79, דוג' 413 (עמ' 32)
 ש' 92, דוג' 265 (עמ' 21)
 ש' 94, דוג' 69 (עמ' 7)
 ש' 100, דוג' 754 (עמ' 56)
 ש' 106, דוג' 773 (עמ' 58)
 ש' 110, דוג' 774 (עמ' 58)
 ש' 115, דוג' 974 (עמ' 75)
 ש' 116, דוג' 770 (עמ' 57)
 ש' 117, דוג' 531 (עמ' 40)
 ש' 122, דוג' 70 (עמ' 7)
 ש' 133, דוג' 392 (עמ' 30)
 ש' 138, דוג' 508 (עמ' 39)
 ש' 146, דוג' 609 (עמ' 45)
 ש' 162, דוג' 115 (עמ' 10),
 דוג' 474 (עמ' 37)
 ש' 167, דוג' 8 (עמ' 3)
 ש' 172, דוג' 9 (עמ' 3)

ש' 182, דוג' 673 (עמ' 50),
 דוג' 897 (עמ' 68)
 ש' 193, דוג' 361 (עמ' 28)
 ש' 202, דוג' 362 (עמ' 28)
 ש' 219, דוג' 216 (עמ' 17),
 דוג' 540 (עמ' 41)
 ש' 251, דוג' 885 (עמ' 67)
 ש' 257, דוג' 148 (עמ' 12)
 ש' 277, דוג' 217 (עמ' 17)
 ש' 287, דוג' 247 (עמ' 19)
 ש' 294, דוג' 57 (עמ' 6),
 דוג' 209 (עמ' 16)
 ש' 307, דוג' 200 (עמ' 16)
 ש' 327, דוג' 704 (עמ' 52)
 ש' 331, דוג' 541 (עמ' 41),
 דוג' 905 (עמ' 68)
 ש' 332, דוג' 777 (עמ' 58)
 ש' 336, דוג' 542 (עמ' 41)
 ש' 371, דוג' 157 (עמ' 13),
 דוג' 248 (עמ' 20)
 ש' 380, דוג' 97 (עמ' 9)
 ש' 388, דוג' 469 (עמ' 36)
 ש' 394, דוג' 218 (עמ' 17)
 ש' 410, דוג' 86 (עמ' 8),
 דוג' 791 (עמ' 59)
 ש' 421, דוג' 363 (עמ' 28)
 ש' 457, דוג' 514 (עמ' 39)
 ש' 470, דוג' 562 (עמ' 42)
 ש' 478, דוג' 862 (עמ' 64)
 ש' 480, דוג' 142 (עמ' 12)
 ש' 496, דוג' 249 (עמ' 20),
 דוג' 839 (עמ' 63)
 אפולניריס²²
 ש' 15, דוג' 319 (עמ' 25)
 ש' 22, דוג' 266 (עמ' 21)
 ש' 28, דוג' 133 (עמ' 11),
 דוג' 475 (עמ' 37)
 ש' 38, דוג' 364 (עמ' 28)
 ש' 43, דוג' 863 (עמ' 64),
 דוג' 930 (עמ' 71)
 ש' 54, דוג' 72 (עמ' 7),
 דוג' 267 (עמ' 21)
 ש' 72, דוג' 289 (עמ' 23)
 ש' 93, דוג' 268 (עמ' 21)
 ש' 95, דוג' 847 (עמ' 63)
 ש' 110, דוג' 674 (עמ' 50)
 ש' 149, דוג' 675 (עמ' 50)
 ש' 161, דוג' 478 (עמ' 37)
 ש' 163, דוג' 269 (עמ' 21)
 ש' 165, דוג' 329 (עמ' 25)
 ש' 179, דוג' 219 (עמ' 17)
 ש' 183, דוג' 270 (עמ' 21)
 ש' 214, דוג' 24 (עמ' 4),
 דוג' 416 (עמ' 32)
 ש' 244, דוג' 16 (עמ' 4)
 ש' 245, דוג' 388 (עמ' 30),
 דוג' 803 (עמ' 60)
 ש' 250, דוג' 830 (עמ' 62)

ש' 293, דוג' 615 (עמ' 46),
 דוג' 643 (עמ' 48)
 ש' 307, דוג' 671 (עמ' 50)
 ש' 309, דוג' 328 (עמ' 25)
 ש' 331, דוג' 981 (עמ' 76)
 ש' 355, דוג' 512 (עמ' 39)
 ש' 365, דוג' 726 (עמ' 54)
 ש' 379, דוג' 709 (עמ' 53)
 ש' 386, דוג' 710 (עמ' 53),
 דוג' 943 (עמ' 72)
 ש' 405, דוג' 727 (עמ' 54)
 ש' 409, דוג' 923 (עמ' 70)
 ש' 434, דוג' 287 (עמ' 23)
 ש' 445, דוג' 119 (עמ' 10)
 ש' 476, דוג' 14 (עמ' 4),
 דוג' 820 (עמ' 61)
 אלבנוס¹⁹
 ש' 1, דוג' 199 (עמ' 16),
 דוג' 288 (עמ' 23)
 ש' 9, דוג' 403 (עמ' 31)
 ש' 13, דוג' 207 (עמ' 16)
 ש' 19, דוג' 359 (עמ' 27)
 ש' 23, דוג' 699 (עמ' 52)
 ש' 62, דוג' 245 (עמ' 19)
 ש' 73, דוג' 537 (עמ' 41)
 ש' 127, דוג' 96 (עמ' 9)
 ש' 143, דוג' 958 (עמ' 73)
 ש' 152, דוג' 838 (עמ' 63)
 ש' 213, דוג' 208 (עמ' 16)
 ש' 248, דוג' 15 (עמ' 4)
 ש' 255, דוג' 821 (עמ' 61)
 אדלדרידה²⁰
 ש' 8, דוג' 56 (עמ' 6)
 ש' 18, דוג' 404 (עמ' 31)
 ש' 34, דוג' 131 (עמ' 11)
 ש' 41, דוג' 156 (עמ' 13)
 ש' 70, דוג' 213 (עמ' 17)
 ש' 93, דוג' 538 (עמ' 41)
 ש' 96, דוג' 929 (עמ' 71)
 ש' 107, דוג' 246 (עמ' 19),
 דוג' 811 (עמ' 61)
 ש' 113, דוג' 173 (עמ' 14),
 דוג' 976 (עמ' 75)
 ש' 123, דוג' 360 (עמ' 28)
 ש' 131, דוג' 822 (עמ' 61)
 סוידהו²¹
 ש' 9, דוג' 181 (עמ' 14),
 דוג' 744 (עמ' 55)
 ש' 65, דוג' 468 (עמ' 36)
 ש' 69, דוג' 539 (עמ' 41)
 ש' 95, דוג' 374 (עמ' 28)
 ש' 104, דוג' 711 (עמ' 53)
 ש' 107, דוג' 561 (עמ' 42)
 ש' 123, דוג' 132 (עמ' 11)
 ש' 163, דוג' 513 (עמ' 39)
 ש' 166, דוג' 729 (עמ' 54)
 ש' 172, דוג' 672 (עמ' 50)

ש' 326, דוג' 594 (עמ' 44),
 דוג' 633 (עמ' 47)
 ש' 334, דוג' 595 (עמ' 44),
 דוג' 634 (עמ' 47)
 ש' 338, דוג' 614 (עמ' 46)
 ש' 341, דוג' 635 (עמ' 47)
 ש' 345, דוג' 596 (עמ' 44),
 דוג' 636 (עמ' 47)
 ש' 356, דוג' 597 (עמ' 44)
 ש' 368, דוג' 11 (עמ' 3)
 ש' 378, דוג' 819 (עמ' 61)
 על הניחוש¹⁷
 ש' 1, דוג' 598 (עמ' 44)
 ש' 3, דוג' 637 (עמ' 47)
 ש' 6, דוג' 638 (עמ' 47)
 ש' 8, דוג' 639 (עמ' 47)
 ש' 17, דוג' 640 (עמ' 47)
 ש' 23, דוג' 641 (עמ' 47)
 ש' 28, דוג' 22 (עמ' 4)
 ש' 34, דוג' 23 (עמ' 4),
 דוג' 642 (עמ' 48),
 דוג' 871 (עמ' 65)
 ש' 60, דוג' 84 (עמ' 8)
 ש' 75, דוג' 12 (עמ' 3),
 דוג' 904 (עמ' 68)
 ש' 84, דוג' 901 (עמ' 68)
 ש' 88, דוג' 13 (עמ' 3)
 ש' 96, דוג' 38 (עמ' 5)
 ש' 110, דוג' 85 (עמ' 8)
 ש' 124, דוג' 40 (עמ' 5)
 ש' 136, דוג' 243 (עמ' 19)
 ש' 191, דוג' 511 (עמ' 39)
 ש' 196, דוג' 536 (עמ' 41)
 ש' 199, דוג' 494 (עמ' 38)
 ש' 208, דוג' 244 (עמ' 19),
 דוג' 495 (עמ' 38)
 ש' 233, דוג' 742 (עמ' 55)
 ש' 251, דוג' 743 (עמ' 55)
 ש' 253, דוג' 55 (עמ' 6)
 ש' 266, דוג' 415 (עמ' 32),
 דוג' 829 (עמ' 62)
 מלכים¹⁸
 ש' 1, דוג' 285 (עמ' 22)
 ש' 12, דוג' 206 (עמ' 16)
 ש' 25, דוג' 395 (עמ' 30)
 ש' 39, דוג' 172 (עמ' 14),
 דוג' 402 (עמ' 31),
 דוג' 451 (עמ' 35)
 ש' 45, דוג' 311 (עמ' 24)
 ש' 53, דוג' 343 (עמ' 26)
 ש' 69, דוג' 935 (עמ' 71)
 ש' 75, דוג' 344 (עמ' 26)
 ש' 107, דוג' 95 (עמ' 9)
 ש' 115, דוג' 452 (עמ' 35)
 ש' 156, דוג' 725 (עמ' 54)
 ש' 171, דוג' 286 (עמ' 22)
 ש' 273, דוג' 936 (עמ' 71)

ש' 191, דוג' 950 (עמ' 73)
 ש' 206, דוג' 224 (עמ' 18)
 ש' 218, דוג' 841 (עמ' 63)
 מאוריציס²⁸
 ש' 1, דוג' 298 (עמ' 23)
 ש' 43, דוג' 712 (עמ' 53)
 ש' 90, דוג' 333 (עמ' 26)
 ש' 117, דוג' 778 (עמ' 58)
 ש' 125, דוג' 177 (עמ' 14)
 ש' 132, דוג' 759 (עמ' 56)
 ש' 160, דוג' 409 (עמ' 32)
 ש' 165, דוג' 457 (עמ' 35)
 ש' 174, דוג' 74 (עמ' 7)
 ש' 177, דוג' 823 (עמ' 62)
 דיניזיס²⁹
 ש' 9, דוג' 548 (עמ' 41)
 ש' 14, דוג' 433 (עמ' 33),
 דוג' 964 (עמ' 74)
 ש' 20, דוג' 618 (עמ' 46)
 ש' 36, דוג' 471 (עמ' 36)
 ש' 51, דוג' 366 (עמ' 28)
 ש' 53, דוג' 221 (עמ' 17)
 ש' 81, דוג' 226 (עמ' 18)
 ש' 85, דוג' 191 (עמ' 15)
 ש' 89, דוג' 405 (עמ' 31)
 ש' 115, דוג' 687 (עמ' 51)
 ש' 119, דוג' 347 (עמ' 27)
 ש' 154, דוג' 161 (עמ' 13)
 ש' 169, דוג' 420 (עמ' 33)
 ש' 188, דוג' 210 (עמ' 17)
 ש' 195, דוג' 779 (עמ' 58)
 ש' 219, דוג' 651 (עמ' 48)
 ש' 259, דוג' 678 (עמ' 50)
 ש' 264, דוג' 986 (עמ' 76)
 ש' 268, דוג' 75 (עמ' 7)
 ש' 276, דוג' 731 (עמ' 54)
 ש' 301, דוג' 202 (עמ' 16)
 ש' 306, דוג' 745 (עמ' 55)
 ש' 336, דוג' 832 (עמ' 62)
 מרטיניס³¹
 ש' 28, דוג' 120 (עמ' 10)
 ש' 31, דוג' 445 (עמ' 34)
 ש' 51, דוג' 121 (עמ' 10)
 ש' 58, דוג' 848 (עמ' 63)
 ש' 83, דוג' 60 (עמ' 6)
 ש' 103, דוג' 149 (עמ' 12),
 דוג' 933 (עמ' 71)
 ש' 107, דוג' 912 (עמ' 69)
 ש' 128, דוג' 849 (עמ' 63)
 ש' 139, דוג' 601 (עמ' 45)
 ש' 157, דוג' 421 (עמ' 33)
 ש' 165, דוג' 886 (עמ' 67)
 ש' 192, דוג' 367 (עמ' 28)
 ש' 223, דוג' 101 (עמ' 9),
 דוג' 178 (עמ' 14)
 ש' 237, דוג' 99 (עמ' 9)
 ש' 273, דוג' 122 (עמ' 10),
 דוג' 652 (עמ' 48)

ש' 352, דוג' 646 (עמ' 48)
 ש' 365, דוג' 647 (עמ' 48)
 ש' 413, דוג' 322 (עמ' 25)
 ש' 415, דוג' 482 (עמ' 37)
 ש' 417, דוג' 728 (עמ' 54)
 ש' 468, דוג' 648 (עמ' 48)
 ש' 476, דוג' 26 (עמ' 4)
 ש' 522, דוג' 931 (עמ' 71)
 ש' 548, דוג' 345 (עמ' 26)
 ש' 564, דוג' 963 (עמ' 74)
 ש' 638, דוג' 394 (עמ' 30)
 ש' 642, דוג' 700 (עמ' 52)
 ש' 649, דוג' 346 (עמ' 26)
 ש' 664, דוג' 453 (עמ' 35)
 ש' 676, דוג' 134 (עמ' 11)
 ש' 684, דוג' 417 (עמ' 32)
 ש' 690, דוג' 649 (עמ' 48)
 ש' 693, דוג' 430 (עמ' 33)
 ש' 705, דוג' 599 (עמ' 45)
 ש' 741, דוג' 294 (עמ' 23)
 ש' 776, דוג' 220 (עמ' 17)
 ש' 800, דוג' 479 (עמ' 37)
 ש' 804, דוג' 48 (עמ' 6)
 ש' 810, דוג' 840 (עמ' 63)
 ש' 812, דוג' 89 (עמ' 8),
 דוג' 650 (עמ' 48)
 אוסוולד²⁶
 ש' 1, דוג' 295 (עמ' 23),
 דוג' 690 (עמ' 51)
 ש' 7, דוג' 701 (עמ' 52)
 ש' 48, דוג' 545 (עמ' 41)
 ש' 54, דוג' 296 (עמ' 23)
 ש' 57, דוג' 408 (עמ' 32)
 ש' 101, דוג' 932 (עמ' 71)
 ש' 104, דוג' 566 (עמ' 42)
 ש' 119, דוג' 297 (עמ' 23)
 ש' 150, דוג' 758 (עמ' 56)
 ש' 187, דוג' 223 (עמ' 18),
 דוג' 730 (עמ' 54)
 ש' 198, דוג' 201 (עמ' 16)
 ש' 207, דוג' 546 (עמ' 41),
 דוג' 677 (עמ' 50)
 ש' 242, דוג' 365 (עמ' 28)
 ש' 269, דוג' 59 (עמ' 6),
 דוג' 793 (עמ' 59),
 דוג' 856 (עמ' 64)
 ש' 287, דוג' 812 (עמ' 61)
 רימוס הלג²⁷
 ש' 14, דוג' 418 (עמ' 32)
 ש' 17, דוג' 444 (עמ' 34)
 ש' 52, דוג' 98 (עמ' 9)
 ש' 109, דוג' 547 (עמ' 41)
 ש' 113, דוג' 488 (עמ' 37)
 ש' 138, דוג' 600 (עמ' 45)
 ש' 165, דוג' 250 (עמ' 20),
 דוג' 419 (עמ' 32)
 ש' 170, דוג' 73 (עמ' 7)
 ש' 176, דוג' 169 (עמ' 14)

אבדון וסנס²⁴

ש' 15, דוג' 954 (עמ' 73)
 ש' 32, דוג' 906 (עמ' 68)
 ש' 45, דוג' 58 (עמ' 6)
 ש' 58, דוג' 971 (עמ' 75)
 ש' 60, דוג' 982 (עמ' 76)
 ש' 63, דוג' 792 (עמ' 59)
 ש' 76, דוג' 563 (עמ' 42)
 ש' 82, דוג' 290 (עמ' 23)
 ש' 104, דוג' 616 (עמ' 46)
 ש' 115, דוג' 25 (עמ' 4)
 ש' 118, דוג' 143 (עמ' 12)
 ש' 121, דוג' 168 (עמ' 14)
 ש' 124, דוג' 330 (עמ' 25)
 ש' 129, דוג' 543 (עמ' 41)
 ש' 132, דוג' 331 (עמ' 26)
 ש' 135, דוג' 676 (עמ' 50)
 ש' 141, דוג' 271 (עמ' 21),
 ש' 147, דוג' 158 (עמ' 13),
 דוג' 757 (עמ' 56)
 ש' 152, דוג' 564 (עמ' 42)
 ש' 165, דוג' 544 (עמ' 41)
 ש' 189, דוג' 831 (עמ' 62),
 דוג' 959 (עמ' 73)

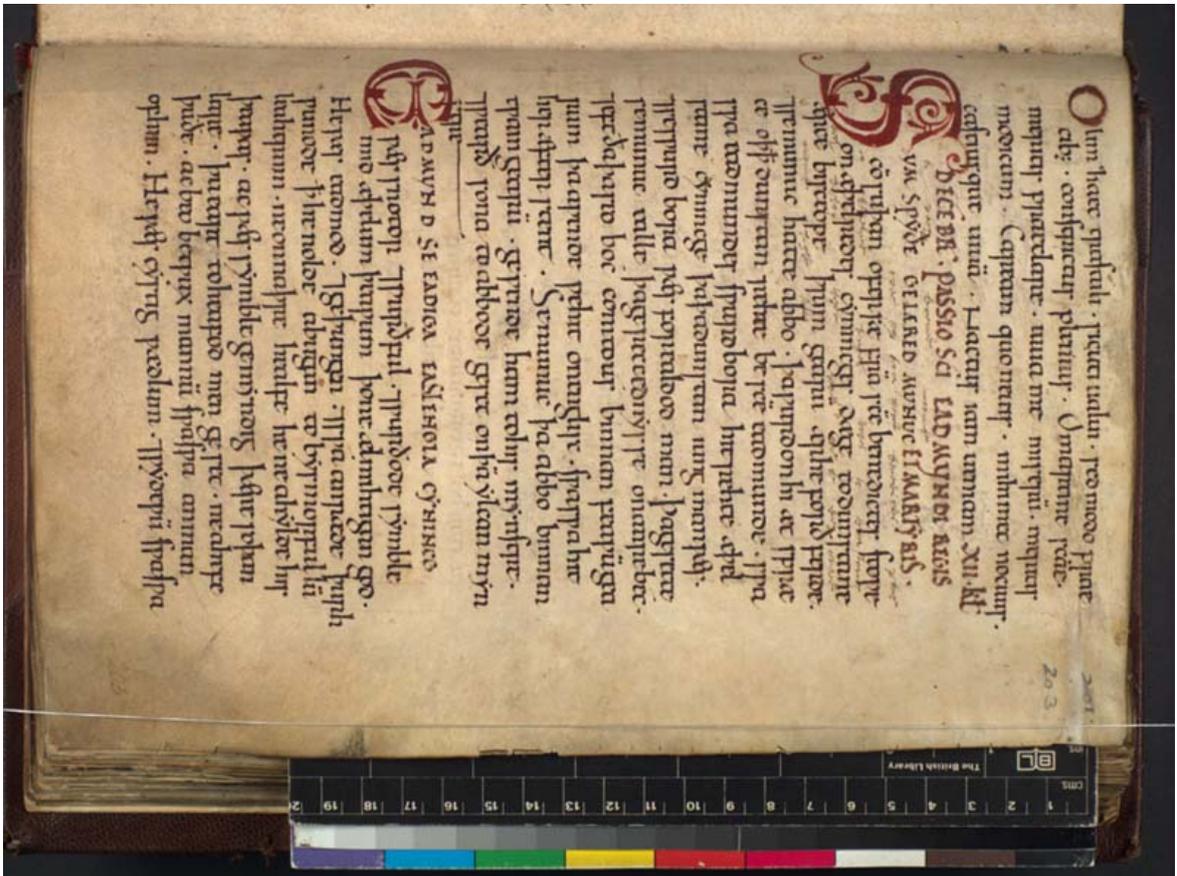
מוקביס²⁵

ש' 1, דוג' 686 (עמ' 51)
 ש' 6, דוג' 291 (עמ' 23)
 ש' 15, דוג' 351 (עמ' 27)
 ש' 32, דוג' 332 (עמ' 26)
 ש' 37, דוג' 977 (עמ' 75)
 ש' 40, דוג' 87 (עמ' 8),
 דוג' 393 (עמ' 30)
 ש' 50, דוג' 46 (עמ' 6),
 דוג' 88 (עמ' 8)
 ש' 55, דוג' 644 (עמ' 48)
 ש' 61, דוג' 17 (עמ' 4),
 דוג' 645 (עמ' 48)
 ש' 74, דוג' 617 (עמ' 46)
 ש' 120, דוג' 656 (עמ' 49)
 ש' 140, דוג' 174 (עמ' 14)
 ש' 142, דוג' 939 (עמ' 72)
 ש' 147, דוג' 385 (עמ' 30)
 ש' 155, דוג' 386 (עמ' 30)
 ש' 157, דוג' 387 (עמ' 30)
 ש' 175, דוג' 565 (עמ' 42)
 ש' 193, דוג' 852 (עמ' 64)
 ש' 208, דוג' 292 (עמ' 23),
 דוג' 945 (עמ' 72)
 ש' 251, דוג' 496 (עמ' 38)
 ש' 254, דוג' 175 (עמ' 14)
 ש' 266, דוג' 159 (עמ' 13)
 ש' 274, דוג' 176 (עמ' 14)
 ש' 295, דוג' 845 (עמ' 63)
 ש' 298, דוג' 293 (עמ' 23)
 ש' 300, דוג' 160 (עמ' 13)
 ש' 308, דוג' 47 (עמ' 6)
 ש' 312, דוג' 957 (עמ' 73)
 ש' 346, דוג' 215 (עמ' 17)

- ש' 341, דוג' 106 (עמ' 10),
 דוג' 783 (עמ' 58)
 ש' 356, דוג' 252 (עמ' 20)
 ש' 359, דוג' 824 (עמ' 62)
 תומס³⁶
 ש' 24, דוג' 691 (עמ' 51)
 ש' 33, דוג' 203 (עמ' 16)
 ש' 41, דוג' 480 (עמ' 37),
 דוג' 947 (עמ' 72)
 ש' 53, דוג' 61 (עמ' 6)
 ש' 57, דוג' 124 (עמ' 11)
 ש' 120, דוג' 334 (עמ' 26)
 ש' 123, דוג' 681 (עמ' 50)
 ש' 132, דוג' 461 (עמ' 35)
 ש' 141, דוג' 682 (עמ' 51),
 דוג' 951 (עמ' 73)
 ש' 156, דוג' 90 (עמ' 8)
 ש' 184, דוג' 454 (עמ' 35)
 ש' 196, דוג' 186 (עמ' 15)
 ש' 210, דוג' 477 (עמ' 37)
 ש' 218, דוג' 466 (עמ' 36)
 ש' 237, דוג' 253 (עמ' 20),
 דוג' 800 (עמ' 60)
 ש' 241, דוג' 49 (עמ' 6)
 ש' 263, דוג' 313 (עמ' 24)
 ש' 282, דוג' 521 (עמ' 40)
 ש' 300, דוג' 925 (עמ' 70)
 ש' 312, דוג' 125 (עמ' 11)
 ש' 325, דוג' 909 (עמ' 69)
 ש' 351, דוג' 865 (עמ' 64)
 ש' 355, דוג' 187 (עמ' 15)
 ש' 360, דוג' 766 (עמ' 57)
 ש' 366, דוג' 188 (עמ' 15)
 ש' 369, דוג' 254 (עמ' 20)
 ש' 375, דוג' 19 (עמ' 4)
 ש' 389, דוג' 718 (עמ' 53),
 דוג' 967 (עמ' 74)
 ש' 421, דוג' 809 (עמ' 60)
 וינסטייס³⁷
 ש' 4, דוג' 348 (עמ' 27)
 ש' 65, דוג' 761 (עמ' 56)
 ש' 86, דוג' 463 (עמ' 36)
 ש' 102, דוג' 988 (עמ' 76)
 ש' 133, דוג' 167 (עמ' 13)
 ש' 141, דוג' 108 (עמ' 10),
 דוג' 983 (עמ' 76)
 ש' 173, דוג' 968 (עמ' 74)
 ש' 189, דוג' 683 (עמ' 51)
 ש' 202, דוג' 20 (עמ' 4)
 ש' 203, דוג' 989 (עמ' 76)
 ש' 204, דוג' 138 (עמ' 11)
 ש' 212, דוג' 888 (עמ' 67)
 ש' 226, דוג' 78 (עמ' 8),
 דוג' 470 (עמ' 36)
 ש' 244, דוג' 255 (עמ' 20)
 ש' 245, דוג' 571 (עמ' 43)
 ש' 251, דוג' 878 (עמ' 66)
 ש' 270, דוג' 572 (עמ' 43)
 ש' 276, דוג' 834 (עמ' 62)
 ש' 1493, דוג' 842 (עמ' 63)
 אדמונד³²
 ש' 36, דוג' 211 (עמ' 17)
 ש' 59, דוג' 145 (עמ' 12)
 ש' 64, דוג' 764 (עמ' 57)
 ש' 74, דוג' 752 (עמ' 56)
 ש' 101, דוג' 679 (עמ' 50)
 ש' 123, דוג' 689 (עמ' 51)
 ש' 127, דוג' 966 (עמ' 74)
 ש' 148, דוג' 76 (עמ' 7)
 ש' 189, דוג' 312 (עמ' 24)
 ש' 210, דוג' 737 (עמ' 55)
 ש' 220, דוג' 77 (עמ' 7)
 ש' 231, דוג' 301 (עמ' 23)
 ש' 239, דוג' 146 (עמ' 12),
 דוג' 960 (עמ' 74)
 ש' 250, דוג' 251 (עמ' 20)
 ש' 275, דוג' 813 (עמ' 61)
 צייליה³⁴
 ש' 10, דוג' 302 (עמ' 23)
 ש' 38, דוג' 570 (עמ' 43)
 ש' 59, דוג' 900 (עמ' 68)
 ש' 082, דוג' 39 (עמ' 5)
 ש' 94, דוג' 555 (עמ' 42),
 דוג' 782 (עמ' 58)
 ש' 110, דוג' 899 (עמ' 68)
 ש' 114, דוג' 431 (עמ' 33)
 ש' 119, דוג' 497 (עמ' 38),
 דוג' 934 (עמ' 71)
 ש' 123, דוג' 426 (עמ' 33)
 ש' 130, דוג' 476 (עמ' 37)
 ש' 149, דוג' 955 (עמ' 73)
 ש' 163, דוג' 427 (עמ' 33)
 ש' 175, דוג' 434 (עמ' 33)
 ש' 196, דוג' 192 (עמ' 15),
 דוג' 303 (עמ' 24)
 ש' 204, דוג' 165 (עמ' 13)
 ש' 262, דוג' 851 (עמ' 64)
 ש' 269, דוג' 680 (עמ' 50)
 ש' 293, דוג' 18 (עמ' 4)
 ש' 315, דוג' 765 (עמ' 57)
 ש' 334, דוג' 166 (עמ' 13)
 ש' 361, דוג' 833 (עמ' 62)
 כריזנתוס³⁵
 ש' 1, דוג' 304 (עמ' 24)
 ש' 24, דוג' 556 (עמ' 42)
 ש' 73, דוג' 876 (עמ' 66)
 ש' 75, דוג' 397 (עמ' 31)
 ש' 107, דוג' 212 (עמ' 17)
 ש' 130, דוג' 970 (עמ' 74)
 ש' 170, דוג' 519 (עמ' 40)
 ש' 240, דוג' 924 (עמ' 70)
 ש' 269, דוג' 483 (עמ' 37)
 ש' 288, דוג' 152 (עמ' 12)
 ש' 299, דוג' 261 (עמ' 20)
 ש' 303, דוג' 180 (עמ' 14)
 ש' 307, דוג' 877 (עמ' 66)
 ש' 322, דוג' 520 (עמ' 40)
 ש' 302, דוג' 864 (עמ' 64)
 ש' 335, דוג' 399 (עמ' 31)
 ש' 346, דוג' 567 (עמ' 43)
 ש' 350, דוג' 713 (עמ' 53)
 ש' 376, דוג' 150 (עמ' 12)
 ש' 404, דוג' 515 (עמ' 39)
 ש' 423, דוג' 760 (עמ' 56)
 ש' 434, דוג' 151 (עמ' 12)
 ש' 439, דוג' 371 (עמ' 28),
 דוג' 549 (עמ' 41)
 ש' 522, דוג' 516 (עמ' 39)
 ש' 531, דוג' 162 (עמ' 13)
 ש' 548, דוג' 688 (עמ' 51)
 ש' 556, דוג' 898 (עמ' 68)
 ש' 562, דוג' 732 (עמ' 54)
 ש' 606, דוג' 733 (עמ' 54)
 ש' 634, דוג' 550 (עמ' 41)
 ש' 656, דוג' 135 (עמ' 11)
 ש' 671, דוג' 225 (עמ' 18),
 דוג' 780 (עמ' 58)
 ש' 678, דוג' 136 (עמ' 11)
 ש' 696, דוג' 517 (עמ' 39)
 ש' 738, דוג' 27 (עמ' 4)
 ש' 754, דוג' 102 (עמ' 9)
 ש' 770, דוג' 887 (עמ' 67)
 ש' 783, דוג' 368 (עמ' 28)
 ש' 792, דוג' 299 (עמ' 23)
 ש' 805, דוג' 396 (עמ' 30)
 ש' 840, דוג' 369 (עמ' 28)
 ש' 895, דוג' 29 (עמ' 5),
 דוג' 568 (עמ' 43)
 ש' 949, דוג' 734 (עמ' 55)
 ש' 974, דוג' 551 (עמ' 42),
 דוג' 781 (עמ' 58)
 ש' 994, דוג' 846 (עמ' 63)
 ש' 1000, דוג' 751 (עמ' 56)
 ש' 1003, דוג' 227 (עמ' 18)
 ש' 1007, דוג' 518 (עמ' 39)
 ש' 1015, דוג' 868 (עמ' 65)
 ש' 1038, דוג' 179 (עמ' 14)
 ש' 1076, דוג' 552 (עמ' 42)
 ש' 1097, דוג' 746 (עמ' 56)
 ש' 1103, דוג' 370 (עמ' 28)
 ש' 1143, דוג' 300 (עמ' 23),
 דוג' 735 (עמ' 55)
 ש' 1171, דוג' 794 (עמ' 59)
 ש' 1174, דוג' 163 (עמ' 13)
 ש' 1192, דוג' 714 (עמ' 53)
 ש' 1241, דוג' 736 (עמ' 55)
 ש' 1261, דוג' 553 (עמ' 42)
 ש' 1272, דוג' 554 (עמ' 42)
 ש' 1281, דוג' 137 (עמ' 11)
 ש' 1290, דוג' 164 (עמ' 13)
 ש' 1300, דוג' 144 (עמ' 12)
 ש' 1326, דוג' 473 (עמ' 36)
 ש' 1399, דוג' 569 (עמ' 43)
 ש' 1435, דוג' 850 (עמ' 64)
 ש' 1453, דוג' 123 (עמ' 11)
 ש' 1465, דוג' 987 (עמ' 76)

צילומי פקסימיליה של הפסיון

של אדמונד הקדוש

מקור קבצי התמונה: שרמך [SZARMACH (2003)].

